הארץ

1.50 ש"ח יום ו' כ' בתמוז תשמ"ז, 17 ביולי 1987 JULY 17 1987 VOL. 68/20737

לא הממשלה תמנע תאונות!

העוד השקעות בתשתית הדרך בורותית, הוא אולי הגורם העיקרי לצמיחה המהירה ב־ מספרן של תאונות הדרכים. קצב סלילתם של כבישים חדשים, חידושם של מסעים תחבורתיים "ותיקים" מסבר בהרבה אחר הגידול המסחרר במספר כלי הרכב. ומבין שמשאבי המדינה מצומ־ צמים (גם המעט שנותר מושקע "בפרויקט" ראוותני או להמיכה באינטרסנטים שונים) הגיע הזמן לנטוש את האמונה שעל הממשלה לעשות את הכל, ולאפשר ליוזמה הפרטית (מקומית או זרה) לסלול כבישי אגרה ולפתח רשת רכבות מהירות.

שינוי מפלגת המרכז

אל קוראי הארץ

"הארץ" מופיע היום ללא החלק המודעותי בשל שביתה שהוכרזה על ידי העתונאים.

עם קוראינו הסליחה.

הנהלת הארץ

הבוטה הארצי — כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

וילות ובתים

קבלנים מציעים

1.5—1 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

2.5—2 חדרים

3.5—3 חדרים

דירות מרוהטות

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של מייסד מפעלנו

בונים גוטרייך

ההלויה תתקיים היום יום שישי כ' תמוז תשמ"ז 17/7/87

בשעה 12.15 בצהריים בבית העלמין בקרית שאול.

נמגשים ליד השער.

מצבעת טקסטיל בת־ים בע"מ

חוטי טיב בע"מ

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

אבינו סבנו ואחי האהוב והיקר

בונים גוטרייך

ב"ר יוסף ז"ל

ההלויה תתקיים היום יום שישי כ' תמוז תשמ"ז 17/7/87

בשעה 12.15 בצהריים בבית העלמין בקרית שאול

נמגשים ליד השער

יושבים שבעה בבית הבן רח' עוזיאל 8, בבלי, תל-אביב.

אבלים:

בנו וכלתו: יוסף ואתי גוטרייך

בנו וכלתו: שרגא וברוריה גוטרייך

נכדיו: אהוד, אסף, מיכל, יעל ותמר

אחיו וגיסתו: פנחס ושרה גוטרייך וב"ב

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

מלכה גרוסמן ע"ה

ההלויה תתקיים היום יום שישי כ' בתמוז 17.7.87

בשעה 1.00 בצהריים בבית העלמין בחולון.

נמגשים על יד השער החדש

המתאבלים: בעלה: זאב

בניה וכלותיה: אברהם וניצה גיל

אלי ויהודית גרוסמן

אילן ומרים שגב

נכדיה ניניה

וכל בני המשפחה

נהלת עמותת ראשונו

אנו מודיעים בצער על פטירתו של.אבינו וסבנו היקר באום

מרדכי קאופמן

בן ר' חיים

ההלויה תצא היום יום שישי כ' בתמוז תשמ"ז 17/7/87

בשעה 12.00 בצהריים ממושב עזנים אל בית הקברות החדש

בנוה־הוד הדר־השרון.

אוטובוסים יעמדו לרשות המלוים

השכבה במושב עזנים

המתאבלים:

בניו יוסף, יעקב, שרגא וחיים וב"ב

אל על

הטמפרטורות אתמול		מזג	מקסימום	מינימום	
20	15	גשם	18	14	אמסטרדם
–	–	בהיר	34	24	אתונה
–	–	בהיר	32	21	בנקוק
22	13	גשם	18	14	בריסל
29	15	מ"ח	25	19	וינה
26	18	גשם	20	17	ז'נבה
19	12	גשם	17	14	לונדון
26	17	מ"ח	15	18	ליסבון
31	16	ס"ד	22	17	מדריד
27	17	מ"ח	26	18	ניו־יורק
27	17	גשם	18	13	פאריס
29	18	ס"ד	24	17	פרנקפורט
–	–	מ"ח	24	18	ציריך
35	21	בהיר	34	22	קהיר
21	14	ס"ד	24	17	קופנהגן
33	18	כ"ח	30	20	רומא
21	19	מ"ח	20	10	שטוקהולם

ELAL אלעל

١٩٨٧/٧/١٧

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

המשרד ירושלים

פיז'ו

פיאט

רנו

אופנועים

ביקוש רכב

הצעות עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א־1981 — לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

חבר

תיגבור

שמרות ומספרות

מנפאואר

ביקוש עבודה

הלוואות

מבני תעשייה

עסקים

מציעים למכירה

מוסכים

מכירות

ציוד בנין

צילום

קונים

קיים ונופש

משרדים

תערוכות

מגרשים

ריפוי ועיסוק

ריפוי והרזיה

מצלמות

בעלי חיים

בריאות

ניקוי

וידיאו

מקררים

פולים

מרקמורים

כלי נגינה

מוצרי חשמל

מזגנים

מחשבים

מכונות כתיבה

שונות

שידוכים

לוח קיר

אמבטיות

מוכרים

בעלי חיים

קורסים

מלווויות

רהיטים

טלפונים

כלי נגינה

מוצרי חשמל

מחשבים

מכונות כביסה

מקררים

טיולים

פסנתרים

צילום

רהיטים

תנורי אפיה

תורים

חברה טובה

עבודת פרך

קונים

שידוכים וזיווגים

כאן הדרום — הלוח הארצי — אזור הדרום

דירות למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים

דירות בשכ"ח

חדרים מרוהטים

סוסיתא

סיאט

סימקה

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

אוטובוסים

אאודי

אוטוביאנקי

אלפא רומיאו

ב.מ.וו.

לנציה

מרצדס

סובארו

שונות ומספרות

ביקוש עבודה

תעשיות

משקים

שידוכים

מציעים למכירה

הצעות עבודה

מקררים

הארץ — עיתון לאנשים חושבים

"פרסום אידיאל" 03-227117 03-221896 לבעלי כרטיסי אשראי

דחוף! שירות מודעות טלפוני 03-611001

העיר צומת השרון
תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

קונים זהב
ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
טל' 03-235924
ZAMLER

3—3.5 חדרים

ויצמן 52 כפר סבא 052-32343 85

● להשכרה קוטג' בכפר סבא בכניסה מיידית 650$ לחודש

● בכפר סבא שימון חנויות בית, מגרש 400 מ"ר 14,000

● כפר סבא, 3, לאנות צעירים באזור טוב מסודרת ומושקעת

● כפר סבא – פנטהאוז 5, כניסה נאה 88, צופה לפארק, בבנין 9 דיירים

● כפר סבא – דירת 5 חדרים מתאימה לרופא כניסה מיידית

● בכפר סבא דירת 3 חדרים באזור טוב

1—1.5 חדרים

2—2.5 חדרים

4 חדרים ויותר

וילות ובתים

תווך לעם
בוגרשוב 15 ת"א
204505

בלב ת"א: ברחוב מעולה: 3 יפהפיה ושקטה + אינס. רקום

למהירי החלטה: 3 בפרישמן קב (4 כוונים) – 83,000

בהזדמנות, גדולה: ביהודה הלוי 2 נחמדה ק"ב לחזית – 47,000

ברחוב הקליר: 2 מרווחת 44 מודרנית, עורפית – 72,000

2 בבוגרשוב (70 מ"ר) עורפית – מוארת ומאווררת – 62,000

בבוגרשוב דירת חדר יפהפיה, עורפית + תוספת – 37,000

טוביה לשם
רח' קהילת סלוניקי 7 ת"א
03-481387

בתי כפר ומשקים

בוטה העיר
"לא מכרת
לא שלמת"
קבלת מודעות
לבעלי
כרטיסי אשראי
290697
293648

גוש דן

4 חדרים ויותר

ג'וליאן שוגרן
מעביר
סדנאות קיץ
של פנטומימה
וקומדיה מגמות
נפרדות
למתחילים
ושחקנים
טל' 03-447053

פנטהאוז דירות גג

טוביה לשם
רח' קהילת סלוניקי 7 ת"א
03-481387

פרסום ביג
לא מכרת
לא שילמת!
קבלת מודעות
ללוח הארצי
באמצעות
כרטיסי אשראי
או באבן גבירול
66 ת"א
(ליד קולנוע גת)
טל' 03-219149
03-218713
נשמח
להישמע

חולון ובת"ים

איזור השרון

משהב
חברה לשכון
בנין ופתוח בע"מ
03-664631

3—3.5 חדרים

מרצפות שנהב
מרצפות שיש
צמוד קירות
מדרגות
!מרצפים בשיש טבעי
טל: 03-9221663

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

נתניה

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

דירות בשכ"ח

1—1.5 חדרים

דירות מרווחות

דירות בדמ"ב

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

ביקוש דירות

לא מכרת
לא שילמת
ועוד מבצעים -
פרסום רק
ב"לוח העיר"
379־379
8.00־24.00
בכרטיסי
אשראי

מכוניות

אוסטין

אופל

אמריקאיות

אוטוביאנקי

אאודי

איזוצו

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

מבצע
מדהים!!!
ב"אלום"
טיב
מתקני תצוגה
מודולריים
לפי מידה
וצבע

מיני מיינור

מרצדס

ג'יפים

דייהטסו

ג.ס.א.

סובארו

וולוו

ווקסהול

מלבס

מריומי

לנציה

מוריס

לידיעת המפרסמים בלוח העיר

מודעה באחריות

כל מודעה מתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה. המבצע חל לגבי פרסום בלוח העיר בלבד ולגבי נכס אזור ת"א, גוש דן והשרון. במקום החזר כספי ניתן לפרסם את המודעה חודש נוסף. בקשות לביטול מודעה, החזר כספי או הארכה לחודש נוסף במקום החזר כספי, יתקבלו במשרדי הלוח בימים א'-ד' בין השעות 08.00-15.00 עד שבועיים מתום 4 שבועות פרסום.

לוח העיר רח' הנגב 4 ת"א טל: 03-371261

המשך ת"א גוש דן והשרון

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סימקה קרייזלר

פולקסווגן

סיטרואן

פורד

פיז'ו

רנו

פיאט

זקוק דחוף למודעה?

מודזפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

מחירון המכוניות בעריכת מגזין אוטו

79 מחיר מומלץ	79 מחיר שוק	80 מחיר מומלץ	80 מחיר שוק	81 מחיר מומלץ	81 מחיר שוק	82 מחיר מומלץ	82 מחיר שוק	83 מחיר מומלץ	83 מחיר שוק	84 מחיר מומלץ	84 מחיר שוק	85 מחיר מומלץ	85 מחיר שוק	86 מחיר מומלץ	86 מחיר שוק	דגם
																קטנות
7	5.9	8	6.6	9	8.1	10	9.4	11	10.5	12.5	11.5	13.7	13.5	18.4	15	אוטוביאנקי
9	8.2	10.3	10.2	11.8	12	14.7	13.6	17	15.7	18.6	17.3	20.6	20.3	23.7	22.1	פולקסווגן פולו
8.2	8	9.6	9.5	11.1	10.5	12.2	12	14	13.5	16	16.5	18.1	17	20.6	18.8	פורד פיאסטה
7.3	6.5	8.7	8	9.7	9	10.8	10.5	12	11.5	13.6	12.5	15.1	13.5	–	–	פיאט 127
–	–	–	–	–	–	11	8.2	12.4	8.9	14	9.8	–	–	–	–	פיאט פנדה
–	–	–	–	–	–	–	–	15.7	13.2	17.5	14.3	19.5	16.6	21.5	19.7	פיאט אונו 55
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	18.6	15.6	20.1	18.2	22.7	20.1	פיאט אונו 70
8	5.8	9.4	6.8	10.5	8	12.3	9.5	13.6	11.5	15	12.6	–	–	–	–	פיז'ו 104
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	19	16.1	20.4	17.7	23.8	20.4	פיז'ו 205 1.1
6.4	6.1	7.1	6.7	8.3	7.8	9.8	8.8	11.5	9.8	13.5	10.9	15.1	13.1	–	–	רנו 4
8.3	7.4	10	8.2	11	9.5	12.3	10.9	14.5	12.1	16.3	13.1	18.1	16.1	22.7	19.1	רנו 5 1.1
																קומפקטיות
7.6	8.5	13	11.5	14.6	13	16.7	16.5	19.5	18	21.6	20.5	27.5	24.5	30	28.5	אופל קדט 1.3
10.3	7.1	13	8.5	14.6	10.1	16.2	13	17.8	15.1	–	–	–	–	–	–	אלפאסוד 1.2
–	–	–	–	–	–	–	–	9.7	13.4	11.9	15	15.7	17	18.9	18	סיאט רונדה 1.2
6.5	3.8	8.1	6.3	9.7	7.3	11.3	9.8	12.4	11.3	14	12.4	16	14.1	18.3	16.2	סיטרואן דיאן
9.7	6.4	11.3	7.6	13.5	10.8	15.1	13.3	17.3	16.3	19.4	18.3	21.6	20.3	–	–	סיטרואן GSA
4.9	4.6	6	6.3	7.6	8.1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	סימקה 1100
8.6	10.1	9.7	11.7	10.8	13.6	12.4	15.7	14.6	17.6	17.3	20.1	19.5	22.1	–	–	פולקסווגן חיפושית
13	11.3	14.6	13.9	16.2	16.1	17.3	18.1	20	19	25	21	28	24	32.4	30.5	פולקסווגן גולף 1.3
14.6	14.1	16.2	16.2	18.4	17.3	20.5	21.1	23.8	25	29.5	28	34	32	39	35	פולקסווגן גולף 1.6
7.6	8.2	8.7	9.2	13.5	14.6	15.7	16.6	18.4	17.6	21.6	18.6	18.4	21.3	20.5	23.3	פורד אסקורט 1.3
8.1	5.9	9.2	6.8	10.3	7.8	12	9	–	–	–	–	–	–	–	–	פיאט 128
8	6.7	9	7.9	10	8.9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	פיאט 124
9	7.3	10	9	11.2	11.5	12.4	13	13.4	14	15.1	16	19	18	21.6	21.6	פיאט ריטמו 60
9.7	8.8	10.8	9.8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	רנו 12 1.3
9.7	6.3	10.8	7.3	12.4	9.3	14.6	11.3	17.3	13.8	–	–	–	–	–	–	רנו 14
–	–	–	–	–	–	–	–	13	13.3	15.6	16.1	18.4	18.7	21.6	23	רנו 11 1.1
–	–	–	–	–	–	–	–	15.1	18.6	17.8	22.4	20.5	27.6	24.8	32.9	רנו 11 1.4
																משפחתיות
14	11	15.5	13.5	17.3	17.5	19.6	20	21.6	24	24.3	26.4	27.5	30.5	31	33.5	אודי 80 1.3
16.2	13	17.9	16.5	20	20.5	22.1	23.3	24.8	27.5	28	34	32	37	36.7	41.2	אודי 80 1.6
–	–	–	–	–	–	17.8	19.8	20.5	22.1	23.8	25	27	27.8	31.3	29.8	אופל אסקונה 1.3S
9.2	12.2	10.8	15.7	12	18.2	20	21.1	23.2	27.7	26.5	31.1	30.2	39.1	35.6	41.7	אופל אסקונה 1.6
17.2	15.3	20.5	17.4	23.2	21.2	27	24.8	33	34	35.6	37	39	41	45	45	ב.מ.וו 316
17.8	17.3	21	21.2	24	24.4	29	26.9	36.7	38.9	43.2	43.1	48.6	46.2	56	50.8	ב.מ.וו 318i
–	–	–	–	–	–	12	15.5	13.5	16.5	16.1	18	18.7	21.5	21.6	26	דייהטסו שארמאנט 1.3
8.1	8.3	9.7	12	10.8	13.5	13	14.7	15	15.7	17	17.5	21.5	22.4	24	25	סובארו 1.3 (1.4)
8.6	10.1	10.8	12.1	11.8	14.1	14.6	16.6	16.7	19.6	19	22.6	24	25	27	26.7	סובארו 1.6
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	31	30	34.6	32	סיטרואן BX16
–	–	14.6	12.5	16.2	15	17.3	17	20	19.5	24.8	23	28	26	32.5	32	פולקסווגן ג'טה 1.3
15	11.3	16.7	14.8	18.4	17.1	19.8	20.4	23.2	23.4	26.5	26.9	30.8	31.6	35.5	35.7	פולקסווגן פאסאט 1.6
9.4	9.3	10.2	12.1	11.3	14.1	12.3	16.3	–	–	–	–	–	–	–	–	פורד קורטינה
–	–	–	–	–	–	–	–	19.5	24.2	22.7	27.6	26	31.6	29.7	33.5	פורד סיירה 1.6
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	37	40	42	43.5	פורד סיירה 1.8
9.7	7.8	11.3	10.3	12.3	11.4	14	13.1	16.7	15.4	20.5	17.1	–	–	–	–	פיאט 131 1.3
10.8	8.5	11.8	9.8	13.5	11	15	13	17.8	15	21	18	24.3	21.7	28	24.7	פיז'ו 305 1.3
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	27	28	31.3	30.1	35.5	34.5	פיז'ו 305 1.6
–	–	–	–	–	–	9.2	12	10.8	13.6	13.6	15.8	16.2	18.5	19.5	21.5	רנו 9 1.1
–	–	–	–	–	–	12.5	14.4	14	17.4	15.7	21.2	19	25.3	22.7	27.3	רנו 9 1.4
11.5	5.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	רנו 16 TX
8.6	7.9	9.7	9	11.5	11	13.5	14	15	18	17.5	23	–	–	–	–	רנו 18 1.4
9.7	11	11.5	12.5	12.5	15.5	15.2	20	17.3	24	20.5	26.5	26	29	–	–	רנו 18 1.6
																סאלון
11.5	11.2	13	15.5	14.6	18.5	16.4	20.1	–	–	–	–	–	–	–	–	אודי 100 1.6
–	–	–	–	–	–	–	–	44	40	52	47	58	53	65	65	אודי 100 1.8
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	73	70	88	85	100	100	אודי 100 2.2
10.6	10.8	12.1	12.6	13.6	15.2	15.5	20.1	18	21.7	22.5	26.6	29	33.2	36	38.9	אופל רקורד 1.8
13.5	8.2	15.7	10.9	17.8	12.3	20.5	16	24.5	21.5	28	26.5	–	–	–	–	אלפטא 1.6
16.2	18	19	21	22	26	28	31	33.5	36	42.5	41	49	48	57	54	ב.מ.וו 518
33	29.7	42	39.5	53	45.6	66	51.1	77	63.3	83	84.4	110	93.4	130	110	ב.מ.וו 728i
15.4	18.9	17.6	21	21	23.7	25	27.9	28.5	31	32.5	37	38.5	43.1	44	46	וולבו 240 1.8
24.2	23	27.5	26.3	33	31.4	37.5	37	44	44	51	54	58	62.5	66	71.5	וולבו 240 2.0
–	–	–	–	–	–	–	–	70	70	86	84	102	105	126	126	וולבו 760
–	–	–	–	–	–	–	–	65	67	76	84	90	96	107	109	מרצדס 190E
31	32.2	35	36.7	40	41	50	53	62	66	72	84	95	96	112	114	מרצדס 200
45	58	56	70	63	85	84	107	100	117	116	130	138	140	165	153	מרצדס 280S
8.7	8.4	10.8	9.4	13	14.4	15	18.7	18.4	23	21.5	26	–	–	–	–	פיאט 132
11.6	12.2	13.2	15.7	15.5	19.2	18.5	22.8	21	25.5	25	32	30	37	36.5	40.5	פיז'ו 504 1.8
–	–	17	17.1	20	20.5	23.5	23.5	27.5	28.5	32.5	35.5	40.5	41.5	47.5	46.5	פיז'ו 505 1.6
–	–	26.5	22.5	31	28.5	36.5	33	42.5	40.5	48.5	51	56	55.5	64	62.5	פיז'ו 505 2.0

אנו יכולים לסייע לך להגשים חלום · החלפת המכונית הישנה בחדשה יותר או הוספת מכונית שניה למשפחה. נסיעה טובה.

שרד
החברה שלך למימון רכב
חיפה, דרך העצמאות 104, טל. 04-532588, 520451
תל-אביב, מגדל שלום סנטר 50, טל. 03-280855, 287072
חדרה, הרברט סמואל 59, טל. 06-324756
נתניה, סמילנסקי 21, טל. 053-616749

כסף צריך לרוץ בעסק - לא על הכביש
בוא למשרדינו, בחר בתכנית המתאימה לעסקך וסע בשלום.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מגורים

מסחריות

קרוואנים

אופנועים

משאיות

ביקוש רכב

חלפי רכב

לקליטה בקיבוץ
(לא בשכירות)
דרושים/ות
גננות
מורים
לכיתות יסודי ותיכון
03-262521
03-435450
מיום ראשון

הצעות עבודה

אחיות

בית הורים
ויצו שד' דוד
המלך 40 ת"א
דרושות אחיות
לכל המשמרות
לפנות בשעות
הצהרים
לאחות
האחראית.
03-219131

לבית אבות
דרושה
מטפלת מוסמכת
– למשמרת בוקר
03-741462

גזירה ותפירה

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

דפוס

חוק הזדמנות
שווה בתעסוקה
תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור
לסרב לקבל אדם לע-
בודה מחמת מינו או
מחמת היותו נשוי או
הורה. אלא אם אופי
או מהות של התפקיד
מונעים קבלתו של בן
אחד המינים לעבודה
הנדונה.
העבריינים צפויים
לעונש על-פי החוק.

יהלומים

מוכרים/ות

הנהלת חשבונות

מזכירות

חרטים/מסגרים

מחסנאים

נגרים

נהגים

ספרים/יות

עובדי מתכת

שרטטים ונרפיקאים

רפואת שיניים

מורות וגננות

עובדי סעד

עוזרות ומטפלות

מעון מ.א.ט.א.ל
רח' פיארברג 16 ת"א
טל. 614067
מודיע על
פתיחת קייטנה
לגילאי 3-5
21/7-12/8 מ-
שעות 7.30-16.00

פועלים/ות

פקידים/ות

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

תיווך

גנן

משאבי אנוש

שליחים/ות

עמידה ואבטחה

מקדמי מכירות

ביקוש עבודה

עסקים

מבחר מכשירים מתוחכמים
★ הגנה אלקטרונית
★ מידע עסקי
★ סודיות בטלפון
★ האזנה מרחוק
03-448699, 03-443914
"אונים"
פתרונות אלקטרוניים

חדש! מיידי!!!
לבעלי כרטיסי אשראי
הלוואות
ללא צורך בערבויות
צללית השקעות
טל: 03-372623
03-362955

חקלאות

מבני תעשיה

מגרשים

הלוואות

משרדים

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

חנויות

קבלת מודעות
לא מכרת - לא שילמת!
03-380644

מכירות ושירותים

בתי אבות

מציעים למכירה

ריפוי והזרקה

ניתן

בריאות

מילוי שיער
בטכניקה שוויצרית
מתקדמת מתאימה
כהשלמה לפני או
אחרי השתלה
03-848738 אלברט

ניקוי ופוליש

חיטוי והדברה

נופש וקייט

שיפוצים

אותיות דביקות

קופות רושמות

מוצרי חשמל

צילום

קבלת מודעות
ללוח העיר
מ־8.00 - 20.00
פרסום פון
אשראי מיוחד !!!
03-738707, 03-735588/9

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מלגזות ושינוע

ציוד אלקטרוניקה

מקרר

ספרים

מערכת סטריאו

מעבדת שרות

Sansui
FISHER
National
מעבדת שרות מרכזית
גורדון 17
פינת בן יהודה ת"א
טל: 03-227034
שעות 9:30-17:30

שיעורים

רהיטים

מועדון אשראי ארצי
הלוואות לשכירים
עד 6,000 ש"ח ב־36 תשלומים
ת"א: נחמני 9 טל. 03-291940
ירושלים: מרכז כלל, חדר 903 טל. 02-249048

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

"לא מכרת
לא שילמת"
"לוח העיר"
"פרסום
און"
885-885

כלי נגינה

[illegible]

מחשב

[illegible]

רוצים לקנות

[illegible]

מזגני אויר

[illegible]

וידאו

[illegible]

חיות בית

[illegible]

רהיטי-חפים

[illegible]

ציפוי אמבטיות

[illegible]

דיפון גגות

[illegible]

שיפוצים

[illegible]

אמנות

[illegible]

אסטרולוגיה

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

תנורי אפיה

[illegible]

מכונות תפירה

[illegible]

מלווים

[illegible]

מדיחי כלים

[illegible]

סירות

[illegible]

אבידה

[illegible]

שידוכים

בריאות

[illegible]

הברזות

[illegible]

לב קשר
עלון הפנויים
והפנויות בישראל

קבל/י לביתך
עשרות הצעות
מפורסמות ביותר
עם כתובות או
טלפונים לקשר
ישיר ותכב/י
להצטרף
למפרסמים/ות
03-733994
04-446023
העלונים נשלחים
במעטפות ללא תו
זיהוי השולח
עלון דוגמא
למוזמנים בפעם
הראשונה

I.S.D
ישראל סקיוריטי
דוגם

למכירה כלבי רוטוויל,
רועה גרמני ושנאוצר ענק
שאולפו להגנה, תקיפה ואבטחה
בקורס מתקדם ממושך

טל: 04-721141
שלוחות 279 או 275
ולציין כלבי תקיפה

אלקטרוניקה
מתקדמת
* מאזין סמוי לטלפון
* מטרידים אותך
בטלפון?
* מה קורה בבית
בהעדרך?
* בעיה משפחתית
כאובה וקוקה
להוכחות?
03-443914 03-443699
"אונים" — להיות
בעניינים!

תוגים

[illegible]

הלוח הארצי
הלוח הבטוח
חיפה והצפון

דירות
למכירה

ביקוש דירות

[illegible]

קבלנים

[illegible]

דמ"פ

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

5 חדרים ויותר

[illegible]

4–4.5 חדרים

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

1–1.5 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

קריות

וילות ובתים

[illegible]

5 חדרים ויותר

[illegible]

4–4.5 חדרים

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

1–1.5 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

גליל

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

נצרת

וילות ובתים

[illegible]

מכוניות

אאודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אוסטין

[illegible]

אופל

[illegible]

אלפא רומאו

[illegible]

המשרד חיפה

[illegible]

דלתה

[illegible]

הילמן

[illegible]

טלבוט

[illegible]

לנציה

[illegible]

מיני מינור

[illegible]

מרצדס

[illegible]

סובארו

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

ג'יפים

[illegible]

דייהטסו

[illegible]

סוזוקי

[illegible]

סוסיתא

[illegible]

סיאט

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

פולקסווגן

[illegible]

פורד

[illegible]

פיאט

[illegible]

פיז'ו

[illegible]

משרד לפיקוח על בניה
באזור חיפה והצפון מחפש

מפקח בכיר

בעל ותק של 7 שנים לפחות בפיקוח על מבנים תעשייתיים.
כולל פיקוח על מערכות ועבודות פיתוח
בעל הכישורים המתאימים יפנה בכתב יד לת.ד. 3244 חיפה תוך ציון תולדות חיים, נסיון קודם והמלצות.

קוים
קים ישוב בעיים

למפעלים במפרץ חיפה
דרושים:

1. תכנות וכוון C.N.C.
בעל נסיון בעיבוד שבבי ממוחשב

2. מפעילי מכונות C.N.C.
בעלי רקע בעיבוד שבבי רצוי ממוחשב

עבודה במשמרות עדיפות לתושבי הקריות והסביבה
04-740117/8/9

יותר טוב מנפאואר

לסניף חיפה למחלקה המשרדית

קלדניות מנוסות

ניסיון באלפא — ממרי או בתוכנת חשבשבת, קיפקס ו־I.B.M + ידע בהגה"ה לעבודה מיידית מאזור חיפה, הקריות והעמקים

לפנות ליהודית
תנאי שכר טובים, תנאים סוציאליים כחוק למתאימות

העצמאות 104. א-ה 8:00-14:00
טל: 04-530051

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

לבי"ס ישראלי לאנגלית
דרושים/ות מורים/ות לאנגלית
באזור חיפה והצפון

הכישורים הדרושים:
- נסיון בהוראה בבי"ס יסודי (א'-ח')
- נכונות לתוכניות לימוד בלתי שגרתיות

★ צוות מורי ביה"ס הינו מהשורה הראשונה
★ העבודה הינה בשעות אחה"צ
★ תנאים טובים למורים/ות המתאימים/ות

נא להתקשר 04-717340 04-737159

לסניפנו בחיפה דרוש

רכז תפעול

דרישות התפקיד:
- כושר מנהיגות ● כושר ארגון
- יכולת הפעלת צוותי קידום
- עד גיל 28 לאחר שרות צבאי
- בעל רשיון נהיגה

תנאים טובים למועמד המתאים

טל' 04-525636, 660575

מוליית — מועדון ישראלי לתרבות

לחברה מסחרית בחיפה
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות
סוג 3, 2 עם נסיון בעבודה

בדבר פרטים נוספים
נא לפנות לטל' 04-531162

דרוש/ה

מחליף/ה לרוקח/ת

אחראי/ת לשלושה שבועות
בחודש אוגוסט
04-663586

לעסק בנהריה
דרוש:

לפף מנועים

עם ניסיון
לפנות טלפונית
בעבודה 04-928285
בערב בבית 04-916549 ראובן

דרושה/דרוש

מהנדס/ת קונסטרוקציה

2 — 4 שנות נסיון
לצורך עבודה עצמאית
עבור משרד אדריכלים
טל' 04-380985, 04-384612
א' — ד' בשעות העבודה

לבית דפוס דרוש

דפס

טלפון 662628 חיפה

למפעל באיזור מפרץ חיפה
דרוש

מנופאי + רשיון לעגורן צריח

להתקשר למירון טלפון 04-740656
או 04-671778

למפעל תעשייתי · איזור תעשיה קרית ביאליק

אחראי למחלקת שיווק ומכירות

בעל רקע טכני רצוי בענף הפלסטיקה
נסיון של 5 שנים לפחות לעבודה קשה בעלת אתגר
לפנות לת.ד. 742 חיפה סודיות מובטחת

למפעל מתכת במפרץ חיפה
דרוש:

הנדסאי/מהנדס תעשיה וניהול

לתפקיד של אחראי
על תיכנון ופיקוח יצור
ועל נושאי שכר עידוד
יועדף מועמד בעל נסיון מעשי
בנושאים אלו.
נא לפנות לת.ד. 3216 נווה שאנן
מיקוד 31032 אל מנהל אגף התפעול

דרושים

ברמנים — ברמניות
קופאיות פקידות קבלה

בעלי הופעה נאה ונסיון קודם
נא לפנות במקום ביום א'
החל מהשעה 17.00

דיסקוטק בארון
הנביאים 18, חיפה, טל: 04-664848, 33501

דרוש

מהנדס בניין

לניהול הביצוע ופיקוח
טלפונים בערב
383228, 380449

למלון פאלס נהריה
דרוש:

* טבח עצמאי

למשרה מלאה
פרטים טל: 04-922281

ADACOM

דרושה

קלדנית

עם נסיון
בחשבשבת
לחצי משרה
להתקשר מיום א' לששון
טל' 04-824212

לאולם תהלוכות
דרוש **טבח ראשי**
לפנות לטל' 640372

קלל
kill
קלל תעשיות בע"מ

למחלקת אחזקה במפעלנו
דרוש

חשמלאי תעשייה

(מוסמך)

הכישורים הדרושים:
★ נסיון בעבודות אחזקה במפעל תעשייתי
★ בוגר בי"ס מקצועי
★ גיל 30 — 40
★ יוצא צבא
★ תושב הקריות או עכו.

המעוניינים העונים על הדרישות יתקשרו למר יעקב לוי טל' 04-711161
סודיות מובטחת

לחברה בחיפה
דרוש/ה

עוזר/ת לחשב/ת שכר

ידיעה בהנהלת חשבונות — רצויה
בקשות עם קורות חיים להפנות לת.ד. 724 חיפה
מיקוד 31007

דרוש

רופא שיניים

בעל נסיון לעבודה בכרמיאל
04-708673 ובערב 981266

לחברת אמפא חיפה והצפון
דרוש

פנסיונר

בעל רקע במקצוע חשמל לבית מלאכה
לתיקוני מכשירי חשמל קטנים
המעוניינים יפנו לנבי לולי רמון
שבתאי לוי 25 חיפה כל יום עד השעה 1300

להביישקר

■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האוויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■

עובדי מכבשים לחישול מדויק

תנאי העסקה מיוחדים למתאימים.

עובדים לאגפי הייצור

להפעלת מכונות C.N.C.
לליטוש להבים

מנהל/ת חשבונות

הכישורים הדרושים:
★ נסיון בעבודה עם מחשב
★ נסיון בעבודה בתעשיה
★ סוג ב' או מדופלם

פקיד/ה למחלקת הנדסת־המפעל

הכישורים הדרושים:
★ נסיון של שנתיים לפחות בעבודה עצמאית במשרד
★ השכלה תיכונית
★ לאחר שרות בצבא
★ הדפסה בעברית ובאנגלית
★ ידיעת השפה האנגלית ברמה סבירה.

יועדפו תושבי נהריה והסביבה
המעוניינים מוזמנים לראיון במחלקת כח אדם בימים שני ורביעי.
נא להצטייד בתעודת שחרור מצה"ל ומסמך הפניה מלשכת התעסוקה.
לנקלטים תנותן הכשרה תוך כדי העבודה.

המעוניינים/ות נקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להביישקר בע"מ
ת.ד 330 נהריה 22102 טל 04 927831

לחברה באזור חיפה
דרושים

איש אחזקה

עם תעודת מפעיל בריכה

מזכירה

לנהול משרד (עצמאית)

בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד
בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 3269 חיפה

למכבסת "חוף הגליל"
דרוש

עובד אחזקה בעל רשיון
חשמלאי מוסמך
עם ידע באוטומציה
ובמכונות
תנאים טובים למועמד המתאים
מעוניינים יפנו לטלפון
04-797947 04-794631
אל מר גבע

סוכן מכירות + רכב

למוצרים בלעדיים בארץ
לסטוב לאירופארם ת.ד. 18229 מיקוד 61182 ת"א

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופי או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

למאוקרן דרושים
★ כתבנית אנגלית
שפת אם אנגלית
(הדפסה בעברית יתרון)
★ גרפיקאית
שעות גמישות
טל' 251932

מרכז נופש
מצפה הושעיה
דרושים

1. אחראי/ת מטבח חדר אוכל, אקונום
2. עובדי מטבח
3. עובדי ניקיון

טלפון 06-579284 מטבח

למוסד ציבורי
דרושה

מרכזנית

מ־08:00 — 15:30
טל: 03-288224 לשרית

למשרד רואה חשבון
דרושה למשרה מלאה

מזכירה בכירה

עם ניסיון
אנגלית יתרון
02-233885

. לבירדון חברה לביטוח
דרושים:

● מקבל עסקים
ענף אלמנטרי

● חשב פוליסות
נסיון וידע בביטוח חיים

לראיון: 04-672266

נלית בע"מ
תעשיית ויילון ופוליאסטר

פקידת יבוא

תאור התפקיד
★ קשרי עבודה עם עמילי מכס וחברות ספנות
★ קשר עם יזמים בחברה
★ הפעלת מערכות טלקס ופקסימיליה.

כישורים:
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית
★ הדפסה שוטפת עברית/אנגלית (כולל טלקס)
★ יכולת לעבודה מסודרת תחת לחץ
★ יכולת השתלבות בעבודת צוות ויחסי אנוש טובים

6 ימי עבודה בשבוע
שעות העבודה 07.30 — 16.00 בימי ו' עד 13.00.

המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקה כח אדם ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת

א. מזר דרושים:

גנרלית רהיטים ובניין

1. בעלי מקצוע להרכבת מעקות ומדרגות מעץ
2. פקידה במשרה מלאה

במשרד 04-706523 בבית 04-733960

למפעל מעגלי מלתא בע"מ
דרוש

טכנולוג מהנדס כימיה

בעלי ידע וניסיון ביצור מעגלים מודפסים
המעוניינים יפנו לת.ד. 609 נצרת עלית

לחברה קבלנית לבניין
דרוש

מהנדס ביצוע

עם נסיון בשטח
ידע בהכנת מכרזים, תחשיבים ומחשב
לפרטים טל' 04-334186, 04-334638

לנקר

לטסקול מחשבים דרוש

איש שיווק

למכירת מחשבים אישיים ותואמים
בעל רקע והבנה מוכחים במחשבים ומכירות
לפרטים טל' 04-674961/3

תלם
שרותי כוח אדם

לעבודה בחב' חשמל
דרושים:

א. מסגרים
ב. עוזרי מסגרים
ג. רתכים ח-5

טל: 04-711130 04-702934

מודיעין אזרחי בע"מ
סניף חיפה והצפון

דרוש

מנהל יחידת אבטחה

★ בעל כושר ארגוני וניהולי
★ רקע פיקודי צה"ל — משטרה
★ נסיון בהפעלת צוות עובדים גדול
★ נכונות לעבודה מאומצת ובעלת אתגר
★ תושב חיפה

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 33742 חיפה 33265 סודיות מובטחת

תלם
שרותי כוח אדם

דרוש

עובד בלתי מקצועי בסביבות גיל 50

למשרה מלאה
אפשרות קידום תוך 3 חודשים
שכר הולם למתאים
עבודה קבועה
טל' 04-662270/2

לחברת יבוא ושיווק
דרושים:

סוכני מכירות

בעלי ניסיון ורכב לעבודה בחיפה וסביבתה.
משכורת + עמלות לפנות לטל' 04-640768

לתשלובת תעשייתית גדולה בצפון הארץ
דרוש:

מנהל ייצור

צעיר (עד גיל 35)
מוכשר, עצמאי, אמביציוזי, בעל כושר ניהול
מעבר למקובל, הרוצה ומסוגל להשתלב
במערכת גדולה ודינמית ולהתפתח בתוכה.
נסיון קודם בניהול עובדים
ופיקוד על אנשים — הכרחי
השכלה בתחום הנדסת תעשיה וניהול — יתרון
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 137 כרמיאל
עבור מנהל ייצור

דרוש/ה

הנדסאי/ת (שרטט/ת) בניין קונסטרוקציות

לפנות טלפונית 977498

למשרד אדריכלים
דרושים
אדריכל
והנדסאי
טל: 03-249304

למוסד ציבורי
דרושה

מרכזנית

מ־08:00 — 15:30
טל: 03-288224 לשרית

---

1. מלונן
2. מסגרים / רתכים

דרוש **טכנאי מזוג**
אויר וקירור
למפעל גדול בנצרת־עילית
טלפון 06-571020 לפנות
למנהל כח אדם רצוי
תושב המקום או הסביבה.

עיריית חיפה

מינהל החינוך התרבות והרווחה
האגף לחינוך
המחלקה לנוער וקהילה

לקראת שנה"ל תשמ"ח
דרושים מורים ומדריכים
במקצועות הבאים:

מנחים לקבוצות דיון חברתי	מלאכה ואמנויות
מנחים לביה"ס להורים	בלכלת בית
ג'אז	מורים לשפות
מחול קלאסי ומודרני	כדור־רגל
דרמה ותיאטרון	כדור־סל
מנחי חבורות זמר	ג'ודו
אקורדיוניסטים/יות לארועים	קראטה
מורים לנגינה (בכלים שונים)	חדר כושר
תפירה	טיסנאות
רקודי עם	

ולתפקידי ריכוז לבתי תלמיד, מועדוני נוער ומרכזים קהילתיים בבתי הספר
העבודה בשעות הצהרים ואחה"צ (מתאים גם לסטודנטים).
מועמדים בעלי רקע מתאים והכשרה באחד התחומים הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב אל מדור הדרכה, מחלקה לנוער וקהילה, האגף לחינוך, עיריית חיפה, רח' הרב ברוך מרקוס 9.
פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון 04-641181 קו פנימי 52.

אריה גוראל, ראש העיר.

---

ai Ansa International
השכרת רכב

לחברתנו
דרושה

דיילת מכירות
לסניף נתב"ג

דרישות התפקיד:
* בוגרת תיכון
* שליטה מלאה באנגלית (צרפתית יתרון)
* רשיון נהיגה
נכונות לעבודה במשמרות
* * *
לפנות במקום למנהל הסניף ביום א' בשעות 14.00-18.00
לפרטים נוספים 03-971045

דרושים
1. עורך־דין
2. מתמחה
3. פקידה
052-917355
משרד עו"ד ברעננה

דרושות
סוכנות
בענף מוצרי פרסום
תנאים טובים
למתאימות
טל: 03-760650

דרוש:
חשמלאי רכב
בעל ניסיון
טל: 03-347382
למר חרזון

משרד נסיעות למכירה

מ־1/3 עד 2/3
במרכז ת"א עם מוניטין רב ורווחי.
ת.ד. 3524 ת"א מיקוד 61034
עבור משרד נסיעות

למשרד תיכנון בנהריה
דרוש/ה

שרטט/ת בניין

פרטים טל: 04-923858, 04-927272

למשרד דין דרושה

מזכירה

לניהול משרד והדפסות למשרה מלאה
5 ימים בשבוע
לפנות ת.ד. 33459 חיפה בכתב יד

לסוכנות בטוח בחיפה
דרושים/ות

1. תתמת
2. פקידה

עם נסיון בבטוח
טל' 04-522394

משרד הקליטה · הסוכנות היהודית
מנהל הסטודנטים
דרושים

רכזי תרבות במשרה מלאה
מדריכים חברתיים בחצי משרה

לעבודה במעונות הסטודנטים העולים בחיפה
לפרטים נא לפנות לטלפון 04-644313

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

דרוש
תכנת צעיר
בוגר טכניון נסיון ב־IBM—PC (תוכנה+חומרה)
טל. 04-726369

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

המחלקה המשרדית

מזכירה עברית/אנגלית
מנוסה למשרה מלאה תושבת עכו/כרמיאל.

פקידת כח־אדם רצוי נסיון קודם
לעבודה במשרה מלאה בכרמיאל, תנאים טובים.

קלדנית/נקבנית הנה"ח
מנוסה לעבודה מיידית.

מנהלי חשבונות
מנוסים סוג 2/3 לעבודה מיידית.

כתבנית עברית/אנגלית
מנוסה נסיון במעבד תמלילים לעבודה מיידית.

מזכירה/כתבנית
שפת־אם אנגלית מנוסה לעבודה מיידית במפרץ.

חבר חב' לשרותי כח אדם
חיפה 04-663966 04-667267
רח' שמריהו לוין 5 חיפה ירושלים • תל אביב
חבר

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה
נציג/ת הטכניון באירופה
למדינות דוברות צרפתית

תאור התפקיד:
הרחבת מעגל התומכים של אגודות דורשי הטכניון בצרפת, בלגיה, שוויץ (דוברת צרפתית).
בניית תשתית להקמת קשרים אקדמיים ומחקריים בין הטכניון לבין מוסדות להשכלה גבוהה במדינות אלו.
טיפול בתרומות עבור הטכניון מבודדים, חברות, ומוסדות מחקר.

הכישורים הדרושים:
רצוי בעל השכלה אקדמאית — טכנולוגית.
יתרון לבוגר הטכניון. דובר צרפתית ואנגלית.
הכרות הקהילות או חלק מהן יתרון.

מספר המשרה: מנ/202.

כתב/ת עתונות אנגלית בלשכת דוברת הטכניון.

תאור התפקיד:
איסוף חומר בפקולטות וביחידות השונות של הטכניון, כתיבתו ועריכתו לצורך הודעות ומאמרים המיועדים לעתונות בשפה האנגלית, כתיבת מסמכים בשפה האנגלית.

הכישורים הדרושים:
השכלה אקדמית.
שליטה מלאה בשפה האנגלית ויכולת כתיבה מעולה.
ידיעה טובה של השפה העברית.
נסיון בכתיבה עתונאית ובעריכת חומר מדעי פופולרי באנגלית.

מספר המשרה: מנ/206.

למחסני חברה לשיווק תוצרת חקלאית בחיפה
דרושים
1. אחראי משמרת
★ השכלה תיכונית
★ כושר אירגון ונסיון בנהול צוות עובדים
★ בריאות טובה ונכונות לעבודה פיזית

2. מוכר מחסנאי
★ השכלה תיכונית
★ בריאות טובה ונכונות לעבודה פיזית
★ העבודה כוללת הפעלת מסוף מחשב.

3. פועל מחסן
לעבודה פיזית
★ בריאות טובה ונכונות לעבודה פיזית
העבודה לכל המשרות — במשמרות
החל בשעות הבוקר המוקדמות.
מועמדים יפנו לשלומית בטל' 04-641111

אם
אתה
סוכן ביטוח

מנוסה (עד שנתיים) ורציני
אנו ההזדמנות שלך
להתקדם בענף

פנה לטל. 535330, 535329 ובקש את לאה
או כתוב לת.ד. 33119 חיפה

דרושים:
1. מורים למקצועות הבגרות
(ריאלי + הומאני ולימודים מתקדמים)
2. מקדמי מכירות
בעלי רמה גבוהה, בתנאי שכר + עמלות + הסבת
3. שליחים
נערים ונערות בגילאי 18־16 לעבודה זמנית וקבועה

פרוייקט 100

● "פרוייקט 100", שד' הנשיא 77 חיפה (ליד מלון דן כרמל), טל' 381490, אוטובוסים: הדר — 23, אגד ועיר: 22. ● למשפי הקריות ועכו: רח' הרב קוק 23, ק. מוצקין, טל' 04-702087 (א', ב', ד', ה', 15.30 — 19.30)

הפרויקט להכנסה גבוהה יותר
אלפי שקלים בחודש!!!

● מעוניינים בהכנסה מקצועית למקצוע רווחי ויוקרתי יותר? ● מעוניינים להגביר סיכוייכם להצלחה בחיים ולספק גבוה יותר בעולם ההצלחה!

פרוייקט 100
בי"ס ברמה פרטית

1. הטכנולוגיות והשיטות יקרות (הקורס מקביל לזה המתקיים בבורסה בריב. מחזור רק מקומות בודדים).
2. שווק, ארגון מכירות ואומנות המכירה, פרסום, דוברות ויחסי ציבור (למנהלי המפעלים, אנשי שווק, סוכנים וכל המעוניין — חצי שנתי).
3. יוקרי המס (שנתי) הנהח"ש 2+1 מזכירות בכירות ויח"צ (חצי שנתי)
4. שמאות מקרקעין וניהול נכסים (שנתי וחצי שנתי)
5. כל מקצועות הבגרות המודרכים והמבוססים (ריאלי והומאני).

לצ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
דרושים:
1. פקיד/ה קופאי/ת
למשרה מלאה
2. פקידה קלדנית
למשרה חלקית
לפרטים החל מיום א'
04-645481 (ליאונל גרינן)

לקריית חינוך אורט ק. ביאליק
רחוב מר עם 3 ק. ביאליק
דרושים:
1. ספרניות
2. כתבנית עברית/אנגלית
לפנות במקום למר שושני או טלפונית
04-729435 04-720141/2

SOS
כח אדם
רח' קריש לוז 3 ק. מוצקין טל. 04-762721
המעוניינים להעתיק מגוריהם לאיזור הצפון בתנאים מעולים, בשלב ראשון השתתפות בשכר דירה, אחזקת רכב ועוד.
דרושים:
מהנדס / הנדסאי
מכונות עדיפות לנסיון במפעל מתכת
מכונאי אחזקה
ידע בהידראוליקה ופנאומטיקה
חשמלאי מוסמך
תעסוקה מושלמת ב SOS

גדלנו ואנו מחפשים
מנהלת חשבונות
סוג 2 עצמאית
לחצי משרה.
נסיון וקורות חיים לשלוח למודיעין 8 חיפה.
דקל
מפעל ישראלי בע"מ

| לרשת עמל
דרושים:

למכללת ק. חיים:
* **מדריך לנגרות רהיטים** למשרה מלאה.
* **מדריך למכונאות רכב**
משרה מלאה / שני שליש
פרטים: מכללת ק. חיים טל': 740068, 721003 לגב' חנה.

לבי"ס "עמל" בית שאן:
* **מדריך קרור ומיזוג אויר**
* **מדריך למכונאות רכב**
פרטים: בי"ס עמל בית־שאן טל' 06-588057 למר יצחק רחמים

דלתא
DELTA
גליל תעשיות בע"מ
דרוש
איש אחזקה
יוצא צבא
לאחזקת מתקני קיטור מים ומערכות אויר
נסיון 4 שנים בתעשיה
מגורים בכרמיאל חובה.
נא לפנות טלפונית 04-986911 לאריה מרדר

למשרדי חברה גדולה בחיפה
דרוש
מנהל חשבונות בכיר
★ סוג 3 ומעלה
★ ידע ונסיון בהנהלת ממוחשבת
★ נסיון בנהול צוות עובדים
★ גיל עד 45
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף אישורים על השכלה ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044
(לציין ע"ג המעטפה מס' 120)

דרושים
1. מנהלת חשבונות מתחילה (סוג 2)
עם ידע בעבודה במחשב
2. מחסנאי לנהול מחסנים
עדיף בעל רשיון נהיגה ג'.
לפרסים להתקשר טל' 04-663142, 04-671781
לחברת בנייה גדולה בצפון הארץ
דרושה
הנדסאית בניין
למחלקת תמחיר ובקרה תקציבית רצוי נסיון קודם
לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 2246 חיפה 31021

קריירה
שירותי כח־אדם
דרושים
מלגזנים
מנוסים
בעלי רשיון נהיגה
לעבודה במשמרות
ת"א: דיזנגוף 155
טל' 03-240291/2
נתניה: שמואל הנציב 17
טל' 053-338901

עיריית כפר־סבא
דרוש
פקיד/ה למחלקה להנדסה-רשוי
א. תאור התפקיד: בדיקת תכניות בקשה להיתר, מעקב אחר רישוי הבניה, טיפול בהוצאת היתרי בניה.
ב. הכישורים הדרושים: הנדסאי/ת או טכנאי/ת בנין בעל נסיון של 2 שנים לפחות, רצוי בעל/ת נסיון בתחום המוניציפלי, יכולת של קריאת תכניות בניה, הבנה בביצוע עבודות בניה, הכנת חשבונות, כושר ניהול משא ומתן עם מבקשי היתרים וקבלנים.
ג. דרגה ומשכורת: בהתאם לכישורי המועמד/ת
ד. עדיפות לתושבי כפר־סבא
על המועמדים בעלי הכישורים הדרושים להגיש מועמדותם בכתב למזכיר העיר תוך ציון קורות חיים, נסיון במקומות קודמים והמצאת העתקי תעודות והמלצות לא יאוחר מיום 24.7.87.
עמירם מילר
מ"מ ראש העיר

שרז
החברה שלך למימון רכב
מכרז מס' 1/87
שרז השקעות בע"מ
מציעה בזה למכירה את המכונית הבאה:

מס' רשוי	סוג הרכב	מנוע	רשיון בתוקף עד	שנת ייצור	הערות
89-602-83	מרצדס MB130	דיזל 2399	15.5.88	1983	קומבי

את המכונית אפשר לראות במוסך נעמה רח' יפו 128 חיפה. מתאריך 16.7.87 ועד תאריך 20.7.87 משעה 08.00 עד 16.00.
המכרז יסגר ביום 21.7.87 בשעה 11.00
הצעות במעטפות סגורות יש למסור במשרד עו"ד גדעון שרויאר, עצמאות 66 חיפה בצרוף המחאה בנקאית בשעור 10% מערך הרכישה.
במקרה והזוכה יחזור בו מהצעתו לא יהיה רשאי לתבוע החזרת סכום ההפקדה. המכונית המוצעת עומדת למכירה במצבה הנוכחי ללא כל אחריות מצד חברת שרז השקעות למצבה או תקינותה.
מס ערך מוסף כפי שיהיה בתוקף ביום המכירה יחול על הקונה.
אין המציעה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
אבשלום בורשטיין
מנהל
R.Z. ר.צ.

לחברה קבלנית לבנין
באזור חיפה
דרוש:
מהנדס/הנדסאי
בעל 5־8 שנות נסיון
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 4839 חיפה

למפעל ברבור בעכו
דרוש/ה
גרפיקאי/ת מתחיל/ה
מאזור עכו והקריות
לקביעת ראיון לפנות לאהרוני או דיטו
טלפון 915761/2

דלתא
DELTA
גליל תעשיות בע"מ
למפעלינו בכרמיאל דרוש
הנדסאי מחשבים תעשיה וניהול
נסיון בעבודה עם מחשב רצוי I.B.M S/36
מגורים בכרמיאל או סביבתה הקרובה חובה
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 137 כרמיאל 20101 עבור מערכות מידע

מפעלים אזוריים בית שאן
דרושים
בני משק בחופשה לעבודה במשמרות
בקעת בית שאן
לחודשים אוגוסט — נובמבר
נא לפנות לאבנר טל' 06-580763, 06-580772

פיברוניקס
אתה בחברה טובה
לאגף התחזוקה
דרוש/ה
אחראי תחום קשר ותזונה
משרה 700
תאור התפקיד:
ניהול צוות מרכזניות ועבודת טלקס ודואר. ריכוז הטיפול עם "בזקי"
אחריות על שרותי קשר (טלפונים, טלקס, דואר ושליחים).
אחריות על שרותי תזונה לעובדים.
דרישות התפקיד:
★ ידע ונסיון מוכחים בתפקיד דומה ובעבודה עם "בזקי".
★ נכונות ליום עבודה ארוך.
★ מגורים באזור חיפה.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, נסיון מקצועי ובציון מס' המשרה ל"גיוס עובדים", פיברוניקס סוכנות דואר מת"ם, חיפה 31905. או לפנות טלפונית למספר טל' 04-562621.
סודיות מובטחת.
פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

SOS
כח אדם
דרושים לנו:
● מבקר איכות אלקטרו־מכני + אלקטרוניקה.
● מרכיב אלקטרו — מכני
● מחסנאי אלקטרוניקה
● מנהל מחסן ידע טכני בהפעלת מחשב מאזור חיפה
● עוזרת מפיק תסריטאית למח' וידיאו הפקות
● מזכירת מפעל נסיון ביבוא יצוא לאזור עכו.
● סטודנטים מתחום הפרסום שיווק / אומנ־יות לחב' SOS.
● מזכירה עב/אנ, טלקס ופקסימיליה לאזור חיפה
● נהגי סמיטריילר לעבודה מסודרת.
● מזכירה שפת אם אנגלית לאזור יקנעם.
● עוזר חשמלאי תושב כרמיאל.
● פקידה למח' כח אדם, משרה מלאה.
● כרסם תכנת למפעל מסודר.
● פקידה להדפסות עב/אנג באזור נהריה
● מסגרים / מסגרי אחזקה / חשמלאי מוסמך לאזור נהריה
● לבורנטית למפעל מסודר רצוני מאזור כרמיאל
● **עובדי יצור לעבודה במפעל מסודר הסעות, פרמיות וארוחות אחרי שרות צבאי**
רח' קריש לוז 3 קרית מוצקין טל: 754513, 762721, 04-752848
תעסוקה מושלמת ב SOS
משרדי החברה פתוחים ברציפות מ־08.00 עד 7.00 בערב

גלרם
תעשיות טכנולוגיות בע"מ
לחברה העוסקת במוצרים עתירי טכנולוגיה בכרמיאל
דרושים:

מהנדס/ת שיווק
מהנדס/ת אלקטרוניקה בעל/ת רקע באלקטרואופטיקה, עם נסיון שיווקי מוכח של 5 שנים לפחות. נדרשת שליטה מלאה באנגלית ובעברית. ידיעת השפה הספרדית תהווה יתרון.

קניין/ית אלקטרוניקה
קניין/ית אלקטרוניקה עם 4־6 שנות נסיון מוכחות, השכלה טכנית או מנהל עסקים. כושר ניהול מרמ הכרחי. דובר/ת אנגלית כולל יכולת התבטאות בכתב. נסיון בקבלנות משנה יהווה יתרון.
תיאור התפקיד: ביצוע רכש אלקטרוניקה בארץ ובחו"ל, ביצוע רכש מקומי (מהמדף), טיפול בקבלנות משנה רכש וייצור, הכרת יצרנים ועירנות לשינויים בשוק האלקטרוניקה, סיוע למח' הנדסה בחיפוש אחר יצרנים תחליפיים.

מהנדס/ת הנדסאי/ת אמינות
רקע מקצועי: אלקטרואופטיקה, אלקטרוניקה או מכניקה עדינה. נסיון מוכח של שנתיים לפחות.

מהנדס רכיבים
רקע מקצועי: אלקטרוניקה. נדרש נסיון מקצועי של שנתיים לפחות הכולל הכרת תכונות רכיבים אלקטרוניים ומכניים, מפרטי רכש ובחינה לרכיבים ונתוני כשל.

הנדסאי/ת בד"ס
לביצוע בדיקות סופיות על מוצרי החברה, רקע מקצועי באלקטרוניקה או באלקטרואופטיקה, נדרש נסיון מקצועי של שנתיים לפחות.

תנאי העסקה לפי כישורים אישיים, 5 ימי עבודה בשבוע הסעות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 479 כרמיאל 20101.
— סודיות מלאה מובטחת —

חברה מובילה בתחום הביטוח פותחת מסלול הכשרה לקריירה של
סוכן/ת ביטוח
למספר מצומצם של מועמדים
מועמדים העונים על הדרישות:
* גיל 27־40
* השכלה תיכונית ומעלה, רצוי אקדמאית
* כושר שכנוע והבעה בע"פ
* בעל/ת יכולת מעולה ליצור קשר עם הזולת.
* רצון וחזק להצליח בעסקים ומוטיבציה להישגים פיננסיים.
מקום מגורים נהריה, עכו, קריות, חיפה והסביבה.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 476 מיקוד 31003 חיפה ולציין טלפון
המועמדים המתאימים יוזמנו לראיון אישי

מוסד הטכניון
למחקר ופתוח בע"מ
מהנדס/ת תכנה
הכישורים הדרושים:
בוגר/ת מדעי המחשב
מעל 5 שנות ותק בעבודה
נסיון בעבודה בזמן אמיתי על מחשבים מיני ומיקרו
נסיון בשפות מדעיות אסמבלר, סי פורטרן ואסיסט חובה.
נסיון בעבודה עם חומרה
לאחר שירות צבאי
נכונות לעבודה בשעות חריגות
מכרז מס' 60/87
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה — 32000, עד יום 26.7.87 בציון מס' המכרז.

למוסך נ. פלדמן ובנו בע"מ
במפרץ חיפה
דרושים
1. מכונאים לטרקטורים חקלאיים.
2. מכונאים למלגזות
3. מכונאים לציוד כבד
ת.ד. 10139 מפרץ חיפה
טל' 04-724673, 04-727460

לחברה ישראלית למובילים בע"מ
דרוש בחיפה
מחסנאי
בעל השכלה במכונאות
נא לפנות טל' 04-510246-9
לבקש את מוסקוביץ או מרי

א.ד.פ. חברה לפיתוח תעשיה (פרויקטים) בע"מ
INDUSTRIES DEVELOPMENT CORPORATION (PROJECTS) LTD.
דרושים
מהנדס תעשיה וניהול
★ בעל נסיון של כ־5 שנים
★ נכונות לעבודה מאומצת ומרוכזת כולל נסיעות בכל הארץ.
★ יחסי אנוש מעולים
★ תקשורת טובה עם אנשי מקצועות טכניים בעמדות בכירות.
★ כושר ניתוח נתונים.
★ אחריות לתחזיות והקצאת משאבי כח אדם בחברה המעסיקה כ־450 עובדים
מזכירה למחלקת כח אדם
★ בעלת נסיון של 3 שנים לפחות
★ ידיעה בהדפסה עברית־אנגלית
★ אישיות נעימה ויחסי אנוש טובים
שעות עבודה 07.30 — 16.30
5 ימים בשבוע
נא לפנות טלפונית 04-704677 למחלקת כח אדם

מכון התקנים הישראלי
דרושים
למכון התקנים ברמת אביב
1. מהנדס כימיה
רצוי ידע בחומרים
2. קלדנית / כתבנית
הדפסה בעברית ובאנגלית
רצוי על מעבד תמלילים
– ידע בסיסי בקלדנות – רצוי עם ניסיון
בדבר פרטים נא לפנות לכוח־אדם
במכון התקנים הישראלי
רח' האוניברסיטה 42, רמת־אביב
טל' 03-422811
בדבר פרטים נא לפנות לכח־אדם
במכון התקנים הישראלי
רח' האוניברסיטה 42 רמת־אביב טל: 03-422811
סמל המחוגה סמל האיכות

לכל מזכירה* יש מחליפה זמנית...

המזכירה יוצאת לחופשת קיץ?
כבר היום אנו נשבץ לך מחליפה לעונת החופשות.
התקשר בהקדם לחבר, המרכז הגדול לכח אדם מקצועי — והבטח לך ידיים מקצועיות ומיומנות:
כתבניות,
מרכזניות,
קלדניות,
מנהלות חשבונות,
נקבניות
ומפעילות טלקס
ירושלים רח' ינאי 6
טלפון: 02-234265-6-7-8
חבר
המרכז הגדול לכח אדם מקצועי
נוסדה של חבר המרכזים

אלסינט
חטיבת ההנדסה בחיפה

תחום האולטרה־סאונד בחטיבת ההנדסה באלסינט עוסק בפיתוח מוצרי הדמיה רפואיים המבוססים על גלים על־קוליים.
במסגרת הפרוייקטים המפותחים בתחום, משולבות פעילויות מגוונות הכוללות:–
1. ניתוח ואיפיון התכונות הפיזיקליות של מתמרי אולטרה־סאונד.
2. תכנון ומימוש מעגלים אלקטרוניים המיועדים לעיבוד אות אנלוגי, המצטיינים ביחס אות לרעש גבוה.
3. מערכות לעיבוד אותות סיפרתיים המשלבות מעבדי אותות מהירים לביצוע עיבודים כגון:– ON THE FLY FFT.
4. מערכות תצוגה
5. פיתוח תוכנה שכוללת אילוצי "זמן אמת" מצד המערכת ועוד.

לתחום האולטרה סאונד
דרוש:–
מנהל תחום
מנהל התחום מופקד על ביצוע משימות הפיתוח המוטלות על התחום.
במסגרת זו מוטלת עליו האחריות לתכנן, לנהל ולנהוט את כל פעילויות התחום.
הכישורים:–
מהנדס אלקטרוניקה או פיזיקאי בעל נסיון מוכח בניהול פרוייקטים מולטידיציפלינרים בהיקף נרחב.

לעבודה במערכות MRI
"הנמר" דרושים:
אנשי שרות ואינטגרציה
מס' משרה 66C179
כישורים נדרשים:
* מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
* נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות
* נסיון בתחום R.F
* נכונות לעבודה מאומצת
* אפשרות יציאה בעתיד לשרות בחו"ל

סודיות מוחלטת מובטחת.
אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס' משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
אלקטרוניקה בשרות הרפואה

משרד החינוך והתרבות — אגף הנוער
המדרשה למורשת היהדות ע"ש פנחס ספיר ירושלים

דרוש

מנהל חינוכי

למדרשה למורשת היהדות
ע"ש פנחס ספיר בירושלים

תיאור התפקיד: תכנון, ניהול וארגון הפעילות החינוכית וצוות המנחים במדרשה.
הדרכה והנחיה בסמינרים: המדרשה מקיימת סמינרים בנושאי מורשת וזהות יהודית-ציונית לתלמידי כיתות י"א ולמבוגרים
דרישות התפקיד: תואר ראשון במדעי היהדות, רצוי תואר שני. נסיון בהדרכה והנחיה ובניהול מפעלי-חינוך: נסיון בכתיבת תכניות ובחינוך בלתי פורמלי
מועמדים מתאימים הרואים אתגר ועניין בעבודה חינוכית בלתי-פורמלית ובחינוך יהודי-ציוני יפנו לת.ד. 797 ירושלים, טל 02-289694 עד ליום 30.7.87, ד' מנחם-אב תשמ"ז

סנטר 1 לסנטר 1
דרוש

מנהל תפעולי

הכישורים:
ידע בארגון אירועים
ידע בסיסי בהנהלת חשבונות
נכונות לעבודה
בשעות לא מקובלות
המעוניינים ישלחו קורות חיים
בכתב יד לסנטר 1, רח' ירמיהו 34
ירושלים למר דוד כץ.

לחברת בניה
דרושים
★ הנדסאי בנין/מכנאי
★ מנהל/ת חשבונות
תנאים טובים למתאימים
02-639977
02-699005

קריירה
שרותי כח-אדם
דרושים/ות
• שרטט/ת טכני/ת
לעיצוב מוצר, יוצאות חיל-אוויר, למשרה קבועה מאיזור רמלה, לוד, רחובות
• בנאי מנוסה פרופיל גבוה, עד גיל 40, לעבודה ממושכת, 5 ימים
תל-אביב, דיזנגוף 155
טל 03-240291/2

למפעל מוצרי נייר ירושלים בע"מ
דרוש

מחסנאי

בוגר 12 שנות לימוד
לאחר שרות צבאי מלא
בעלי ידע מקצועי ונסיון בניהול מחסן
בפרטים נא לפנות למר מלול
טלפון: 02-718451, 02-713104
02-718452

אסם
תעשיות מזון בע"מ
דרושים

נהגי משאיות

לחלוקת תוצרת
★ בעלי רשיון לנהיגת משאית
★ אחרי שירות צבאי
★ מגורים בגוש-דן
★ מקום העבודה – פתח-תקוה
נא לפנות טלפונית למחלקת מכירות
טלפון: 03-9265233

אנו פותחים אופקים חדשים

אפשרויות מקצועיות ללא גבולות...
הזדמנויות קידום ללא מגבלות...
תנאי עבודה מתקדמים...

למהנדסי אלקטרוניקה

המעוניינים להצטרף לצוותי פרוייקטים העוסקים בפריצת דרך בנושאים חדשניים בתחומי תקשורת ספרתית, עיבוד אותות ומיקרו מחשבים.

תאור התפקיד:
★ הגדרת מוצרים חדשים בתחום המיקרו-מחשבים
★ פיתוח ותכנון מעגלי VLSI/CMOS בתהליכים מתקדמים
★ פיתוח מיקרו-תוכנה בשילוב חומרה.

כישורים דרושים:
★ בוגרי הנדסת חשמל מצטיינים
★ בעלי יכולת ורצון להתמודד עם אתגרים מקצועיים
★ ידע ונסיון בתכנון מעגלי VLSI – יתרון

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחת

בואו הצטרפו לצוות מעולה בחברה עתירת-ידע, המובילה בעולם בתחום המוליכים למחצה.
אנא פנו בכתב יד בצירוף קורות חיים וציונים למוטורולה סמיקונדקטור, ת.ד. 32288 ת"א 61322

מוטורולה סמיקונדקטור

– סודיות מובטחת –

גולדפרוסט בע"מ
דרוש/ה

★ טכנאי/ מהנדס מכונות

נסיון בתעשיות מזון
ידיעת השפה האנגלית – חובה

★ פקיד/ה למחלקת יצוא-יבוא

בעל/ת ידע טוב ביותר באנגלית
בדבר פרטים נוספים להתקשר
עם מימי לקביעת ראיון
בטל: 055-87377

EXCITINGLY HYATT.

דרושות לנו
חדרניות
במחלקת משק בית
שעות עבודה נוחות
נא לפנות למחלקת כ"א ברח' לח"י 32,
הר הצופים ירושלים 97665
הייאט ריג'נסי ירושלים
HYATT REGENCY JERUSALEM
טלפון: (02)821333

מוקד גבעון בע"מ ירושלים
שמירה אבטחה ושירותים כלליים
רח' שמאי 8, 02-242496/7
דרוש

מנהל פרויקט

באזור ירושלים, עדיפות לקצין צה"ל משוחרר, נסיון בתפעול כ"א, בוגר 12 שנות לימוד רשיון נהיגה.

לסעודה אקסקלוסיבית
דרוש/ה טבח/ית
עם ידע בבישול מזרח ארופאי
נסיון הכרחי
פרטים בטלפונים 224841,221518

להוצאת ספרים
"מודן"
דרוש/ה
מתמגיד/ית
מנוסה
תנאים טובים למתאימים
03-330067/8
לשלמה או יעקב

לפרסום לב
דרוש
פרסומאי
נמרץ, מוכשר ואחראי
בעל ידע מקיף בענף
מתאימים בעלי נסיון
יפנו לאלי לוי
טלפון 230964 ת"א

עיריית קרית-גת
דרוש/ה

קלינאי/ת תקשורת

לעבודה מעניינת
במרכז הטיפול:
(העבודה עם צוות רב מקצועי תומך)
★ בהיקף 1 משרה
★ תנאים מועדפים למתאימים
המעוניינים יפנו אל המחלקה לחינוך
בעיריית קרית-גת טל: 051-874550
874559, 882892

מזכירה

למח' דוברות ויחסי צבור
נסיון בעבודות מזכירות, יכולת נהול משרד באופן עצמאי הדפסה עברית (רצוי גם אנגלית). ידיעת השפה האנגלית. משרה מלאה. התחלה מיידית.
מועמדות מתאימות יפנו בכתב יד למח' כח אדם רח' השפלה 4 ת"א 66183 עבור מזכירה
החברה להגנת הטבע

להפצת אביזרי אופנה באזור הדרום
דרוש/ה
איש/אשת מכירות מנוסה
עם רכב
* הכנסה גבוהה
לפנות 02-424765
בשעות 20.00-22.00 בחול

חברת גני הדר
מפעלי תיירות בע"מ

מלון נהר הירדן

דרוש/ה
מציל/ה מוסמכת
נסיון הכרחי
06-792950

להפצת אביזרי אופנה באזור הדרום
דרוש/ה
איש/אשת מכירות מנוסה
עם רכב
* הכנסה גבוהה
לפנות 02-424765
בשעות 20.00-22.00 בחול

אשדוד בע"מ
דרוש/ה
פקיד/ה למחלקת המכירות
* השכלה תיכונית
* לאחר שרות צבאי
* נסיון קודם עם קהל
נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ת.ד. 21 אשדוד
(עבור משרה)
סודיות מובטחת

אורטק בע"מ חברת בת של אל-אופ
המתמחה במערכות אלקטרו-אופטיות
דרושה
אורטק

חוטת/מלחימה (משרה 2100)

בעלת שנתיים ניסיון לפחות
בתחומי עבודה צבאיים
מועמדים מתאימים המעוניינים להשתלב בחברה מתבקשים לפנות בכתב קורות חיים ל:
אורטק מחלקת משאבי אנוש ת.ד. 1165 רחובות
מיקוד 76110 (בציון מס' המשרה)
עדיפות בקליטה תנתן לתושבי שדרות
* סודיות מובטחת *

פי.סי.בי. בע"מ ייצור מעגלים מודפסים

מפעלנו המעסיק 200 עובדים, הפך בתוך כ-5 שנים למפעל המוביל בארץ בייצור מעגלים מודפסים, תוך הפעלת טכנולוגיות מתקדמות ביותר, ומתגאה באיכות מוצר מעולה ובעמידה לא מתפשרת בלוח זמנים.

דרוש

מנהל ייצור

שהינו איש שטח מובהק שעבורו ניהול ייצור הוא ייעוד ומוכן לכל השקעה ומאמץ על מנת להצליח.

המועמד יהיה אחראי על מחלקות הייצור במפעל.

המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד
ת.ד. 631 מגדל העמק מיקוד 10556
טלפון 06-541051 מח' כח-אדם.

המועצה המקומית שדרות
מתנ"ס שדרות

דרושים

1. מנהל בית נוער מרכזי

תאור התפקיד:
ניהול בית נוער מרכזי, בניית מערכת חוגים וקבוצות חברתיות, ארגון פעילות חברתית ערכית.
כישורים נדרשים:
★ יכולת להתמודד עם נוער בגיל ההתבגרות.
★ בעל תפיסה קהילתית חברתית.
★ כשר ארגון וניהול מערכת בלתי פורמלית.
דרישות:
★ בוגר מדעי החברה והרוח, או מדריך בכיר/מוסמך.
★ בעל נסיון בהדרכה בחינוך המשלים.
★ עבודה בשעות בלתי שגרתיות.
★ מגורים במקום הכרחיים.
היקף משרה: 100%.
תנאים מועדפים למועמד המתאים.

2. מדריך לקידום נוער

תאור התפקיד: יצירת קשר עם נוער מנותק מסגרת, בגילאי 14-18, שילובו במסגרות נורמטיביות, עבודה פרטנית וקבוצתית.
כישורים נדרשים:
יכולת ליצור תקשורת בין אישית, יכולת עבודה בצוות. יכולת הבעה בכתב ובע"פ.
דרישות:
★ בוגר מדעי החברה והרוח או מדריך בכיר/מוסמך.
★ מגורים במקום הכרחיים.
היקף משרה: 100%.

תאריך אחרון להגשת מועמדות 31.7.87
בדברים פרטים נא לפנות לאבי סולימני
טל: 051-897491, 899223

לבית אבות "כרמל" בחיפה
דרושים
* רוקח פנסיונר — במשרה מלאה
* עובדת סוציאלית — במשרה חלקית
נא לפנות בשעות העבודה 07.30-15.00
לבלה. טל: 04-241441

דרוש

עוזר טבח

★ ימי עבודה א'—ו'
לפרטים נא לפנות למר יעקב בלום
טל' 02-552262-3

לחברת בניה בעטרות
דרוש
מנהל חשבונות
סוג 3
נסיון של 3 שנים בהתאמות בנקים
☎ 02-471345; 02-855474 מיום א'

למפעל תעשייתי גדול באשדוד
דרוש

★ מנהל חשבונות ראשי

סוג מדופלם
עם נסיון במערכת רב מטבעית ממוחשבת
נא לפנות בכתב לת.ד. 36 אשדוד
— סודיות מובטחת —

EXCITINGLY HYATT.

We are looking for an organised, dynamic
ADMINISTRATIVE SECRETARY
to run our busy personnel office.
Fluent spoken and written Hebrew and English a must, word processor/computer skills desirable.
Qualified persons should call the Personnel Department.
32 Lehi Street, Jerusalem 97665, Israel
Telephone: (02) 821 333
הייאט ריג'נסי ירושלים
HYATT REGENCY JERUSALEM

לחברת שקם בע"מ
לחנות שקם –
אבן-גבירול תל-אביב
דרושים/ות

קופאים/יות

לעבודה במשרה חלקית ובמשמרות:
– ידיעה טובה בחשבון ועברית
– גיל 23-40
– עשר שנות לימוד לפחות
– תושבי תל-אביב-יפו, חולון בת-ים
– אין צורך בנסיון קודם
המעוניינים/ות יפנו/תפנינה
למר שאול כתאב.
טל. 03-262161/2

Medicard מדיקארד
רשת צרכנים ארצית
שנת 2000
דרושים מיידית

אנשי מכירות

בגוש דן, ירושלים וחיפה
★ משכורת בסיסית + עמלות + בונוסים
★ אין צורך בניסיון קודם
• לקביעת ראיון אישי
נא להתקשר מיום א' 03-229164, 03-230245

RS
שרותי כח אדם
השרות המומלץ
1987

למחלקה הטכנית
★ הנדסאי תעשיה וניהול לתפקיד מנהל מוצר - נסיון בנושאי שיווק מכירות ופרסום - חובה. עד גיל 35. מאזור עכו נהריה קריות - קבועה.
★ טכנאי/ת כימיה לעבודה במעבדה אנליטית. נסיון בבדיקות מים ושפכים חובה.
★ טכנאי קרור בעל נסיון למעבדת תיקונים - קבועה.
★ מחסנאי טכני 5 שנות נסיון מתוכן שנתיים בתעשיה באביזרי צנרת, חלקי חילוף ומערכות ממוחשבות עד גיל 35 יוצא צבא.
★ מחסנאי טכני בעל רשיון מלגזה.
★ רתך אלקטרודה בעל טסט לריתוך מיכלים.
★ מפעילי מכונות בעלי רקע טכני רצוי מכונאים או חשמלאים בתחום האחזקה.
★ מסגרים מנוסים, קוראי שרטוט בתחום מסגרות כלים, מתכת עדינה.
★ מסגר/מכונאי אחזקה בתחום מכונות אריזה.
★ מסגר מכני בעל נסיון במערכות פנאומטיות. קבועה.
★ צבעי תעשיה בעל נסיון מאזור מעלות לעבודה קבועה.
★ צבעי ריסוס בעל נסיון לעבודה קבועה.
★ מרכיבות/מלחימות/מחווטות מנוסות. לעבודה לתקופה ארוכה.
★ בחורים בלתי מקצועיים בוגרי תיכון לעבודה עדינה. מאזור כרמיאל והסביבה.
★ פועלי יצור יוצאי צבא בלבד בעלי רקע טכני להפעלת מכונה ופיקוח. מאזור עפולה.
למחלקה המשרדית
★ מזכירה לסמנכ"ל אקדמאית שליטה מלאה בשפה האנגלית, הדפסה עברית/אנגלית + עיבוד תמלילים - קבועה.
★ מזכירות הדפסה עברית, אנגלית + עיבוד תמלילים.
★ אשת מכירות לאולם תצוגה כבת 40 לעבודה במוצאי שבת.
★ מזכירה טכנית הנדסאית טכנאית או בוגרת מגמה ריאלית שליטה מוחלטת בשפה האנגלית + הדפסה - קבועה.
★ נקבניות דיסקטים לעבודה קבועה במשמרות נוחות.
מועמדים מתאימים יפנו לאר.אס.
רח' הדב הרצוג 2 חיפה ת.ד. 5346 חיפה
טל' 04-664002, 04-663703

לעיתון

צומת השרון

דרושים:
1. קלדנית
2. גרפיקאי/ת
3. צלם אופסט
4. מגיה
5. רוכשי מודעות
בעלי נסיון באחד התחומים הנ"ל יפנו
לרותי טל. 052-911110

למפעל תעשייתי בנצרת עלית
דרושים

1. מתורגמנית לאנגלית

(רצוי גם גרמנית)

2. עובדי הלחמות/ ריתוך

תנאים טובים למתאימים
סודיות מובטחת
המעוניינים יפנו בכתב יד
לת.ד. 1237 נצרת עלית

עצור

מודעה זו מופנית לאנשים שאין להם מתחרים בתחום המכירות ועדיין שואפים להגיע לפיסגה.
נתונים דרושים:
בן 25 ומעלה + רכב
מספר המקומות מוגבל
טל' 04-723326

תלם

בע"מ

שרותי כוח אדם

דרושים/ות לנו:

● מסגר רתך מעולה. קורא שרטוט. תנאים טובים למתאים במפעל מסודר עם ארוחות.
● מחסנאי סבבי בעל נסיון במפעל מתכת, לעבודה קבועה תנאים טובים למתאים.
● חשמלאי מוסמך לתפקיד איש אחזקה במפעל תנאים טובים למתאים.
● עוזר/ת למנה"ח סוג 3 + נסיון 5-6 שנים למשרה מלאה לחברה מסחרית בחיפה, תנאים טובים למתאים.
● חרט מעולה בעל נסיון בעבודה על מחרטות גדולות למשרה מלאה וקבועה במפעל מסודר, תנאים טובים.
● פקידה מתחילה ידע בהדפסה למשרה מלאה, תושבת הקריות בלבד.
● ללשכת הסמנכ"ל מזכירה ע/א רצוי שפת אם אנגלית. למשרה מלאה וקבועה במפעל מסודר, הסעות + ארוחות, תנאים טובים למתאימה.
● מהנדס מכונות תושב כרמיאל, ידע בעיבוד שבבי, בקורת איכות ידע טוב באנגלית טכנית ל-5 ימי עבודה.
● הנדסאי מכונות ידע במוצרי אלומיניום לעבודה קבועה במפעל מסודר הסעות + ארוחות 5 ימי עבודה.
● חרט ברסם נסיון 3 שנים לפחות למפעל במפרץ חיפה, לעבודה קבועה, שכר הולם.
● נגרים לכל סוגי העבודות, בעלי נסיון, תנאים טובים למתאים, כולל אפשרות לשעות נוספות ופרמיות.
● איש אחזקה למכונות הפעלה מכניות ומכבשים לעבודה במפעל מסודר, רצוי תושב כרמיאל, תנאים טובים.
● עובדת מטבח להגשה בחדר אוכל + שטיפת כלים, למשרה מלאה, רצוי תושבת הקריות תנאים טובים למתאימה.
● דפס אופסט בעל נסיון 3 שנים, לעבודה קבועה בחיפה, שכר גבוהה למתאים.
● דרוש דחוף מכבשן לכיבוש ביטות בעובי פח 4 מ"מ לעבודה במפרץ, משרה מלאה וקבועה, שכר גבוה.
● עובדי ייצור לאלומיניום לעבודה במפעל מסודר, 5 ימים תנאים טובים הסעות + ארוחות.
● מזכירה רקע בכח אדם למשרה מלאה 5 ימי עבודה למפעל מסודר, תנאים טובים רצוי תושבת הקריות

תלם מקצועיות לכל מקצוע
דרך עכו 14, קריית ביאליק
טל 04-711130, 04-702934

כפר הנוער
"ניר העמק"
הסתדרות עולמית לנשים ציוניות ויצ"ו
ת"ד 2165 עפולה 18 445 טל' 06-594385/6
דרושים
לשנה"ל תשמ"ח לפנימיה
★ טבחית/מבשלת
★ מדריך חינוכי
לגיל על יסודי
★ אם בית
שליטה מלאה באנגלית לקבוצה אמריקאית
★ מדריך חינוכי
שליטה מלאה באנגלית
רכז תכניות הדרכה
חצי משרה
★ מדריך למשתלה ונוי
מועמדים בעלי כישורים מתאימים
יפנו בכתב יד למזכירות בציון המשרה למודעה
לרשות המועמד (★) ומשפחתו תועמד דירת שרות הולמת.
הערה: אפשרות שילוב שני בני זוג במשמרות המוצעות למגורים

Maquette מק
Leather Fashions
למפעלנו בכרמיאל
דרושה
פקידה טכנית
כח אדם — כרטיסי עבודה
טופסי מחשב — רשומי מחסן
נסיון דומה של 3 שנים בתעשייה משרה מלאה
תנאים טובים למתאים סודיות מובטחת
טל' 04-981257

לחברת ברוקרים
דרוש:

יועץ

בעל ידע,
נסיון וקשרים רחבים
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים
ומספר טלפון לת.ד. 45600 עבור מספר 300.

למלון דן - כרמל
דרושים/ות
פקיד/ת קבלה
עם נסיון בהפעלת N.C.R-250
אחראי/ת משמרת
סגן/ית מנהל קבלה
מפקחים/ות משק בית
תעודת מקצועיות הובה נסיון של שנתיים בבלונות 4-5 כוכבים.
לפנות טלפונית 04-386211
למחלקת כח-אדם
דן כרמל

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן־גוריון

דרושים
בחורים / בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל התעופה בן־גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה במשמרות
מנוהלות לחוזה מינימלי של שנה
אפשרות העסקה גם במשרה חלקית (לסטודנטים)

תנאי קבלה

- ★ לאחר שירות צבאי
- ★ 12 שנות לימוד לפחות
- ★ דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך בשפה האנגלית)
- ★ מצב בריאותי תקין
- ★ מגורים באיזור גוש דן - חובה לתקופת החוזה
- ★ במסגרת העבודה תתאפשר יציאה לחו"ל · מעת לעת על פי הצורך
- ★ למועמדים המתאימים יוצעו שכר נאותים והטבות נוספות

למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועדת קבלה במינהלת נמל התעופה בן־גוריון, בבנין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס), בתאריך 20.7.87 יום ב׳
הרשמת מועמדים תתקיים משעה 06:00 עד השעה 08:00
מספר המועמדים הינו מוגבל ומותנה בהחלטות הועדה
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות

מכון מ.ש.פ. שירותים פסיכולוגיים

עבור אחד מלקוחותינו
משרד לייעוץ שיווקי, גדול, דינאמי ומבוסס
דרושה
מזכירה כתבנית
(משרה 0100)

העבודה מתבצעת באווירה תוססת ונעימה בקרב קבוצת אקדמאים צעירים ומצליחים
היקף המשרה: 30 שעות שבועיות
ימים א׳ — ה׳ מ־12.00 עד 17.00
יום ו׳ מ־8.00 עד 12.00
כישורים: הדפסה ברמה גבוהה, יחסי אנוש טובים הופעה ייצוגית
תיאור התפקיד: הדפסה, קשר וקבלת לקוחות, טיפול בחשבונות. מקום העבודה תל־אביב
מועמדות שגילן עד 30 ומקום מגוריהן בת"א או סביבותיה יפנו בכתב־יד תוך פירוט קורות חיים
לת"ד 13012 ירושלים 91130
עבור משרה 0100

לחברה מסחרית ותעשייתית
ד ר ו ש י ם

1. עובד מחסן
תינתן עדיפות לבעל נסיון ובוגר קורס מפעיל״ם. העבודה בתל־אביב

2. מפיצים / נהגים
למרכז בת"א, לחלוקת סחורות בכל רחבי הארץ נדרש נסיון סוג ב׳ לפחות. תינתן עדיפות לבעל רשיון על וספה CC 200 ו/או רשיון ג׳

3. שליח
למשרד בת"א נדרש רשיון לוספה 200CC עדיפות לבעל רשיון ב׳ או ג׳

4. מנהלי חשבונות
סוג ג׳ ומדופלמים, בעלי נסיון 4 שנים לפחות בתחומים שונים

5. מזכירות אנגלית / עברית
בעלות ידע טוב בהדפסה ב־2 השפות ויכולת לנסח ולערוך חומר כתוב.
נסיון בעבודה עם טלקס וידע בקצרנות יהוו יתרון

נא לפנות בכתב לת.ד. 30853, תל־אביב 61308
תוך ציון המשרה המבוקשת ולצרף קורות חיים ונסיון
ניתן לפנות גם לטלפון 03־612678
בין השעות 13:30־16:30 בלבד

* סודיות מובטחת *

לאו אר. אס

מהנדס/ההנדסאי
מזון או כימיה
בעל נסיון רב בניהול צוות עובדים – קבועה.

מנהל תחבורה
בעל נסיון בניהול כלי רכב, רצוי קצין רכב לשעבר בצה"ל, יחסי אנוש טובים, יכולת ניהול מרס – קבועה.

מכונאי קיטור
בעל נסיון – קבועה.

צבעי בנין
בעל נסיון

טלפונים: 04־664002, 04־663703

לרוקר אינטרנשיונל בע"מ
מפעל לאלקטרוניקה עתיר ידע בירושלים
למחלקת הרכש דרוש

קניין

- ★ ידע והבנה ברכיבים אלקטרוניים
- ★ ידיעת אנגלית
- ★ נסיון קודם כקניין — יתרון
- ★ נדרש רשיון נהיגה

נא להתקשר טלפונית:
02־822222, 03־820905

לאו אר. אס

מקדם/ת מכירות

- ★ בעל/ת נסיון - רצוי בענף כ"א
- ★ יחסי אנוש טובים
- ★ השכלה על תיכונית
- ★ רכב חובה

מועמדים יפנו לת.ד. 5346
רח׳ הרב הרצוג 2 חיפה

לסניפנו באשדוד ורחובות
ד ר ו ש י ם / ו ת

למחלקה הטכנית

- ★ **הנדסאי מכונות** לאיזוד אלקטרוני
- ★ **טכנאי חשמל** מוסמך
- ★ **כרסן C.N.C**
- ★ **שרטט אלקטרוניקה + מחשב + אנגלית**
- ★ **חשמלאי מוסמך**
- ★ **בנאי**
- ★ **עוזר צבעי**
- ★ **צלם תעשייתי או אופסט** רצוי נסיון קודם.
- ★ **עובדות לריטוש מעגלים מודפסים**
- ★ **עובדות למיון מעגלים**

למחלקה המשרדית

- ★ **מזכירת יבוא־יצוא**
- ★ **מנהל חשבונות** סוג 2 + מחשב
- ★ **קלדנית עברית/אנגלית**
- ★ **מזכירה עברית/אנגלית**

+ תוספת. רצוי ידע בפרסום.

למתאימים שכר הולם ותנאים סוציאלים כחוק הכוללים: ביגוד, הופשות, ימי מחלה, ימי חג, שי חגים ועוד.
בדבר פרטים נוספים, נא לפנות לסניפנו:
ברחובות, רח׳ הרצל 187 בפסג׳
08־455904
באשדוד, רח׳ רוגוזין 8
טל׳ 055־33644

דנאל
החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע
רחובות • אשדוד

למרכז קהילתי גילה
ד ר ו ש י ם

1. **רכזת גיל הרך** – ½ משרת, השכלה ונסיון בגיל הרך רצוי בוגרת תוכנית שוורץ.
2. **רכזת הנוער** – ½ משרת, השכלה אקדמאית בתחומי החינוך, ע"ס או מדעי החברה.
3. **רכזת אתגר** – 100% משרת, השכלה אקדמאית בתחומי החינוך, ע"ס או מדעי החברה.
4. **מנהל/ת משרד כוח אדם** – 100% משרת, אקדמאי/ת, נסיון בניהול משרד רצוי ידע בהפעלת מחשב ומעבד תמלילים.
5. **רכז/ת גיוס משאבים** – ½ משרת השכלה אקדמאית, רצוי נסיון בשוק. תאור התפקיד: גיוס כספים למפעלים שכונתיים.
6. **מורים לחינוך גופני** – בענפים: התעמלות, שחיה, ספורטיבית, קרטה, טניס, מחול אירובי, כושר גברים.
7. **מורים למוסיקה ואומנות** – תרום כלי, תופים, כלי נשיפה, הנהגת תזמורת, מנגנת חבורת זמר, דרמה, תנועה.
8. **מזכירה** – 50% משרה (בשעות אחה"צ)

לפרטים נוספים: נא לפנות 02־761656, 02־763176

מיל"א
מרכז ייעוץ למשאבי אנוש

עבור אחד מלקוחותינו
סוכנות ביטוח גדולה

דרושים מועמדים לקורס ביטוח חיים

דרישות התפקיד:
- גיל: 35־28.
- נכונות לעבודה מאומצת בשעות לא מקובלות.
- יחסי אנוש מעולים.
- נשוי עם ילדים, יתרון.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד לת.ד. 2511 תל־אביב, בפירוט קורות חיים מפורטים: עבור משרה 820.
שכר בסיסי מובטח!

סודיות מובטחת!

רק פונים מתאימים ייענו

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופתוח ארגוני

לחברת עסיס
ד ר ו ש י ם / ו ת

סדרנים/ות
לרשתות השיווק

לאזורים: חולון, רמת־גן, פתח־תקוה, תל־אביב, חדרה.
שעות עבודה גמישות + תנאים סוציאליים.
יתקבלו נשים/גברים מגיל 21.
בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 03־7511229
לשושי מיום א׳.

מערכות זמן ותדר בע"מ
חברת בת של תדיראן ו־F.E.I ארה"ב
ד ר ו ש י ם

עובדים בעלי רקע במכשירנות, מכניקה עדינה
לעבודה בחדרים נקיים
כרסם/מפעיל C.N.C
סגל תיכנות

מיועד לגברים ונשים כאחד
לפרטים נא לפנות לטל: 02־822621, 02־822611
פניות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי
נא לשלוח לת.ד. 1792 חולון 58117

ליחידת מחשב גדולה
המצאת בתהליך פיתוח מואץ

ד ר ו ש י ם / ו ת

מנהלי פרויקטים ומנתחי מערכות

מנוסים
לפיתוח מערכות מידע מתקדמות

דרישות התפקיד:
- ★ השכלה אקדמאית במקצועות מדעי המחשב
- ★ מחשבי I.B.M. גדולים (MVS/XA)
- ★ עיבוד נתונים בתקשורת
- ★ מסד נתונים IOMS
- ★ שפות תכנות ADS, COBOL
- ★ JCL, TSO

העבודה היא באזור תל־אביב.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 857 ירושלים.
לציין על המעטפה "עבור תעסוקה".

— סודיות מובטחת —

פניות לא מתאימות לא תיענה.

לאדריכל
שרל דוראל
דרוש/ה
★ אדריכל בעל נסיון ★ הנדסאי בעל נסיון
טל׳ 03־5463566 תל־אביב

לאבילר
דרושים
טכנאים
למחלקת השירות
רצוי רכב
וידיעת אנגלית
טל׳ 03־813080

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לע־בודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופי או מהות של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

דרושים במכתשים
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב

הנדסאים/ טכנאי חשמל
חשמלאים
בעלי רשיון "חשמלאי מוסמך"
רצוי נסיון
של שנה אחת לפחות
בעבודה במפעל תעשייתי
שליטה במערכות פיקוד
(רצוי PLC)

מועמדים יפנו
בכתב יד
ובצרוף קורות חיים
ותאור נסיון קודם
לאגף משאבי אנוש
ת.ד 60 באר שבע 84100
סודיות מובטחת

דרושה
מנהל/ת מינהלת שכונת בקעה־גאולים
(1 משרה)

עמותה מינהלת בקעה
רח׳ קיבוץ גלויות 4 ת.ד. 10516 ירושלים
טל: 02־722474

דרישות התפקיד:
- ★ השכלה אקדמאית בתחומי המנה"צ ו/או עבודה קהילתית, פיתוח אורבאני או בתחום קרוב.
- ★ נסיון רב בניהול בעבודה עם פעילי שכונה, פיקוח והדרכת צוות מקצועי.
- ★ כושר ניהול מו"מ עם גורמים שונים.
- ★ אתגר למועמד המתאים!

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים למשרד המינהלת בכתובת הנ"ל או במשרדי האגודה לקידום מנהלות רח׳ שלומציון המלכה 10 ירושלים

---

* מומחה למצברים לרכב *
לתב ליבוא ושיווק בכל הארץ
דרוש חשמלאי
בעל ידע וניסיון במצברים לרכב
לעבודה כמחסנאי, טל׳ 03־612230

דרושים במכתשים
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב

מהנדסי מכונות

להשתלבות במערך האחזקה של 2 האתרים (באר־שבע ורמת־חובב) לתפקידי אחזקה ושיפורים במיתקנים כימיים.
דרוש נסיון בתעשיה כימית.
תיתכן עבודה גם בשעות לא מקובלות.
נסיון קודם (עד שנתיים) - יתרון

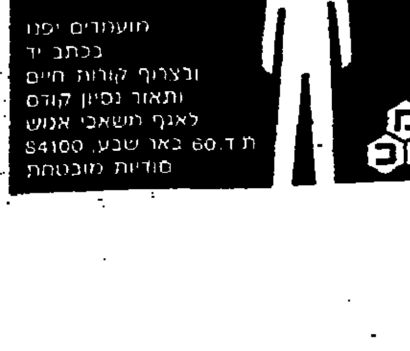

מועמדים יפנו
בכתב יד
ובצרוף קורות חיים
ותאור נסיון קודם
לאגף משאבי אנוש
ת.ד 60 באר שבע, 84100
סודיות מובטחת

מודיעין אזרחי בע"מ
סניף חיפה והצפון

דרוש
מנהל יחידת אבטחה

- ★ בעל כושר ארגוני וניהולי
- ★ רקע פיקודי צה"ל — משטרה
- ★ נסיון בהפעלת צוות עובדים גדול
- ★ נכונות לעבודה מאומצת ובעלת אתגר
- ★ תושב חיפה

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 33742 חיפה 31263 סודיות מובטחת

החברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ

דרוש/ה
מהנדס/ת מכירות
למפעל תרמופיל המייצר בבלי אלקטרוניקה ונמצא באיזור התעשיה במעלות.

הכישורים הדרושים:
- ★ מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה או חשמל.
- ★ נסיון קודם של 3 שנים.
- ★ שליטה בשפה האנגלית הכרחית.
- ★ עדיפות ליוצאי חיל קשר, חימוש, ים או אויר.
- ★ בעל רשיון נהיגה.

מגורים באזור חובה

כבלים

בהצעות נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד 5488 חיפה 3[illegible]
סודיות מובטחת

המרכז למחקר גרעיני נחל־שורק
הועדה לאנרגיה אטומית
ד ר ו ש

מהנדס כימיה

- ★ בעל תואר שני עם התמחות בבקרת תהליכים ליישום עוקבים (TRACERS) בתעשיה ובמחקרי סביבה.
- ★ דרוש נסיון בתכנות מדעי במקרו־מחשב ובמערכות מדידה מפוקדות מחשב.
- ★ רצוי נסיון בתעשיה הכימית. העבודה כרוכה בנסיעות ובשהות בשדה.

אנו עובדים חמישה ימים בשבוע ומקיימים מערך הסעות בכל אזור המרכז.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה, רשימת ממליצים ומספר טלפון למחלקת כח אדם, המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק דואר יבנה, מיקוד 70600.

— סודיות מובטחת —

גבור סברינה
למשרדי החברה בנתניה
ד ר ו ש / ה

מנהל/ת מכירות

בעל/ת נסיון במכירת מוצרי צריכה (רצוי טקסטיל/אופנה) לרשתות שיווק לארצות דוברות צרפתית.

נא לפנות בפרוט קורות חיים
לת.ד. 84 נתניה, 42100 למח׳ כח אדם.

רשות הנמלים ישראל

משרד ראשי
ד ר ו ש ו ת

מזכירות / כתבניות

עדיפות לבעלות ידע בהדפסה דו־לשונית (עברית אנגלית)
קיימת אפשרות העסקה במשרה חלקית
בדבר פרטים נא לפנות לכח־אדם ברשות הנמלים דרך פ"ת 74 תל־אביב
טל: 03־338911
פניות בכתב יש לשגר לת.ד. 20121, מיקוד 61201 בצירוף קורות חיים בכתב יד, לא יאוחר מיום 24.7.87

למפעל מתכת בחולון
ד ר ו ש

עוזר למתכנן

מהנדס/הנדסאי מכונות
בעל נסיון בתכנון ובניית מערכות מכניות
לפנות בכתב יד בציון נסיון קודם וטלפון
לת.ד. 25014 תל־אביב 61250

דרוש
SEMICONDUCTORS SALES ENGINEER

אם אתה בעל רקע ונסיון מתאים אנו מציעים:

- ★ תפקיד בעל אתגר אישי ומקצועי
- ★ מעורבות עם קבוצות פיתוח מתקדמות
- ★ השתלמויות בארץ ובחו"ל
- ★ אוירה נעימה
- ★ רכב חברה
- ★ תנאים בהתאם לכישורים

* סודיות מובטחת *

נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים

איסטרוניקס בע"מ
ת.ד. 39300 תל אביב 61392

למשרד גדול של
רואי חשבון בת"א
ד ר ו ש י ם

עובדי בקורת מכל הדרגות

לשואפים לפתח רמתם המקצועית ניתנת הזדמנות:
- ★ לרכישת נסיון בעבודות בקורת מגוונות
- ★ להדרכה ואימון עיוני ומעשי בפיקוח אנשי מקצוע מעולים
- ★ למעקב שוטף אחר חידושי המקצוע בארץ ובעולם ולקידום מקצועי מהיר.

תנאים טובים של שכר והטבות בהתאם לכישורים
המעוניינים יפנו בכתב
לת.ד. 29323 תל־אביב

למשרד רואי חשבון בת"א
דרושות

מעבדת תמלילים

עברית — אנגלית
לשעות אחה"צ מ־13.00 עד 18.00
עדיפות לבעלות נסיון בהדפסת מאזנים על "לניר"

כתבנית

מעולה
בעברית ובאנגלית
עדיפות לבעלת נסיון בהדפסת מאזנים
— תנאים טובים של שכר והטבות בהתאם לכישורים —

המעוניינות תפנינה בכתב לת.ד. 29452 ת"א

מחלקי עתונים (עם קטנועים)
ד ר ו ש י ם

באזור הקריות

(ק. חיים, ק. ביאליק, ק. מוצקין ועוד)
לחלוקת עתונים בתיבות המנויים
בשעות הבוקר המוקדמות

מועמדים רציניים בלבד
יתקשרו בשעות העבודה

לטלפונים: 04־670696, 04־660696

ל ס ב נ ה
נתיבי אוויר בלגיים
דרוש

קצין תנועה

גיל: מקסימום 35
כישורים: שליטה באנגלית, צרפתית ועברית
ניסיון: ביקורת הטענה, טיפול במטען נוסעים
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב־יד באנגלית או צרפתית לכתובת:
סבנה, רח׳ שלום עליכם 5 תל־אביב 63806

הלוח הארצי | הארץ חדשות

עירית הרצליה

דרושים

* לבי"ס התיכון העירוני המקיף
* **מורה לגרפיקה**

משרה מלאה
כולל הכנה לבגרות
לפנות 052"546026 ,052"576238

לחברה עתירת ידע בהרצליה פיתוח

דרושים

טכנאים/הנדסאים מתחילים בתחומים אלקטרוניקה/מיכשור ובקרה.

אשר ישתלבו במערך הייצור המתפתח של החברה.

נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 2008 הרצליה 46120

נ"תנובה" מחוז תל־אביב

דרושים

מחלקי מוצרי בשר ודגים

הכישורים הדרושים:

- השכלה תיכונית
- ידיעה טובה בחשבון
- רשיון נהיגה למשאית
- ידע בשיווק מוצרי מזון

תינתן עדיפות בקבלה למועמדים בעלי נסיון מעשי בשיווק מוצרי מזון.

מועמדים מתאימים, תושבי תל־אביב, חולון והסביבה הקרובה, מתבקשים לפנות ישירות למר אבי מטלון, מנהל מרכז הפצה "קר־פרי", רח' המשביר 25, איזור התעשייה חולון, טלפון 03-5563952, 03-5565221, בין השעות 9.00 – 11.00 לצורך ראיון וקבלת פרטים בקשר לעבודה.

– סודיות מובטחת –

א.ו.ת.

אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

הכנסה גבוהה יותר עם א.ו.ת.

★ מלחימות/מחווטות
★ מבקרי איכות ויזואלי
★ נקבניות דיסקטים
★ קופאים/קופאיות

לעבודה בשעות הערב בקניון

★ מעבדות תמלילים

טל. 03"203052/3, 03"280078

השתחררת? הצטרף לצבא הטבע

אם השתחררת זה עתה מהצבא, אהבת הטבע והארץ מדריכה אותך, הינך רואה בחינוך ענין ואתגר, יש לך גישה לילדים ונוער, כושר ביטוי טוב בעל פה, יכולת מנהיגות ויכולת הסתגלות לעבודת צוות, החברה להגנת הטבע מחפשת אותך. בבתי ספר שדה: גולן, קשת יהונתן, אכזיב, אלון תבור, מעלה אפרים, מעגן מיכאל, הר גילה, עין גדי וחצבה מחכה לך עבודת הדרכה. המתקבלים יעברו קורס הכשרה ויתחייבו לעבודה של שנתיים. כל שעליך לעשות הוא לפנות טלפונית למר' כ"א טל. 03"375063 שלוחה 240 לריבי בימים א'־ד' 08:00"10:00

החברה להגנת הטבע

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים בבקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בכתובת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81533
רחובות 08"451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' ־ 20.00"8.00
ביום ו' ־ 15.00"8.00
טלפונים: 03"433300
"שקמי" ־ שירות רפואי לקש
שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24־19
טל' 03"7549111 "שקמי" קוד מנוי 222
שר"ן ־ שירות רפואי נייד
ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום ־ 02"669531 ,660585
מוקד לילה שבת וחג ־ 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מגן ב"ד
תל אביב, מוקד יום ־ 218820 ,218898
מוקד לילה ־ 631011 מנוי 3732 ול־השאיר הודעה לרופא תורן מגן ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03"284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־16.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 03-285822 ,294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
מרכז סיוע לקרבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02"245554
חיפה טל' 04"660111
קשב לבית ־
שרות סיעודי לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-348575
1500 איתורית 7549111
ער"ן ־ עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04"672222/3
תל־אביב 03"3461111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.
מרכז רפואי בני יעקב 03"223958
מרכז מידע למשפחות להתך מטעם "מעגלים"
א' ־ה' 11.00"13.00
ב' ו־ד' 16.00"18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
תורנות רופאים וטרינריים ־ ד"ר מאיר יחיאל יהושע בן נון 85 ת"א 451923

ארגון לשירות אדם ־ חברה סיעודית לשירות הציבור בנושא דן 24 שעות ביממה
טל' 03"461727/8

תורנות בתי־ חולים

תל אביב
רוקח ־ (ילדים,פנימית)
איכילוב ־ (כירורגית)
ירושלים
הדסה ע"כ ־ (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
שערי צדק ־ (פנימית)
בקור חולים ־ (ילדים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בן פרישמן 66 237326
מעיין חיים סניף צהלון שד' ירושלים 98 יפו 822986
ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
נוה שאנן התיכון 37 235530
חולון
אסותא סוקולוב 4 5058197
בת ים
מאור הכיכר רייך 20 583360
רמת־גן
סיבכי חיבת ציון 43 782821
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
קופ"ח כללית ברודצקי 31 611123
הקריות
מגל העצמאות 53 ק. אתא 441280
רחובות
כללית בני משה 452381
חדרה
קופ"ח כללית הושילר 335884
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי ־ ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות ־ אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' ־ 16.00־19.00.
יום ו' שעות 8.30־11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' ־ 16.00"19.00
רח' הפסגה 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים בבקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בכתובת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81533
נהריה 923335
רחובות 08"451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08"221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' ־ 20.00"8.00
ביום ו' ־ 15.00"8.00
טלפונים: 03-433300

שר"ן ־ שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום ־ 669531 ,660585
מוקד לילה, שבת וחג ־ 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מגן ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03"284649 פתוחה בימים א'־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 03-285822 ,294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
מרכז סיוע לקרבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים ־ 245554
חיפה ־ טל' 04-660111
ער"ן ־ עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח ־ (ילדים)
איכילוב ־ (פנימית, כירורגית)
ירושלים
שערי צדק ־ (ילדים)
בקור חולים ־ (נשים)
הדסה ע"כ ־ (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
הדסה הר"צ ־ (פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בן פרישמן 66 237326
צפון יהודה המכבי 35 449995
מנ"ם, בב, צפון
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מנ"ם, העמקים יפו 50 233081
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312
חולון
ד"ר הורי סוקולוב 70 842433
בת ים
בלפור בלפור 90 583448
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
רמת גן
אסותא ז'בוטינסקי 41 7511874
נתניה
הנשיא שד' ויצמן 36 23639
הקריות
גיל הקריות שד' בן גוריון 73 ק. מוצקין 737477
רחובות
מגל הרצל 134 451228
חדרה
כללית הושילר 335884

מרכזי מידע ־ אגד
02-304304 03-432777 04-549121

הסנה

מוגש כשירות לציבור על ידי

חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות	כ"ש	מוצ"ש
ירושלים	7.08	8.27
תל אביב	7.26	8.29
חיפה	7.20	8.30
באר־שבע	7.23	8.20

לחברת קונגרסים

דרושות

מלוות לאורחים מחו"ל

הדרישות: 12 שנות לימוד, שליטה באנגלית, ידע כללי ־ 636397 ־ מתאים לסטודנטיות

דרוש רק איש מכירות אחד!

לירחון **מהנדסים**

נסיון של שנתיים לפחות

* עמלות גבוהות.
* שכר בסיסי.
* הוצאות שוטפות.
* אירוח.

לפנות לניצן טל: 03-244176

לחברה גדולה באזור צפון ת"א

דרוש/ה

פקידי חשבונות

סוג 2־3 בהנהלת חשבונות
עם ניסיון
בהתאמת חשבונות לקוחות
לפנות בכתב יד עם קורות חיים
לת.ד. 24177 תל־אביב
מיקוד 61241

לחברת ביטוח בת"א

דרושה:

כתבנית עברית

מעולה, גיל 30 +, שעות העבודה 14.00"18.00
5 ימים בשבוע, נא להתקשר לגבר זאב ברנפלד
טל. 03"640838 החל מיום א' שעה 14.00

למלונות ארבעה וחמישה כוכבים בתל־אביב

דרושים

1. מנהל קבלה
2. מנהל חדרי אוכל (מטרדי)
3. מנהלות הזמנות
4. חשמלאי מוסמך
5. אינסטלטור
6. איש מערכות קירור

בדבר פרטים נא לפנות לטל' 295005 ת"א

עירית תל־אביב־יפו

לאגף הרווחה ־ מדור לסידור ילדים דרושים בדחיפות באזור תל־אביב

1. משפחת קלט

תמורת תשלום חודשי קבוע. על המשפחה להיות בכוננות לקליטת חרום של ילדים במצוקה. תשלום נוסף בימי שהיית הילד במשפחת הקלט.

2. משפחות אומנה

משפחות המוכנות להעמיד בית חם לשר־ותם של ילדים נזקקים.

3. בני זוג ערביים

אב ואם המעוניינים לקיים מעון משפחתי לנערים. סיוע בדיור אפשרי.
נא להתקשר לטל' 438800

לאגודת "לב אל לב ישראל" שמרכזה בכפר־סבא

דרושים

1. **קלדנית על מעבד תמלילים** משרה חלקית
2. **נהג/חובש** ־ משרה חלקית

בדבר פרטים נא להתקשר טלפונים: 052"31580, 052"24758

לחברה מסחרית

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

סוג 2 ובעל/ת נסיון בהתאמות

להתקשר: 03"371261 לדוד

למשרד אור תקשורת
מח' שיווק ר"ג
דרושים/ות

דיילי/ות מכירה

איכותיים/יות לשיווק ישיר והפצת מוצר איכות על בסיס עמלה + תמריצים מיוחדים, מתאים גם לסטודנטים/ות ושמיניסטים/ות בחופשה.
לקביעת ראיון 03"9221588
לציפי או הודיה.

למרכז גריאטרי

ארבל פתח־תקוה

דרוש

רופא כללי/פנימי

לפנות לד"ר צבי שפרלינג
☎ 03"9323277, 03"9321477

למוזן תעשיות 1983 בע"מ
לרגל הרחבת היצור ליצוא

דרוש

בעל מקצוע בתיקי נשים מעור ודמוי עור

לעבודה קבועה
לפנות לדנה טלפון 03"341827

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
רחוב המלך דוד 13, ירושלים. 02"232444 ,234748

דרושים/ות

עובדים/ות קהילתיים/ות

לאזור ירושלים, לתפקיד פיתוח קהילתי על בסיס ערבי

הכישורים:

★ תואר B.A לפחות בעבודה סוציאלית קהילתית.
★ יכולת עבודה באופן עצמאי.
★ עדיפות לבעלי נסיון של שנתיים לפחות ובעלי ידע והבנה ביהדות.

נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד אל רכזת תוכניות קהילתיות, התנועה ליהדות מתקדמת, רחוב המלך דוד 13, ירושלים 94101

דרוש

נציג מכירות לאזור ירושלים

בעל ניסיון במכירות
לתפקיד עצמאי ומעניין

* כושר ניהול משא ומתן
* חוש מסחרי מפותח
* גיל מעל 25
* רכב חובה
* משכורת בסיס + עמלות + החזקת רכב

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים וניסיון בעבודה לת.ד. 9094 קרית־יובל, ירושלים

לחברה מסחרית ותעשייתית

דרושים

1. אנשי מכירות דינמיים

לאיזור הצפון ־ סניף עפולה. העבודה בכל חלקי הארץ, היכרות עם המגזר החקלאי רצויה ומהווה יתרון.

2. טכנאי/איש תחזוקה

לטיפול ותחזוקת ציוד ומכונות במפעל בעפולה ובכל הארץ.
ידע באנגלית טכנית, בעל רישיון נהיגה, מגורים בעפולה או באיזור.

3. הנדסאי תעשיה וניהול

רצוי רקע בתחום המזון, רקע ואוריאנטציה שיווקית בולטים ויכולת לנהל יחידת העוסקת בייצור ומכירת מזון לבעלי חיים וציוד וטרינרי.
מגורים בעפולה או באיזור.

נא לפנות בכתב לת.ד. 30853, תל־אביב 61308
תוך ציון המשרה המבוקשת ולצרף קורות חיים ונסיון
ניתן לפנות גם בטלפון 03"612678
בין השעות 13:30"16:30 בלבד

– סודיות מלאה מובטחת –

רכבת ישראל

דרושים מועמדים למשרות עוזרי נהג קטר באזורי לוד והמרכז

● המעוניינים בעלי רקע במקצועות המתכת מתבקשים לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים לכתובת:
ת.ד. 44 חיפה עבור "עוזר נהג קטר"

חָבֵר

המרכז הגדול לכח אדם מקצועי
רחוב ינאי 6, טלפון: 8־7־6־02"234265

מועמד/ת לעבודת כח־אדם בעל/ת יוזמה ומרץ במכירות

למשרה מלאה

לסניפנו באשקלון

דרושים

★ **הנדסאי בנין** לתפקיד בקר טיב בטון בעל נסיון מוכח של 3 שנים. בייצור בטונים. רצוי תושב אשקלון והסביבה.
★ **מכונאי דיזל** בעל נסיון עבודה בתחום מנועי רכב כבד וטרקטורים. רצוי תושב אשדוד.
★ **מרכזנית** ידע בבדיקת התקני צילום בתנאי מעבדה. לעבודה במשמרות.
★ **מכונאי אחזקה** בעל נסיון מוכח באחזקת מכונות תעשיה. לעבודה קבועה.
★ **מבקרות איכות** בענף המזון. לעבודה קבועה.
★ **יוצאי צבא** בעל פרופיל רפואי מעל 65, בוגרי ביה"ס מקצועי במגמות מכניקה/חשמל/אלקטרוניקה למפעל עתיר ידע בתחום האלקטרוניקה. הכשרה תנתן במפעל. נכונות לעבודת משמרות ושעות נוספות.
★ **יוצאות צבא** השכלה תיכונית מלאה. לתפקידי ביקורת ויזואלית עבודת ריטוש בתחום מעגלים מודפסים. הכשרה תנתן במפעל. נכונות לעבודת משמרות ושעות נוספות.
★ **בוחן תהליכים כימיים** בעל רקע בכימיה.

המתאימים יפנו למשרדינו: רח' הרצל 34 (בית מר 91"90) אשקלון 051"22233, 051"28989
שבדיור נתנים משכר גבוה בתחום למשרדים ותנאים סוציאליים מלאים

לחברה ציבורית בירושלים

דרושים

רואה חשבון

לתפקיד בכיר + שנתיים נסיון לפחות

מזכירה

+ עברית אנגלית כולל עיבוד תמלילים + נסיון

לפנות לטל: 02"690657, 02"690910

ל"שטיחי כרמל" למפעל השטיחים מקיר לקיר

דרושים/ות

מקדמי מכירות לחיפה והצפון

הכישורים הדרושים: כושר שכנוע, חריצות, הופעה נאה, כושר ניהול מו"מ עם גורמי חוץ ויחסי ציבור תקינים, בעלי רכב

נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת.ד. 50280 ת"א לידי גב' הופמן ־ מח' שיווק

למלון רויך דרושים

פקידי קבלה

בעלי נסיון מוכח

בדבר פרטים נא לפנות בטלפון 02"523121 ולבקש את יצחק או משה

למוזיאון ישראל, ירושלים

דרוש

טכנאי צילום

בעל ידע בפיתוח צבע
רצוי בוגר ביה"ס לצילום

לפנות בכתב למוזיאון ישראל
מח' כ"א, ת.ד. 1299, ירושלים 91012

לאגודת השומרים

דרושים

מאבטחים

יוצאי יחידה קרבית. עדיפות לבעלי נשק אישי, תנאים מעולים לפי שיבוץ אישי
234812,
הנביאים 74 ירושלים

לחברת תרופות גדולה דרושות

נציגות

של המרכז למידע תרופתי

העבודה באיזור הצפון עדיפות לבעלות רקע פארא־רפואי

רוקחות/ אחיות ו/או השכלה פארא־רפואית אחרת

נדרש רשיון נהיגה

נא לפנות בכתב לת.ד. 30853, תל־אביב 61308
תוך ציון המשרה המבוקשת ולצרף קורות חיים ונסיון
ניתן גם לפנות לטלפון 03"612678, בין השעות 13.30 ־ 16.30 בלבד.

– סודיות מלאה מובטחת –

לחברת אבטחה
דרוש

מפקח אזורי

* בעל רכב וטלפון
* בוגר קורס פיקודי צה"לי / משטרתי
* בעל רשיון נהיגה ב'
* עדיפות לבעלי נסיון קודם

תנאים טובים למתאימים
לפנות לת"ד 3061 ירושלים
סודיות מובטחת

בצלאל האקדמיה לאמנות ולעיצוב י־ם

דרוש

חשב

התפקיד: ניהול מערכת הנהלת החשבונות, תקציב ומשכורות
הדרישות: מנהל חשבונות, מדופלם, נסיון במוסד ציבורי לפחות 7 שנים, יכולת ניהול צוות
דרוג: כ"כ"א בדרוג האחיד ותנאים נלווים

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף אישורים על נסיון והשכלה לת.ד. 7314 ים עד 24.7.87
לבירורים ניתן לפנות לטל. 02"223081, 02"223121

למעון הורים בירושלים

דרוש

מרפא בעיסוק

תנאים טובים למתאים
טל: 02"827805/8

למוסד ילדים "בית אמל" בגן יבנה

דרושים/ות

* **מטפלות לגיל הרך** מגורים במקום
* **מדריכים חינוכיים** מגורים במקום
* **עובדות סוציאליות**

לפנות בין השעות 08.00"16.00
טל 055"74152; 055"74922

לחברה גדולה באזור צפון ת"א

דרוש/ה

פקידי חשבונות

סוג 2־3 בהנהלת חשבונות
עם ניסיון
בהתאמת חשבונות לקוחות
לפנות בכתב יד עם קורות חיים
לת.ד. 24177 תל־אביב
מיקוד 61241

ב"ה

להרחבת המסגרת החינוכית במוסד המסורתי "קרן אור" הנותן שרותים לילדים עוורים עם מגבלות נוספות

דרושים:

★ מורות לחינוך מיוחד
★ מורה לחינוך גופני משרה חלקית
★ מורה לכלכלת בית משרה חלקית
★ מרפאות בעיסוק
★ מרפאות במוסיקה
★ פיזיותרפיסטיות
★ מורות מסייעות ומטפלות

לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפונים 02"531922 ,524821

עיריית ירושלים

דרוש/ה

ממונה על מערכת החינוך העל יסודי

במחלקה לחינוך/מערכת החינוך העל יסודי (מכרז מס' 70/87)

הדרגה: בסולם דרוג עובדי הוראה בתוספת גמול מקוה ומפקח.
פרטים נוספים אודות המשרה והכשורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המנהל למנהל הכללי לאמרכלות, רח' יפו 22, קומה א', חדר 213.
מועד אחרון להגשת מועמדויות יום שישי ה' באב תשמ"ז (31.7.87).

המנהל הכללי

ירושלים, כ' בתמוז תשמ"ז
17 ביולי 1987

פי.סי.בי. בע"מ ייצור מעגלים מודפסים

מפעלנו המעסיק 200 עובדים, הפך בתוך כ־5 שנים למפעל המוביל בארץ בייצור מעגלים מודפסים, תוך הפעלת טכנולוגיות מתקדמות ביותר, ומתגאה באיכות מוצר מעולה ובעמידה לא מתפשרת בלוח זמנים.

להרחבת הצוות הניהולי:

דרושים טכנאי ־ הנדסאי מכונות תעשיה וניהול

שמשלבים נטיות טכניות מובהקות עם קשר ונטיה ארגונית, שישתלבו במשך הזמן בתפקידי נהול מקצועיים.

עדיפות לתושבי האיזור ולמועמדים שמוכנים להתגורר באזור.

המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד
ת.ד. 631 מגדל העמק מיקוד 10556
טלפון 06-541051 מח' כח־אדם.

هكذا من الأصل

הכذا من الأصل

סוף..סוף, גם לך יש מקום לאכול.

hippopotame

★ אנחנו ממשיכים עם הארוחות העסקיות
★ מסעדה צרפתית – מוקפצים, שיפודים ודגים במבחר רחב
רח' ירמיהו 12 ת"א טל' להזמנות 03-448729

קבלת מודעות 24 שעות בדחוף
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל"הארץ"
"הלוח האמיתי" "חדשות הארץ"
מתקבלות 24 שעות ביממה
ב' דחוף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל' 246363 239952

רק ב"לוח העיר" תקבל
מודעה באחריות
לא מכרת-לא שילמת
קבלת מודעות
מ-8:00-20:00
03-371261

לפני או אחרי
קונצרט או הצגה

טייסט אוף סצ'ואן
עכשיו גם בסקאלה
מרמורק 10 מול היכל התרבות
טל: 225007, 246000

מודפון
שרות מודעות טלפוני
24 שעות ביממה
לבעלי כרטיסי אשראי
03-38 38 38

תושב תל-אביב וגוש דן, מוכר מכונית או דירה?
רק ב"לוח העיר" אתה מקבל:

מודעה באחריות

בכל לוח אחר אתה חייב לשלם עבור המודעה שפרסמת אפילו אם לא מכרת!
רק "לוח העיר" מאפשר לך לפרסם מודעה באחריות שמבטיחה לך:

לא מכרת לא שילמת

כן, ב"לוח העיר" המודעה שלך מתפרסמת שוב ושוב - ללא תשלום נוסף אפילו חודש ימים.
המודעה מתפרסמת ב-4 עיתונים:
"העיר" - "הארץ" - "חדשות" - ו"צומת השרון"
ומגיעה לכ-1,000,000 קוראים בגוש דן והשרון

אבל -
אם בתוך חודש לא תמצא קונה מתאים -
טלפן ל"לוח העיר" וכספך יוחזר לך במלואו!
זאת "מודעה באחריות" וזהו חידוש מהפכני
שרק לוח שבאמת בטוח שתמכור יכול להציע.

מעכשיו - אל תסכים לשלם בכל תנאי!
מעכשיו - כדאי לך לפרסם רק מודעה באחריות.

לוח העיר
זה עובד!

מודעות מתקבלות בכל משרדי הפרסום ובמשרדי הלוה בטלפון 03-371261

המשך ירושלים

מכוניות

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

מלבס

פורדים

לנציה

מכוניות גרר

מסחריות

סובארו

סוסיתא

סוזוקי

סיאט

סיטרואן

סימקה

פולקסוואגן

פורד

פיז'ו

הארץ

יום ו' כ' בתמוז תשמ"ז
17 ביולי 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748

ירושלים: רחוב ההבצלת 2, טל' 224245־6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20, טל' 664166־8, ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן. עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ודוד, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת בתוכנן

HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel — P.O.B 233, Tel. 5121212

אות אזהרה

המדד של חודש יוני בא כאות אזהרה שהמשק הישראלי עדיין רחוק מן היציבות שאליה שואפים קברניטיו — לפחות בהצהרותיהם.

עוד לפני כמה שבועות הציפייה היתה אפילו לירידת המדד, ושבוע לפני פירסומו חשבו באוצר שאמנם תהיה עלייה, אבל בלא יותר מחצי אחוז. עכשיו נראה, לאור המספרים של החצי הראשון של 1987, שהמדד יעלה השנה לפחות בחמישה עשר אחוז, ולא מן הנמנע שהעלייה תגיע עד לעשרים אחוז. שיעורים אלה נמוכים אמנם מאלה שהיינו רגילים אליהם לפני 1985, אולם עליית מחירים ב־15 עד 20 אחוז בשנה מסמנת אינפלציה גבוהה לפי המושגים של העולם המערבי.

כל עוד תימשך אינפלציה זאת, גם שער הדולר לא יוכל להיות יציב. השנה כבר נוצר פער משמעותי בין רמת המחירים המקומית לבין הדולר. אמנם עד כה עצמו היצואנים הישראליים יכולים להסתדר עם שער הדולר הנוכחי על אף התלונות הנשמעות בחוגיהם, אולם אם המדד יוסיף לעלות גם במחצית השנייה של השנה, יגברו הלוחצים לעריכת פיחות נוסף בשער הרשמי של השקל.

הסיכוי לעצירת המדד אינו ורוד. שר האוצר שמר עד כה על עמדה איתנה למדי במשא־ומתן על השכר של עובדי הציבור. אבל נראה שבעקבות הלחצים המופעלים עליו מצד ראשי ההסתדרות והאיגודים המקצועיים הוא ייאלץ להסכים לתוספות גדולות יותר משהתכוון מלכתחילה. נוסף לזה מוכן מר נסים לרוץ עכשיו על קיצור שבוע העבודה לחמישה ימים. לוויתור זה ולהעלאה גלובלית של שכר עובדי המדינה יהיו השלכות על הסכמי השכר במפעלי המשק הפרטי ובמפעלי חברת העובדים.

אילו אפשר היה לקזז את העלייה בעלותו של כוח־האדם על־ידי התייעלות של המשק, היא לא היתה צריכה לגרום לעלייה ברמת המחירים. אך לאור ההרגלים המאובנים שהשתרשו בחברה הישראלית לא נראה שאפשר להגיע השנה למטרה זאת. במיוחד במשרדי הממשלה ובשירותים הציבוריים יתבטאו תוספות שכר בגידול התקציב. זאת כאשר הקטנת התקציב הממשלתי — או לפחות אי־גידולו — היא אחד התנאים ההכרחיים כדי להגיע ליציבות. מלבד חזית השכר נאבק האוצר בעת ובעונה אחת בחזיתות קשות אחרות, שכל אחת מהן מחייבת גידול בהוצאות המדינה והזרמת כספים למשק, שירחפו את המחירים כלפי מעלה.

ממשלת ישראל אינה יכולה להתייחס בשוויון־נפש למצב דברים זה. ככל שהוסר היציבות של הכלכלה יעלה, תגדל תלותה של ישראל בסיוע אמריקאי. ואין כל ביטחון שנוכל לסמוך לאורך ימים על המשך הסיוע הזה גם בשנים הבאות. הכלכלה הישראלית, על אף שלוותה הנראית לעין, נמצאת בסכנה חמורה. הכרחי איפוא להימנע מהעלאות אינפלציוניות של שכר ומשכורות והכרחי להפסיק פרויקטים המצריכים הזרמה של עשרות ומאות מיליוני שקלים, כגון מטוס הלביא, מנועי בית־שמש ועוד.

אסור להתעלם מאות האזהרה שקיבלנו מן המדד של חודש יוני.

התקועים בע"מ

מי אומר שהממשלה משותקת? ההיפך הנכון: שמיר מכתיב לה קו מדיני ברור ואם לא יקרה נס פירוקה בקרוב, הוא גם שיבחר את העיתוי הנוח לו (ב־1988) להקדמת הבחירות

מאת יואל מרקוס

פסיכולוג קליני אחד הציע השבוע (ב"הארץ") לשמעון פרס "להדיח את המתח המדיני", ואילו פסיכולוג אחר הציע לו (ב"מעריב") לעשות "תרגילי הרפיה ונשימה". קל להם, כמובן, לתת עצות. הבעיה של פרס איננה רק גמילה מעישון, אלא גמילה מראשות הממשלה.

ביום ב' הקרוב ימלאו תשעה חודשים לכהונתו של יצחק שמיר כראש ממשלה. ארוטציה הוא נוטר את מחצית הקדנציה. הוא לא נקט אמנם שום יוזמה, אך גם לא עשה שום משגה. אין שהוא, הרכבים מחליקים מעליו. ידידיו זוקפים לזכותו את המשך הצלחתה של התכנית הכלכלית, המדדים הנמוכים והחזרת תחושת היציבות לציבור. מי שיאמר שכל זה הושג הודות לכישוריו של שר האוצר, לא יטעה כמובן, אך את שר האוצר הזה מינה שמיר, יאמרו ידידיו. וגם זה לזכותו.

במפלגה הוא ביסס את מעמדו. על דוד לוי לא שומעים בליכוד, הב' מבחן כוח הוא שהיה לו בשבוע שעבר במרכז התנועה של חירות, גבר על שרון. הוא אמנם אינו בגין, אך אין להשוות את מעמדו בליכוד כיום למה שהיה לפני שנה או שנתיים. אם ירצה לרוץ שוב בראש הליכוד — והאותות שהוא ירצה — מובטח לו הרוב במפלגתו.

סחבת השלום

בתחום קבלת ההחלטות, כאמור, אינו יום רבר. אך באידיאולוגיה שלו, בטקטיקה של ההחלטות מתבקשות והי סירובו העיקש להיגרר ליוזמות — הוא קובע למעשה קו מאוד ברור בתחומים מרכזיים בחיינו. ב"לא" שלו הוא טירפד למשל את יוזמת חברו למפלגה, משה ארנס, להחזיר את עקורי איקרית וביריעם לכפריהם. בסחבת בסוגיית הלביא, הוא מסרס למעשה את יוזמת חברו למפלגה, משה נסים, לקעקע את הלביא עד שתיסלל הדרך למה שהוא רוצה באמת: שהפרויקט יימשך בדרך זו או אחרת. הוא אינו נותן יד להרחבת קשרים חלקיים או למו"מ־עין עם ברית־המועצות. בניגוד לכמה פקידים במימשל, אומרים יודעי סוד, גם דעת הקהל באמריקה אינה פרוצה, מהעובדה שישראל כליכך פעילה במתן תפקיד חשוב לבריה"מ באיזור.

אך כל אלה דברים שוליים בהשוואה לקו המדיני הברור שקבע שמיר בסירובו המוחלט לוועידה בינלאומית. כראש מפלגה המתנגדת לוויתורים טריטוריאליים, קבע את העובדה המדינית שכל זמן שהוא ראש ממשלה ושהליכוד בשלטון לא תוחזר הגדה, ותימשך מדיניות ההתנחלות. שמיר מאמין שניתן להשיג שלום בלי לוותר על טריטוריה. איך? כשהליכוד יהיה לבדו בשלטון והערבים יבינו שנושא הוועידה ירד לגמרי מהפרק, תישאר להם רק האפשרות של הידברות עם הליכוד, לפי תנאיו שלו. "השעון הדמוגראפי מתקתק" השאלה אינה מעסיקה את שמיר. אין זה משנה אם זו בכייה לדורות. אך זו — נכון להבוקר, לטוב או לרע — תמונת המצב.

ממשלת ליכוד

שמיר הצליח להפוך את ממשלת האחדות לממשלת הליכוד. בין שתי עמדות קוטביות — זו של פרס השואפת לפריצת־דרך בתהליך השלום (וההיסטוריה תזכור אותו לטוב על כך), וזו הדוגלת בהחזקת השטחים — העמדה השנייה היא השלטת. הזמן פועל לטובתו של שמיר ולרעתם של פרס ומפלגתו. הציבור מתרגל יותר ויותר לשמיר כראש ממשלה הממלא תפקיד בנינוחות ובלי תקלות נראות לעין. בעוד פרס, לא מעט בעזרת חברי הליכוד, וגם בגלל העובדה שלא השיג עד כה רוב בממשלה למדיניותו, מצטייר כ"אסטרונאוט" הנוסע מבירה לבירה ומנסה לבנות תמיכה ליוזמה שממשלתו אינה מכירה בה ואינה מוכנה לאמצה. כל המשרדים הכלכליים "הנותנים" הם בידי שרי הליכוד. האלה נערכים במרץ ליום ההתמודדות בקלפי, בעוד הישגי פרס בהצלת המדינה מהכישלונות הקולוסאליים של הליכוד הולכים ונמוגים, ואישיותו נקרעת לגזרים על־ידי ראשי הליכוד. וכשזה מגיע לתעמולנות — קשה להתמודד אתם. ככל שיחלוף הזמן יירע מצב המערך. מפלגת העבודה תקועה במילכוד שטרם עלה בידה לצאת ממנו.

אם עד ה־6 באוגוסט, יום היציאה לפגרה של הכנסת, לא תשיג העבודה רוב להקדמת הבחירות — יימשך מצב לא־נורמלי זה של ממשלה שבה איש משמיץ את רעהו, ממשלה של שתי ממשלות, אך בעלת קו אחד: של הליכוד. יש לי יסוד להאמין — אם לא יתרחש נס — הקדמת הבחירות ביוזמת המערך בשלושה השבועות שנותרו — ששמיר יבחר את העיתוי הנוח לו בראשית 1988, כשארה"ב תיכנס לעונת הבחירות, כדי להדיח שהממשלה במצב זה אינה יכולה לתפקד כראוי, ויזום או ייאנס להסכים להקדמת הבחירות בחצי שנה.

ובכן, לכל השואלים "מה יהיה", אין כרגע בשורות גדולות ולא תשובות חד־משמעיות. יבוא יום והאומה אולי תבכה — אך זה מה שהיא בחרה, וזה מה שהיא קיבלה.

שמיר: בנינוחות

פיחות? בשום אופן, אבל...

כל הסיבות המשכנעות מדוע לא יעלה על דעתו של שום אדם רציני לפחת את השקל בעתיד הקרוב — ואפילוג

מאת אברהם טל

לא מכבר התלקחה תבהלת פיחות תקופתית: נחשול הדולרים הלהוטים ששטף ארצה מאז ינואר 1987 — שכך, המגזר העסקי רכש דולרים מבנק ישראל נטו (עד אז מכר דולרים נטו), תשואת המניות הבנקאיות הצמודות לדולר ירדה לשפל ושער הדולר השחור נסק לגבהים. הזיוקים לציפיות הפיחות הגיעו מכיוונים שונים — ובין השאר מפי מומחי כלכלה ואישי משק בכירים, אשר התנבאו כי הפיחות הוא שאלה של זמן בלבד. (משפט מחוכם, המאפשר להעמיד פני תמים אחרי מעשה בטענה "מה ישו מה אמרתי", האם מישהו מעלה על הדעת שפעם, אי פעם בעתיד, לא יהיה פיחות? אני נגד פיחות עכשיו"...

מובן שכל ההתפתחויות הללו לא היו אלא בועת סבון ספקולטיווית שאין בהן כל ממש. כל בר־דעת מבין שפיחות איננו רצוי ואיננו צפוי בעתיד הקרוב. בבדיקה שטחית רשמתי על פתק לא פחות משמונה סיבות מדוע פיחות איננו צפוי בעתיד הקרוב.

* לא יהיה פיחות כי שר האוצר ונגיד בנק ישראל מתנגדים לפיחות בכל תוקף. שער החליפין המוקפא הוא אחת משתי הרגליים שעליהן עומדת היציבות, שהיא הבסיס למדיניות הכלכלית הנתונה לצמיחה. יהיה זה מעשה נואל מאין כמוהו להעמיד רגל זו כל עוד אין הכרח גמור לעשות כן — או בטרם הובטחה תמיכה חלופית ליציבות (למשל באמצעות נגדול תוספת שכר צפויה, כפי שנעשה בינואר השנה).

* לא יהיה פיחות כי טובים (לפי שעה) הסיכויים לייצב את הרגל השנייה, שעליה עומדת היציבות — השכר. שר האוצר נאבק בימים אלה לכאורה על ריסון תוספת שכר במגזר השירותים הציבוריים, אך לאמיתו של דבר הוא נאבק בחזית קדמית על מניעת תוספת במגזר העסקי. בעניין זה יש לו בעל ברית חשוב — גם ההסתדרות תעשה הכל כדי למנוע תוספת שכר בגאי, בתיעוש, בסולל בונה וכו'. שימו לב שבראשונה זה שנים הקדימה ההסתדרות את המו"מ במגזר השירותים למו"מ במגזר העסקי — גם היא חוששת מתוספות שכר וריגות במגזר העסקי, העלולות להמוטט מבוססות על קונצרנים הסתדרותיים. אם ההסתדרות (והמעסיקים הפרטיים) יצליחו למנוע תוספת שכר במגזר העסקי — והסיכויים הם שיצליחו — לא יהיה פיחות.

* לא יהיה פיחות מכיוון שרווחיות היצוא לא נשחקה מאז הפיחות האחרון. יש אמנם תעשיינים המיללים שהיצוא בשערי החליפין העכשוויים גורם להם הפסדים — אבל עלפי עדותם המוסמכת של כלכלני בנק ישראל, הנגיד בראשם, אין שחיקה ברווחיות. אלא להיפך. שר התעשייה והמסחר אריאל שרון טוען שהרווחיות כן נשחקה, אבל גם הוא מתנגד לפיחות, ותובע לעזור ליצואנים בדרכים אחרות.

* לא יהיה פיחות משום שמדדי המחירים החודשיים נמוכים — נמוכים. כאשר אומרים "המחירים עולים בכ־20 אחוזים בשנה ושער החליפין מוקפא", זה נשמע נורא ואיום; אבל עובדה היא שקצב עליית המחירים בחודשים אלה נע בין אחוז לחצי האחוז בחודש. יהיה זה שיגעון לפחות את השקל (על כל מה שכרוך בזה) ולהמית את איזון המחירים העדין לכיוון הבלתי רצוי.

* לא יהיה פיחות משום שבאחרונה מסתמנת התחזקות מחודשת של הדולר האמריקאי ביחס למטבעות האירופיים. אם תימשך מגמה זו, ישופר מצבם של המייצאים לגוש הדולר, שגיוון יחסית יותר מיצואנים אחרים. אמנם שיפור זה ייעשה על חשבון היצואנים לאירופה, אבל השומן האינטר־מיניסטרי שצברו האחרונים בשנה־שנתיים האחרונות יאפשר להם לספוג את הנזק.

* לא יהיה פיחות משום שבבנק ישראל טובע בים מטבע חוץ, ובאוקטובר השנה צפוי להיתוסף למלאי הסיוע הכלכלי של ארה"ב, שאם ישולם שוב במלואו בבת אחת, יעשיר את היתרות ב־1.2 מיליארד דולר. כלכלנים חישבו ומצאו שהחזקת יתרות בסכומים כה גדולים גורמת הפסדים (בגלל הפרשי הריבית), ולא אתפלא אם בנק ישראל מעודד בדרך סמויה הברחת חלק מהיתרות — אותו חלק המורכב מכספי הס — בחזרה לחו"ל. מכל מקום, עם כ־4.5 מיליארדי דולר במלאי מטבע חוץ, האוצר יכול להרשות לעצמו לעמוד בשלווה יחסית מול ספקולנטים.

* לא יהיה פיחות משום שהאוצר לא ישתגע לייסף את הדולר לפני פדיון המניות הבנקאיות — דבר שלא רק יוסיף ויעשיר משקיעים שלא כולם ראויים אפילו לפיצוי על בסיס השער הקיים, אלא יגדיל ויעצים את הפצצה המוניטרית, שמומחי האוצר מייגעים את מוחם כיצד לנטרלה.

* לא יהיה פיחות משום שראשי האוצר לא ירצו לשחק לידיהם של ספקולנטים ותאבי בצע המהמרים נגד השקל. שר האוצר כבר הבטיח שהספקולנטים יצטערו על מעשיהם, והנגיד, אדם בעל אופי ועקרונות, לא יניח להם ליהנות מפרי מעלליהם.

לכן דווקא, דווקא לא יהיה פיחות.

אפילוג

אלה הן שמונה הסיבות שבגללן לא צפוי פיחות בעתיד הקרוב. האם יש עדיין מישהו המעלה על הדעת שהפיחות עומד מאחורי הדלת? כן. אני. יותר מזה: אני כמעט בטוח שיהיה פיחות לפני סוף אוקטובר. מדוע? מפני שענייני פיחותים אינם בשליטתם הבלעדית של שר האוצר ונגיד בנק ישראל. יש כוחות אחרים, חלקם מה שמכונה "כוחות שוק", הפועלים לפי היגיון משלהם ומסוגלים לעתים לאלץ את ראשי המשק לפעול בניגוד לרצונם. אני חושש, שכוחות אלה לא יסכימו להמתין עד אחרי אוקטובר.

עמיתי יואל מרקוס חתום על התחייבות לאכול גיליון יום שישי של "הארץ" אם חוסיין יבוא לוועידה הבינלאומית. בדיקתי מזווית מעשית זו גיליון יום שישי החלטתי להסתכן במשהו צנוע יותר: אם לא יהיה פיחות לפני אוקטובר, אני מתחייב לאכול את גיליון הנייר שעליו רשמתי לקראת כתיבת רשימה זו את שמונה הסיבות המוכיחות שלא יהיה פיחות לפני אוקטובר. עכשיו יש לי גם סיבה אישית להתנגד לפיחות.

הממשלה כבר ניצלה

מאת דן מרגלית

הממשלה כבר לא תיפול במושב הכנסת המסתיים באוגוסט. ישראל תגיע בקיץ באמצע האחדות הלאומית. המערך הולך להשלים עם המציאות המתמשכת. שמעון פרס מבין שצריך להוליך זאת בלוח השנה. לא עוד בחירות ב־1987. תאריך־היעד הועתק לפברואר 1988.

המערך רשם הישגים בשבועיים האחרונים. הוא סיכל את גל הזקיקה הדתית של הליכוד וש"ס ובלם את חנינת אסירי המחתרת היהודית. סיעתו אפילו הירשתה לעצמה לצאת מהאולם בהצבעת אי־האמון, ולצאת בלא עונש.

אולם אין מה שיגרום להפלת הממשלה ולפיזור הכנסת. גם לא המריבה הפנימית בצמרת תנועת החרות. שפרצה דווקא מפני שיצחק שמיר, אריאל שרון ודוד לוי חשו בביטחונם העצמי כי הם יכולים להרשות לעצמם לשסות את אחדיהם אלה באלה. הרי אין בחירות בשער. המערך איבד מתנופתו. סקר פנימי מדויק מעניק לו עדיין יתרון על הליכוד, אבל זה מצטמצם. אמנם היה לשמעון פרס הישג מדיני רב־משמעות אשר לתבאר התמיהה של הוועידה הבינלאומית, אך הוא נחל גם כישלון גמור בשמירת המגע על הר־שיגון סמוך לבית באו. המגעים עם הנהגת הדרוזים לאחר ההתערבות בבית באו היו טעות מהותית והגם בשיקול־דעתו של פרס, שהרי הוא נדחק לנושא שמתפתח לתחומים ומגדע עם ש"ד המערך לבסוף, כאילו הבית בבית באו היא בעלת אשר מפלגתית ומה על החוק בסיועו קסו עליו בנושא מסעיר זה. המערך עוד יפסיד נקודות וקולות בגל עצי היית שפל הר.

* * *

לא יהיו בחירות כבר עכשיו, מפני שהתחיה אינה מתכוננת ברצינות. היא יכולה לאיים, אבל לא להפיל את ממשלת שמיר. רפאל איתן יבלוש מן העץ הגבוה. יובל נאמן ירד לאיטו.

גם לא מפ"ם. אמנם אלעזר גרנות מבוא הסבר נאות להרעתה כי לא תעלה על שום טרמפ ודוקלאומי כדי להפיל את הממשלה ולפזר את הכנסת, אך ציניקאים קיצה. מפ"ם אינה רוצה ברצינות בהקדמת הבחירות מיד. מצבה בסקרי דעת־הקהל מבשר רע. על מנת לשרוד עליה לנהל עתה משא ומתן עם ר"צ המתמקדת על הקמת רשימה משותפת לכנסת הבאה. אין זה מקח וממכר בין שווים. מפ"ם זקוקה לפסקי־זמן כדי להתגונן בטרם תידבר עם שולמית אלוני ויוסי שריד.

לא יהיו גם בחירות, מפני שהליכוד נהנה משתקו־דרכם. אומן אבר־הצירה ויגאל הורביץ התמודדו לפני שנתיים ויותר ברשימות עצמאיות. יש להם קולות משל עצמם. אמנם שירידם ברשימה הבאה של הליכוד איננו דוגמה לאוטנטיקה בחיים הציבוריים, אך מעשה סביר במציאות הקיימת.

אין זה דומה למגעים של הליכוד עם יורון עטשי משינוי, שלא רק ברשימה עצמאית. בתנועת החרות ביקשו לפני שבועיים את תמיכתו בזקיקה הדתית. לא הספיקו להתום על ההסכם עימו. הוא נותר בהתנגדותו לכל שינוי בחוק מיהו יהודי. המערך הדת המעובר לרוח ההלכה היהודית. בסיכום הבא לא יוחזר, כנראה, הליכוד אחרי שלו. שכן ממילא אין מספיק קולות לאישור חוק בתי־הדין הרבניים. המפד"ל מסרבת להתמך ביוזמת הליכוד וש"ס. יתכן שש"ס תוותר כליל על הבאתו להכרעה פרלמנטרית במושב הנוכחי של הכנסת. אך אפילו תתקיים הצבעה ושוב יובסו החרדים תבוסה — לא תפרק ש"ס את הממשלה.

קיום הממשלה מובטח. גם כישלון הזקיקה הדתית הדרושה כמעט מובטח. בתנאים אלה אין מי שמעוניין להשיג ביוקר את קולו של יורון עטשי. בחרות מתרבים המתנגדים להבטיח לו מקום בכנסת הבאה.

* * *

המשמעות המדינית של מצב זה נתונה לפירושים שונים. עכשיו טוענים במערך כי יש גם תועלת בכישלון. שכן פרס טרם סיים את הכנת הוועידה הבינלאומית. אמנם העמדה הסובייטית אינה כפי שסולה מתעמולת הליכוד, אך יש עדיין קשיים. פגרה פרלמנטרית בת שלושה חודשים תאפשר לפרס להמשיך בבירורים.

נכון לעכשיו, מבינים הרוסים כי ההכרעות בנושאים המרכזיים ייקבעו בוועדות דו־צדדיות ולא במליאה. סינים לא יכריעו בין ישראל לירדן, צרפתים לא יקבעו בין יהודים לפלשתינים.

בכל זאת יש רמז המעיד כי לא נוצר מבוי סתום: כשהסובייטים מבקשים תפקיד גם לכל הגורמים שיוזמנו לוועידה, אין תביעתם רחוקה ממה שמציעים האמריקאים. בשיחה עם ח"כ שמחה דיניץ דיבר שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ על עריכת ועידה כלכלית מקבילה שתעסוק בבעיות המזרח התיכון. במקורו זה רעיון שפרס הבתיר בעבר כ"תכנית מרשל" למזרח התיכון. סביר להניח, כי המערך לא יתנגד שנשאים כלכליים כלל־מזרח־תיכוניים יידונו בהרכב רב־משתתפים כזה.

אך מוסקווה מתעקשת עדיין על מתן ייצוג ישיר לאש"ף. היא גם נמנעת מלשוחח עם האמריקאים על הגירת היהודים. בנושא זה — הסבירה ברית־המועצות — היא מבקשת להתדיין ישירות עם ישראל. גם זה לטובה.

"העוקץ המתעורר" — כפי שמכנה מרטין זוקר בספרו החדש את ברית־המועצות של מיכאל גורבאצ'וב — חזר לזירה האזורית לאחר תנומה ממושכת. המגע האמריקאי־ישראלי עימו מצריך זמן. בתחום המגרה בכנסת יוכל פרס לבצע כמה מהלכים שלא יהיו לרוחם של שרי הליכוד, שלשלטונם זוכה לעת עתה לאורתודוקסיה משמעותית.

התנודות התבה. הממשלה כאן על מנת להישאר.

רוסיה עכשיו

מאת דניאל בן־[illegible]

מוסקווה

"אני מאוד מופתע לראות אותך כאן. זאת הפעם הראשונה שניתן לי לשוחח עם עיתונאי ישראלי. זה בוודאי סימן טוב מאוד".

הדובר הוא אלכסנדר אגורודניקוב, פעיל של הכנסייה הרוסית אורתודוקסית. שמונה וחצי שנים ישב אלכסנדר בכלא בשל ניסיונו להקים סמינר לחינוך דתי. עכשיו, בעקבות הרפורמות של מנהיג בריה"מ מיכאל גורבצ'וב, הוא שוחרר ממחנה המעצר בסיביר וחזר למוסקווה.

"אבל המאבק לא תם", אומר אלכסנדר. "גלאסנוסט (פתיחות) ופרסטרויקה (התחדשות) אינן יכולות להיעצר בשיחרור עצירים פוליטיים אחדים מן הכלא. אנחנו לא נרפה ונמשיך ללחוץ. העתונות הרוסית הרשמית איננה מציגה דימוי נכון של המציאות. חובתנו לצאת לרחוב, לדבר עם האנשים, לסייע להם להתגבר על הפחדים שהוחדרו בהם על־ידי משטר של דיכוי ועריצות".

אלכסנדר אומר, שהוא מכיר פעילים יהודים לא מעטים, ביניהם כאלה שזכו לקבל אשרות יציאה ולהגר לישראל. אחד מהם הוא מליק אגורסקי, שהיה עורך של עתון מחתרתי על ישראל. עכשיו, אומר אלכסנדר, עובד אגורסקי באוניברסיטת תל־אביב, ומלמד שם היסטוריה של יהודי רוסיה.

כשאלכסנדר אומר שיש להמשיך את המאבק הוא מתכוון לכך ברצינות. פגישתנו מתקיימת בדירתו של סרגיי גריגוריאנטס בפרוור של צפון מוסקווה. גריגוריאנטס עצמו גם הוא מבקר מוכר של המשטר. עוד נמצאים במקום סרגיי אדם אלכסיי סמירנוב, העורכים יחד עם המארח עתון מחתרתי; ריצ'ארד זאמילוב, פעיל ברוח למען זכויות האדם, אנדריי שוקוב, יורי פרמני פונלו ואחרים.

המארח מספר לי, שבעיותיו עם המשטר התחילו בשל השתתפותו בסמינר על נושא השלום. "אנחנו מהווים קבוצה לקידום ההבנה הדדית ביחסים הבינלאומיים", אומר יורי, "אבל עוסקים אפילו למעשה בכל הנושאים העשויים לעניין את החברה הסובייטית. אפשר לראות בה ריקמה של תנועת השל־ [illegible]

יורי ישב רק 15 יום בכתרישה. עכשיו הוא מתמסר לעבודתו הפוליטית מקווה שמדיניות הגלאסנוסט תאפשר ויכוח חופשי ומגובלות על כל נושא שבעולם. באותה הפגישה האחרונות שחזר והשתתפותם על שימוש במחשבים לצורך מחקר של התורה.

יש ליורי "נקודה יהודית" מעניינת: אשתו, אולגה גרישטובסקיה, העוסקת בהוראה, מדברת עברית רהוטה. לדבריה, היא מוכרת בישראל בחוגים של מי שמעוניינים בתנועת ההתנגדות בבריה"מ.

אלכסיי סמירנוב, שאותו אני פוגש בפינה אחרת של חדר האורחים, ישב בכלא חמש שנים בשל חלקו בפירסום עתון מחתרתי. גם הוא מופתע מאד מנוכחותי כאן. "אף פעם לא פגשתי עתונאי מישראל. זה ממש לא ייאמן". אלכסיי ישב בכלא עם יוסף ביגון, ודרכו הכיר גם פעילים יהודים אחרים. הוא מלא הערכה והערצה לפעילות הנעשית במערב למען יהודי בריה"מ.

אחד ממתנגדי המשטר הנוכחים כאן, לב טימופאב, מקריא הצהרה ארוכה על מטרות ההתארגנות החדשה. האנשים המכונסים כאן רוצים להיות שומר למגמת השינויים הפוקדת את החברה הסובייטית. הם יעקבו אחרי הגשמת הגלאסנוסט והפרסטרויקה, וידווחו לציבור על כל חריג מן המסגרת המוצהרת של פתיחות והתחדשות. עתה הם עוסקים באופן מיוחד בפרקטיקה של ניצול סעיפים בחוק הפלילי כדי לדכא ולהעניש פעילים פוליטיים. לדבריהם, הדבר הזה מנוגד לחוקה הסובייטית.

המועדון שנוסד כאן היום כולל נציגים מקבוצות אופוזיציה רבות ושונות. את כולם מאחדת הכמיהה להתפשטות ולהפסקת הדיכוי של מתנגדים פוליטיים. המועדון רואה את עצמו, במידה מסוימת, כמכשיר עזר למדיניות הרפורמות של גורבצ'וב, אך באותה מידה לפחות כמשמר אזהרה, שנועד להבהיר למשטר, ששינויים קוסמטיים בלבד לא יתקבלו על־ידי החברה הסובייטית, הדורש "הניש לעומק" שישנה את המציאות באופן יסודי.

בדירה הזעירה של גריגוריאנטס בפאתי מוסקווה נמצאים גם האסיר הציוני יוסף ביגון וניקולאי ברלובסקי. גם הם מכבירים לעצמם יותר חלל במאבק העלייה שלהם על־ידי התארגנות משותפת של כל קבוצות האופוזיציה. הספקנות כאן חזקה, אבל יש גם תקווה מסוימת. "הגלאסנוסט קיים כמגמה, וזה טוב", אומר אחד הפעילים, "אך לנו אין סבלנות רבה. הגיע הזמן שהמדיניות החדשה תגיע לידי ביטוי גם בשטח, בחיי היומיום".

דברים כאלה, בצורה מעודנת יותר, אומר אפילו גורבצ'וב עצמו בוועידות של המפלגה הקומוניסטית. הוא משליך חלק מהמתנגדים לכלא, אך דורש מן הפונקציונרים לחרוג מן השיגרה המבוזה, ולקרוא דרור להתעוררות המצופה של החברה הסובייטית. המתנגדים הנמצאים כאן רואים את עצמם כתומכי גורבצ'וב בעיקרון מוגבל מאד־מאד. גורבצ'וב עליו להפסיק להחזיק את הרוסי. על כל השאר אפשר לדבר אחר־כך.

הדירה שבה מתנהלת הפגישה נמצאת במגדל בתוך מבוער. דירה סובייטית רגילה, קטנטנה, צפופה. האנשים כאן חיים בתנאים לא קלים. אבל אלה הנמצאים פה היום אוצרים בקירבם כוחות נפשיים אדירים. אחרי שנים ארוכות בכלא ובגלויות מעצר, הם למדו ללעוג לעוני, לדיכוי, לרדיפות.

הם מצפצפים בגלוי על המשטרה החשאית ומזמינים את נציגי המשטר לפגישה שהם מקיימים.

הנציגים האלה, אגב, לא הגיעו. ואם המשטרה החשאית היתה במקום ייתכן מאוד. אבל איש לא הרגיש בכך בבירור, וממילא העניין לא חשוב. האנשים האלה יוסיפו להילחם — ואם יש צורך גם לסבול — עם או בלי מעקב של המשטרה החשאית הסובייטית. האנשים האלה הם תקוותה של בריה"מ המודרנית, הרוצה לפתוח את עצמה ולהשתנות.

הקשר האמריקאי / צבי בראל

מהגרים בלתי חוקיים — מי מרוויח, מי מפסיד?

מן היום שבו הוליט הקונגרס, באוקטובר שעבר, להעניק מעמד חוקי למהגרים בלתי חוקיים, היה מי שספק כפיו בזעם ומי שחכך כפותיו בהנאה. החוק קבע כי מי שנכנס לארה"ב לפני ינואר 82' ונשאר בה ברציפות חמש שנים, רשאי לבקש ולזכות במעמד מהגר חוקי. אבל מעסיקים שיעסיקו מעתה והלאה מהגרים בלתי חוקיים יהיו צפויים לקנס עד 10 אלפים דולר. תקנה זאת גרמה עד כה שעשרות אלפי עובדים בלתי חוקיים ואלה שאינם זכאים למעמד החוקי, ינטשו את חוות החקלאים במערב ובמערב התיכון, ישוטרו מעבודתם ויניחו לתוצרת החקלאית להרקיב על העצים. והנה, בשעה שעשרה מיליוני ק"ג תות שדה — כשליש התנובה — מרקיבים במדינת אורגון בשל מחסור בידיים עובדות שיאספו את היבול, ובעת ששמונה עשר אורחים מקסיקאיים נחנקו בתוך קרון רכבת סגור בשעה שניסו לעשות דרכם אל תוך ארה"ב, עושים עורכי־דין טריים לילות כימים כדי לסחוט עד תום את הבטנה הדרושה שהביא בכנפיו החוק החדש.

ה"וול־סטריט ג'ורנאל" ציטט השבוע עורך־דין משיקאגו שאמר: "זהו שוק חדש, שוק המהגרים, וזוהי תעשייה חדשה שעלינו לפתח עם החוק הזה, תעשיית המהגרים". תעשייה זו החלה כבר לספק ספרות הדרכה הכוללת למשל עלון למעסיקים, שהתוימה השנתית עליו עולה 377 דולר, ספרי הדרכה במחיר 30 דולר היחידה, סרטי וידאו באנגלית ובספרדית המדריכים כיצד למלא את הטפסים שהחוק מחייב והמוצעים תמורת 35 דולר. עורכי־דין מפרסמים כמובן את עצמם בעיתונות ובטלוויזיה ותורמים בכך מיליוני דולר לתעשיית הפרסום המקומית.

כה ערב החוק הזה לאוזניהם של מלומדי החוק, עד כי מספר עורכי הדין הזוכים באשרות עורכי־דין המטפלים בהגירה, צמח מ־1400 ל־2500 ומדי חודש נוספים בין 50 ל־75 עורכי־דין חדשים. אלה אולי לא יעזרו למגלי התנות של ארגון, אבל בוודאי יוסיפו עוד דולרים רבים להכנסותיה המיליולרות של קופת ארה"ב.

לא שירות, לא כסף

ליוצאי צבא בארה"ב אין בדרך כלל יתרונות גדולים. מי ששירת אומרים לו תודה רבה וקידמה לרחוב. שירותי בריאות, רווחה וחינוך גם הם אינם מבחינים בין מי ששירת את המולדת למי שנמנע ממנה מן האוויר החופשי בדמוקרטיה הגדולה. בעיני חבר הקונגרס דייב מקקארדי יש משהו צורם בסידור הזה. בהצעת חוק פרטית הוא מבקש להנהיג מילגות ומענקי חינוך בשירות לאומי. הוא מציע שכל גילאי 17־26 ישרתו תחילה בצבא במשך שנתיים ותמורת השירות יקבלו מחצית השכר הרגיל שמקבל החייל, או שישרתו בהתנדבות במשך שנה אחת באחד ממוסדות הציבור, לרבות משרדי ממשלה, ורק אז יהיו זכאים למילגות לימודים.

גם זה מקצוע

באיזה דרך יכולים בעלי חנויות, מנהלי רשתות או יצרנים למיניהם לדעת כיצד מתנהגים מכרותיהם, מנהלי הקופות שלהם ויתר נותני השירות?

שוכרים מרגלים. אלה תפקידם לפקוד בתדירות קבועה את החנויות, לשאול שאלות שתוכננו מראש, להרגיז את הזבן או את המנהל, לבחון כיצד הוא נוהג במקרי לחץ, והמבחן למלא בסוף הביקור דו"ח שישמש בסיס להערכת המקצועיות של עובד החברה וכדי לבדוק מהן נקודות התורפה שמהן סובל העסק.

מרגלת אחת כזאת, ואולי כבר רב־מרגלית, היא קרול צ'ארי בת ה־39 העוסקת זה 14 שנים בריגול מכוון, כדי למלא את מבוקשם של 350 מעסיקיה ובהם חברות ענק כמו סירס, הונדי, יונייטד איירליינס וג'נרל מוטורס, היא מקבלת לכל ביקור מוזמנים בסכום הנע בין 20 ל־1000 דולר — כדי לערוך קניות בחנויות המעסיקות אותה. מכיוון שאיננה יכולה לענות לכולם על מכלול דרישותיהן של הרשתות, היא מעסיקה כ־16 אלף עובדים ועובדות המרגלים בשירותה ויחד מבצעים כשלושת אלפים ביקורי עסק בחודש.

עתה היא מרחיבה את עסקיה לכיוון קנדה, איי הבתולה ופורטו־ריקו. היא אמנם מרחיבה את עסקיה, אבל יש לזכור כי היו אלה החברות שהסכימו מלכתחילה לשלם לה כדי שתוכל לסייע להן להיטיב את השירות. ככה זה כשמתנהלת תחרות.

תראו מי שמדבר

מורטימר צוקרמן הוא לא רק העורך האחראי של שבועון החדשות "יו אס ניוז אנד וורלד ריפורט", הוא גם בעליו. את עושרו ואת יכולתו לרכוש את העיתון הוא עשה כסוכן נכסי דלא ניידי, ענף שגילה בו חיל רב עד כי רשמו אותו ברשימת הכבוד של 400 עשירים של ארה"ב.

השבוע, בעמוד האחרון של שבועונו, עמוד המוקדש בדרך כלל למאמר אדיטוריאלי, התייחס מר צוקרמן לבעיית חובותיה של ארה"ב ולגירעון התקציבי שלה. את שבטו אין הוא חוסך מן הקונגרס, "שהתיר לתקציב לפרוץ מדי שנה", ומן הנשיא "שהוא הבזבזן הגדול בהיסטוריה (...) שכלכלת הזהב שלו הגדילה את החוב החיצון של ארה"ב והעמידה אותו בשש השנים האחרונות על 2.3 טריליוני דולר". יתר על כן, לצוקרמן יש עצה חשובה: "על הנשיא והקונגרס לשמש דוגמה במנהיגות, להציב את האינטרס הציבורי לפני יחסי־הציבור ולעזור למדינה לקום את הכאב של הצבע הבלתי נמנע".

אכן, דברים כדרבנות הבאים מפיו של עורך ראשי של שבועון חשוב. אך ביום שבו הופיע גיליון זה של השבועון פירסם "וואשינגטון פוסט" את הידיעה הבאה: "בעליו של היו אס ניוז לא שילם מס הכנסה במשך חמש השנים שחלפו". הבעלים צוקרמן הצליח לדברי ה"פוסט", באמצעות עסקות ניירת גבוהה ורישום הפסדים, להימנע מתשלום מס הכנסה. עלפי הפסדים המתבררים עתה בבית־משפט, בונה חברתו של צוקרמן השלושת בסדר־גודל של מיליארד דולר בבוסטון, ניו־יורק וואשינגטון. קשה ואולי מביך במקצת להסביר כיצד זורף כל ההפסדים הללו ממשיכה החברה לבנות פרויקטים אדירים כאלה.

דבר אחד בכל זאת אפשר לומר בשבחו של הפובליציסט: הוא מכין עצמו לקראת כאב הצבע כראוי.

שאריות נורת'

בתגובת משאלי דעת הקהל שהציפה את העיתונות והטלוויזיה במהלך עדותו של אוליבר נורת' לא נעדר מקומו של "וול־סטריט ג'ורנאל". כיאה לאופיו של עיתון העסקים הרציני הזה, נשאלו הנסקרים: "אם היית בעל עסק, האם היית שוכר את שירותיו של אוליבר נורת' כמנכ"ל?" התשובות לא הפתיעו את קוראיו הנאמנים של העיתון. 56 אחוזים השיבו בחיוב, 35 אחוזים — בשלילה.

התשובות שנתנו מנהלי העסקים הללו מרתקות לא פחות מעדותו של המגה־אלוף: "אם הוא משקר, אזי הוא עושה זאת היטב, דבר המכשיר אותו להיות איש יחסי־ציבור מעולה", כדברי מאט אבובסקי, נביא חברת "ניקום" ליחסי־ציבור בניו־יורק, ואילו נלסון סקאלבניה, יו"ר חברה להחזקות, הסביר את תשובתו החיובית כך: "אם היה לי איזה ג'וב אפל לעשות, היה נורת' יודע כיצד לבצע אותו בעבודה". כל אחד והאולי נורת' שלו.

"ויזה עדיף"-תשלומים גם בארץ וגם בחו"ל

תוכנית האשראי של ויזה שמאפשרת לך:

★ קניות בתשלומים נוחים בארץ ובחו"ל.
★ משיכת מזומנים ב"כספומטים" ובבנקים בחו"ל עם החזר בתשלומים.
★ מסלול פרעון גמיש — לפי בחירתך.
★ **ריבית מועדפת!**

פנה לסניף הבנק שלך, הצטרף גם אתה למחזיקי כרטיסי **"ויזה"** וחתום על תוכנית **"ויזה עדיף"**.

ויזה יותר טוב מכסף.

ויזה-כרטיסי האשראי של קבוצת בנק לאומי, בנק דיסקונט

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדד

הסקר הרוסי והשקר המוסכם

המשלחת הקונסולרית הסובייטית אינה אמנם "ביג דיל", אבל באין שגריר, גם מנהל אגף קונסולרי — בביקור גלוי ראשון אחרי עשרים שנה — אינו ראוי לתנועת ביטול. אילו הציבה הממשלה את קבלת אשרות בעבור פקידים ישראלים כתנאי למתן אשרות לסובייטים, כפי שדרשו מספר שרים, היו אנשי פנ' והבריון נשארים במוסקווה. אולם הקבינט השתכנע כי הצהרת עקרונות לאור הצבת תנאים בפני מעצמת־על לחוד, המשלחת קיבלה את האשרות בלי שהבטיחה לשמור על הדדיות.

סקר הרכוש הוא שקר מוסכם בין בריה"מ לישראל. מגרשיה של בריה"מ ואנשיה המתגוררים כאן, מעניינים את הקרמלין כשלג דאשתקד. לשני הצדדים ברור שאין זו אלא סיבה נוחה לביקור גישוש ראשון של פקידים סובייטים בירושלים, מעין בלון ניסוי. ואולם די במהותה הזו כדי שיאסר ערפאת ישלח את יועצו, פארוק קדומי, להכשיר את הקרקע לקראת ביקורו במוסקווה. באש"ף לא יצטערו אם ישראל תפגין שרירים ותעשה עניין מסירובם של הסובייטים לאפשר לפקידיה לטייל במוסקווה.

הרוסים עוקבים בדריכות אחרי תגובותיהם של ידידיהם הערבים. אם יעבור הביקור בשקט יחסי, הם ימשיכו בהתקרבות הדרגתית והזהירה לישראל. המזכיר הכללי מיכאיל גורבצ'וב טרוד בעיקר בבעיות כלכליות ובמאבק נגד הביורוקרטיה הרקובה והשמרנית. אין לו עניין לפתוח חזית גם עם בני־בריתו המסורתיים כמו סוריה, לוב ואש"ף.

אין מקום להפריז בחשיבות הביקור, אולם במפלגת העבודה אמרו השבוע ששמעון פרס הפריז דווקא במאמציו לגמדו. יצחק שמיר ידע להתחמק עד עתה מתשובה ישירה על השאלות החוזרות של התקשורת בעניין ההדדיות. השר משה ארנס, שדרש בשעתו להתנות את מפגש הלסינקי בשחרור אסירי־ציון, אמר לי כי כיוון שהם כבר כאן, אין טעם רב בהכרזות דרמטיות. יש איפוא סיכוי לא־רע שיולי 1987 יירשם כמועד הפסיעה הראשונה לקראת הפשרה בין מוסקווה לירושלים.

מטוס הלביא: מטוס קרב דהלוקס?

החזית השלישית של פרס

כאשר שמעון פרס היה טרוד במשא ומתן המדיני עם ירדן, הוא לא נתן די את דעתו על הזירה הפנימית בממשלה ומצא עצמו תקוע עם נייר־ערך שאין בידו למכסו. אפשר היה לצפות מראש לצרות מהאגף הדתי בכנסת, שהסיכוי לשלום אינו שקול לדידו כנגד עוד כמה שקלים לישיבות או חוק גיור כהלכה. ניתן היה אפילו להניח, שהרשימה המתקדמת לשלום תוסיף לייצג נאמנה את חזית הסירוב. קשה, כמעט בלתי־ניתן לתיאור היה המכשול המפ"מי.

בשבועות האחרונים נגוזו התקוות במערך לברית חדשה עם ש"ס. העיניים היו נשואות איפוא לגאולה כהן ורפאל איתן הציונים. כבר לו מוכן פרס ללכת לבחירות דרך הצעת־חוק של סיעת "התחיה" ו/או "צומת" לפיזור הכנסת והקדמת הבחירות, במחאה על הקפאת ההתנחלות בשטחים. במערך הגיעו כמובן מאליו, כי כל חברי האופוזיציה ירימו את ידם בעד הפלת הממשלה, סיעה סיעה וטעמה עמה.

כאן נכונה לפרס הפתעה מכיוון לא־צפוי. סיעת מפ"ם, שהתפתה עד לפני שנתיים וחצי, הודיעה כי לא תצרף את ידיה למצביעים בעד חידוש ההתנחלות. ראש הסיעה, ח"כ אליעזר גרנות, לא חשך אמנם את שבטו מממשלת האחדות, אך הסביר כי בעניין מהותי כזה אין מפ"ם יכולה להצביע עם חסידי ארץ־ישראל השלמה. כדאי להזכיר, כי בניגוד לאי־אמון, אין הצעה לפיזור הכנסת צריכה לנקוב בעילה כלשהי. כל חבר כנסת יכול למצוא בה כל אשר עולה ברוחו.

אין זו הפעם הראשונה שמפ"ם מעלה את המטרה על מזבח העקרונות. היא נהגה כך כאשר פרשה מהמערך ואילצה אותו לבסס את ההסכם עם הליכוד על רוטציה בין יצחק שמיר לשמעון פרס. אלמלא פרשה, היתה סיעת המערך מחזיקה בבכורה וזוכה בראשות ממשלה שלמה. בליכוד טענו לאחר פרישת מפ"ם, כי הם עושים טובה לפרס בהסכימם למינויו לראש ממשלה במחצית הראשונה של כהונת הממשלה.

ראשי מפ"ם טענו בשעתם, כי מוטב למצות את המאמצים להרכבת ממשלה צרה בשיתוף המפלגות הדתיות, אולם גם לכך לא נתן יעקב חזן את הסכמתו, בטענה כי המחיר בתחום הדתי יהיה כבד מנשוא. ראשי העבודה התחננו כמעט באוזני ראשי מפ"ם לבל יפרשו, והסבירו לאיש הכלכלה של הקיבוץ הארצי, רב פלג, את המחיר הכלכלי־חברתי — נושא מהותי כל־כך למפלגה זו — של החלשת מעמדו של המערך בממשלה.

במרוצת כהונתה של ממשלת האחדות התבוננה מפ"ם מן הצד כיצד פרס מוציא את צה"ל מלבנון ומשפר את היחסים עם מצרים, על אפם וחמתם של כמה מראשי הליכוד. אפשר בהחלט שתמיכתם של שישה חברי־כנסת נוספים היתה מסייעת לקצר את נתיב היסורים בממשלה ובקבינט.

האופוזיציה לא היטיבה עם מפ"ם. יוסי שריד ושולמית אלוני מר"ץ, מרדכי וירשובסקי משינוי ואף חיים רמון מהעבודה נושאים בעול המחאה נגד הממשלה בכשרון רב יותר מגרנות, ויקטור שם טוב וחייקה גרוסמן (יוצא מהכלל הוא יאיר צבן).

הבחירות לכנסת ה־11 הסקרים האחרונים מלמדים כי מפ"ם איבדה מכוחה לטובת ר"ץ אפילו בקיבוצי השומר הצעיר. מפלגת העבודה אינה ששה להקצות להם שוב את נתח המנדטים שהורגלו אליו עד הפילוג האחרון, ומותר לחשוד כי הצירוף של שני גורמים אלה מנחה את מפ"ם בהחלטתה להחמיץ — מתוך עיקרון — את ההזדמנות הנדירה לפתוח בשיחות שלום עם ירדן. מי יאמין לגרנות, שסלידתו מהעילה של התחיה להפלת הממשלה גברה על התיעוב מממשלה, שראשה מצביע בעד חוק הגינה לנוצרי ערבים, ושהחיזור אחרי כל כרליכיתה הוביל את ממלא־מקומו למסור שמורת־טבע לפורעי חוק דרוזים. מכל מקום, הזיכוך הבלתי־טבעי של "התחיה" (אם לא יעלה בידו של ראש הממשלה להניעם מהקדמת הבחירות) ומפ"ם הוא בשלב זה גם בלתי־נמנע בנוסחה שתוצאתה בחירות.

את החשבון הפשוט הזה יודעים גם במפ"ם.

החשבון והפחד

ביום ראשון תדון הממשלה, אולי אפילו תחליט, על גורלו של הלביא. בין השרים יימצאו חוברים נאמנים של שדולת התעשייה האווירית. מנגד יציגו שרי הביטחון והאוצר את המחיר הביטחוני והכלכלי החמור, ובתווך ראש הממשלה וממלא־מקומו עם הלביא המצומק שלהם. דעות אחת, ולהוציא מאר לדיון, לא תהיה נוכחת בישיבה — של שר ההגנה האמריקאי כספר וינברגר.

ברם, יודעי דבר בירושלים מבטיחים כי אם יוחלט להמשיך בפרויקט, יישמע קולו. ועוד איך. ויינברגר מטתיך לממשלה הזו במינה זה זמן רב. עמיתו־יריבו ג'ורג' שולץ השכיעו פרוזים בשנים האחרונות בכל הקשור לישראל, וכפה עליו "להוריד פרופיל". הלביא נתן בידו הזדמנות נדירה לשחרר את השסתום. התעלמות ישראלית מהסתייגות אמריקאית חד־משמעית מפרויקט שרובו נשען על תמיכתה, תוכה לתגובה הולמת. ויינברגר, כך למדנו מתצהירו הבוטה למשפטו של ג'ונתן פולארד, יודע להשיב בעיטה שערה.

מי שצריך לדעת — לרבות שמיר — יודע שמחירו של הלביא יהיה גבוה בהרבה מהמיליונים שעוד יוזרמו לשלבי התכנון והביצוע. למחיר הזה צריך להוסיף את איומיו הרציניים של ויינברגר להפסיק לאלתר את כל הפרויקטים המשותפים בתחום הצבאי (רכישות, ימי אווירי) המתוכננים לשנים הקרובות. גם לחשבון הזה יש מימד צבאי, כלכלי ומדיני לא מבוטל.

נראה שאי־אפשר להתעלם כל הזמן מכל ידידיה של ישראל מעבר לאוקיאנוס. יצחק שמיר למד זאת בשיחה קשה עם אישים יהודיים חשובים שביקרו באחרונה בארץ. האורחים (שאינם "מפא"יניקים") ביקשו להישאר עלומי־שם, אמרו לראש הממשלה כי הוא מצטייר בעיני הציבור האמריקאי כמי שעומד בדרכו של שמעון פרס ומכשיל כל ניסיון להידברות עם הערבים. שמיר ניסה להסביר כי גם הוא רוצה בשלום, חזר והזהיר מפני ועידה בינלאומית שתהיה מלכודת לישראל ותזיק למעמדה של ארה"ב באיזור. האורחים לא השתכנעו. הם הרגישו כי שמיר מסתפק בהכרזות לאומים ואינו מציע חלופות רציניות לוועידה הבינ"ל. כמו בעניין הלביא, נדמה שהאמריקאים מקדימים להבין כי באותה מידה שאין מטוס קרב דהלוקס, כך אין גם שלום דה־לוקס.

והשבון אחרון: מיהו יהודי. בצד כל הנימוקים היהודיים והלאומיים, מעורב בעניין הזה גם חשבון בנק לאיקטן. כידוע, נשען פרויקט שיקום השכונות — בן טיפוחיו של הליכוד — על כספי יהודי־אמריקאי. ידוע גם שרוב יהודי ארה"ב אינם שייכים לזרם של פרי־אורתודוקס ואף לא לתנועת "המזרחי". לדידם של אותם תורמים, החוק בתי־הדין הרבניים ששמיר מבטיח לש"ס לעשות למענו ימים כלילות, מוציא אותם מכלל ישראל. אין זו עוד ספקולציה עיתונאית — הפעם נחושים רבים מהם ברצונם להדיר את כספם ממדינה שאינה מכירה באלפים מבאצאיהם כיהודים. שמיר לא יוכל לומר לאנשי השכונות "לא ידעתי".

מתח גבוה בחב' החשמל הירושלמית

שר המדע גדעון פת הגדיר כ"מטופשת" את החלטת הקבינט להאריך את תוקף הזיכיון המצומק של חברת החשמל המזרח ירושל־

גדעון פת: דיון נוסף

מית, הוא דרש, ויקבל, דיון נוסף בממשלה, ויש להניח כי שרים נוספים בליכוד יצטרפו למחנה המתנגדים להצעת־החוק של שר האנרגיה משה שחל. אריאל שרון ומשה ארנס רמזו בישיבת הקבינט, כי החלטה לסגור כליל את החברה היתה מתקבלת אצלם בשמחה. הם טוענים כי אין זכות קיום להחברת־הדגל של אש"ף בשטחים. אספקת החשמל לערביי ירושלים על־ידי חברה ערבית ו"החשמל יהודי" לשכונות היהודיות אינה מתיישבת, לדעתם, עם העמדה הישראלית הגורסת כי ירושלים הינה עיר אחת ומאוחדת. שחל הביא לקבינט שורה ארוכה של נימוקים תפעוליים המצדיקים את ההסדר הנובע מהצעת החוק שהכין משרדו: נחיצות גבייה בקרב האוכלוסיה הערבית, העדר השקעות ישראליות בחברה וקבלת מחיר מלא מהחברה הערבית, כמו מכל צרכן פרטי. צימצום שטח הזיכיון יעמיד לדעתו את החברה הוותיקה (60 שנה) על בסיס כלכלי ויאפשר קיום חשמלי סביר.

מתברר, כי גם בעסקי חשמל יש לאמריקאים מה לומר. השגריר תומס פיקרינג העביר לפני חודשים מספר לראש עיריית ירושלים, טדי קולק, הצעה מפורטת שתאפשר את המשך קיומה של החברה, ואינה משאירה מקום לספק בדבר אופיה של התגובה הצפויה מהממשל להחלטה ליטול מהחברה את מלוא הזיכיון. משפטני משרד החוץ ועו"ד יורם בר סלע, מי שהיה עד לא מכבר המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, הזהיר מפני ההשלכות הבינלאומיות של צעד כזה.

בדיון שהתקיים בנושא זה אמרה נציגת משרד החוץ: "עלול לקרות מה שקרה כשקיבלנו את חוק ירושלים ומועצת הביטחון עלולה להפעיל עלינו סנקציות". היא הזהירה שירושלים תעלה מחדש על "הכותל" של האו"ם, ויווצר ספק לגבי עמדתה של ישראל בבירותה. סילוקה של חברת החשמל המזרח ירושלמית (בניגוד להמלצת כל גורמי הביטחון), יתקבל בעולם כבישולו של הגוף הכלכלי המשמש כסמל הבולט ביותר של חברה ערבית גדולה. אחד ממשתתפי הדיון שאל: "ואגלנו, אם יש ליקוי בביצוע מסלקים?"

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

חששות קלפי בעבודה

סקרים סודיים, המוכיחים שמפלגת העבודה עלולה למצוא עצמה באופוזיציה, אם יקדמו הבחירות, וקריאותיהם של המושבים והקיבוצים לעזרה של הצמרת המפלגתית, מונעים לפי שעה ממפלגת העבודה להכריע בדבר פרישה מהממשלה או תביעה צעד של ממש שיביא להקדמת הבחירות.

הנתונים על מצבה העגום של מפלגת העבודה מכינה אלקטוראלית הובאו בפני שרי העבודה באחת הישיבות האחרונות של פורום "שרינו", שבה הודה גם מזכ"ל המפלגה ח"כ עוזי ברעם כי גם בקרב הנהגת המפלגה שוררת עתה יותר מאי־פעם, תחושה של אי־ודאות באשר לתוצאות אפשריות של בחירות עכשיו.

למעשה, ממתינים עתה במפלגת העבודה לתוצאותיה של ישיבת המרכז של תנועת התחיה, העתידה להתכנס ביום ראשון בירושלים כדי להחליט אם לתמוך ביוזמה להקדמת הבחירות. ביום רביעי השבוע מסר שמיר לראשי התחיה תשובה שלילית לרוב הבקשות שהופנו אליו במוכך התביעות האולטימטיביות שהוגשו לו לפני כשבועיים. יו"ר תנועת התחיה יובל נאמן אמר בצאתו מהפגישה כי מזדחיים יאלץ להמליץ בפני מרכז תנועתו לתמוך בהקדמת הבחירות. ראשי התחיה סבורים כי רק מערכת בחירות תביא להפסקתו של התהליך המדיני של פרס ברחבי העולם.

שרון נגד הקשישים

באיחור של ארבעה חודשים הבינו בצמרת תנועת החרות את העוצמה שהוענקה לשר אריאל שרון בתפקיד יו"ר מרכז התנועה. בישיבת מרכז חרות בראשית השבוע מנע ראש הממשלה יצחק שמיר, כמעט להתפקיד יו"ר מרכז התנועה, שניתן לשרון בוועידה לפני כחצי שנה, אין כל משמעות, מכיוון שהתפקיד העיקרי נפל בחלקו של השר משה ארנס, שנבחר ליו"ר מזכירות התנועה, הגוף הביצועי של חרות.

אריאל שרון: איך להבטיח רוב בהצבעות של מרכז התנועה

ברגע האחרון, את מימוש כוונתו של שרון להקים לעצמו ועדה מדינית של מרכז התנועה שבראשה יעמוד. התנגדותו של שמיר, שהבין את משמעות תוכניתו של שרון, וחידשה את המאבק הגדול בצמרת חרות והביאה לקרע מחודש בינו לשרון, לאחר תקופה ארוכה של הידוק הקשרים ביניהם. היו שטענו כי אולם לא כך חשב שרון, שמצא הוועידה שקר על תוכנית פעולה שבאמצעותה קיווה להפוך את תפקיד יו"ר המרכז למנהיג האמיתי של תנועת החרות. הדרך היתה פשוטה ביותר. הקמתן של 19 ועדות משנה ליד מרכז חרות, להמעלה שותפת של 2,000 חברי המרכז, והכך לדוקן מתוכן את יותר המוסדות. שמיר וועדות המרכז יעסקו בנושאים הרציניים של התנועה. באמצעות הוועדה המדינית ביקש שרון לקבוע את תפקיד הנהלת התנועה, שבראשה עומד, כידוע, יצחק שמיר.

לפי שעה היבל שמיר בתוכניתו של שרון, במחיר של עימות גדול וקרע ביניהם. אך בימים שחלפו מאז אותה סערת רוחות במרכז התנועה, התברר כי שרון לא יוותר. בהתייעצות שקיים השבוע עם מקורביו, החל השר לרקום תוכנית שבה יאלץ את שמיר להיכנע לדרישתו ולהסכים למינוי ועדות המרכז, ובראשן המינוי שלו כראש הוועדה המדינית. שרון החל השבוע גם להכין את המושב השני של מרכז התנועה, שבו יבקש להביא את תוכנית הוועדות להצבעה חשאית. את ישיבת המרכז הבאה רוצה שרון לקיים בשטח ברקע, באיזור התעשיה של אריאל. במקום עומד גוש מבנים שהוקים משרד הביטחון כששרון עמד בראשו, עבור אחד ממפעלי התעשיה הצבאית, תוכנית שיצחק רבין ביטל מאוחר יותר. שרון מקווה לקיים כל פעם את ישיבות המרכז במקום מרוחק אחר, בעיר פיתוח או ישוב ביו"ש, גם בתקווה שחברי המרכז הקשישים, הנמנים ברובם עם אנשי שמיר, לא יגיעו לישיבה או יפרשו ממנה בשלב מוקדם, וככך להבטיח לעצמו רוב בהצבעות.

קנה לך שם

השינוי בשיטת הבחירות הפנימיות לכנסת במפלגת העבודה הוליד שיטות שונות ומשונות בקרב המעוניינים להיכלל ברשימה לכנסת. כדי לקנות לעצמם שם אצל 1,400 חברי מרכז העבודה, העתידים לבחור ולדרג את מועמדי המפלגה.

אברהם בייגה

אם בעבר הסתפקה שיחת שבוע אצל יו"ר המפלגה שמעון פרס, ששלט בוועדה המסדרת, הרי שכיום הפך מרכז המפלגה כולו לוועדה מסדרת, ובתוך המפלגה השתרשה ההבנה כי מי שלא יהיה מוכר למרכז ערב ההצבעה מקטין בכך את סיכויו להיכלל ברשימת העבודה לאפס. כך החלו רבים מח"כי העבודה ופעילים בולטים אחרים לשכור לעצמם יועצים פוליטיים ומשרדים של יחסי ציבור. אלה ממלאים את תיבות הדואר של חברי המרכז בעשרות מכתבים ותזכירים מדי חודש. אחרים מנצלים את הגופים הציבוריים או הפוליטיים שבהם הם חברים לקידום שמם. בעניין זה בולטים באחרונה בעיקר סגן השר אברהם כ"ץ־עוז, יו"ר ועד ההמשך במפלגה משה כהן, ושמואל כהן, מראשי החוג לשילוב.

לא במקרה החל בייגה להגביר את פעילותו בגוף ההתנדבותי "האגודה הישראלית לעצירת הירידה". משרד פרסום מוצלח החדיר את האגודה לתודעת הציבור, בכל אמצעי הפרסום, תוך הבלטת שמו של השומר. בראשה הכתבות וראיונות נשלחו כמובן לחברי מרכז המפלגה. עסקן אחר, שמואל כהן, הקים סביבו את האגודה הישראלית לעצירת... מתחרה, שאף קיבץ סביבו מספר אישי תעשייה החל לעשות גם הוא רעש באמצעי התקשורת. בדרכו הלך גם משה כהן, בעל מפעל תעשייתי, שהצליח בזכות קשריו המפלגתיים להתבצר כיו"ר ארגון תעשיות בישראל. באמצעות גוף זה גם הוא זוכה לחשיפה תקשורתית. אלה ופעילי מפלגה נוספים ההולכים בדרך זאת קושרים בכך קשרים עם משרדי פרסום ויחסי ציבור, העשויים לסייע להם בעתיד.

רק"ח יוצאת מהנידוי

ביקורה של המשלחת הקונסולרית הסובייטית, יציאתם הקרובה של מזכ"לי העבודה, מפ"ם ור"צ לברית המועצות וביקורו המוצלח של ח"כ מאיר וילנר בסין הביאו בימים האחרונים עדנה לרק"ח. מפלגה זו יוצאת אט אט מתחום הנידוי הממסדי. הנחשבת לכלי שרת גלוי לקרמלין, של קשרים גלויים וסמויים בין ישראל לברית המועצות.

אין זה סוד שראשי רק"ח משמשים כסוכני הנסיעות של חברי הכנסת לביקורים בברית המועצות. רק באחרונה שב ממוסקווה ח"כ תופיק טובי שסייע בארגון הביקור של משלחת המזכ"לים. במפלגת העבודה יש הערכות כבר בגלוי כי אם לאחר הבחירות הבאות לכנסת תזדקק מפלגת העבודה ל־3 או 4 קולות להרכבת הקואליציה, לא יהיה זה בלתי הבטוח שבפעם הראשונה תומך את רק"ח להצטרף אליה. נטייה זו גם נובעת מהגישה שבסבך תהיה התקרבות ביחסים עם בריה"מ, גישה שבה תוסף כיום חלק ניכר מהנהגת העבודה.

שיחת השבוע / אורית גלילי

בעולם הבא נהיה ביחד

עם: מרים ומאיר ויינריב מחדרה
על: מות בתם היחידה איטה אוחיון ושלוש נכדותיהם בתאונה בכביש הערבה אשתקד

ב־7.8.86 הופיעה בעמודים הראשונים של העיתונים הידיעה אם, 3 ילדותיה ונהגת מקברה נהרגו בהתהפך מכוניתן בערבה. סיפור טקס הקבורה, שנערך בחדרה בעמוד יומיים, עבר לעמוד האחורי. בזה נעלם האירוע מהכרוניקה העיתונאית ומהתודעה הציבורית. בשבוע שבו נהרגו 3 בקסטל, 3 בצומת אוהד ו־6 בכביש אשקלון, הוא עולה וחוזר מבעמקי הארכיון. בינתיים נערמו עליו מאות תאונות אחרות. מהירות האירועים הופכת את הזיכרון התקשורתי לקצר במיוחד וגם לחסראונים אל מול התאונות המחרידות החוזרות על עצמן.

מרים ומאיר ויינריב עלו מגרמניה לפני 37 שנה. ב־1945 הם נפגשו בלודז' והתחתנו בעיירה זורב שבגבול פולין־גרמניה. ב־1949 עלו לארץ ושכנו במעון עולים בחדרה. שמונה חודשים קודם לכן, במחנה הפליטים ביידנבוהלט בגרמניה, נולדה בתם איטה.

לא רציתם יותר ילדים?

היתה לנו ילדה לפני איטה. היא מתה בגיל ארבעה חודשים מדלקת קרום המוח. אחרי איטה כבר לא יכולתי ללדת. היו סיבוכים כי במשך 4 שנים סבלתי מרעב נורא במחנות הריכוז. אחותי היחידה שרה מתה במחנה הריכוז שטוטהוף, שאותו אני זוכרת במיוחד בסיוט.

מתי עזבה איטה את הבית?

בתקופת השירות הצבאי היא היתה מורה לעברית לעולים חדשים ולחיילים בבאר שבע. שם היא הכירה את אלברט אוחיון שריך הבחורות רוחב. בגיל 22 הם התחתנו ונשארו לגור בבאר־שבע.

הריחוק הזה, אתם בחדרה והיא בבאר־שבע, הכביד עליכם?

הם מאוד אהבו לבוא הנה. במיוחד הנכדות שנקשרו לבית שלנו ולגינה. הן היו בשבילנו הילדים הנוספים שלא היו לנו. אנחנו נסענו לבאר שבע כמעט כל שבוע. מאז התאונה לא היינו שם. אלברט, בעלה של איטה, הגיע הנה בפעם הראשונה בשלושים — רק אז שיחררו אותו מבית החולים — מלא צלקות ושברים בצלעות. הוא לא הבריא מאז ולא מפסיק לבכות. הלכה לו המשפחה. איטה היתה טובה וחכמה והם הסתדרו כל־כך יפה.

כשהוא בא, אתם מדברים על התאונה?

אף פעם לא דיברנו על זה. לא רצינו לפתוח את הפצעים. הוא לא זוכר כלום. מספרים שהוא הספיק להוציא את הגופות של הילדות מהמכונית הבוערת לפני שנשרפו לגמרי. זה קרה 8 ק"מ לפני אילת. יש שם אנדרטה, לא יכולנו לנסוע לראות. אין לנו כוח בשביל זה. הם היו פה שבוע לפני התאונה. אחר־כך הם נסעו וסיפרו לי על טיול שהם מתכננים עם האוניברסיטה שהגיעה מקברה לחגוג את בת המצווה שלה. ביום רביעי, כשהם היו צריכים לחזור התחלנו לדאוג. משעה שלוש התקשרנו אליהם הביתה.

מתי שמעתם על התאונה?

בחדשות בטלוויזיה. אף אחד לא הודיע לנו. אמרו שהיתה תאונה ושנהרגו 4 ילדות — אחת מקברה. ידעתי מיד שזו המכונית של הבת שלי. רצתי כמו משוגע לשכנים. הם אמרו לי זה לא נכון, לא שמעת טוב. הם רצו להרגיע אותי. אבל אני ידעתי שזה הם במאה אחוז.

הכרתם אנשים שהתמודדו עם אובדן כזה?

היה לי חבר, הוא מת לפני כמה שנים, שגר פה לידי. אב שכול, שבנו נפל במלחמת ששת הימים. הוא לא דיבר על המוות, הוא היה בוכה הרבה. הייתי אז יותר צעיר. אני חושב שצעירים יכולים לסבול יותר בקלות. האשה שלו ירדה מהפסים לפני שנתיים והיא מאושפזת במוסד. כלפי חוץ הוא המשיך לעבוד כרגיל. למרות שלא דיברנו על זה, הרגשתי חזק את הכאב שלה.

ועם הכאב שלכם איך מתמודדים?

קניתי חלקת קבר לידן. אני לא יכול ללכת לבית הקברות. רק את הגופה של שגיה, הבכורה, נתנו לי לראות כי היא היחידה שנשארה שלמה. את הגופות האחרות לא ראיתי כי הן היו שרופות לגמרי.

איך עובר עליכם היום?

קוראים קצת את העיתון מקשיבים לרדיו ורואים חדשות בטלוויזיה. אין הרבה סבלנות וקשה להתרכז. לפעמים הולכים לטייל ברגל. ככה עוברים ימים, שבועות, חודשים. מאז שלקיתי בשיתוק לפני שלושה חודשים אני יושב בבית וחושב על זה הרבה. זה לא יוצא לי מהראש. המחשבות כל הזמן באות, לא מרפות.

מה קרה מאז ההלוויה והשבעה?

להלוויה הגיעו אלפי אנשים שאנחנו לא מכירים, מכל הארץ. יש לנו שכנים נפלאים וקיבוץ עין־החורש הוא הבית השני שלנו. הם מאוד דאגו לנו. אלברט מתקשר כל יום ובא פעם בחודש לכמה ימים לעזור לנו לטפל בגינה ובבית. אנחנו גם יודעים שלאנשים יש את החיים הפרטיים שלהם.

מהי המשמעות של אובדן כזה?

המשפחה הזאת היתה כל עולמנו ובלכתה לא נשאר לנו כלום. את כל מה שהיה לי נתתי להם. אלברט התייתם מאביו ויש לו 11 אחים. אני קניתי להם את הדירה ואת מה שיש בתוכה. שלושה חודשים לפני שאיטה מתה סידרנו ארונות חדשים. לילדות קנינו פסנתר. אף פעם לא נסעתי לשום מקום, לא הייתי מעולם בחו"ל, איטה והילדות היו החיים שלי, כל־כך אהבנו אותן. נסעתי רק אליהם.

ידעתם על תוכניות של איטה?

היא רצתה ללמוד חינוך מיוחד לילדים מפגרים.

מה התחושות הכי חזקות שלכם?

שזה הסוף של הכל. שגם אם רק חלק אחד במשפחה מת, כל המשפחה מתה בעקבותיו. הייתי רוצה שנהגים יזכרו את זה.

אתם מאשימים מישהו?

אין לנו טענות לאף אחד. אנחנו מבולבלים, לא יודעים מי אשם. הכבישים, הנהגים או המכוניות. העולם הוא אכזר וקשה להיות חכמים לאחר מעשה. אולי צריך לייבא פחות מכוניות עד שיהיה יותר מקום על הכבישים. אולי להגביל עוד את המהירות.

מי החזק משניכם?

אני הייתי יותר חזק. היא בכתה כל היום. אני הייתי כמו בול עץ. בהלוויה צילמו לעיתונים ולטלוויזיה. לא הבנתי מה קורה סביבי. לה היה יותר קל כי היא בכתה. עכשיו גם אני התחלתי לבכות. קשה גם לי להירדם בלילות. פעם אחת אפילו ביקשנו למות. אם בעולם הזה לא רצו אותנו יותר, אז לפחות בעולם הבא נהיה ביחד.

התאונה המחרידה בכביש הערבה (אוגוסט 1986): 5 הרוגים

מקום בצמרת
שכונת היוקרה של ירושלים

*קוטג'ים 6 חדרים עם גינה ברחוב ש"י עגנון היוקרתי

עובדה — כל קוטגי כולל גינה עד 120 מ"ר.
עובדה — המפלס העליון מכוסה בשטיחים מקיר לקיר.
עובדה — חניה מקורה מוארת 24 שעות ביממה עם שער חשמלי המופעל בשלט רחוק.
עובדה — פיתוח סביבתי כולל פיאצות ודשאים.
עובדה — שלב א' מאוכלס.
עובדה — שלב ב' מסתיים.
עובדה — בקרוב ההרשמה לשלב ג'.
עובדה — מקום בצמרת — 96 דירות יוקרה ו־24 קוטגים יחודיים.

מקום בצמרת
ההשקעה הטובה ביותר בירושלים.
ערך הדירות והקוטג'ים עלה בשנתיים האחרונות ב־47%!!!

נותר מספר מצומצם של דירות 4 ו־5 חדרים בשלב ב'

*לכניסה מיידית!

מקום בצמרת
רחוב ש"י עגנון 14 ירושלים,
טל. 02־699531;667464

מחלק ההזדמנויות

מאת אורי ניר

עיסא עטאללה, היתום שזכה לחינוך והשכלה בחסדי אחרים, תרם את רכושו לבניית מוסד פילנתרופי למען קהילת עיירתו, בית־סאחור. הוא מתכנן מרכז חינוכי־סיעודי שיועד לנוצרים ולמוסלמים, מפעל שיידרשו לו כספים נוספים

בשמו של עיסא עטאללה נתקלתי לראשונה לפני כשנה. קניתי במזרח־ירושלים ספר פרי עטו, המקבץ יותר מ־3,700 פתגמים וניבים עממיים פלשתיניים ועוד כמה מאות בתי שירה ערביים השגורים בלשון העממית הספרותית. לא פחות מרשים מהספר היה תיאור מהלך חייו של המחבר, שנדפס על כריכתו האחורית.

כעבור כמה שבועות קראתי באחד מעיתוני מזרח העיר על אדם ששמו עיסא עטאללה, בן העיירה בית־סאחור ליד בית־לחם, שהחליט לתרום את כל רכושו לבניית מוסד פילנתרופי למען קהילת העיירה. בשלישית שמעתי על עטאללה לפני כחודש. מישהו סיפר לי אז על אדם בעיירה בית־סאחור, המחזיק בביתו כעין מוזיאון זואולוגי ובו עשרות פוחלצים, שלדים של בעלי־חיים ומאובנים רבים. רק בשבוע שעבר הובהר לי שמדובר באדם אחד. הוא שכתב את הספר, הוא שתרם את רכושו לקהילה ובביתו שוכן המוזיאון הקטן.

בהעדר מכשיר טלפון בביתו ועל אף הבטחות התקנה שקיבל מן המינהל האזרחי, לא היתה ברירה אלא להתייצב בבית במרכז בית־סאחור. אדם בעל גוף צעיר ודעה צלולה, שאינם מסגירים את 79 שנותיו, הוביל אותי לבית המרווח, אף שאינו מפואר. ישבנו באחד משלושת חדרי המגורים המרווחים ושוחחנו.

שלוש שעות שוחחנו. למעשה, לא היתה זו שיחה כי אם מונולוג מתמשך, בלתי פוסק כמעט, שגולל סיפור חיים גדוש וחושף אישיות מרתקת. מה מניע אדם לוותר על רכוש שערכו יותר מ־27 אלף דינר (כ־125 אלף ש"ח) ולתרום אותו לטובת בני עיירתו לשם בניית מוסד פילנתרופי? "התשובה על כך ארוכה מאוד", החזיר עטאללה, וסיפר את סיפור חייו:

"כשהייתי בן שש פרצה מלחמת־העולם הראשונה. אבי גויס לצבא התורכי, ואמי לקחה אותי ואת יתר אחי לחפש מקלט בעבר הירדן המזרחי. גרנו במערה ליד רבת־עמון בתנאי רעב ועוני. כעבור חודשים אחדים מתו אחי ואחותי. נותרנו אמי ואני ועוד אח קטן. אמי היתה חולה, ואני התחלתי לקבץ נדבות. עברו כמה חודשים ומצבה הבריאותי של אמי הורע מאוד, היא התגעגעה לבית־סאחור והחליטה לצאת חזרה, כדי שתוכל לפחות למות בעיירת הולדתה.

לבדו בעולם

"חיפשנו דרך לשוב לגדה המערבית. שמענו על בדווי אחד משבט תעאמרה שמתכנן לחצות בחזרה את הירדן. אחרי ניסיונות שכנוע רבים הוא הסכים להוביל אותנו בחזרה הביתה. אמי היתה כבר משותקת במחצית גופה והיה צורך לקשור אותה לגב החמור של הבדווי. במשך ימים ארוכים עשינו כך את הדרך הביתה. אמא ואחי הקטן על החמור, הבדווי ואני ברגל. [illegible] לחייך לעזמתנו, ומתה בדרכנו. אבי הוסיף להמשיך במנוסתנו, חצה את הירדן, והסתתר בעיר סאלט. עתה נותרנו אחי ואני בבית־סאחור, שני ילדים חסרי־כול.

"כולם חיו אז בתנאי מצוקה נוראים. היה רעב ללחם. אני זוכר שנהגנו לאכול קליפות של תפוזים מהאשפה ובשר נבלות של בעלי־חיים שמתו מרעב. איש לא רצה, ואף אחד גם לא יכול היה, להיחלץ לעזרתנו. אנשים שידעו על מקום הימצאו של אבי שלחו אותנו אל עבר הירדן המזרחי. מצאנו אותו במקום המסתור שלו ושהינו אתו עד סוף המלחמה. ב־1917, כשחזרנו לבית־סאחור מצאנו מערכת אזרחית מפורקת לחלוטין. לא היתה תחושה של שלטון וסדר, לא היו שם שירותי רפואה, אנשים מתו מן המחלות הקלות ביותר. שישה חודשים אחרי שחזרנו נפל אבי למשכב ומת מסיבוכים של מחלת מעיים קלה בגיל 39. אחריו נפטר גם אחי הקטן".

עטאללה נותר לגמרי לבד, בלא כל קרובי משפחה ותומכים, הלך פרוטה. ילד בן עשר, שצריך לדאוג לעצמו. "הייתי אובד עצות, אבל ידעתי שאני רוצה ומוכרח ללמוד. שוב יצאתי לרבת־עמון, ורגלי הובילו אותי יום אחד לבית־הספר המפורסם של הרמן שנלר. ניגשתי לשומר בשער ואמרתי לו שאני מבקש להתקבל ללימודים. האיש ראה את בלויי הסחבות על גופי והתכוון לשלוח אותי משם. למרבה המזל עברה שם במקרה בתו של שנלר. היא פשוט אימצה אותי, מצאה לי מקום ללון ורשמה אותי ללימודים. למרות התחלתי ללמוד בבית־הספר, המשכתי במכללה למורים בירושלים ועבודתי כשוליית סנדלר. אחר־כך אפילו פתחתי סנדלרייה משלי".

את הסנדלרות המיר עטאללה במקצוע ההוראה, והמשיך בו עד פרישתו לגימלאות לפני עשר שנים. בגיל צעיר מאוד ניהל בית־ספר יסודי ותיכון בבית־לחם, אחר־כך שימש מפקח מטעם משרד החינוך הירדני על כל בתי־הספר של הגדה המערבית, המשיך בתפקיד דומה במערכת החינוך של משרד הסעד והתעסוקה של האו"ם, ופיקח על כל בתי־הספר של אונר"א בכל שטח ממלכת ירדן.

"החלטתי להקדיש את חיי לחינוך — להעניק לאחרים הזדמנות מכובדת להשיג את מה שאני זכיתי בו בחוסר ובעמל. אנשים היטיבו אתי ואני מייחל עתה להיטיב עם אחרים. הצלחתי לממן לימודים אקדמיים ומקצועיים לכל ילדי. כולם רכשו מקצוע ועתה הם חיים את חייהם בכבוד. אני מאמין שאם אתן להם כסף עכשיו, רק אקלקל אותם. זה בעצם הבסיס לרעיון המוסד הפילנתרופי". בצוואתו הזכיר עטאללה אחד מאלפי הפתגמים שקיבץ בספרו האחרון: "בתי למותי עד אגורה צחורה מועילה מאוד ביום אפל".

מוזיאון וספרייה

במרוצת הקריירה הפדגוגית שלו כתב עטאללה חמישה ספרי לימוד שמכרו היטב, והצליח לחסוך לא מעט "אגורות צחורות". באחרונה, בהתקרבו לגבורות, נפנה לכתוב את צוואתו. לכל אחד משבעת ילדיו ומ־50 הנכדים והנינים שלו הקציב עטאללה סכומים לא גדולים. את היתרה, כמעט 30 אלף דינר, הקדיש למוסד הפילנתרופי. הסכום לא גדול, ובוודאי לא יספיק למימון הפרויקט הגרנדיוזי שעטאללה מתכנן.

הוא מצביע על תכנית בנייה שהכין אדריכל, ומסביר: "הרעיון הוא להקים מוסד חינוכי־סיעודי שישרת את כל תושבי בית־סאחור, נוצרים כמוסלמים. בקומה הראשונה נקים מוזיאון. בהתחלה זה יהיה מוזיאון זואולוגי, ובהדרגה נרחיב אותו, נציב בו מוצגי אמנות, ארכיאולוגיה ונומיסמטיקה. אני רוצה מוזיאון פלשתיני מושלם, משהו כמו מוזיאון ישראל שבמערב ירושלים. בקומה השנייה תהיה ספרייה גדולה. אני רוצה 20 אלף ספרים לפחות. בקומה השלישית מועדון חברתי לקשישים, וברביעית מעון קשישים מצויד בכל הציוד הרפואי והסיעודי המודרני".

עטאללה יודע שהסכום הראשוני שתרם, כרבע מיליון דינר, לא יוכל להספיק למימון כל הפרויקט, או אפילו חלק הארי שלו. לשם השלמת המימון הוא מתכנן לפתוח מסע התרמות בקרב בני העיירה השוהים בחו"ל, שמרביתם אמידים מאוד, לדבריו.

בינתיים הספיק לרכוש פיסת אדמה של חמישה דונמים בעיירה, ורק לפני ימים אחדים שב מביקור ברבת־עמון, שם ביקש לרשום את המוסד הפילנתרופי שלו כאגודת צדקה. אלא שעטאללה נתקל בבעיה בלתי צפויה מצד השלטונות האשמיים. מסתבר שלפי התקנות הירדניות לרישום אגודות ומוסדות, חל איסור לקרוא לאגודה על שמו של אדם פרטי, אלא אם כן הוא בן למשפחה המלכותית האשמית. "לא כלים כך נורא אם האגודה לא תיקרא על שמי", הוא אומר, "רק חבל שאינני יכול להנציח בה את שמו של בני סאמה".

חדר הנצחה לבן

השיחה על הבן שאיננו נוגעת בנקודה רגישה. ד"ר סאמה עטאללה, זואולוג שהתמחה בחקר יונקים מדבריים, נהרג לפני 17 שנים בתאונת־דרכים ליד טהרן בעת שעסק בחקר בעלי־החיים באיראן ואפגניסטאן. אנו יורדים לקומת הקרקע בבית משפחת עטאללה, שהיתה מעבדתו של הבן בטרם יצא ללימודים בארצות־הברית. השלט על הדלת אומר: "המוזיאון הזואולוגי הירדני על שם סאמה עטאללה". עיסא מעלה אור בחדר, המדיף ריח עז של פורמלין. בצדו האחד שורה ארוכה של צנצנות ובהן מיני שרצים וחמשים משומרים, ובצד האחר תצוגה מרשימה של עשרות עופות ויונקים מפוחלצים, עשרות מאובנים ושלדים ומאות פרפרים. לכל מוצג מוצמדת תווית המציינת את שם בעל־החיים ואת המקום שבו נתפס. האב קרא את כל המאמרים המחקריים של בנו והוא מכיר עתה כל זן וסוג, כל אפיון של המוצגים.

חדר העבודה והמעבדה שוכנים בחדר הסמוך. לאחר מותו הוסב המקום לכעין חדר הנצחה. על אחד הקירות מונחים עדיין הבגדים שד"ר סאמה עטאללה נשא על גופו בעת שנפגע בתאונת־הדרכים, והרצה מוכתמת בדם, ושעון שבור. הקירות מכוסים בגזירי עיתונים הנוגעים בו ובהנצחתו.

שולחן העבודה, בחלוף 17 שנה, נראה עדיין כאילו התפנה רק לרגע קט. עטאללה שולף בינתיים עוד ועוד תמונות וספרים, פורש דיפלומות ותעודות הוקרה, מצביע סביב על כל פרט ופרט, ועיניו מלאות דמעות. אחר־כך היא נוגעת בו, אך הוא להוט להראות עוד ועוד, לשוב ולחוש בזיכרונות, בכאב, בשכול.

בטרם פרידה העניק לי עטאללה את ספר הפתגמים שלו בכריכה הקשה. יצאתי אל צלצולי הפעמונים בכנסיות בית־סאחור, פתחתי את הספר באקראי בחלק המקבץ פתגמים על אודות אורחים, ומצאתי פתגם מתורגם: "האורח מתקבל כאמיר, נשאר כאסיר, ויוצא כמשורר".

תעשיות בלי ביטחון (ה')

הליכה על חבל דק

מלאי של תותחים ופגזים ששוויו כ־70 מיליון דולר מחכה לקונה כאבן שאין לה הופכין. השפל פוגע קשות במחקר והפיתוח ומחריף את מלחמת הקיום של המפעלים המתחרים. במלחמה זו כללי המשחק ההוגן אינם מחייבים

מאת רומן פריסטר

במגרשי האיחסון ביקנעם ובמקומות אחרים נערמים מאות אלפי פגזים 155 מ"מ, תותחים ומרגמות. הכל באיכות גבוהה ובכמות שדי בה לספק צורכו של צבא לא־קטן במלחמה בינונית. יש אומרים את ערך הסחורה המונחת כאבן שאין לה הופכין ב־75 מיליון דולר ויש מוסיפים בה קלה עד עשרה מיליונים. מאז גורש השאה, חדלה איראן להיות הלקוחה הטובה של התעשיות הביטחוניות שלנו ובמשך הזמן, עם הצמצום ההדרגתי בביקושים בארצות העולם השלישי, יצרה חברת סולתם ביקנעם את כליה הקטלניים למלאי בלבד.

יתכן שהיתה ממשיכה בכך עד היום, אלא שלבסוף אזל הכסף, וגם התקווה שצה"ל ירכוש את התוצרת שלה נתבדתה סופית. לצה"ל יש דולרים לקניות בארה"ב אך אין לו שקלים לעודד בהם יצרנים מקומיים. באין ברירה, הדממה סולתם את קווי־הייצור שלה, צימצמה בשמונה את צוות עובדיה ועתה היא נושאת עיניה בייאוש אל עבר האוקיינוס: היא נאבקת על הזמנת צבא ארה"ב למרגמות בשווי כמאה מיליון דולר, ומולה ניצבת חברה אמריקאית גדולה, תומפסון שמה. תוצאות המאבק הזה יכריעו במידה רבה את גורלם האישי של מאות תושבי העיירה המוצאים את פרנסתם בסולתם.

סיפורה הדראמטי של סולתם, שאך לפני חמש שנים נחשבה ליהלום הכתר של מפעלי הקונצרן ההסתדרותי כור, ממחיש בצורה קיצונית למדי את הקשיים שנקלעה אליהם התעשייה הביטחונית כולה. ובכל שגוברת המצוקה כן מחריפה מלחמת הקיום בין המפעלים הישראליים לבין עצמם וגם אלה שבעבר נהנו מנתחים מתוקים מעוגת המשאבים, נאלצים להסתפק עתה בפירורים. תופעה זו חלה במידה שווה על ענקים כתע"ש או תדיראן ועל גמדים תעשייתיים דוגמת חברת "מיגר" בחולון. הנה דוגמה מתחתית הסולם דווקא:

הוראת משרד הביטחון מס' 5009 קובעת כי הזמנות לציוד ששווין עד 100 אלף שקל יופנו בלבדית למפעלים שבעיירות פיתוח. מבחינת האינטרס הלאומי יש לנוהל זה משמעות חיובית, אף שהוא פוגע קשות במאות מפעלים קטנים ובינוניים השוכנים במרכז הארץ ובמפרץ חיפה ומתקיימים בעיקר מהזמנות בהיקף כזה. לפני זמן־מה פירסם משרד הביטחון מכרז לאספקת 11,550 מטפי כיבוי. בתנאי המכרז נאמר במפורש כי 20 אחוז מן ההזמנה יופנו למפעל באזור פיתוח. חברת "מיגר" החולונית זכתה במכרז, כי הצעת המחיר שלה — 16.30 ש"ח ליחידה — היתה הזולה מכולן. אך כאשר באה השעה לסכם את העסקה, הודיע מפעל קיבוצי בגליל העליון שלא כדאי לו לייצר כמות כה קטנה של המטפים ומשרד הביטחון החליט לחלק את ההזמנה חצי־חצי.

"קיימנו את התורה אף שבתנאים החדשים השתנו כל חישובי התמחיר והעסקה חדלה להיות כדאית גם בשבילנו", אומר מנהל "מיגר", אמיר שמושקוביץ. "מיגר" חשה שהוליכו אותה שולל וכי שיקולים לא־עסקיים הנחו את מינהל הרכש של מערכת הביטחון, אבל לא העזה לצאת למערכה משפטית או ציבורית נגד משרד הביטחון, מטה לחמה העיקרי. בשוק התחרותי והאכזר אסור היה לה לסכן את עתיד יחסיה עם המוסד הכלכלי. יצרן אחר שנקלע לדילמה דומה, אמר לנו: "המצב משול להליכה על חבל דק; אבל החבל ארוך וככל שאנו מתקדמים בו כך גוברת הסכנה שנאבד את שיווי המשקל וניפול".

מה שקורה בשוק משפיע כמובן גם על מקבלי ההזמנות בחברות־ענק. משה אורטסמבול הסיבת האלקטרוניקה בתעשייה האווירית, מציג לפנינו רשימה ארוכה של קבלני־המשנה ומדגיש כי המדיניות המנחה אותו היא "להוציא לייצור מחוץ כל מוצר שיצרן אחר מסוגל לספקו באיכות גבוהה ובמחיר נמוך". בשנת 86/87 שילמה התעשייה האווירית 200 מיליון דולר לקבלני המשנה הקשורים אתה, כ־60 מיליון יותר מאשר בשנתיים הקודמות. אבל התחזית לשנה הבאה מעידה על ירידה מתוכננת של 21 מיליון דולר — תוצאה ישירה של מלחמת הקיום. תהיה המדיניות הרשמית אשר תהיה, מנהלי הפרויקטים, הקובעים מה יישאר בפנים ומה יימסר לאחרים, דואגים בראש ובראשונה לתעסוקה בתוך מחלקותיהם, גם אם אין בכך יתרון עסקי כלשהו. "ומעבר לכמות הקטנה והולכת של ההזמנות, משתנה גם הפרופיל שלהן", סיפרו לנו הספקים והדגישו ש"התעשייה האווירית, וברוחה לה גם קבלנים ראשיים אחרים בתחום הייצור הביטחוני, שומרים לעצמם את השמנת ומעבירים לנו ברוב כלל עבודות פשוטות, שהערך המוסף שלהן נמוך, ועקב כך גם הרווח זעום".

עם תחילת פיתוחו של הלביא, נעשה ניסיון להתמודד עם התופעות השליליות הללו, לפחות למראית עין. כדי ליצור דעת־קהל אוהדת ולהרגיש את חשיבותו הלאומית של הנושא, הוקמה ועדה ציבורית שהיתה אמורה להשתתף, יחד עם מינהלת הפרויקט, בקביעת המפתחות ולאחר־מכן גם בקביעת היצרנים שישתתפו במלאכה. אך לדברי יחיאל אסיה, חבר הוועדה מטעם התאחדות התעשיינים, היתה השפעתה מוערית בלבד. "הוועדה התכנסה פעמים ספורות ומעולם לא היה לה קול בבחירת המפעלים או בעיצוב עקרונות כלשהם. פניות חוזרות למינהלת פרויקט הלביא כדי לברר מה קורה, אך מעולם לא זכיתי בתשובה", אומר האיש.

מבחינה התיאורטית על המנה"ר (מנהל הרכש במשרד הביטחון) לווסת את זרימת ההזמנות באופן שיבטיחו את האינטרסים הבסיסיים של המשק הממלכתי, הציבורי והפרטי גם יחד. אך למעשה, משרד הביטחון והקבלנים הראשיים נבדקים לעתים ללחץ אדיר של הזולת השונים ולהלחצם של גורמים אינטרסנטים, פעמים פוליטיים, והשיקול האמור להנחות את המנה"ר נעלם כלא־היה. אמר לנו מנכ"ל של חברת־עק: "קורה לעתים תכופות שחייל מסוים מבהיר לי במפורש שלא יימסור לי את הזמנתו אם לא אשתף בייצור מפעל זה או אחר. לפי בקריבתו, ברור לי שלכל העניין בשל זמן [illegible] לשלוח ראש המנה"ר. אני יכול להתעקש ולהפסיד את ההזמנה — או לעצום עין ולהשלים עם התהליך הפסול מבחינה פורמלית. בתנאים שנוצרו אצלנו אחרי קיצוץ תקציבי הביטחון, רק מתאבד בפועל יילך ויילחם על זכויותיו".

התעשיינים הקטנים והבינוניים קובלים כי מערכת הביטחון מנצלת לרעה את מצוקתם ומורידה את המחירים לרמה של חוסר־כדאיות. הם אומרים שבגלל ההקפאה המלאכותית של שער הדולר, חדל היצוא להיות רווחי (במקרים שהוא קיים בכלל) ואילו העסקות המקומיות נסגרות בתנאי תכתיב אכזריים. ואולם בצמרת משרד הביטחון מבקשים להצביע על הצד השני של המטבע; לדעתם, במאבק על ההישרדות, שוחקים מנהלי המפעלים איש את רעהו. "ידוע לי שבניסיון לכבוש שווקים בסינגפור, השמיצה חברה אחת את רעותה, עד שלבסוף זכו הגויים בהזמנות הנכספות", טוען באוזנינו איש מרכזי במשרד הביטחון.

אין עתיד בלי פיתוח

גם אם תישמע טענה זו תמוהה, יש בהידרדרות המצב גם יסודות מפרים. לראשונה מאז שנות הגיאות הנפלאות, ניצבת התעשייה הביטחונית בפני הכרח לעשות חשבון נפש ובדיקה. ההתייעלות היא תנאי ראשוני להישרדות. "אין להתעלם מן החיוב שבקיצוץ תקציבי הביטחון והמתשיפה להתחרות אמיתית. מפעלים כושלים ולא־יעילים נסגרו ואולי ייסגרו גם בעתיד, אבל האחרים מתחשלים בקרב ולבסוף גם המדינה תצא נשכרת מהתחרות השמבים המיותרים", אומר עמי שטרן, מנהל "פזקו", חברה קטנה המייצרת בעיקר בשביל התעשייה האווירית. לפני שלוש שנים מכרה פזקו ישירות למערכת הביטחון כ־85 אחוז מתוצרתה. היום — לא יותר מעשרה אחוזים. לשוק המקומי הזרה מייצרת עכשיו 40 אחוז, ואילו את 60 האחוז הנותרים — ליצוא (בחלקו הגדול, באמצעות התעשייה האווירית).

עמי שטרן אינו מכחד ברעותיו. אך "להודות השותפים" השפעה מבריאה על התעשייה כל עוד אין הריאווהמאנים נוגעת בתקציבים שנועדו למחקר ופיתוח. בעקבות המשבר הקטינה "אוחזן", יצרנית יציקות פלדה לטנק המרכבה, כמעט שני שלישים מהסכומים שהפרישה בעבר למחקר ופיתוח. אפשר להציג שבסולתם, ששמה הלך לפניה כיצרנית נשק מהמעולות ביותר, המצב חמור שבעתיים. אין כל אפשרות לדבר נתונים מדויקים על השמטת הקיצוצים בתחום חשוב זה. אחת המשימות הקשות שלקח עליו הצוות הבודק את יחסי הגומלין בין כלכלה וביטחון (גוף שהתארגן בכבות הקודמות) היא לבחון לעומק את הסוגיה הרגישה. לא נותר אלא לקוות שמסקנות הצוות ימצאו אוזן קשבת בדרג המדיני של מקבלי ההחלטות, קודם שיבין כי איחרנו את הרכבת. עד עכשיו שימשו רכישות צה"ל כרסיס־הצלה ליצואני ציוד ביטחוני, והמוח היהודי הממציא פטנטים הוסיף לא מעט למוניטין של התעשייה הישראלית. את היתרון הראשון כבר איבדנו. עתה לא נותר אלא לשמור בשבע עיניים לבל ייפגע גם השני.

בימים אלה נוצרה בתל־אביב שותפות יוצאת־דופן בין מוסד ממלכתי ועסק פרטי. המרכז הלאומי למידע טכנולוגי ומדעי של משרד האנרגיה וחברתו של אבי שקד המחזיק בזיכיון בלבדי לסרטי מחשב מגנטיים, שלימם מקלטים כל המכרזים של צבא ארה"ב, חברו יחד לקדם את השיווק הישראלי בחו"ל. בעזרת תהנה מיזוג מפיצה השותפות (שחברת עודק זהב מספקת לה את שירותי התקשורת), בשיטת הווידאו־טקסט, את כל הפרטים הרלוונטיים ל־70 מנויות, ביניהם חברות גדולות כתדיראן.

בכך היא מצטרפת לחברת איימס ולעמותה אר"ם שגם הן עוסקות בתיווך ובסיוע ליצואני תוצרת ביטחונית. הדירות ההתחרות ביניהן אינן נופלות מאלו שבכל העגת אך סביר להניח שיש בהתחרות זו גורם מדרבן הטומן בחובו את כל היתרונות של שוק חופשי.

אלא שכל מאמצי השיווק האלה אינם יכולים לבוא במקום סיוע מאסיבי של המערכת הביטחונית, אשר לה, ורק לה, קשרים ממוסדים עם לקוחות גלויים ולקוחות סמויים ברחבי תבל ולה שליטה כמעט מלאה על העסקות הנעשות במסגרת רכישות הגומלין. לדוגמה, כאשר רכשה מדינת ישראל את מטוסי האף־16 היא חייבה את היצרנית האמריקאית להזמין בארץ פריטים מסוימים למטוסים אלה. מתנגדי העסקה גרסו כי אילו נרכשו הפריטים האלה בארצות הברית, היה נחסך סכום נכבד של כ־150 מיליון דולר. הייצור בישראל יקר יותר, בין היתר בגלל הצורך לבנות תשתית מיוחדת. אך במבט לעתיד, נוצר סיכוי סביר לנצל את התשתית להרחבת הקשרים העסקיים בעתיד.

אחדים מאנשי משרד הביטחון אומרים את ערכו של הסיכוי הזה בחצי מיליארד דולר. אין כדוגמה האת ללמדנו כי משבר התעשיות הביטחוניות לא ייפתר לעולם בדרך של יוזמה פרטית, יהיו היוזמים זריזים ומוכשרים ככל שיהיו. התעשיות הביטחוניות, שהן גם הגאווה וגם כאב־הראש שלנו, נוצרו והתפתחו ביוזמת מערכת הביטחון. ורק אם המדינה, באמצעות צוותי חשיבה שידרכו את כל הנתונים, תתגבר על כל המכשולים הגובבים מסורות מופרות ותיזדום למשימה הלאומית בכל כובד הראש — יוכלו התעשיות הביטחוניות להינצל מכליה.

(בהבה אחרונה בסדרה)

רשות השידור
קול ישראל

החל מיום שני 20.7.87
ישונה מספר הטלפון
של קול ישראל בת"א
רח' לאונרדו
דה וינצי 2
למספר
03—5420777

נראית קצת אחרת

בעקבות מותו של השוער הלאומי בכנרת עולה המודעות לכמה מבעיותיו של מקווה המים הגדול ביותר במדינה

מאת אלי אלעד

כנרת של אמצע יולי. בחוץ חם מאוד, 35 מעלות. בעמק הירדן אומרים כי השבוע להם מתרגיל מכיוון שהסבירות המערביות של הכנרת טרם פיזרו את ענני האווה הכבד שלאחר האסון שבו קיפחו חייו השוער הלאומי אבי רן. האירוע הטראגי שבו מיקד את תשומת־הלב הלאומית אל הכנרת. כשל היותה אגם המים המתוקים הגדול והיחיד של המדינה, מתרחשות במימיה פעילויות כה רבות וסותרות, אף שייעודה העיקרי הוא להיות מקור השתייה של [illegible] ישראל בכללה.

[illegible] כבר בעיצומו, לאחר החורף הישועה הגשום שהחזיר לאגם את עתות מימיו, הקדימו המוני הנופשים לבוא לכנרת, שחופיה החלו להתמלא בקהל כבר מראשית החודש. בשנים רגילות, רק מאמצע יולי היתה הכנרת מלאה קהל כה רב, כמו בשבת של האסון. על־פי ההערכות, עשו בשבת האחרונה לאורך חופי הכנרת כ־50–60 אלף נופשים.

את התמונה הקשה של חופים נסוגים למאות מטרים, בנוסח "הים היה לחרבה", מחליפה תחושה של גאווה, שרק האסון מעיב עליה. למרות שכבר אמצע יולי, הכנרת מלאה על גדותיה. ביום שלישי השבוע עמד מפלס הכנרת על מינוס 209.93 מ' מתחת לפני הים. מפלס זה נמוך ב־30 ס"מ בלבד מהשיא — מינוס 209.63 — שאליו הגיעה הכנרת בעקבות החורף הגשום האחרון. מאז סוף האביב וראשית הקיץ נרשמה בכנרת ירידה מתונה מאוד של המפלס שלא היתה כמותה בעשור האחרון, כאשר את השאיבות המוגברות של מקורות אל המוביל הארצי, בקצב של 1.2 מיליון מ"ק מים ביום, ממתנות זרימות המים שעדיין מגיעות אל הכנרת מהצפון. המפלס יורד בקצב של חצי ס"מ עד ס"מ אחד ביום בלבד. במשך הקיץ, כאשר הזרימות תצטמצמנה הרבה יותר וההתאיידות תגבר, צפוי שיואץ קצב ירידת המפלס. בינתיים לא מרגישים בכנרת את התחלת נסיגת קו המים, גם לא בחופים המתונים ביותר שלה, בצפון־מערב ובדרום־מזרח האגם, שאשתקד נסוגה בהם הכנרת ל־200 ו־300 מ'.

תשומת הלב הלאומית המוקדה השבוע אל האסון ואל השיט הפרוע במימי הכנרת. הפעילות המתרחשת של שיט היא חלק מהפעילות התיירותית־נופשית המתקיימת סביב ובמימי האגם. למעשה, מבחינה תיירותית, נמצאת הכנרת כל הזמן בהתפתחות. הפרויקט הבולט ביותר הנמצא כיום בביצוע הוא של מפרץ אמנון בצפון האגם, שם מתוכננים שלושה כפרי נופש שהראשון בהם יופעל כבר בשנה הבאה. במקום כבר הוכשר חוף רוחצה ששלוש "כביסרתיר" אל תוך הים ייצרו מפרצים ומראה יהודי "המקלקלים" את הקו הישר של [illegible] להיות תוך שנתיים האתר השמום ביותר בכנרת, וכך מגדל עשויה לעלות עליו בעתיד, אם וכאשר תמומש התוכנית הגדולה ליצירת 15 אלף מקומות לינה, של יבוש והקמת מערכת כפרי נוף ובתי מלון לאורך רצועת החוף של ק"מ אחרים שאמורים לעלות על הקיים בטבריה הסמוכה.

שני הפרויקטים הגדולים אמורים כאן כדי להרגיש משהו מהפעילות המתרחשת סביב חופי האגם. מזה זמן שבמינהלת הכנרת עוסקים בתכנית־אב תיירותית הנקראת "סובב כנרת", לחופי האגם. מנהל המינהלה, צבי (אורטי) אורטנברג, חבר הליקוד, מדגיש כי ייעוד הכנרת הוא קודם כל מים באיכות טובה, אך אין מתעלמים מכך שהכנרת היא אתר תיירותי ואין כוונה לבלום זאת. ואכן, ההתפתחות המבוקרת מאז ראשית שנות השמונים על שפת האגם, בעקבות פינוי חופי סיני ועליית המודעות התיירותית־עסקית של ישובי האזור, היא בהחלט מעודדת. [illegible] של פיתוח והשבחת חופים, והמשך השנים רכשה לעצמה מינהלת הכנרת מעמד של "בעל בית" על כמעט כל המתרחש מסביב לאגם, תוך שהתפתחותה לגוף שראוי בהחלט להוות דגם למינהל סביבתי אזורי לדוגמא.

אך לא כך המצב לגבי מימי האגם. כאן לא הושגה התקדמות מקבילה. סירות הן גורם מזהם, בעיקר סירות המונעות בדלק, ויותר מזה סירות גדולות המסיעות נוסעים, התורמים גם מזהמים אורגניים. למרות שכל הגורמים מכירים בעצם קיום הבעיה והשפעות השליליות שלה לאיכות מי האגם, כל נושא השיט בכנרת טרם זכה לטיפול מסודר. יש לנו מינהלת כנרת האחראית על הטיפול בכל המתרחש על החופים מסביב לאגם ובאגן ההיקוות, אך טרם קמה רשות מרכזית־סביבתית דומה שתרכז את הטיפול במי האגם. משרד התחבורה רואה בכנרת מעין נמל הנתון לפיקוחו, ואכן במשרד התחבורה היא נקראת "נמל הכנרת", ויש לה, ל"נמל" מקורי זה, אפילו מנהל היושב במשרדי אגף הספנות והנמלים של משרד התחבורה בחיפה. מה שמתרחש בפועל בסופי שבוע במימי הכנרת, כאשר חלק מהסירות הישר בעיני נהגיהן יעשה, מעיד אולי יותר מכל על הצורך בהקמת מינהלת ים כנרת מרכזית בהקדם האפשרי.

"להערכתנו", אומר מנהל מינהלת הכנרת, "זה בהחלט גובל במחדל. אסון יכול לקרות. הבעיה היא שכל המערכת של השיט בכנרת אינה מתופעלת בראש אחד. המצב הקיים איננו בריא. כמה ספינות יכולות לשוט על הכנרת? היום יש 14 ספינות טיולים גדולות על הכנרת ואין מניעה חוקית שמחר לא תהיינה 140, למרות שזה בלתי סביר ואומלל. היום יש כמה מאות סירות מנוע ואין שום מניעה חוקית שמחר יהיו אלפים", אומר אורטנברג. "פניתי לפני ארבעה חודשים לארבעת השרים הנוגעים בדבר — תיירות, חקלאות, פנים ותחבורה. ביקשתי בתוכיך מפורש שיתייחסו לכלל נושא השיט בכנרת, ולהקמת גוף מרכזי שיהיה אחראי לכל הנושא, שלא ישאיר את הנושא למשרד התחבורה בלבד. כיום כל המערכת אינה מתואמת. הצענו להקים מינהלת ימית משותפת לכנרת, ברוחה ובמקביל למינהלת המטפלת בכל המתרחש לאורך החופים ובאגן ההיקוות. כל השרים, למעט שר התחבורה, הגיבו. יעקובי עדיין. הטילו על בכירים במשרדיהם לבדוק את הנושא. שר התחבורה לא הגיב עד היום ולמינהלת נאמר בצורה לא רשמית כי התבטא שאין בכך צורך. כאילו אמרו, משרד התחבורה, בעלי הבית".

אורטנברג מדגיש כי אסון, כפי שאירע בשבת, יכול לקרות גם כשכל הדברים מטופלים. כיום קובע החוק שבכל החופים המוכרזים בארץ אסור לשוט ולקיים פעילות בקרבה של פחות מ־300 מ' מהחוף. המצב הקיים בכנרת הוא שקטעים רבים — רוב החופים הציבוריים, למשל — אינם מוכרזים, ולמעשה הנושא בכנרת אינו מכוסה.

פעילות שיט אינה מהווה עבירה, ומשטרת חופי הכנרת, שבבסיסה בר־גניה, אינה יכולה להפסיקה אלא לכל היותר לבדוק אם לבעל סירת מרוץ יש רשיון, חגורת הצלה וכיו"ב. "כל המערכת היא עקומה מהשורש", אומר אורטנברג, המציין כי המינהלת פנתה ליועץ המשפטי שלה, עו"ד יהודה רווה, להכין הצעת חוק שתגדיר את כל נושא השיט בכנרת כמקשה אחת.

בכנרת פועלות עוד כ־100 ספינות וסירות דיג, שלא לדבר על ספינות מפרש, קאיאקים, סירות פדלים, אופנועי מים ועוד כלים ימיים. ניתן לקבוע שבכנרת מתקיימת כיום פעילות ימית בהיקף אדיר שלא היה מוכר לפני חמש שנים, בעוד שכל המערכת המסורתית האמורה להתמודד עם הבעיה נשארה תקועה הרבה שנים אחורה.

אך הכנרת מעניינת קודם כל מבחינת איכות מימיה, מאחר שזהו המאגר הלאומי הראשי למי השתייה של אוכלוסיית ישראל. כבר כיום 60 אחוז מהמים הנשאבים מהכנרת אל המוביל משמשים לאספקת מי שתייה. לקראת סוף המאה אמורה הכנרת לספק 85 אחוז מהמים שיישאבו ממנה לשתייה. כללית, ניתן לומר שעל־פי המודדים הנבדקים כיום בישראל, איכות מי הכנרת עומדת בתקן, לאחר הטיפול הקל שעוברים מי המוביל על־ידי חברת מקורות. למרות זאת, יש בין המדענים המגלים חשש מסימנים שונים המצביעים לדעתם על ניצניה של התפתחות שלילית באיכות מי הכנרת.

דו"ח של "הוועדה לקביעת מדיניות כוללת באגן היקוות הכנרת והמוביל הארצי", שפורסם על־ידי מינהלת הכנרת באוגוסט 1985, מציין כי בהתבסס על הערכה שסך ימי השהייה של נופשים על חופי הכנרת מסתכם בכשני מיליון ימי נופש בשנה, יתרמו הנופשים לאגם כ־1.5 טון של זרחן מומס, תוספת של כ־10 אחוז, מעבר למה שמביא הירדן בשנה לאגם. הזרחן הוא המזהם העיקרי של האגם, מכיוון שהוא תורם להתרבות האצות. האצות מהוות גורם שלילי באיכות המים.

באחרונה פורסם דו"ח של יחידת אגן ההיקוות של הכנרת בחברת מקורות. מהדו"ח עולה שבשנים האחרונות יש עלייה מדאיגה בשפיעת זרחן מומס מאגן ההיקוות אל הכנרת, שמקורותיה עדיין לא אותרו. נתון זה מחייב לנקוט מדיניות של סגירת ברז הזרחן, קרי לעשות כל שאפשר למנוע מכל כמות של זרחן להגיע לכנרת. אולם מכיוון שאין כוונה למנוע מנופשים להגיע לחופי הכנרת, חייבים לעשות כל מה שאפשר כדי לבלום את הגעת הזרחן המומס מאגן ההיקוות.

נתון זרחני נוסף המדענים מעוררים כי כנראה יש גם תרומה זרחנית ממקורות פנימיים של קרקעית האגם, שבה לא ניתן בכלל לטפל באמצעים קונבנציונליים, דבר שמחריף עוד יותר את הצורך בטיפול החיצוני בזרחן. אותם מקורות פנימיים קשורים כנראה בצורה זו או אחרת במפלסים הנמוכים של הכנרת. אותו דו"ח של הוועדה לקביעת מדיניות כוללת מצביע גם על כך שמשק דיג לא נכון, הנהוג גם כיום בכנרת תוך הפרעות בלתי פוסקות של מרעני האגם ומדיניות סותרת של אגף הדיג במשרד החקלאות, תורם גם הוא לריבוי האצות.

ביום עיון שנערך אשתקד על מדיניות המפלסים הנמוכים בכנרת הצביעו מדענים על שינויים שליליים מסוימים באיכות המים מבחינת הרכב האצות, והתריעו על הצורך בנקיטת פעולה. יש לקוות שעתה, בעקבות האסון, תיווצר אולי מודעות של ממש לטיפול והתמודדות מרכזית־סביבתית הולמת עם נושא הפעילות הימית באגם.

זיהום במימי הכינרת: "כל המערכת עקומה מהשורש"

לראשונה בישראל: פרוייקט מגורים ונופש עם בעלות בלעדית של הרוכש בטאבו

מומחים משוק הנדל"ן: אחד מאפיקי ההשקעה הטובים ביותר כיום.

אחד הפרויקטים המעניינים והמרשימים בארץ, המרינה בבת ים, נכנס בימים אלה להילוך גבוה של ביצוע.

תוכנית המיתאר המאושרת כוללת מרינה חדשה, בתי מלון, מסעדות, בתי קפה, מוקדי בילוי, מרכזים מסחריים ופיתוח טיילת רחבה.

תכנית זו תנצל את הפוטנציאל הטבעי של חוף בת־ים (צוק גבוה וחוף ים רחב) כאתר נופש וקיט אטרקטיבי.

בימים אלה החלה כבר מכירה בארץ ובחו"ל של דירות מגורים ונופש בפרוייקט הראשון שיוקם באזור — "אורו־ים".

"אורו־ים" — פרויקט חדש ממונו בישראל, מבוסס על מגורים ונופש בבעלות פרטית ובלעדית מלאה בטאבו כולל של מלון בן 4 כוכבים על כל שירותיו: חוף ים פרטי, בריכת שחייה, מועדון בריאות משוכלל, מגרשי טניס, קפיטריה ומגרשי שעשועים לילדים.

"אורו־ים" יבנה ויתופעל ע"י חברת אזורים מחטיבת הבנייה של קבוצת כלל.

היחידה הסטנדרטית לרכישה הינה דירה הכוללת חדר שינה, חדר מגורים, פינת אוכל ומטבח וחדר אמבטיה. כמו כן תינתן האפשרות לקונה לרכוש את הדירה עם ריהוט מלון ומטבח מושלם. בנוסף מוצעות לרכישה דירות בנות חדר אחד וקוטגים דו־מפלסיים הכוללים גינות צמודות.

התכנון גמיש וניתן לאחד מספר דירות לדירה אחת גדולה. הבעלות על הדירה הינה בלעדית של הקונה ורשומה על שמו בטאבו. כל דירה הינה רכוש פרטי שינוצל על ידי הקונה למגורים או לנופש.

בתקופה שהבעלים לא ישהו בדירה, ימסרו להשכרה באמצעות חברת אזורים שתטפל בשכירה ובאחזקת הפרויקט.

מומחים בשוק הנדל"ן רואים בפרויקט "אורו־ים" אפיק השקעה כדאי ביותר הן להשכרה, הן להבטחת עליית ערך ההשקעה הראשונית.

תוכניות הפיתוח של אזור הנופש החדש, מבטיחות עליית ערך הקרקע והפיכת האזור לאטרקטיבי ביותר מבחינה מסחרית.

סטנדרט הבנייה הגבוה והעובדה שאזורים עצמה תטפל באחזקת הפרויקט יבטיחו את שמירת ערכו.

מנהל השיווק של חברת אזורים, מר חזי סגל, מסר כי בשלב הראשון של המכירה יוצעו לקונים מחירים ותנאי תשלום מיוחדים, כולל משכנתאות. מחירים אלה מובטחים רק לשלב הראשון.

מר סגל הדגיש כי כספי הרוכשים יובטחו בערבויות בנקאיות צמודות. לדבריו, חברת אזורים הידועה כחברת בניה סולידית, השוקלת היטב כל אחת מהשקעותיה, מאמינה כי בעתיד הלא הרחוק יהפוך האזור הזה למוקד נופש מבוקש לתיירות פנים וחוץ, הודות להתכנון החדשני ולשפע הפעילות המוצעת בו וכן בגלל קרבתו למוקדי הבילוי של גוש דן והעובדה שאין עוד אזור מתוכנן מסוג זה במרכז הארץ.

לקבלת אינפורמציה נוספת, מוסיף מר סגל, אפשר יהיה לפנות למשרד המכירות הראשי של חברת אזורים ברחוב דרזאנוב 5 (מגדל בית כלל) טל: 03־295222 או למשרד המכירות הנמצא באתר הבניה בבת־ים ופתוח במשך השבוע והשבת בין השעות 10:00-20:00, טל: פלא־פון 050 ־ 22214 ר' 03־425370/1.

בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו | תיק אזרחי 728/86 | תיק הפרצה 6676/87

פ.ע.מ. חברה פיננסית לתעשיה וכספור בע"מ (בפירוק)
פ.ע.מ. ניהול האמנות בע"מ (בפירוק)
הביב אחזקות בע"מ (בפירוק)
י.ב. אחזקות בע"מ (בפירוק)
CORONET ENTERPRISES INC. (בכינוס נכסים)
יורי פלגם (בפשיטת רגל)
חגי בליך (בפשיטת רגל)

הודעה לציבור על הזמנה לקבלת הצעות לרכישת מניות "אפיק" חברה להשקעות בע"מ

המפרקים וכונסי הנכסים של חמש החברות הנ"ל והנאמנים בפשיטת הרגל של היחידים הנ"ל עוה"ד מיכאל שפיגלמן וד"ר יוסף שגב מודיעים בזה על הזמנה לקבלת הצעות מאת הציבור לרכישת 723.200.32 ש"ח ע"נ מניות בנות שקל 1 ו־218.601.19 ש"ח ע"נ מניות בנות 5 שקלים של אפיק חברה להשקעות בע"מ, ביחידה אחת.

"מחיר המינימום" של חבילת המניות נקבע כשערן בבורסה לני"ע ביום 21.6.87, היינו שער של 494 עבור מניות אפיק בנות 1 ש"ח ושער של 371 עבור מניות אפיק בנות 5 ש"ח.

עותק מהדו"ח התקופתי האחרון שפורסם של אפיק חברה להשקעות בע"מ ניתן לקבל במשרדו של עו"ד מ. שפיגלמן, ברחוב אבן גבירול 2, תל־אביב, תמורת סך של 20 ש"ח.

הצעות לרכישת כל כמות המניות בלבד, יש למסור במשרדו של עו"ד מ. שפיגלמן עד ליום 29.7.1987 שעה 12.00. כל הצעה תלווה בערבות בנקאית בגובה 10% ממחיר ההצעה, שאם לא כן, תהיה ההצעה חסרת כל תוקף. המפרקים יהיו רשאים לדרוש הוכחות נוספות ליכולת פיננסית של המציעים.

אין המפרקים מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא, הכל על־פי שיקול דעתם המוחלט.

המפרקים יהיו רשאים לנהל מו"מ נפרד עם כל אחד ואחד מן המציעים ולא יהיו כבולים לדיני המכרזים הכלליים.

המכירה כפופה לאישור בית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו.

מיכאל שפיגלמן, עו"ד   ד"ר יוסף שגב, עו"ד
המפרקים של החברות הנ"ל
והנאמנים בפשיטת הרגל של היחידים הנ"ל

אוניברסיטת תל־אביב

הפאקולטה למדעי החברה
החוג למדע המדינה

תואר שני (M.A) בחוג למדע המדינה

החוג למדע המדינה מציע תכנית לימודים הכוללת מספר תחומי התמחות:

מחשבה מדינית
משטר, התנהגות וכלכלה פוליטית
מנהל צבורי ומדיניות ציבורית
יחסים בינלאומיים ולימודים אסטרטגיים
שיטות מחקר

החוג מקיים שני מסלולי לימוד:

מסלול ללא עבודת גמר — שמטרתו להכשיר תלמידים למחקר ולהוראה בבתי ספר על יסודיים ובמכללות, לציידם בכלים לחשיבה ולקרבם לנושאים שבתחומי מדע המדינה זאת כבסיס לפעילות ציבורית. מסלול לימוד זה מקנה תואר מ.א. ללא עבודת גמר ומוסמכיו אינם רשאים להמשיך בלימודי התואר השלישי.

מסלול עם עבודת גמר — שמטרתו להכשיר התלמידים למחקר עצמאי ולהוראה ברמה אוניברסיטאית בתחומי מדע המדינה, לציידם בכלים לחשיבה ולקרבם לנושאים שבתחומי מדע המדינה זאת כבסיס לפעילות מחקרית ועיונית, ולמסיימי מסלול זה בציון סופי של 85 לפחות הניתן האפשרות להמשיך לימודיהם בחוג לקראת תואר שלישי.

פרטים נוספים ניתן לקבל במזכירות החוג למדע המדינה, חדר 512, בנין נפתלי, טל. 420743, אוניברסיטת תל־אביב.

5 ימי עבודה בשבוע

קידמה וייעול למשק

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י • מטה המאבק

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מסע החיזורים של גורבצ'וב

מיכאיל גורבצ'וב בעת ביקור בצ'כוסלובקיה: עמדה נוחה להפקת רווחים

שרות Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

יעדו האמיתי של גורבצ'וב במפרץ הפרסי אינו יתרון צבאי אלא דיפלומטי ● כפי שניסח זאת דיפלומט אמריקאי אחד באזור, "הסובייטים מאוד זהירים, הם אינם עושים שגיאות. אנחנו שוגים רק פעם אחת בשבוע"

במעין תגובת רפלקס הגן ממשל רייגן על מדיניותו המבולבלת במפרץ בהעלאתו של האיום הצבאי הסובייטי. מה יקרה אם יוסום הקונגרס את תוכניתו להציב דגלים אמריקאיים והגנה ימית אמריקאית ל־11 מכליות נפט כוויתיות? המפרץ ייהפך ל"אגם סובייטי", מזהיר ויינברגר. מוסקווה תיכנס ל"נקודת הנק זו של זרימת הנפט לעולם החופשי", אומר רייגן.

אך בעוד ויכוח הדגלים נמשך לאטו בוואשינגטון בשבוע שעבר, הוא הומיך משחק סובייטי מתוחכם יותר. יעדו האמיתי של גורבצ'וב במפרץ הפרסי אינו יתרון צבאי אלא דיפלומטי. לאט אבל בטוח פועל מנהיג ברית־המועצות כדי להדק את קשרי מוסקווה עם מדינות המפרץ הפרסי. ועל־ידי חימושה של בגדאד, חיזורים אחרי טהראן והצעה לתווך בין שתי המדינות, הוא מיקם את הסובייטים בעמדה שממנה הם יכולים להפיק רווח מכל משבר חדש במלחמת איראן־עיראק הנמשכת.

לגורבצ'וב יש סיבות טובות יותר לערוך גישושי שלום מאשר לצחצח חרבות במפרץ. ברית־המועצות היתה מתקשה לתמוך בנוכחות צבאית מוגברת שם, שכן בסיסיה הקרובים ביותר נמצאים בדרום תימן. המדינות באזור אינן מתכוונות לסלוח למוסקווה על פלישתה לאפגניסטאן וגם אין ברצונן להתחיל לגלות אהדה לאתאיזם הרשמי שלה. אך בשמירת יחסים לבביים עם איראן ומדינות ערביות, יכול גורבצ'וב לפעול כדי למנוע מהן לייצא את הפונדמנטליזם האיסלאמי שלהן לברית־המועצות. הוא גם יכול להקשות על וואשינגטון לחזק את מעמדה או להתאושש ממבוכות כגון מכירת הנשק האמריקאי לאיראן וההתכתשות בנושא המדיניות במפרץ הפרסי. כפי שניסח זאת דיפלומט אמריקאי אחד באזור, הסובייטים "מאוד זהירים, מאוד מתוחכמים. הם אינם עושים שגיאות. אנחנו שוגים רק פעם אחת בשבוע".

שם המשחק: ערב הסעודית

לפני עשור לא היתה לברית־המועצות למעשה כל דריסת־רגל במפרץ. הנרי קיסינג'ר שיכנע את הערבים לתמוך בוואשינגטון בהבטיחו לחץ אמריקאי על ישראל — עיסקה שלבסוף נשאה פרי ברמות הסכמי קמפ דייוויד תחת ג'ימי קארטר. בינתיים עודדה ברית־המועצות התמוטטות ניכור בקרב מדינות ערב הרדיקה אותן מעליה בתמיכתה המתמדת בצד הקומוניסטי במאבקים פנימיים בדרום תימן ובעומאן. מוסקווה החלה לבנות מחדש גישה זו באמצע שנות ה־70. אך הפלישה לאפגניסטאן עירערה את אמינותה לפני שהשיגה התקדמות רבה. אז נבחר רייגן לנשיא ואיכזב את הערבים כאשר התייצב ביותר שאת לצד ישראל, לא המשיך עיסקות נשק מוקדמות יותר עם ערב הסעודית, והוציא את החיילים האמריקאיים מלבנון.

הסובייטים החלו פועלים כדי להפיק הון פוליטי מאכזבה זו. מאז עלה גורבצ'וב לשלטון הגבירה מוסקווה את החיזור אחר מדינות המפרץ. היא כוננה יחסים דיפלומטיים עם עומאן ואיחוד האמירויות. היא שיגרה יועצים צבאיים סובייטים לכווית והגדילה את חילופים התרבותיים, הרפואיים והמסחריים עם כמה מדינות ערביות. הצעד הדרמטי ביותר של הקרמלין היה החכרת שלוש מכליות לכווית, דבר שהניע את רייגן להתחייב לספק למכליות הכוויתיות דגלים אמריקאיים.

פרופיל נמוך

נראה שיעדו של גורבצ'וב בטווח הקרוב הוא חידוש היחסים עם הסעודים. ערב הסעודית היא תחנת הכוח הכלכלית של האזור. מדיניות הנפט שלה גם משפיעה על המחיר שמקבלים הסובייטים תמורת הנפט הגולמי שלהם. "שם המשחק הוא ערב הסעודית", אומר דיפלומט אמריקאי בכיר במפרץ.

לגורבצ'וב אין סיכוי רב להפוך את האיסלאם הזמינה לבעלי־ברית. בשנות ה־80 המוקדמות הפגינה איראן את בוזה לברית־המועצות ביוזמה "השטן הגדול" כאשר הפסיקה את משלוחי הגז הטבעי אליה, וכאשר לאחר דיכוי כוחות ההתנגדות הוציאה אל מחוץ לחוק את מפלגת טודה הפרו־סובייטית, עצרה רבים מחבריה והוציאה להורג כמה מהם. אולם גורבצ'וב הצליח לשמור על ערוצים פתוחים לטהראן הודות לריבוי קשרי הסחר והמגעים הדיפלומטיים בדרג נמוך. הוא גם עודד שיחות שלום בין איראן ועיראק, בתקווה למנוע ניצחון איראני בוטה שהיה משפיל את בגדאד ועלול היה ליצור תסיסה מוסלמית בברית־המועצות.

בחודש שעבר ביקר הסגן הראשון של שר החוץ הסובייטי, יולי וורונצוב, בטהראן כדי להציע ועידת שלום בחסות הסובייטים. טהראן לא שיתפה פעולה אך ברית־המועצות לא ויתרה. וורונצוב גם הפריח את הרעיון של ועידת שלום בינלאומית בחסות האו"ם, אף כי הסובייטים לא גילו שום עניין בהחלטה של מועצת הביטחון, ביוזמת ארצות־הברית, שהיתה מקטמת את איראן.

בעוד מוסקווה דיברה על דיפלומטיה, היא הקפידה על פרופיל נמוך בכל האמור בנוכחותה הצבאית. דובר משרד החוץ הסובייטי הודיע בשבוע שעבר, כי רק חמש אניות מלחמה רוסיות נמצאות במפרץ: שלוש שולות־מוקשים, פריגטה וספינת קשר. "זו טיפה בים בהשוואה לארמאדה שלכם במפרץ", אמר. מוסקווה גם נמנעה מלהגיב כאשר אחת המכליות שחכרה לכווית נפגעה ממוקש אירני.

להגן על האינטרסים

בעוד גורבצ'וב המשיך במשחקו הפיקחי, הדיון האמריקאי הדרדר לפחות של שתי המפלגות. בית הנבחרים הצביע בשבוע שעבר ברוב של 222:184 בעד החלטה הקוראת לדחות ב־90 יום את הנפת הדגלים האמריקאיים על כלי שיט כוויתיים. ורק תכסיסי השהיה ונאומים ממושכים מצד הרפובליקאים מנעו מהצעה דומה לעבור בסנאט. אך שתי ההצעות הן סמליות וספק אם יהיו לחוקים. בעבור הדמוקרטים הרוצים לזכות בכמה נקודות פוליטיות, אמר פקיד בפנטגון, "זו היתה הזדמנות חינם".

נראה שכמה ממבקרי ההצעה הקולניים ביותר אפילו לא ידעו מה יעשו כלי השיט המצוידים בדגלים אמריקאיים. יו"ר ועדת השירותים המזוינים של בית הנבחרים אמר כי הכוויתיים ישתמשו בכל 11 האניות ל"מסעות הלוך וחזור" במצרי הורמוז, וכך יגרמו סיכון מתמיד לאניות האמריקאיות המגינות עליהן. אך שליח אמריקאי באזור הדגיש שרק מכלית אחת תשמש למסעות־דילוגים כאלה.

שתי ההחלטות בקונגרס מרבות על מאמצים דיפלומטיים לריכוך האיבה במפרץ. והצעה בסנאט מרבה על מאמצים להעברת החלטה במועצת הביטחון שתטיל אמברגו נשק על צדדים לוחמים אשר אינם מוכנים למשא ומתן — כרגע איראן — ועל ניסיון לגייס "את המעצמות הימיות בקרב הידידות העיקריות של הנפט במפרץ". אולם פקידים בבית הלבן טוענים כי על וואשינגטון להראות בראש ובראשונה את נכונותה להגן על האינטרסים שלה במפרץ.

המבקרים "רוצים שלום ויציבות..." אמר דובר הנשיא מרלין פיצווטר, "אך הם לא רוצים לקחת אחריות".

יהיו אשר יהיו כוונותיו, הממשל עודד באנשים רבים במפרץ הפרסי את הרושם שהוא מעדיף ספינות תותחים על דיפלומטיה, דבר זה הקל על גורבצ'וב להציג עצמו כעושה שלום. המאבק הפוליטי בוואשינגטון יפתה בוודאי את הסובייטים והאיראנים כאחד לסבור, שהקונגרס והעם האמריקאי לא ירשו לממשל לשמור על מחויבות של קבע במפרץ. "ככל שויכוח זה יימשך זמן רב יותר", אומר ג'יימס פלאק, לשעבר סגן עוזר שר החוץ, "כך סביר שתעלה קריאת־תיגר איראנית ישירה (על הנוכחות האמריקאית הימית באזור)". דבר זה יאלץ את הממשל להשתכשך עוד עמוק יותר בתוך המפרץ, או "לנתק מגע ולברוח", כדברי פלאק. בכל מקרה, מיכאיל גורבצ'וב העמיד את ארצו בעמדה נוחה להפקת רווחים מההתפתחויות הבאות.

נס הופעת הבתולה, לא בפעם האחרונה

מאת קנת וודוורד ואנדרו נגורסקי
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

מדיוגוריה, יוגוסלוויה

לפני שש שנים על גבעה סלעית המשקפת מעל כפר מדיוגוריה בדרום מערב יוגוסלוויה ראו שישה צעירים דמות של אישה יפה בעלת פנים קורנות, תלתלים שחורים, עיניים כחולות ומעיל אפור. כאשר — סיפרו — שאלו אותה לשמה, חייכה וענתה "אני הבתולה המבורכת מריה". מאז הופיעה הבתולה מדי יום בפני ארבע הנערות ושני הנערים בחדרי חדרים, בכנסייה, וב־משך חמש השנים האחרונות — בשעה 6.40 כל ערב בבית הכומר הקהילתי. רק צעירים אלה, שכולם מלבד אחד הם כיום בשנות ה־20 שלהם, רואים ושומעים את מריה. כל אחד מהם מספר כי הוא רואה אותה דמות תלת־ממדית, ושומע אותו מסר על שלום העולם. כולם אומרים כי מריה הבטיחה להם "אות" מוחשי ספקטקולארי על הר מדיוגוריה שישכנע אפילו אתאיסטים כי המסרים באים מהאל. וכולם ממעיטים בתפקידם האישי. "אני לא כוכב", אומר אחד מהם, "אין לי שום שאיפה להיות כוכב".

חרף הצטנעות זו הדף ריחוקו של הכפר, ולהיכה השמועה מאמינים ברחבי העולם הקאתולי. מיליונים עלו לרגל לכפר הנידח. אלפים טוענים כי ראו אורות ומראות מופלאים, מאות מספרים כי נרפאו מכל חולי, החל מסרטן וכלה בשבץ. בקצרה, נראה כי מדיוגוריה עתידה להצטרף ללורד ופאטימה כמוקד עלייה לרגל, ריפוי ופולחן מריה.

למרות מסר השלום והפיוס שלה, עוררה מריה ממדיוגוריה מתח ניכר בתוך הכנסייה הקאתולית. אף כי יוחנן פאולוס השני מפגין דבקות רבה בפולחן מריה — המוטו האישי שלו הוא "טוטוס טאוס מריה" (הכל למענך מריה) — הוא עדיין לא העניק את אישורו לפולחן החדש. הבישוף המקומי כופר בתופעות, ובתקופת החזיונות האחרים בכנסייה הקאתולית חלוקים בדעתם בנושא. רומא גם חשדנית מאז ומתמיד באשר לחזיונות והתגלויות מיוחדים, בעיקר כאשר להט דתי מקומי מאיים לעודד ציפיות אפוקליפטיות ברחבי הכנסייה.

אזהרה אחרונה

וזהו אכן מתרחש. מבוסטון ועד לברצלונה מוכרים קאתולים כריזמטיים (והיינו, המאמינים ביכולתו של אדם שרוח האל שורה עליו לראות חזיונות ולהשמיע נבואות), קלטות וידאו של ילדים יוגוסלוויים השרויים באקסטזה וספרים המפיצים את נבואותיהם. בארצות־הברית הפכו הנסים והנבואות המיוחסים למריה ממדיוגוריה לגירסה הקאתולית של... אמונה. הפנטקוסטלים... בדברים. האומרים בהשראה אלוהית. הפעם האחרונה שדבר מעין זה קרה היתה ב־1917 בפאטימה שבפורטוגל. אז כמו עכשיו, הופעתה של מריה פתחה מסע התעוררות שגם האפיפיור מתקשה להשתלט עליו.

לא מכבר ביום ראשון הצטרף כתב "ניוזוויק" אנדרו נאגורסקי לשלושה מבעלי החזיונות כאשר ציפו להופעת מריה. הם הגיעו לכנסייה בשש בערב, פילסו את דרכם בין עולים לרגל שניסו לגעת בהם. בתוך חדר העבודה הקטן ניצב כל אחד מהם בתורו על תפילות שערכו קבוצות קטנות של כמרים ונזירים. ב־6:40 הם התיישבו יחד על ספסל מול צלב, בעוד אחד מעוזרי הכומר, סלאווקו ברבאריץ', הסביר את ההליך הרגיל: רגע השתיקה פירושו שהם ראו את הדמות מופיעה.

השלושה המשיכו להתפלל והם הפסיקו לפתע, עיניהם קבועות בנקודה יחידה מעליהם, שפתותיהם נעות ללא הרף אך ללא קול. לאחר דקות ספורות הם השפילו יחדיו את מבטם, החלו שוב להתפלל בקול רם וסיימו בשירת "אווה מריה". מאוחר יותר אמרה מריה פאבלוביץ' בת 22, השוקלת להצטרף למנזר: "ראינו את המדונה... היא נראית כמו רגילה".

בעבור מיליוני קאתולים האחרים, רובם נוצרים כריזמטיים, חזיונות כאלה משמעם שהאל שלח את מריה בלוויית אזהרה אחרונה לבראיו התועים: התחרטו וחזרו בתשובה, נראה שהיא אומרת, או שפשעיכם יהרסו את העולם. לדעת הכמרים הפראנציסקנים המקומיים שתומכים בצעירים מלכתחילה, חזיונות אלה מעניקים משנה תוקף לאמונותיהם. הבישוף פאוואו זאניץ', שאינו מאמין בחזיונות, מאשים את הפראנציסקנים הקרואטים בניצול ההתלהבות הציבורית לשמירת שליטתם בת מאות השנים על הכנסייה המקומית.

"התופעה במדיוגוריה תהיה החרפה הגדולה ביותר של הכנסייה במאה ה־20", הוא אומר. "אפשר לומר שאלה הם הזיות, אשליות, היפנוזה או שקרים". בשנה שעברה הגיעה ועדה שאותה מינה למסקנות דומות. אך פקידים בוותיקן מעדיפים לגלות זהירות. הם הורו לכנסייה היוגוסלווית למנות ועדה נוספת, ואפשר כי יידרשו לה שנים רבות לקבוע אם החזיונות ראויים לאמון.

צלב עץ מאיר

המאמינים במדיוגוריה אינם מודאגים, המסורת תומכת בהם. הם יודעים מסיפוריהם השונים של לואן ראוקן, ברנאדט הקדושה ... הילדים בעלי החזיונות בפאטימה, כי פקידי כנסייה מקומיים תמיד התנגדו לבעלי חזיונות, אך אמונתם של אנשי העם גברה. האנשים באים — ברכב תיירים, במכוניות, באוטובוסים וברגל. לפעמים יותר מ־50 אלף בימי חג. רופאים קאתוליים כבר בדקו 290 מקרי ריפוי... המקומי... האותיות "מיר" — שפירושן שלום — חקוקות בשמים.

רק בחודש שעבר טיפסה ז'אן תומאס, סוכנת נסיעות צעירה מניו אורלינס, על הגבעה שממנה נראה החיזיון המקורי, שם, היא טוענת, ראתה צלב עץ פשוט מאיר לפתע. "אני ראיתי את חזון פניו של ישו על הצלב", היא אומרת.

לדידם של תיאולוגים ספקנים, הנס האמיתי הוא זרימת האמונה שהגביעה מריה. בעיקר במדינה בגוש המזרחי. השאר — החזיונות והנבואות — אומר הכומר איבו מרקוביץ', פרופסור בסמינר התיאולוגי הפראנציסקני בסאראייבו, "הוא קיטש דתי". אך לדעת התיאולוג הצרפתי רנה לורנטן שביקר במקום 15 פעמים, החזיונות הם מבחן לאמונתם האמיתית של הנוצרים הקאתוליים בני זמננו, באיזו מידה הם יכולים להודות בקיומם של נסים. "לנוכח האווירה הרציונליסטית הקיימת, נראה שבאמת על האל לבצע נס כלשהו", הוא אומר.

לאחר חשדות ראשוניים כי הכנסייה המקומית מנסה מרי קרואטי לאומני, מקבלים כעת השלטונות ביוגוסלוויה בברכה את התופעה הדתית כמקור למטבע קשה, שלו הם זקוקים ברחימות. הם אפילו מרשים לרוכלים למכור פסלוני פלסטיק, מחרוזות־תפילות ושאר פריטים הנמכרים בדרך כלל באתרי קודש.

מתכוננת לעזוב

אולם נראה שהשוק לא יתקיים עד זמן רב. מריה מתכוננת לעזוב ככל הנראה ואפשר שלא יהיו אלה חדשות מאכזבות לששת בעלי החזיונות הצעירים. שלושה מהם נטשו בדרך זו או אחרת את שגרת החזיונות היום־יומיים. במשך שש שנים נחקרו על־ידי שוטרים, עמדו בפני שאלותיהם וסקרנותם של כמרים ועיתונאים מבקרים, נבדקו — ונמצאו נורמאלים — על־ידי פסיכיאטרים שייצגו הן את המדינה והן את הוותיקאן. במהלך הראיונים שלהם ננעצו בגופם מחטים ונבדקו התגובות החשמליות במוחותיהם, כדי לברר אם הם סובלים ממחלת הנפילה (התשובה שלילית). במשך כל אותו זמן הם שמרו על מצב רוח טוב ולא הושפעו מההמולה סביבם. אולם כעת רואה מיריאנה דראגיצ'ביץ', בת 22, סטודנטית באוניברסיטת סאראייבו את מריה רק פעם בשנה, ביום הולדתה. איוואנקה איוואנקוביץ', בת 21, נישאה בשנה שעברה ואין לה עוד חזיונות מדי יום. ויקה איוואנקוביץ', בת 23, אמנם רואה את מריה מדי יום, אך בבית, שם על־פי השמועה היא סובלת מ"מחלה רוחנית".

באשר למריה עצמה, היא אמרה, על־פי השמועה, לצעירים כי מדיוגוריה תהיה הופעתה האחרונה עלי אדמות. יש הרואים בכך אות כי סוף העולם קרוב. אולם תיאולוגים קאתוליים ספרו 21,000 מקרים שבהם אמרו אנשים כי ראו את מריה במהלך ההיסטוריה, ואם להסתמך על התקדימים, [illegible]

נרון הקטן של אמריקה הלטינית

מאת ברטראן דה לה גרואנז'
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

הגנרל נוריאגה, האיש החזק של פנמה, נחשד כמעורב ברצח, בעסקי סמים ובהונאת בחירות. עתה גם סר חינו מלפני האמריקאים

לגנרל מנואל אנטוניו נוריאגה, האיש החזק בפנמה, יש דמות מופת בעיניו משלה: עומר טוריחוס. גם הוא במנו המפקד העליון של המשמר הלאומי שלא מכבר נהפך לצבא פנמה, כוח ההגנה כפי שהוא מכונה. אולם לרוע מזלה של מדינה קטנה זו במרכז אמריקה, המונה בדוחק שני מיליוני תושבים, התהלה לויה בתעלה שלה ובמדיניותה הפיסקאלית הנדיבה מאוד כלפי הפקדות בנקאיות בדולרים — התלמיד מפגר אחרי רבו.

לאחר שתפס את השלטון בהפיכה צבאית ב־1968, הקים הגנרל טוריחוס דיקטטורה מתובלת בקמצוץ של פופוליזם. דיקטטורה "רכה" שלא דמתה לדיקטטורות אכזריות אחרות באמריקה הלטינית. אך בכל זאת לא הותירה מרחב מחיה לאופוזיציה. עומר טוריחוס נהרג ביולי 1981 בתאונת מטוס. מעטים היו אז שהעזו להעלות אפשרות של התנקשות באיש החזק של פנמה, מי שהצליח לאחר משא ומתן מייגע לקבל מחדש — זה אמנם יקרה רק בשנת 2000 — את התעלה שהקימה ארצות־הברית בתחילת המאה.

להשערה זו יש משקל רב יותר כיום, בעקבות שורה של גילויים מדהימים שפירסם ב־8 ביולי הקולונל רוברטו דיאז הררה. לדברי הקולונל דיאז, ראש המטה הכללי של כוח ההגנה עד שהוצא לגימלאות בתחילת יוני "מסיבות בריאות" — הגנרל נוריאגה מילא תפקיד במותו של טוריחוס, שהוסווה כתאונה. יתר על כן, נוריאגה גם מעורב ברצח אחד ממתנגדיו, סגן שר הבריאות לשעבר הוגו ספאדאפורה. איש זה שנלחם בזמנו עם הגרילה הסנדיניסטית, פנה נגד ידידיו לשעבר והצטרף לקונטראס הנתמכים על־ידי וואשינגטון. גופתו כרותת הראש נמצאה ..., ביניהם הסמל המסתורי F8 שקועקע בבשרו. הגוויה התגלתה ב־1985 בקוסטה ריקה, ליד הגבול עם פנמה. כמה עדים סיפרו אז, ששעות ספורות לפני מותו ראו כיצד נעצר ספאדאפורה על־ידי אנשי צבא פנמה.

ספירה כוזבת

הגנרל נוריאגה לא הגיב ברוח טובה על הרמזים הרבים שהצביעו עליו כמי שהזמין רצח זה. וכאשר נשיא פנמה, ניקולאס ארדיטו בארלטה, העז להציע עריכת חקירה, מיהר נוריאגה לאלץ אותו להתפטר. האם גורל זה מצפה גם ליורשו דלבאייה, המרשה לעצמו גם הוא לדרוש חקירה, הפעם על הגנרל עצמו? איזו כפיות טובה מצד נשיא המחזיק בשלטונו הודות לאנשי הצבא שכן כפי שאמר הקולונל דיאז, שבעצמו השתתף בהונאת הבחירות של מאי 1984, ניצחונו של בארלטה הושג הודות להתערבות אנשיו של הגנרל נוריאגה בספירה כוזבת של הקולות.

האשמה זו אינה מפתיעה איש, לא את האופוזיציה מהימין, למשל, שמועמדה ארנולפו אריאס היה המועמד המועדף, למרות 82 שנותיו, ולא את ארצות־הברית שבחרה להעדיף את בארלטה שנבחר גם על־ידי הגנרל נוריאגה.

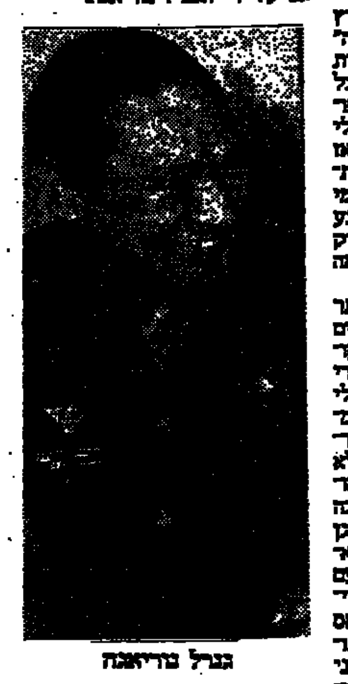
הגנרל נוריאגה

כיום ידוע ששגרירות ארצות־הברית בפנמה דיווחה לוואשינגטון על הממדים הנרחבים של הונאת הבחירות. הדבר לא מנע משר החוץ ג'ורג' שולץ להשתתף, תוך ידיעה מלאה מה אירע, בטכס השבעתו של בארלטה באוקטובר 1984. באותה תקופה היה עדיין נוריאגה האיש של וואשינגטון, ולא היה זה אפשרי לעשות דבר בפנמה בלעדיו ובוודאי לא נגד רצונו. מה גרם איפוא לכך ששנתיים אחר כך יהיה נוריאגה לאיש מוקע?

ביוני 1986, דהיינו שנה בדיוק לפני גילויו של הקולונל דיאז, פירסם "ניו־יורק טיימס" סידרת מאמרים שנכתבה בבירור בהשראת הדרגים הבכירים ביותר בוואשינגטון, בעיקר בתוך הסי־איי־אי. מאמרים אלה תיארו בפרטי פרטים את מעשי הזוועה של הגנרל נוריאגה, שהפך לפתע למעין נרון קטן של אמריקה הלטינית: אכזר, ללא נקיפות מצפון ובעיקר לא מתאים ולא מהימן לעמוד בראש מדינה כה חשובה לביטחונה של ארצות־הברית, שכבר היתה צריכה להתמודד עם בעיית ניקאראגואה.

תפריט הריגה

ידיעות שלפיהן מסר הגנרל נוריאגה מידע לקובה ולברית־המועצות על פעילויותיה של ארצות־הברית בפנמה, גם הן לא יישרו את ההדורים, אף כי האיש החזק של פנמה עבד במשך שנים רבות בשירות הסי־איי־אי, בעיקר כאשר פיקד על שירותי הביון הצבאי של ארצו בין 1970 ו־1982. למרבה ההפתעה, להאשמות אלה היתה השפעה מועטה מאוד בפנמה. הגנרל נוריאגה החזיק היטב ברסן ו"ניו־יורק טיימס" ציטט רק מקורות שמן הסתם היה לשמור על אלמוניותם, להוציא את הסנאטור הרפובליקאי ג'סי הלמס. זה האשים אז את נוריאגה ב"ניהול הארגון החשוב ביותר של סחר סמים בחצי הכדור המערבי". האשמה שאולי היא נכונה, אך לא די בה להבאיש את ריחו של שליט באמריקה הלטינית. שם נחשב הסם מעל לכל לבעיה שיצרה ארצות־הברית בעצמה.

זו עובדה הידועה לשימצה, שצבא פנמה נעשה במרוצת השנים, בדומה כמו צבא בוליוויה, למאפיה המולשת על סוגים שונים של הברחות ומסחר המקבלת דמי־עמלה תמורת הלבנת כספי סמים, מכירות אשרות ודרכונים וכו'. הקולונל דיאז שלפתע נתקף ייסורי מצפון, הסביר את מקור הונו האישי בסוג פעילויות זה. וללא ספק, 1,200 הדולרים של משכורתו לא הספיקו לגנרל נוריאגה לרכוש חלק משמעותי בבנק ולקנות לעצמו שלושה בתים, אחד מהם בדרום צרפת.

על־פי מסמכים שפורסמו בשנה שעברה, העלתה ארצות־הברית ב־1972 את האפשרות לחסל את מי שהיה אז רק סגן אלוף. המומחים על המאבק בסמים הגישו אז לנשיא ניקסון תפריט שדיבר בעיקר על "שיתוק המוחלט והמלא" (מלה נקייה לרצח) של מי שכבר אז ראו אותו כבוס הגדול של הסמים באמריקה הלטינית. אולם לבסוף, "שיקולי מדינה" גברו וארצות־הברית העדיפה לשמור על יחסים טובים עם האיש שליחים יספק לה שירותים כה חשובים. עד אשר הוא לדמות יותר מדי מביכה ומכבידה.

מזרן מס' 1 בעולם - רב שימושי! במבחר גוונים ודגמים חדישים
palma
להשיג בחנויות הספורט המובחרות, המשביר לצרכן, "קמפינג סבריה", ועוד.
היבואן: זיניוק ושות' בע"מ — טל. 04-514656-7

תוצאות
מה מתבשל?
מזון ומטבח
קראו החודש ב- מזון ומטבח
כתב העת לענייני מזון, ארוח ותזונה.

עכשיו! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העתונים.
המחיר: 2.80 ש"ח בלבד
מסעדנים-קראו החודש ב"מזון ומטבח" על סעודות ומסעדות:
★ לאכול בעיניים - סרין בשר
★ על טעם ועל ריח - קצח הגינה ★ סוכריות מתגלגלות
★ מגמות ואופנות במטבח הצרפתי העילי של ימינו
★ שיזו יינבים מקליפורניה ★ ועוד ועוד...
הפצה ע"י "גד" — חברה להפצה.
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

אופנה נשית מאד
[illegible]
האופנה מקיבוץ צרעה
מכירות סוף העונה
עד 50% הנחה
בחנות המפעל
חנות המפעל בקיבוץ צרעה (ליד בית שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה 7 ימים בשבוע 10.00-16.00
יום ו' 10.00-12.00
טל. 02-918237
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה

נגב קרמיקה מחפשת בית חדש
★ שטח בנוי דרוש 1200 מ"ר מתוכם 400 מ"ר מחסן (רצוי בגובה כפול)
★ אפשרי מבנה גמור או הנמצא בבניה
★ מקום המבנה: רצוי ע"י עורק התחבורה ראשי בגוש דן
★ אפשרי מבנה קונבנציונאלי או מתועש
★ חניה ל־25 מכוניות
★ רחבת פריקה וטעינה למחסן
★ השכרה לטווח ארוך
נגב קרמיקה דרך השלום. טל: 201616 לדן אריה

גזור, שמור וצרף ליומן
19 July 1987
כב תמוז
ויטקו
יצרנית קלין ופינוק
04-469111
הכתובת החדשה - ויטקו בע"מ ת.ד. 10245 מפרץ חיפה 261112

אל תגידו "מה ?!"
קחו תפוח אדמה.

תפוח אדמה מזין ומשביע לארוחה קלה או מלאה.
עכשיו במבצע הוזלה!*
להשיג ברשתות השיווק הבאות: היפרשוק תנובה, היפרכל סופרסל, קו־אופ צרכן חיפה, קו־אופ זבולון חיפה.
95 אג' בלבד! לק"ג
מחיר לצרכן
*מ־19.7
המבצע לזמן מוגבל
משווק ע"י תנובה

למר אמוריה סבירסקי

עם קבלך את אות יקיר
לשכת המסחר
אחולים לעוד הרבה שנות
עשיה ברוכות ופוריות

מהמוקירים את פעלך
האגוד הארצי של מוסדי ערובה מסחריים

תודה מקרב לב
למנהל המח' האורטופדית
בי"ח רוטשילד ולצוות המסור
עבור ההשתלה המיוחדת והמוצלחת
של מפרק הירך
ועבור המסירות האנושית הבלתי רגילה

ברגשי כבוד,
א. ענברי ומשפחתו

תמי - מכון למחקר ופתוח | כי"ל פרויקטים

החל מהיום - 17.7.87
יוחלפו מספרי הטלפון
שלנו
מספרינו החדשים:
תמי מרכזיה
04-457777
כי"ל פרויקטים
04-457429-33
פקסמיליה (משותפת)
04-457788

בית אבי
בית הורים מפואר בנהריה

במקום היפה ביותר בנהריה, יפתח בקרוב בית הורים.
200 מטר מחוף הים של עיר הקיט הנודעת, מוקף בגינה פורחת ומוצלת.
- השגחה רפואית כולל חפ"א ואחיות.
- 5 ארוחות ליום, מטבח כשר.
- חדרים זוגיים עם מיזוג, מקלחת ואינטרקום ליד כל מיטה.
- פעילות תרבותית ואירועים חברתיים.
- לובי מפואר עם טלויזיה.

בפרטים נא להתקשר:
"בית אבי" טל. 04-716085 (בערב).

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
קרן הדונך לישראל

מכרז בניה 81/653/87

1. הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית מרכז יום לקשיש בנצרת עלית מתרומות ארגון "שלשרס פור ישראל".
2. הבנין המתוכנן הוא כ־600 מ"ר.
3. את תנאי המכרז והחוזה הקשור בו אפשר לקבל החל מיום ה' 16.7.87 בבנין הסוכנות, תל־אביב, רח' קפלן 17, בחדר 717 בין השעות 9.00–12.00 תמורת תשלום של 300 שקל חדש אשר לא יוחזר.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ב' 27.7.87. הפגישה במשרדו של מהנדס העיר נצרת עלית בשעה 10.30.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 19.8.87 שעה 13.00.
6. על המשתתפים במכרז זה להיות רשומים לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט – 1969 לפי סיווג מקצועי וכספי מתאים.
7. אין הסוכנות היהודית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

מכרז
סוברו שנת 85 סטיישן 1600 + מזגן ממושב.
טלפון בשבת משעה 10.00–18.00 03־311466

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למתמטיקה ומדעי הטבע
הפקולטה למדעי הטבע
ביה"ס למדע שימושי ולטכנולוגיה
ביה"ס למינהל עסקים
הרשמה ללימודי מוסמך (M.sc) במסלול
ניהול טכנולוגיה כימית

מטרת הלימודים: להכשיר אנשים ברמה מקצועית מתאימה בתחום מחקר טכנו־כלכלי וניהול בתעשיה הכימית, במכוני מחקר ומוסדות כלכליים.
שטחי לימודים: כימיה שימושית, תהליך החידוש הטכנולוגי, ניהול וכלכלה.
תנאי קבלה: בעלי תואר ראשון בכימיה או בתחום אחר מתאים במדעי הטבע או בהנדסה כימית.
הרשמה: מעטפת הרשמה ניתן לרכוש בחנויות אקדמון בכל הקמפוסים. יש למלא את טופסי ההרשמה כנדרש ולשלוח אל המשרד לקבלת תלמידים, האוניברסיטה העברית, הר הצו־פים, ירושלים.
פרטים נוספים ניתן לקבל: במכון קזאלי לכימיה שימושית טל. 02־584421, או בביה"ס למדע שימושי טל. 02־584445.

כספת / נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, אריה לביא

עסקים של השכרת נדל"ן

אנשי עסקים רבים עוברים היום לעסקי נדל"ן. הם באים למפעל המצוי בקשיים עקב ריבית החח"ד הגבוהה ואומרים: מכור לנו את הבניין תמורת מי־ליון שקל ותשלם לנו דמי שכירות בסך של 140,000 שקל לשנה, כלומר 14 אחוז צמוד מדד.

כדי לממן את העסקה, הם משיגים מהבנק הלוואה צמודת מדד בגובה של מיליון שקל בר־יבית של 11 אחוז, כלומר התשלום השנתי לבנק הוא 110,000 שקל. הרווח שלו הוא ההפרש המשמש להחזרת קרן ההלוואה לבנק.

מדוע המפעל לא מגייס בעצמו את הכסף? כאן שורש העניין. לפי כללי ההחזרות הבנקאית, אם המפעל שווה מי־ליון שקל, הבנק מעריך אותו לצורך בטחונות רק בשליש מערכו, כלומר, המפעל יכול לקבל 350,000 שקל במחיר של 11 אחוז, ואז יאלץ לגייס את יתרת 650,000 שקל בריבית החח"ד הגבוהה, כך שהמפעל מעדיף לשלם 14 אחוז צמוד ול־קבל מיליון שקל.

העסקה כדאית למפעל משום שבעזרת הכסף שקיבל הוא יכול להחזיר הלוואות חח"ד יקרות וכך להיחלץ מבעיות המימון שלו. איש העסקים מקזז מהכנ־סותיו את הפחת השנתי, כך שהוא לא משלם מס במשך תקופת ההשכרה.

לפי חשבון שערכנו, כעבור עשרים שנה מצליח איש ה־עסקים להחזיר את ההלוואה לבנק ונשאר עם נכס בשווי של מיליון שקל.

פטנט של מנהל התיקים

אחד ממנהלי התיקים הגדולים בבורסה גילה באחרונה "פטנט" — כיצד ליצור רושם שיש התעניינות "אמיתית" בנייר ערך מסוים.

אם מחליט מנהל התיקים להתלבש, למשל, על מניות החברה להשקעות של בנק לאומי, הוא רוכש בשקט בשקט את מניות החברה דרך בנק או חברת ברוקרים. כשהוא מגיע לכמות המניות שרצה לקנות, הוא מבצע קנייה רצינית דרך בנק לאומי, למשל.

בבורסה רואים כולם שבנק לאומי קנה את המניה, ואם בנק לאומי קונה, סימן שהוא יודע מה הוא עושה. וזו הראי מציאה. אז רצוי גם להדליף את המידע לכתב בורסה. ומובטח שהמניה תתחיל לטפס מעלה מעלה.

לא לחתום על ערבות

לפני חמש שנים ביקש יוסי ממשה, חברו לעבודה, לחתום עבורו על ערבות למשכנתא. משה חתם בלי לחשוב הרבה. הכל התנהל על מי מנוחות עד שלפני שנתיים הגיע למשה צו של בית משפט, לפיו עליו לשלם לבנק מדי חודש 500 שקל.

משה הוכה בהלם. יוסי פשוט עזב את הארץ, הבנק מכר את דירתו, אך החוב נשאר עדיין גדול. והיחידי מבין הערבים שהיה ניתן לאיתור היה מיודענו משה.

למחרת קבלת הצו רץ משה לשופט ובקול בוכים הוכיח שמשכורתו מגיעה רק ל־800 שקל, ואיך ישלם 500?

השופט התחשב והוריד את התשלום החודשי ל־300 שקל. כך קרה שאשתו של משה החולה בערוב ימיה לצאת לעבודה כעוזרת בית, כדי שהמשפחה תוכל לעמוד בתשלומים.

הסיפור אמיתי. המסקנה ברורה.

שערוריה בסינרמה

הופעתו של הזמר ריי צ'ארלס בתחילת השבוע בסינרמה, הפכה לסיוט לכל מי שנכח באולם. 35 שקל דמי כניסה שאמורים היו להבטיח מופע מהנה, בוזבזו על חוויה קשה. ראשית, לסינרמה נדחסו כ־5000 צופים (אלף צו־פים מעל למקובל). מקומות הישיבה אינם מסומנים, כך שחלק מהנוכחים נאלץ לצפות במופע בעמידה. אחרים ישבו על המעקה, בצורה מסוכנת.

הצופים, בעלי כושר הישר־דות גבוה, נאלצו לחזות במופע לא לפני שהתרשו במספר ל־הקות חימום שהתקבלו כמובן בשריקות בוז רמות.

"שרות חדש" של משרד הבריאות

החוק קובע כי כל תשלום הנ־גבה על־ידי משרד ממשלתי כאגרה, מחייב חקיקת משנה ואישור של הכנסת. כך יש לציבור, באמצעות נציגיו, אפ־שרות לפקח על האגרות ה־שונות.

במשרד הבריאות לא אוהבים כנראה את הפרוצדורה הזאת, המחייבת את אישור הכנסת, וכך הטיל המשרד לפני חודשיים שורה של תשלומים. אולם במ־קום שהתשלומים ייקראו אגרות ויחייבו את אישור הכנסת הם נקראים "דמי שרות".

המדובר בתשלומים עבור ב־דיקת בקשות לאישור יבוא מזון, אישורים לשחרור מזון מיבוא ואישורים להעברת מזון למחסן ערובה. כל השרותים הללו ניתנו עד היום על־ידי משרד הבריאות ללא תשלום. מעתה גובה ה־משרד תשלום במסגרת "דמי שרות".

אנשי משרד הבריאות היו ערים לעובדה שתשלומים אלה מחייבים אישור של המפקח על המחירים. לכן הם מציינים בהודעה כי "אלה שרותים ח־דשים שאינם זקוקים לאישור המפקח".

דמי שכירות מסוכנים

במקביל לעלייה המטאורית במ[illegible] שבה [illegible] בשבוע שעבר [illegible] גם דמי השכירות. לעסקים [illegible] דמי שכירות של 30–45 דולר למ"ר כבר אינם חריג ולא משולמים רק באזורי יוקרה כמו [illegible]. בעבר. יש מי ששכר בנ[illegible] במחיר של 60 דולר למ"ר. [illegible] מחירים אלה גורמים [illegible] רב לבעלי הנכסים, אך ספק אם הם יוכלו להחזיק עוד זמן ממושך. ספק אם כל השוכרים במ־חירים האלה יוכלו לשאת זמן רב [illegible] פשוט לא יהיה ממי לדרוש את דמי השכירות.

אובר בוקינג בחניון

עד עתה ידענו שיש אובר בוקינג בחברות תעופה ולעתים גם בבתי מלון. בתל־אביב יש אובר בוקינג גם בחניונים.

הסיפור מתחיל בחניון מ־רכזי בקרן הרחובות אלנבי ובן יהודה בתל־אביב. בעלי המשר־דים בבניין זה, שהם מנויים קבועים, גילו בתקופה האחרונה שהחניון מלא ואין להם מקום למרות ששילמו מראש. אחרים מרוכשי מקומות החנייה, במחיר של 4000 דולר, העמידו עמוד מתקפל מול מקום החנייה שלהם, כדי שזרים לא יתפסוהו.

כעת נוטים מפעילי החניון לסגור אותו בפני זרים.

ניתן לקחת הלוואות גם מקופות גמל

הבנקים מפציצים את הציבור בהודעות על מתן הלוואות בר־יבית נמוכה, עד שבעקיפין הקורא נשכח מקורות מימון נוספים, שעלותם זולה יחסית. אחד מהם הוא ההלוואה מקופות הגמל. תקנות הקופות מאפשרות מתן עד אחוז אחד מנכסיהן, כ־הלוואות צמודות לחברים, ואחוז נוסף כהלוואות בלתי צמודות.

ההלוואות הצמודות ניתנות לתקופה ארוכה משנתיים, בר־יבית שנתית צמודה של 5 אחו־זים. ההלוואות הלא צמודות נו־תנות בריבית שנתית של כ־20 אחוז.

תיקון למסעדה האלמונית

בימים האחרונים מורגשת בבורסה פעילות ערה באגרות החוב בעלות ברירת הצמדה כפולה. המדובר באגרות חוב של גופים עסקיים, כמו החברה להשקעות של בנק לאומי, אפ־ריקה ישראל ומלונות דן, ה־מקנות הצמדה למדד, בריבית של כ־4 אחוזים, או הצמדה לדולר, לסל המטבעות, או למארק (על פי סוג האגרת), עם ריבית מסוימת.

האגרות נרכשות בימים אלה על־ידי "לאומי פיא" וגם על־ידי חברת "אופק", הסבורות כי ברמה הנוכחית של התשואות, הכישון כדאית.

התעניינות באגרות בעלות הצמדה כפולה

בשבוע שעבר סופר במדור זה על מסעדה אלמונית המגישה ארוחות צהרים עסקית במחיר נמוך יחסית ליוקרתה. הטעות שלנו היתה שכתבנו שהמחיר הוא לזוג כאשר היה זה מחיר לבודד. בקיצור, המחיר הנכון לזוג הוא 66 שקלים — לא כולל שרות.

שריקה באפילה / גדעון סאמט

האמנות של אמירת לא

פרס (קרא את הספר) ושמיר (כתב אותו).

ה"כימכר אמריקאי, אחד מס־פרי "העזרה העצמית" כפי שהם נקראים שם, הסביר פעם למי־ליוני רוכשיו איך ללמוד לומר לא. אמירת לאו מבצרת את האגו, מעידה על ביטחון עצמי. תירגול הלאו מרק להציג מוצ־מים והוא מתקבל, בסופו של דבר, יפה אצל רוב הבוסים, אם יודעים איך לבצעו היטב.

שמעון פרס היאי היה אומר, אילו נשאל, שקרא גם את הספר הזה. יצחק שמיר כאילו כתב אותו. למשמע משפטי השלילה שמבנן ראש הממשלה, ההולכים ומשתכללים אגב וירטואוזיות פגאניות מהממת, עלה ברעתי שהוא יודע משהו שנעלם מעיני רובנו.

יתכן מאוד שהפתוה המתמרת של אמירת לא אין לה אצלו רק משמעות פוליטית. אולי — נסו לבדוק עם עצמכם — היא מקרינה כוח וסמכות, המולהלים בתודעה הציבורית שלנו.

זה גבר יודע לומר לא. הרכרוכי מסכים כל הזמן, מחפש פשרות, מסתובב בעולם בחיפוש אחרי אמריקן אחרים. במקרה הנוכחי הוא מדבר על הסדר שלום. אבל עכשיו זה שלום והאחר־כך יאמר כן על כל עניין אחר. הנה, תראו מה קרה עם הדרוזים האלה. אי־אפשר לסמוך על פרס. שילמד משמיר. אצלו לא הוא לא, בלי הוכמות.

נסו לתרגם את הפיסקה הקודמת למגרסים. אני חושש מהתוצאה.

בוקר: מתו היסול הפרשה ה־מעיקה לעמות עזרה קטנה לחבר, מה גם שהידיד איתן יכול להפוך לפתע מאוד לאי־ידידותי. שאלה של סדרי־עדיפויות.

הפתרון שלא יהיה

ישבתי על המרפסת של משפחת דבאות, חמולה גדולה בכיר אל־אסאר, ובעוד אני מסתכל ממרומי הכפר היפה הזה,

במורד ההר, אל כרמיאל, השר־תומסתי שלא חשבתי על כך קודם. שום סטאטיסטיקה ד־מוגראפית על גידול האוכלוסיה הערבית, על הפיצוץ הגדול ש־היה, לא פוקחת עיניים כמו מבט מתוך כפר ערבי קופצה.

כן, אמרו בני דבאות (אגב בעברית מצוינת): זה מועיל כנראה לטיב השפה אם אתה מיעוט, בבריה"מ או כאן, כן, [illegible] מה שלא נעשה בשני עשורים. אם כי יש כמובן עדיין אפליה רבה במשרות וקיפוח בתחומים נוספים. אבל כל זה לא העיקר.

מה שמשגע אותם הוא ה־מחסור בקרקע. בתחילת שנות השישים היו שם 550 בתים. עכשיו יש למעלה מ־800. אין תכנית־מתאר, כמו ברוב ה־כפרים הערביים, וגם אילו אושרה היא לא היתה פותרת את הבעיה, כי בכפר המסולמי הזה, טבלת־נוף נהדרת, האוכלוסיה מכפלת מדי כ־15 שנה.

להקמת כרמיאל הפקיעו מהם 5,500 דונם שעל כל אחד מהם הציעו 180 ל"י, שכר שבוע של פקיד אז. הרוב סירב לקחת ואחז בקרקעו. אבל מה הם יעשו בכסף הבאה — עוד מעט — כשיהיו שם 1,500 בתי־אב? הרי יהיו כאן מהומות אלוהים, בית־צ'אבים בשפע.

מה עושים? הפתרון לא יראה לתושבים הערבים, אבל אין אדמות בשבילם ואין תשובה אחרת. אמרתי לעצמי על ה־מרפסת של דבאות, מול בתי כרמיאל:

לבנות לגובה. בתים משתפים הם מכה בשביל המשפחה ה־ערבית המצויה. בתי־קומות לא מסתדרים עם אורח חיי הכפר הערבי. אבל לא תהיה להם בר־ירה אלא להתרגל. הצרה היא ששינוי כזה בהרגלי המגורים — בתרבות המחייה — מחייב הכנה רצינית. עכשיו כבר מתחיל להיות מאוחר מדי: צריך ל־הכשיר את הלבבות ברוחבי המגזר הערבי. לערב בתכנון לא רק פקידים אלא אדריכלים, פסיכולוגים, סוציולוגים ולהביא לשיתוף מלא, אמיתי, של הנהגת ערביי ישראל במהלך־המגורים.

אם לא יבנו לגובה בכפרים הערביים, הצרמה תבער בתוך זמן קצר. זאת מסוג הדומות שמחייבות טיפול זהיר ונבון, מבעוד מועד, עם תכנון משכלל ורצון טוב.

בקיצור, משהו שלא יקרה אצלנו. וראי לא ביחס למיעוט הערבי. להתראות ביום האדמה.

סוד העברית של יולי אדלשטיין

הדבר שמשך אותי יותר מכל בסיפור של העולה החדש ה־מקסים הזה, הוא העברית שלו. מורה לעברית בן 29, שלוש

שנים במתנה. עבודה בסביבה המזרחית, כלומר צעיר שיכול היה להשקיע בלימודיו בערך כשנותיו של בוגר אוניברסיטה כאן. ואיזו שפה בפיו של יולי־יואל אדלשטיין: פשוטה, מ־דויקת, עשירה, יעילה. יופי שפתיים יישק.

ואיזו עברית. אנחנו שומעים גם מהמיטב שביוצאי האוניבר־סיטאות שלנו אוזניים תצילנה. אופן ההתבטאות שלו מוכיח את זה של בוגרי "גימנסיות

"תרבות" בליטא בין שתי מל־חמות העולם. אפשר לזהות אותו עד היום, כמעט להצביע בעזרתו על יוצאי וילנה משכילים. השפה המצוינת שלהם ושל אדלשטיין מפליאה, מעין סוד. מהו: היא נרכשה בסביבה רוחבית לעוינת ומנותקת, עם מעט אפשרויות תירגול וללא צלילי העברית המתנגנים אצלנו כל הזמן ברקע.

אבל יותר מזה [illegible] לחיות את העברית נרצחת מדי ערב, את שירת העלגים ה־עוברת בסך ובראשה הפו־ליטיקאים, שמשפט אצלם אינו משפט, ושאר מדאיינים — ביניהם רבנים גדולים בתורה, מנהלים מגושמים, קצינים ב־כירים והרבה צעירים של באר־באגר ואגיירינלך — המורסים חנץ במקום מלים. הוא לא למד בבית־ספר ישראלי, אני מרכזי אגד להתנצאה להורג של השפה.

בשביל דן בן־אמוץ, שימוש בי כרובו על שבחי השפה הנקייה.

אדלשטיין לומר גם סלנג ואין לו שום קושי, מתנבר, עם "זרוק" וכיוצא באלו. אלא שבעיני אדלשטיין העברית היתה כנראה לא רק איזה אמצעי למיחזור מלים. היא נחשבה חלק מתרבות רחבה, והיחס אליה היה בהתאם. היא לא באה לו בקלות והוא לא נהג בה קלות ראש.

ואולי סיכר היתה עזרה אצלנו לחלק ממשחיתי השפה.

יולי אדלשטיין: העולה החדש המקסים הזה.

למתנגדי האפליה יש דעה קדומה

אסור להרשות מעניין השינוי במערכת חינוך התיכון בכיוון של עידוד המצוינות אחת המשימות החשובות בחברה שה־חינוך שלה שוקע בבינוניות, אם לא למטה מזה.

בשבוע שעבר פירסם הפרופ־סור לחינוך באוניברסיטה ה־עברית, חיים אדלר, כתב־סני־גוריה ב"דבר" על שיטת ה־אינטגרציה הקיימת. הוא טען נגד מיתוסים מוטרכים לרעתו כמו זה, למשל, שרמת החינוך יורדת. הפרופסור לא הרגיע אותי. הוא לא הביא נתונים, ובאמת קשה לגייס עובדות סטאטיסטיות לכאן או לכאן. הכל שהדבר לא נחקר בצורה רצינית.

אני לא יודע, לדוגמה, מה משקלה המדעי של הידיעה — אחת מרבות, רבות — ש־התפרסמה השבוע: בדיקה של בחינות בגרות העלתה שרק שלושה אחוזים מהנבחנים ב־מרגם השיבו על שאלה הקשורה למלחמת העצמאות ושלושתם קיבלו ציון שלילי.

הבחנות הוגנת בתיכון, כפי שהתברר משפע של בדיקות אחרות. אבל קשה לעמוד על היקפה דרך תוצאות בחינות הבגרות. מדוע? כיוון שמערכת החינוך מגוננת על עצמה ומ־סייעת את נפילת הרמה על־ידי הורדה הדרגתית של הדרישות והעלאה מלאכותית של רמת הציונים.

מיתוס נפרץ אחר השתרבב גם לתשובתו של פרופ' אדלר. אומרים לנו כל־הזמן שהנהגת האינטגרציה ועידוד הסלקציה במלוא מבחנות הספר הטובים יותר. תבנע בעדות המזרח. ההתנגדות הזאת לאפליה של עדות המזרח נושאת בקרבה את הדעה ה־קדומה הגרועה מכולן: כאילו צעירים מבני העדות לא יהיו מסוגלים לעבור את המחסום המוגבר־במסקנת הבינוניות.

שטות. דווקא הגיוון שיוותר בחינוך התיכון, הדרות לתיקון האינטגרציה, הוא הסיכוי ה־עיקרי בשביל המוכשרים שבהם לצאת מביצוק האינטגרציה ו־לסלק את תווית־הכשל ה־מוצמדת ליוצאי עדות המזרח על־ידי שוחרי טובתם.

מה לא עושים למען חבר?

קטמו את המצח היזכרה היתה פעם פרשת פולארד. הדבר הגרוע ביותר שקרה בינינו לבין יהדות אמריקה ואי־נעימות גדולה ביחסינו עם וואשינגטון. אנחנו כמעט שכחנו, אבל לא כך יהודי ארה"ב. לפי סקרים מהזמן האחרון, ירדה בשיעור ניכר — אולי לא רק בגלל הפרשה — מידת ההזדהות שלהם אתנו. זהו נזק חמור שקשה לאמוד אותו.

אמריקה הרשמית, המדובבת, לא שכחה [illegible] הבטוחה שלה, היא [illegible] את דויד קמחי, [illegible] החוץ לשעבר, שהכניסה לארה"ב אסורה עליו ושוק בכם יבא מי־דיעה. הרמטכ"ל רוצה לנקות את

רפי איתן

הראש באיזה שהשנתיים של השתלמות, והוא לא יכול: יובילו אותו מנמל קנדי היש־ר לחקירה. וכך גם אביאם סלע (עם כתב־אישום ועם דוקטורט תלויים ועומדים בארה"ב) ומ־עורבים אחרים.

והנה — זה לא פורסם עדיין — הממשל פנה לישראל בהצעה לחסל את הפרשה. עסקה סבירה מאוד למראית־עין: פולארד יוק בתנאי שרפי איתן יוזזק מ־תפקידו כיו"ר מועצת המנהלים של כימיקלים לישראל. ש־ישראל תבטיח לא לרגל שוב ושסלע יתושאל.

ההצעה נמסרה באמצעות ה־שגריר האמריקאי פיקרינג ב־בצינורות נוספים. היא מונחת זה זמן רב על שולחנם של ראש הממשלה, שר החוץ ושר הביט־חון. מובות ומוקפאת. מדוע? שני התנאים האחרונים אינם מהווים בעיה, כמובן. אבל איתן, היחזקתו מהמשרה שקיבל תוך הנגרות באמריקאים — זה כבר עניין אחר.

הוא חבר של אריק שרון, ועם שרון לא מתחילים בלי לקחת סיכונים. ואיתן הרי גם היה ג'נטלמן בוועדת החקירה ולא סיבך את הפוליטיקאים. מי יתקע כף שלא יתחיל לומר אם ייודק לכלביס?

מי שנקראים "מקורות ממ־שלתיים רמי־דרג" אומרים לי, שחלק מהפקפוק באשר לעסקה נובע מהספק אם הממשל יוכל לכפות את רצונו על משרד המשפטים האמריקאי. אבל לא נעשה מאמץ גדול לברר. לא

רגע של אמת

היוקרה הרבה שצבר מלון "אביה־סונסטה" באילת גררה בעקבותיה לאחרונה שובל של רכילות לגבי המחירים שגבה המלון מאורחיו הקיץ. מיספרים שונים הופרחו בכתבות עיתונאיות.

לידיעתך - זהו מחיר הארוח שלנו:

לינה + ארוחת בוקר לזוג ב"אביה־סונסטה" עולה הקיץ 126.50 דולר.
מחיר זה אחיד ותקף לכל עונת הקיץ - עד 31 באוגוסט 1987.

יתכן שאנו יקרים קצת יותר מהאחרים אבל אנו דואגים כל העת שתקבל את התמורה הגבוהה ביותר לכספך, במלון הנופש היוקרתי והטוב ביותר בישראל!

הבטח עכשיו את חופשתך הקיץ ב"אביה־סונסטה" אילת. התקשר עוד היום למחלקת ההזמנות בת"א 03-224176 או במלון באילת 059־79222.

הבחירה האחת: "אביה סונסטה" אילת!

למוסד ממלכתי
דרושות דירות 4 – 3 חדרים + טלפון
בקומה א' בלבד או בתים בודדים
1. בקרית שמונה
2. בעפולה
3. באזור השרון (מנתניה ועד הוד השרון)
4. בירושלים
הצעות נא להפנות לטלפונים: 03־205504 03־205344
ללא דמי תווך

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הצעת רכש

לבעלי המניות של רפק אלקטרוניקה בע"מ

(להלן – "רפק")

אינטר־גאמא חברה להשקעות בע"מ (להלן – "החברה") מתכבדת בזאת את בעלי המניות של רפק (למעט סמפיר ס.א.) להציע למכור לה מניות בהון רפק שבבעלותם לפי התנאים המפורשים בהזמנה זו כדלהלן:

1. המניות אליהן מתייחסת ההצעה הן עד 25,930,000 מניות רגילות של רפק בנות 0.0001 ש"ח ע.נ. כל אחת ועד 15,568,000 מניות רגילות של רפק בנות 0.0005 ש"ח ע.נ. כל אחת, המהוות כולן יחד 27.83% מהון המניות של רפק (27.14% מזכויות ההצבעה ברפק) (להלן – "המניות"), הרשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל־אביב בע"מ (להלן – "הבורסה").
2. המחיר שתשלם החברה עבור כל ־.1 ש"ח ע.נ. מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח הוא סכום בשקלים השווה ל־$131.46 לפי השער היציג ועבור כל ־.1 ש"ח ע.נ. מניות רגילות בנות 0.0005 ש"ח סכום בשקלים השווה ל־$81.37 לפי השער היציג. "השער היציג" למטרת המחיר כאמור הינו השער היציג של הדולר של ארה"ב, שיקבע על ידי בנק ישראל במועד הפקיעה כמוגדרתו בסעיף 3 להלן.

המחירים הנקובים בהצעה זו זהים למחירים לפיהם אמורה החברה לרכוש מניות ברפק מסמפיר ס.א. (כ־48.17% בהון וכ־48.9% בהצבעה) במסגרת מטרות ההנפקה לפי תשקיף המתפרסם היום והכולל אף את הצעת רכש זו (להלן – "התשקיף"), ואולם מחיר הרכישה מסמפיר ס.א. ישולם לפי השער היציג במועד התשלום.

3. הזמנה זו תעמוד בתוקפה עד ליום 14 באוגוסט 1987 שעה 12.00 (להלן – "מועד הפקיעה"). החברה רשאית לדחות את מועד הפקיעה, אולם לא תהיה רשאית להקדימו.
4. על המניות שתוצענה להיות עם הצעתן חופשיות מכל שעבוד, עקול, חוב או זכויות צד שלישי כלשהן.
5. על כל בעל מניות המציע למכור לחברה את מניותיו בהתאם לתנאי הזמנה זו, לקיים את התנאים המצטברים כמפורט להלן:
   - 5.1 ליתן לחברה בכל יום עסקים, החל מיום 9 באוגוסט 1987 עד לשעה 12.00 במועד הפקיעה, הצעה בכתב למכירת מניותיו (להלן – "ההצעה"), וזאת באמצעות נשואה סחר והשקעות בניירות ערך בע"מ (להלן – "נשואה") במשרדה הרשום ברחוב אחד העם 14 תל־אביב, או באמצעות חברים אחרים בבורסה. כל הצעה שתתקבל על ידי נשואה או חבר בורסה, כל הצעה שתתקבל על ידי נשואה או חבר בורסה אחר לאחר שעה 12.00 ביום מסויים, תחשב כאילו התקבלה ביום העסקים שלאחר מכן.
   - 5.2 ההצעה תיחתם על ידי בעל המניות באופן אישי, או תיחתם בשמו על ידי חבר בורסה אשר הינו בעל יפויכח לבצע פעולות בניירות ערך בשמו של אותו בעל מניות. הגשת הצעה ע"י חבר בורסה בשם לקוחו תחשב כהתחייבות מצדו להעביר לרוכשת את המניות נשוא ההצעה כנגד קבלת התמורה כאמור בסעיף 8 להלן.
   - 5.3 הצעה שתגיע לחברה לאחר מועד הפקיעה לא תענה.
6. בעל מניות, אשר נתן הצעה בכתב לחברה כאמור בסעיף 5 לעיל, לא יוכל לחזור בו מהצעתו.
7. החברה מתחייבת לרכוש כל כמות מניות שתוצע לרכישה בהענות להצעה זו, והעומדת בתנאים המפורטים לעיל, עד לכמות המוכרת בסעיף 1 לעיל לגבי כל סוג של מניות, גם אם אין בכמות המוצעה כדי להוות את מלוא כמות המניות שרכישתן התבקשה כאמור, אם יוצעו לרכישת מניות מעל לכמות שהתבקשה לגבי כל סוג של מניות, תבוצע הרכישה לגבי אותו סוג באופן יחסי (פרו ראטה) להצעות הרכישה למניות מאותו סוג, שתתקבלנה מכל מציע ומציע.
8. התשלום עבור המניות הנרכשות בהתאם לתנאי הזמנה זו, יעשה לאחר העברת המניות הנרכשות לחברה כשהן נקיות מכל שעבוד, עקול, חוב או זכויות צד שלישי כלשהן, וזאת ביום 17 באוגוסט 1987.
9. התשלום יבוצע על ידי העברת המזומן של המניות הנרכשות, לחבר הבורסה באמצעותו נמסרה ההצעה. החברה תוצא ידי חובת התשלום עבור המניות, עם העברת התמורה לאותו חבר בורסה. אפשר שחבר הבורסה באמצעותו נעשתה ההצעה והעברה התמורה יגבה מהתמורה עמלה כמקובל אצלו.
10. למען הסר ספק מודגש, כי העברת המניות לחברה היא תנאי מוקדם לתשלום התמורה על ידי החברה.
11. החברה תהא זכאית לכל זכות או טובת הנאה בגין המניות החל ממועד מתן הצעת בעל המניות כאמור בסעיף 5 לעיל, לרבות דיבידנד, חלוקת מניות הטבה או הנפקת זכויות, אף אם התאריך הקובע את הזכאות לכך הוא לפני אותו מועד.
12. החברה רשאית לשנות את מועד הפקיעה ובכך להאריך את תקופת הצעת הרכש ובלבד שניתן אישור הבורסה. שינתה החברה את מועד הפקיעה, יינתן לכך פרסום בשני עתונים יומיים היוצאים בישראל, והשינוי יחול גם על מי שהגיש הצעתו לפני מועד השינוי, ואולם הוא יהיה רשאי, תוך 10 ימים ממועד פרסום השינוי, לבטל את הצעתו.
13. עד למועד הפקיעה לא תרכוש החברה מניות בהון רפק, אלא רק בהתאם להצעת רכש זו, בכפיפה לרכישת המניות ברפק מסמפיר ס.א. כמתואר בתשקיף.
14. הדין החל על הצעת רכש זו הינו הדין בישראל.
15. הבורסה אישרה הצעה זו. אין באישורה של הבורסה משום אימות הפרטים המובאים בהצעת הרכש, או אישור מהימנותה או שלמותה, ואין באישור האמור משום הבעת דעת על טיבם של ניירות הערך שרכישתם מוצעת.
16. מובא בזאת לתשומת לב צבור בעלי המניות של רפק, שאם הענות הצבור להצעה זו תהיה רחבה ובעלי העניין ברפק לא יממשו זכותם עפ"י הצעת הרכש, עשוי הדבר להביא לצמצום סחירות מניות החברה בבורסה, ואף למחיקת המניות מהמסחר.

17 ביולי 1987 **אינטר־גאמא חברה להשקעות בע"מ**

לדשנים׳ קווי טלפון חדשים

ביום ו' 17.7.87 יוחלפו מספרי הטלפון שלנו.

המספרים החדשים:
מירכזת: 04-468111
קו ישיר נוסף
להזמנת מוצרים: 04-457158
פקסימיליה: 04-457511

שלוש הספרות האחרונות של מספרי השלוחות נשארות ללא שינוי. לקבלת השלוחה המבוקשת, חייג את שלוש הספרות הראשונות 468, ואחריהן את שלוש ספרות השלוחה.

לשרותכם כתמיד — ומעתה, עם קשר טלפוני משופר.

דשנים וחמרים כימיים בע"מ
ת.ד. 1428, חיפה 31013

תן לבת שלך מתנה שתזכיר לה את הבית.

אם בנכם או בתכם הגדולים עזבו את הבית ואינם מנויים על "הארץ". יש לנו עבורכם הצעה מפתה תנו להם מתנה – מנוי לחצי שנה על עתון "הארץ" – וקבלו אתם מחשב כיס במתנה מהארץ. טלפון: 03-5121340.

הארץ — מתנה שתזכיר להם את הבית

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

הודעה

נמצא בארץ נציג של 70 חברות מארה"ב ומהמזרח הרחוק של ביגוד, צעצועים ומוצרים לתינוקות ולילדים.

המעונינים בהפצת המוצרים ומכירתם ברחבי הארץ יפנו מיד בכתב לת.ד. 11100 ירושלים, מיקוד 91163

בענין עזבון ויהלום כץ ז"ל

כל התובע דבר מאת המנוח ויהלום כץ ז"ל מרחוב חיסין 26 תל־אביב, מוזמן בזה להגיש את תביעתו בכתב למשרד החתום מטה, בשדרות רוטשילד 15, תל־אביב, בתוך שלושה חודשים מפרסום הודעה זו.

יהודה י. מוריץ, עו"ד
מנהל עזבון ויהלום כץ ז"ל

הלוח הארצי

לא הממשלה תמנע תאונות!

העדר השקעות בתשתית התחבורתית, הוא אולי הגורם העיקרי לצמיחה המהירה במספר של תאונות הדרכים. קצב סלילתם של כבישים חדשים, ותיקונם של מפגעים תחבורתיים "ותיקים" מפגר בהרבה אחר הגידול המסחרר במספר כלי הרכב.

ומכיון שמשאבי הממשלה מצומצמים (גם המעט שנותר מושקע בפרוייקט... ראוטבני או לתמיכה באינטרסנטים שונים) הגיע הזמן לנטוש את האשליה, שעל הממשלה לעשות את הכל, ולאפשר ליוזמה הפרטית (מקומית או זרה) לסלול כבישי אגרה ולפתח רשת רכבות מהירות.

שינוי — מפלגת המרכז

אינטר־גאמא חברה להשקעות בע"מ

הודעה

בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח 1968 נתנת בזאת הודעה כי ביום 17 ביולי, 1987 יפורסם תשקיף בדבר

הנפקה של

עד 378,000,000 מניות רגילות על שם בנות 0.005 ש"ח בערך נקוב כולל של 1,890,000 ש"ח

המניות מוצעות בדרך של זכויות לכל בעלי המניות של החברה, לפי היחס של 0.006 ש"ח ע.נ. מניות מוצעות לכל 0.001 ש"ח ע.נ. הון מניות נפרע קיים, במחיר של 1.5 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.נ. מוצע (150%).

ההנפקה אינה מובטחת בחיתום, אולם בעלי העניין בחברה התחייבו לנצל את מלוא הזכויות המגיעות להם עפ"י התשקיף, והבהרה שלא יחול שני באחזקותיהם עד לתאריך הקובע אוי ירכשו על ידם 72.50% מכמות המניות נשוא הצעת הזכויות.

מועד אחרון למסירת הודעות ניצול או מכירה–

– לגבי הזכאים הרשומים	– 12.8.87 עד שעה 12.00
– לגבי הזכאים הלא רשומים	– 13.8.87 עד שעה 10.00
– יום התשלום עבור הזכויות	– 14.8.87 עד שעה 12.00

הודעה על ניצול הזכויות או מכירתן ניתן ליתן–

הזכאים הרשומים – לחברה במשרדה הרשום ברחוב גלגל הפלדה אזור התעשיה הרצליה ב' במישרין או באמצעות מרכז ההנפקה או באמצעות חברים אחרים בבורסה.

הזכאים הבלתי רשומים – לחברי הבורסה באמצעותם הם מחזיקים במניות המזכות.

ההון העצמי המתואם, בשקלים של חודש דצמבר 1986, ל־1 ש"ח ע.נ. הון מניות, הינו 26.48 ש"ח, ולאחר ההנפקה, בהנחה שכל הזכויות תמומשנה, יהיה – 3.18 ש"ח.

החברה מייצגת חברות שונות מחו"ל, אשר הקשרים העיקריים עמהן מעוגנים בדרך כלל בהסכמים המתחדשים מדי שנה. בין פירמות באלה נמנית גם איסטמן קודק עמה מקיימת החברה קשרים עסקיים רצופים מזה כשלושים שנה.

בשנת 1986 עברה החברה מהפסדים מתואמים לרווחים מתואמים. הסיבות למעבר מפורטות בסעיף 7.4 לתשקיף. להלן נתוני הרווח (הפסד) ל־4 השנים

	31.12.86	31.12.85	31.12.84	31.12.83	31.12.82
	לשנה שנסתיימה ב־				
	ש"ח מתואמים				
רווח (הפסד) מפעולות לפני מסים	4,356,389	26,290	(1,714,564)		
רווח (הפסד) נקי	2,106,632	(608,228)	(1,837,040)	222,689	(71,546)

הנתונים לשנים 1982 ו־1983 מוצגים לפי גילוי דעת 23 של לשכת רואי החשבון בישראל.

כל תמורת ההנפקה נוד מיועדת למימון רכישת מניות בהונה של רפק אלקטרוניקה בע"מ, חברה רשומה בבורסה, מסמפיר ס.א. בעלת ענין בחברה. הכמות הנרכשת מסמפיר ס.א. מהווה 48.17% בהון ו־48.9% בהצבעה, והתמורה הכוללת שתשולם בגינה תסתכם בכ־1,705,000 דולר (בש"ח).

והצעת רכש

לבעלי המניות של רפק (להוציא סמפיר ס.א.)

במחיר בש"ח השווה ל־$131.46 לפי השער היציג לכל 1 ש"ח ע.נ. מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח, ובמחיר בש"ח השווה ל־$81.37 לכל 1 ש"ח ע.נ. מניות רגילות בנות 0.0005 ש"ח בהון רפק. הצעת הרכש מוגבלת לכמות מניות מכל סוג, אשר ביחד עם המניות הנרכשות מסמפיר ס.א. כאמור, לא תעלה על 76% בכל סוג מניות ברפק, באופן שהיא מתייחסת ל־27.83% בהון רפק. הסכום המקסימלי להשקעה במימון הצעת הרכש מסתכם בכ־974,000 דולר והוא ימומן מאשראי העומד לרשות החברה. המועד האחרון להגשת הצעות – 14.8.87 שעה 12.00.

ב־9 החודשים שנסתיימו ב־31 בדצמבר 1986 הפסידה רפק כ־2,394,000 ש"ח לאחר מס. בשנת 1985/86 הפסידה רפק כ־56,000 ש"ח לאחר מס. בשנת 1984/85 הרוויחה רפק כ־20,000 ש"ח לאחר מס. ההפסד המצבר ליום 31.12.86 מסתכם בכ־2,717,000 ש"ח. והון העצמי של רפק מסתכם בכ־4,407,000 ש"ח. כל הנתונים במחירי דצמבר 1986. הסיבות למעבר מרווחים להפסדים מפורטים בסעיף 6.4.5 לתשקיף. הלקוח העיקרי של רפק הוא מערכת הבטחון ושלוחותיה. כ־50% מהמחזור ובאחור. לתקציב מערכת הבטחון השלכות על המחזור כאמור (ראה סעיף 6.4.4.1 לתשקיף).

המחיר שישולם לסמפיר ס.א. (המחיר בהצעת הרכש למניות רפק הינו שווה ואינו מתחשב בפרמיה שליטה. המחיר מבוסס על שווי רפק בסך כ־3,525,000 דולר, זאת על יסוד הערכה כלכלית בלתי תלויה שהחברה קבלה. לפיה המחיר שתשלם החברה עבור המניות אינו גבוה ממחיר כלכלי, ומחיר זה אינו חורג מתחום המחירים שהיה צפוי להתקבל בעסקה בין קונה מרצון למוכר מרצון (ראה סעיף 6.2 לתשקיף). ההערכה הכלכלית מציינת כי:

"התוצאות העסקיות בעבר וההערכות העולות מהן, אין בהן כדי לנבא בהברה את יכולת הפירמה לייצר רווחים בעתיד ולפיכך יש להתחשב בנתונים אלה בהשקפות הלכאוריות העולות מהן במגמת ההוזות המתבקשת ממערך האילוצים בה פעלה ופועלת הפירמה והמובלת לנצח את שווייה בעסיה של מערכת אילוצים זו".

פרטים בדבר דמי ניהול המשתלמים ע"י החברה מובאים בסעיף 10.2 לתשקיף.
הוצאות ההנפקה מוערכות בכ־3.5% מסכומה הכולל.
ההנפקה אינה מובטחת בחיתום.
מרכז ההנפקה והצעת הרכש: נשואה סחר והשקעה בניירות ערך בע"מ (בשליטת בעל ענין בחברה)
עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפרסומו הוגשו לרשם החברות.
עותקים מהתשקיף ניתן לקבל בסניפי הבנקים ואצל חברים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב בע"מ.

* * *

אין לראות בהודעה זו הזמנה לרכוש את ניירות הערך המוצעים או למכור את ניירות הערך נשוא הצעת הרכש.

17 ביולי, 1987

מה זה אויי מַאי (OYI MAI)?

לא נחוץ מילון סיני.
אויי מַאי בסינית פרושו Take away. לקחת הביתה.
נעם אָוועק!
עכשיו אתה מבין? מחכה לך חגיגה של אויי מַאי בכפר שמריהו. תעבור ותיקח.
או תטלפן 052-70448 ויביאו לביתך.

20% הנחה

בשרות אוי מַאי

יש חדש בטייסט אוף סצ'ואן

מרכז מסחרי כפר שמריהו טל': 052-70448

יש המון סינים אבל רק טייסט אוף סצ'ואן אחת!

בקשה להצעות לרכישת מקרקעין

1. מתבקשות הצעות לרכישת 34 חלקות קרקע, בשטח כולל של 45,148 מ"ר בפוריה עלית, בגושים 15323 ו־15324, שבבעלות בנק אנגלו פלשתינה בע"מ.

   תאור של חלקות הקרקע ניתן לקבל בענף נכסים ובינוי של בנק לאומי לישראל בע"מ, רחוב אחד־העם 13 בתל־אביב (להלן – בנק לאומי).
2. יש להגיש את ההצעות לבנק לאומי לישראל בכ־תובת הנ"ל, במעטפה סגורה, אשר תוכנס לתיבת המכרזים עד ליום 20.8.87.
3. ההצעה תהייה לרכישת כל 34 חלקות הקרקע הנ"ל כחטיבה אחת.
4. ההצעה תהייה בשקלים חדשים ותכיל את הסדר התשלומים במוצע, לתקופה שלא תעלה על 3 חודשים, כאשר התשלומים צמודים למדד המחירים לצרכן.
5. להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בלתי מותנית צמודה למדד המחירים לצרכן, בשיעור של 10% מערך ההצעה, לתקופה של 4 חודשים, לטובת בנק לאומי.
6. בנק לאומי אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

בנק לאומי לישראל בערבון מוגבל
ענף נכסים ובינוי
רחוב אחד־העם 13, תל־אביב
טל' 03-648705
03-648759

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 41011 Little Lake Rd., Suite 262 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

ישראל מייזלש ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום רביעי כ"ה בתמוז התשמ"ז 22.7.87 בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין כפר סמיר נפגשים ליד השער הראשי

המשפחה

לשמחה פלד

משתתפים בצערך על מות

האם ז"ל

בית פניציה, ירוחם

לא מכרת לא שילמת
לוח העיר
קבלת מודעות
20.00-8.00 מ־
03-371261

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

ירון דנה ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה

ביום ראשון 19.7.87 כב' תמוז תשמ"ז בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר סמיר

ליד הכניסה הראשית.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו

המשפחה המתאבלת

רשות השידור
הנהלתה, מוסדותיה ועובדיה
מרכינים ראש לפני ארונה של

חמדה זינדר ז"ל

(לבית פייגנבוים)

ראשונה לקול עברי בשידור

ומביעים תנחומיהם לצבי זינדר, שהיה מנהל השידור וחבר הועד המנהל של הרשות ולכל המשפחה

בתי קולנוע

תל-אביב

אורלי – ילדים חורגים לאלוהים שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
אסתר – נשק קטלני שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30 9.45
בית לסין – הנסיקו להיות הגיוניים שישי 2.30, 11.30 מוצ"ש 11.15
בן־יהודה – אהבה בחלון ראוה שישי 10.00 – 12.00, מוצ"ש 7.30, 9.40
גורדון – ג'יני והוד 7.45 9.45
גת – משהו פראי שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.40, זרים מוצ"ש 5.00, המטור הורוד מבת שנייםמוצ"ש 12.00
גת – בלוז לחופש הגדול שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30 9.15
דקל – קרוקודיל דנדי שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
דיזינגוף 1 – מושיע מובטל וילדה קטנה שישי 11.00 בבוקר, 13.00, 10.00 בלילה מוצ"ש 7.30 9.50
דיזינגוף 2 – שירותים אישיים שישי 11.00, בבוקר 13.00, 10.00 בלילה מוצ"ש 7.30, 9.50
דיזינגוף 3 – גייבל והחלום האמריקאי שישי 11.00, 13.00, שיחות מלוכלכות שישי 10.00 בלילה מוצ"ש 7.30, 9.50
דרייב אין – אסקימו לימון 7.00, אהבה צעירה שישי 10.00 מוצ"ש 10.00, סקס שישי 12.15, גייבל והחלום האמריקאי מוצ"ש 8.00
הוד – המובטל בטיסו שישי 10.00–12.00, מוצ"ש 7.30, 9.40
הקולנוע – בית ציוני אמריקה – האחים מרכס באוניברסיטה שישי 14.30, בן דודי האמריקאי שישי 12.00, מוצ"ש 7.30, 9.30, 1941 – מוצ"ש 11.45
סינמה 1 – אסקימו לימון 7 – אהבת צעירה שישי 10.00 – 12.00 מוצ"ש 7.30, 9.40
סינמה 2 – מעבר לשנא שישי 10 – 12 מוצ"ש 7.30, 9.40
פאר – לא שם זין שישי 10.00, מוצ"ש 8.00, 10.00
פריז – בטי בלו שישי 10.00–12.00, מוצ"ש 7.00, 9.30, בגידה שישי 2.30, פרט מטונן שישי 4.30, ראסטי ג'יימס שבת 11.00, סאטיריקון שבת 13.00, בגידה שבת 15.00, עבודת אורח שבת 17.00, משהו שונה לגמרי מוצ"ש 23.30
תכלת – חנות מעבר לפינה 7.45, 9.50
לב 1 – נרדפי החוק שישי 10.00, מוצ"ש 7.50, 9.55
לב 2 – לוי ונליית שישי 11.30, 13.30, 10.00
לב 3 – לוחמי הרוח שישי 11.30, מלו שישי 13.30, מוצ"ש 7.50, חליפת ערב שישי 10.00, מוצ"ש 9.55
לב 4 – בקצב השעון שישי 11.30 1.30, 10.00, מוצ"ש 7.50 9.55
מוזיאון – מותו של סוכן 7.30, 9.30
גן המוזיאון – קולנוע קיץ לורי אנדרסון – בית האמיצים 9.00
לימור – מלון לצעירים שישי 10.00–12.00, מוצ"ש 7.30, 9.30 הסיפור שאינו נגמר שבת 11.00 בבוקר, אור הירחונים מוצ"ש 12 חצות
חן:
חן 1 – הנוכל האוהבת והמאהבת שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.55, 9.55, הרפתקאותיו של שימור בלש שישי ושבת 11.00 בבוקר
חן 2 – חנות קטנה ומטריפה שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.45, 9.50 שלגיה ושבעת הגמדים שישי ושבת 11.00 בבוקר
חן 3 – אני והחברה שישי 10.00, 12.20, מוצ"ש 7.50, 9.50, זהבה אימצה לי שישי ושבת 11.00 בבוקר
חן 4 – אל תקרא לי לבן שישי 10.00, 12.30, מוצ"ש 7.45, 9.55 נוש מטבב אור שישי ושבת 11.00 בבוקר
חן 5 – ביה"ס למשמר אנזוי שישי 10.00, 12.20, מוצ"ש 7.30, 9.55 במבי שישי ושבת 11.00 בבוקר החוויה הישראלית – המנגינה לעולם נשארת שישי 9.45, מוצ"ש 9.45
סינמטק ישראלי – האגדה קיין 8.00, בית החיות 10.00
צפון (המחודש) – שם הורד שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.45
שחף – ימי הרדיו שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.40, מסכת האגודים שבת 11.00 בבוקר
תל אביב – 007 באזור המסוכן שישי 9.40, 12.15, מוצ"ש 7.15, 9.45
תמוז ר"א – שלום לך אמנויות שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.40, לוליטה מוצ"ש 5.00, שיער מוצ"ש 12.00

ירושלים

אוריון – אסקימו לימון 7 – אהבת צעירה 9.30
אור־גיל – הנוכל האוהבת והמאהבת 9.15
אור 1 – נרדפי החוק 9.15
אור 2 – מלון לצעירים 9.15
אור 3 – משהו פראי 9.15, נקמת היורמים מוצ"ש 11.15
אור 4 – בטי בלו מוצ"ש 9.15, לחב משונן מוצ"ש 11.15
אור 5 – לוי ונליית 9.15, מפגשים מהסוג השלישי מוצ"ש 11.15
אורנע – נשק קטלני 9.30
בית אגרון – מוטענגו שישי 2.30, הפרוטוקול הרביעי שישי 4.15, אוכפים לוהטים שישי 10.00, מוצ"ש 6.45, מונטי פייטון בדויל שישי 11.45, ציידי ציידי בגג בגג מוצ"ש 5.00, געגי הכוך מוצ"ש 8.30, מונטי פייטון – משהו שונה לגמרי מוצ"ש 10.15, אוכפים לוהטים מוצ"ש 12.00
עדן – המובטל בטיסו 9.30
רון – בלוז לחופש הגדול 9.30
סמדר – בנים חורגים לאלוהים 9.15
כפיר – שם הוורד 9.30
הבירה (אימפריה של קולנוע) – סמר לבל שיגוצים
מיטשל – לא שם זין 9.30

רמת־גן גבעתיים

אואזיס – נשק קטלני שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.45
אורדע – המובטל בטיסו שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
ארמון – הנוכל האוהבת והמאהבת שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.45
הדר – 007 באזור המסוכן שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.45
לילי – לא שם זין שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30
שביט – ילדים חורגים לאלוהים 7.15, 9.30
רב־חן:
רב חן 1 – בלוז לחופש הגדול שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.40 הרפתקאותיו של שומר בלש שישי ושבת 11.00 בבוקר
רב חן 2 – ימי הרדיו שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.45, זהבה יבמת לי שישי ושבת 11.00 בבוקר
רב חן 3 – אני והחברה שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.45 גייבל והחלום האמריקאי שישי ושבת 11.00 בבוקר
רב חן 4 – קרוקודיל דנדי שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.45 שלגיה ושבעת הגמדים שישי ושבת 11.00 בבוקר

חולון

ארמון – לא שם זין שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30, מונטי פייטון – בריאן מכוכב עלין מוצ"ש 11.45
סבוי – אסקימו לימון 7 – אהבה צעירה שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.40
רינה – המובטל בטיסו 7.30, 9.30
מגדל – הנוכל האוהבת והמאהבת שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30 15.00, 12.00 חצות, משהו פראי שישי 10.00, מוצ"ש 8.00, 10

כפר סבא

חן – ילדים חורגים לאלוהים 7.30, 9.45
עמל – 007 באזור מסוכן 7.45, 10.00
בית ברל – ירח דבש מכושף שישי

בת־ים

אורלי – המובטל בטיסו שישי 7.30, 9.30
עצמאות – אסקימו לימון 7 – אהבה צעירהשישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.40

חיפה והסביבה

אורה – אסקימו לימון 7 – אהבה צעירה 7.00, 9.15
אורלי – שלגיה ושבעת הגמדים שישי 11.00 בבוקר, שם הורד 7.00, 9.15
אמפיתיאטרון – שמוני בן למורה 7.00, 9.15
חן – נשק קטלנישישי 10.00, מוצ"ש 7.00 9.15
רון – 007 באזור המסוכן שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
קרן אור המחודש – לא שם זין מוצ"ש 7.15, 9.15, טיפה נעימה מוצ"ש 11.30 בלילה
רב גת 1 – הרפתקאות שומר בלש שישי 11.00 בבוקר, בלוז לחופש הגדול שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
רב גת 2 – מהרוגים באהבה שישי 11.00 בבוקר, סיפור מהחיים שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
שביט – לא שם זין שישי 7.00, 9.00
פאר – הנוכל האוהבת והמאהבת שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
עצמון 1 – המובטל בטיסו 7.15, 9.30
עצמון 2 – ימי הרדיו שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
עצמון 3 – ילדים חורגים לאלוהים 7.15, 9.30

הקריות (חיפה)

אורות – 007 באזור המסוכן 7.00, 9.30
בית העם – בנרי שוף בפועלון ההתעמלות שישי 10.00 ילדים חורגים לאלוהים 7.00, 9.30
היובל – לא שם זין שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
סביון – הנעוני שחור הזקן שישי 11.00 בבוקר, חנות קטנה ומטורפת מוצ"ש 7.00, 9.15
ספיר – קרוקודיל דנדי 7.15, 9.30
מיצן – אהבה צעירה 7.00, 9.15

טבריה

יד שפירה – 007 באזור המסוכן מוצ"ש 9.30

בית שאן

מנוס – המובטל בטיסו 7.15, 9.15 מפתח 1

הרצליה

דוד – המובטל בטיסו 7.15, 9.30
היכל – אסקימו לימון 7 – אהבה צעירה 7.15, 9.30
מלון דניאל – דקה לחצות 6.45, 9.30
תפארת – קרוקודיל דנדי 7.30, 9.30
מועדון קולנוע – דן אכדיה – במבי שישי 3.30, מוצ"ש 5.00, פלאטון מוצ"ש 7.00, 9.30

חדרה

חדרה – מעבר לשנא 7.15, 9.15
חוף – המובטל בטיסו 7.00, 9.15

רמת השרון

כוכב – פלאטון שישי 9.30, מוצ"ש 9.30, מונטי פייטון – טעם החיים שישי 11.45, מוצ"ש 11.45, היפהפיה והיהגן שבת 11.00, שמוני בן למורה מוצ"ש 7.00

נתניה

סטודיו – בלוז לחופש הגדול 8.00, 10.00
שרון – לא שם זין 8.00, 10.00

נס ציונה

מופת – ללא רחמים שבת 11.00 בבוקר, מוצ"ש 7.00, 9.15

רחובות

בית העם – כולם נפלו על הראש 8.30
הדר – בלוז לחופש הגדול 8.00, 10.00
חן – 007 באזור מסוכן 8.00, 10.15

פתח תקוה

היכל 1 – 007 באזור המסוכן שישי 9.45, מוצ"ש 7.15, 9.45
היכל 2 – אסקימו לימון 7 – אהבה צעירה שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.40
היכל 3 – המובטל בטיסו שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.40

עפולה

היכל התרבות – לא שם זין 9.15
חן (עפולה) – בודדים בחשכה 9.15

עכו

אודיטוריום – קרוקודיל דנדי 7.30, 9.30

קרית אונו

מרכז קהילתי – זכרונות אהבה מפירונצה שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 309, באנס באני שבת 11.00

רמלה

היכל התרבות – קשיים שבלב 9.00

בכורה ארצית
ת"א לב שישי 10–12.15 מוצ"ש 7.50–9.55
"דיזינגוף" 7.50–9.55
ר"ג "ארמון"
חיפה "פאר"
ירושלים "אורגיל" · חולון "מגדל"

מוזיאון חיפה

רח' שבתאי לוי 26, חיפה, טל. 523255

אירועי השבוע 18.7.87-23.7.87

אמנות חדשה · אנסל אדמס - תצלומים.

תערוכה חדשה
אמנות חדשה
האמן דן לוין – "קו–מסגרת–סביבה" פתיחה, מוצאי שבת 18.7.87 בשעה 19.30

תערוכות
תערוכת אנסל אדמס. למעלה ממאה תצלומי נוף מרהיבים, של האמן הנודע כאחד מחשובי אמני הצילום במאה העשרים.

מוסיקה ואתנולוגיה
מנורות נייר בעולם. כשלוש מאות מנורות מעשר מדינות בתערוכה הגדולה ביותר מסוגה שנערכה בישראל.

אמנות עתיקה
כלי חרס איסלמיים מעוטרים.

שעות ביקור: א'-ה' ושבת 10.00-13.00, ג', ה' ושבת גם 18.00-21.00

המוזיאון הימי הלאומי (דרך אלנבי 198)
"אשיב ממצולות ים". שעות ביקור: א'-ה' 10.00-16.00, שבת 10.00-13.00.

המוזיאון לפרהיסטוריה (גן האם)
"כפרים פרהיסטוריים מתחת למים" שעות ביקור: א'-ה' 08.00-14.00, שבת 10.00-14.00.

מוזיאון טיקוטין לאמנות יפנית (שדרות הנשיא 89)
תרבות יפן - ערב סרטים. יום שני 20.7.87 בשעה 20.30.

אירועי קיץ לילדים
- שעשועים מוסיקליים עם דורית ארזל. יום א' 19.7.87 בשעה 11.00.
- סדנא – שלטי שם מעוטרים. יום ב' 20.7.87 בשעה 10.00.
- סדנת עיטורי צמרים ממנורות נייר. בימים ג' 21.7.87 ד'–ה' 23.7.87 בשעה 17.00

לילות רוק־וידאו
עם יואב קוטנר, תחת כיפת השמים בתכניות: "יו-2-יי", "קיור", "אקו והבאנימן" ועוד.
יום שלישי 21.7.87 בשעה 21.00.

נמשכת ההרשמה לקייטנות הקיץ במוזיאון בחודש אוגוסט.

תיאטרון · בידור · מוסיקה

חיים בנאי בהצגת הבידור אישתי המשוחררת
תגבות בכורה במקומות "שביט" הערב יום ו' 17.7 ב־10.00 כרטיסים קרן, הכרטיס, במשרדים בתיאו הבקופה 314797 לחיילים 50% הנחה בקופה
תל־אביב "צוותא" מוצ"ש 18.7 ב־9.15 כרטיסים הדרן, קסטל במשרדים ובקופה 294888 לחיילים 50% הנחה בקופה
"אשדוד" "אשדוד" 22.7 ב־9.15 דני פלק 297193

קוטש
רמלה "היכל התרבות" מוצ"ש 18.7 ב־9.00 טל' הקופה 232940
מגדל העמק "מתנ"ס" יום ד' 22.7 ב־9.00
בית־ברל יום ה' 23.7 ב־9.00
קרית־גת "היכל התרבות" מוצ"ש 25.7 ב־9.00
חיפה "בית אבא חושי" יום ו' 7.8 ב־10.00 קו הפקות 288833

עבריה רבקה זהר בהופעה
תל־אביב "צוותא" הערב יום ו' 17.7 ב־10.00 כרטיסים "לאן" 247373 ובמשרדים טל' הקופה 250156/7
ראשון־לציון "צוותא" מוצ"ש 18.7 ב־9.00 טל' הקופה 941081
באר־שבע "היכל ספיר" מוצ"ש 25.7 ב־9.00 כרטיסים במשרדים ובקופות סדרי הפקות 222995

מנחם צלבאון – ערב בליאשת
יפו "התמאהם" הערב יום ו' 17.7 בחצות טל' הקופה 813261
הרצליה "אודיטוריום" מלון דיפלומט יום ו' 24.7 ב־10.00 ובחצות
ירושלים "ת"ג הנרי קראון" מוצ"ש 25.7 ב־9.15 כרטיסים "לאן" 247373 ובמשרדים סדרי הפקות 222995

דני סנדרסון – הבם על קטנים
אילת "השחר" "יד־למגינים" הערב יום ו' 17.7 ב־9.30 טל' הקופה 937592
ירושלים "לראד בבר" מוצ"ש 18.7 ב־9.30 טל' הקופה 223746
חולון "ריגה" 24.7 ב־10
חיפה "אודי" 25.7 ב־9
כרטיסים במשרדים ובקופות. המופע בחסות רבלון. עקוב אחר מבצע פלקט במודעות. טלית הפקות 287253

להקת שנות ה־60
שירים ומנגינים משירי ההיפשיות ושנות ה־60
תל־אביב "בית ציוני אמריקה" הערב יום ו' 17.7 ב־10.00 טל' הקופה 03-259341 קוסלר־אשר 200177

דודו טופז בהצגת הבידור החדשה בלי חשבון
מגנמה מודיעין "אמפי" הערב יום ו' 17.7 ב־10.00 טל' הקופה 08-231600
יבנה "יד־למגינים" מוצ"ש 18.7 ב־9.00
מ.א. אשכול "אשכול" יום ג' 21.7 ב־9.15
תל־אביב "בית החייל" יום ד' 22.7 ב־9.00
חיפה "שביט" יום ו' 24.7 ב־10.00
כרטיסי הדרן, קסטל ובמשרדים תיאטרון לילך 293905

דפנה ארמוני ★ רמי קלינשטיין
עין־הוד "אמפי" הערב יום ו' 17.7 ב־10.00 כרטיסי "גרנר" 04-384777 בת"א "הדרן" 248787, "קסטל" 444725 לקבוצות: "הדרן" – "קסטל" 223167 ובקופה טל' 842016 קוסלר־אשר 200177

מדי הפקות מציגות:

יהודית רביץ

● הפקה מוסיקלית וקלידים: יזהר בכר ● גיטרות: ארז נק ● גיטרה בס: אלון נדל ● תופים: ז'אן פול זימברים ● כלי הקשה: בני קוזובסקי ● תכנון תאורה: במבי ●

באה מופע חדש מאהבה

קסריה "אמפי" מחר מוצ"ש 18.7 ב־9.00
חגיגות הזמר בערד הערב יום ד' 22.7 ב־9.00 כרטיסים בכל משרדי הכרטיסים ברחבי הארץ ובערב בקופה
תיאטרון ירושלים יום ה' 23.7 ב־9.00

הערב יום ו' 17.7 במלווה ב"סיבת למסיבה" חגיגות ערד יום ג' 21.7 ב־9.00 כרטיסים במשרדים ובקופות.
תל־אביב "צוותא" יום ו' 24.7 ב־10.00 ובחצות מוצ"ש 25.7 ב־9.00 כרטיסי "הדרן" 248787, "קסטל" 444725 ובמשרדים
עין־הוד "אמפי" יום ו' 31.7 ב־10.00 כרטיסי "גרנר" 384777 ובקופה.

בית ליסין

רח' ויצמן 34, ת"א טל. 216653, 257966 ◆ ישראכרט

בית ברל
קולנוע ותיאטרון

מופעי תיאטרון בחודש יולי
יום א' 19.7 ב־9.30
מוני כספי – "ארץ טרופית משטנט"
יום ה' 23.7 ב־9.00
קוטש – ישראל גוריון, אשר צרפתי, רחל אטאס, עזרא כפרי
מוצ"ש 25.7 ב־9.00
התיאטרון העירוני חיפה מציג – מרוגד בלדי
יום ו' 31.7 ב־10.30
מרים גלרון "משהו בלבבה"
קולנוע בבית־ברל:
החל מהערב יום ו' 17.7 במשך כל השבוע הסרט "משהו פראי"
כרטיסים בקופת טל' 052-454104

קורין אלאל
בית־ליסין
הערב 17.7 ב־23.45
חמישי 23.7 ב־22.00
שישי 7.8 ב־23.45
טל' 216653, 257966

תיאטרוני ישראל

מחר מוצ"ש: 18.7
תיאטרון הבימה:
ברוך לברוחות 21.00
החותה 21.00
התיאטרון הקאמרי:
הולך הנני – אסתר האמל 21.00
אהבה מאוחרת – ג. אורית אשכול
התיאטרון העירוני חיפה:
מרוגד בלדי – ת' חיפה 20.45 (19)
המלשנה וזוקרת – ג. סאליב (04)
האונטונטיסטו – מועדון 21.00 (16)
הקיץ של אבוה – יבנה מתפה 21.00
מכס המודים – קירות "מפעה" 21.00

קול ישראל — קול המוסיקה
חידון

שחוקים בשבת 18.7 בשעה 9.00

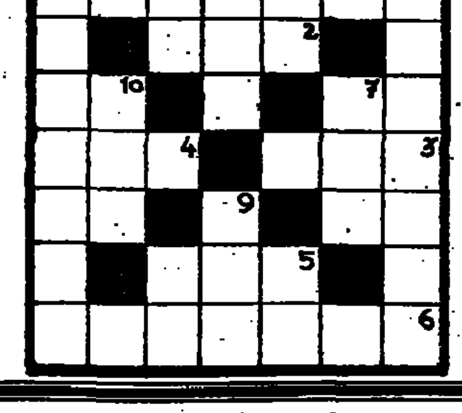

ימי המוסיקה הקאמרית
בגליל העליון 1987
כפר בלום
26 ביולי – 1 באוגוסט

הכינוס השנתי של ענפי הדפוס בישראל
25–22 ביולי 1987
בנייני האומה ומלונות הילטון ורמדה – ירושלים
בשיתוף: התי המלאכה והתעשייה בישראל. התי התעשיינים בישראל

האם אתה בפנים?
ההרשמה נסגרת בימים הקרובים!
- התערוכה המקצועית — נותר מספר מצומצם של שטחי תצוגה. פרטים אצל זוה.
- ימי עיון ופנלים מקצועיים
- תערוכת עבודות נבחרות
- ארוחה בכינוס — נותר מספר חדרים. כמה בטלפון אצל דפנה או מלכה.

מינהלת הכינוס: "מוניטין", חיפה
כתובת להזמנות: ת.ד. 44888, חיפה 31-448
טלפונים 641266 • 04-668888 ובערב: 04-224482

מוזיאון תל אביב

ממארדם עד פיקאסו

אוסף יצירות מופת
מאוסף מוזיאון פון דר הייט, ווּפרטל. 40 אמנים, ביניהם: בקמן, נונק, דגא, דיקס, ינלנסקי, לזיה, ליברמן, מונה, מונק, סזאן, פיקאסו.
שיח גלריה בתערוכה: במוצ"ש, בשעה 20.00, יום א', ג', ה' בשעה 11.30, ג', ד' 18.00

ג'ורג' גרוס

השנים בברלין
ציורי שמן, צבעי מים ורישומים, מאת הצייר, הסאטיריקן, המשורר והסופר המתארים את גרמניה שלפני עלית הנאצים. התערוכה בעריכת סרדי זוסקי, ניו יורק.
שיח גלריה בתערוכה: יום ב', בשעה 18.00
התערוכה מוצגת בביתן הלנה רובינשטיין

וו. יוג'ין סמית

צלם מורד
אוסף ייחודי של למעלה מ־200 תצלומים של אמן הסיפור־הצילומי האמריקאי.

תחרות אדריכלית

בניין בית המשפט העליון בירושלים:
הצגה של שלבי התחרות על תכנון בית המשפט העליון
מבחר מאוספי המוזיאון:
אדוארד מונק: מוות אהבה וחרדה.
ציור ישראלי, אירופאי, ואמריקאי.

קולנוע קיץ בגינה
בית האמיצים (ארה"ב 1986, 92 דקות, בצבע, אנגלית בתרגום לעברית). "ספרט-קונצרטים" ייחודי בבימויה ובכיכובה של לורי אנדרסון מוצ"ש, א'-ה', בשעה 21.00

קולנוע
מותו של סוכן (ארה"ב 1985, 160 דק', בצבע, אנגלית בתרגום לעברית) א'-ה' 16.30, 19.00, 21.30 מוצ"ש 19.00, 21.30

החופש הגדול
מן-טן-פירו-לירו-לה
הצגה בידורית דיפונית לילדים ... חובה עד ביתה ג' ... בשעה 11 בבוקר
שניים שלושה ממדים
מרכז הפעלה לילדים ... הביקור במוזיאון
קייטנות אמנות לילדים באתיופ... פרטים והרשמה בביתן הלנה רובינשטיין

שעות הביקור במוזיאון ובביתן הלנה רובינשטיין:
בימים א', ג', ד', ה' מ־10.00 עד 20.00 ללא הפסקה, יום ב' מ־17.00-20.00 ושבת בבוקר
יום ו' מ־10.00-14.00, שבת מ־10.00-14.00, 19.00-22.00
מוזיאון תל אביב, שדרות שאול המלך 27, טל' 261297
ביתן הלנה רובינשטיין, רח' תרסט 6, טל' 299780

ורשבסקי פרייליך דוכר

טעם חדש לחופשה משפחתית
בואו להנות במלון מצפה הימים
באווירה של טבע ונוף מרהיב

שפע פעילויות מגוונות
• התעמלות • יוגה • פלדנקרייז
אוכל טבעי מתוצרת המקום

אפשרויות להזמנת טיפולים
• מסגי • קוסמטיקה • רפלקסולוגיה • פדיקור • מניקור •

• טיולים מודרכים במקום
• חדרים מרווחים וממוזגים עם רדיו, טלויזיה, וידאו וטלפון בכל חדר

לרשותכם משך כל השהות סאונה ג'קוזי ובריכת שחיה

מלון מצפה הימים
בכביש ראש פינה צפת, טל. 06-937013/4

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
8.75 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי
הארץ חדשות

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן דרום הלוח הבטוח

סונול ישראל בע"מ
לסניפנו בירושלים
דרוש/ה
משווק/ת כנציג מכירות
התפקיד
מתאים לבוגר כלכלה/מינהל עסקים עם נסיון מסחרי, יכולת לנהל מו"מ, שליטה מוחלטת בעברית ובערבית לרבות קריאה, כתיבה ודיבור.
עדיפות לבעלי נסיון קודם במגע עם האוכלוסיה הערבית.
רצוי עד גיל 35.
נא לפנות בכתב למנהל סניף ירושלים דרך בית לחם 2, ירושלים סונול ישראל בע"מ.

מלון שרתון תל אביב
דרוש/ת
עוזר/ת לחשב שכר
במשרה חלקית
★ נסיון בהכנת שכר בעזרת מחשב.
★ ידע בחוזה העבודה הקיבוצי בענף המלונאות - יתרון.
המתאימים יתקשרו לכדאדם 03-286222 בשעות 09.30-12.00

בראשל"צ
לעיתון **ערים**
דרוש
צלם אופסט מנוסה
לפרטים 993424/31 ליעל

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לנוער וחלוץ
דרושים
חובשים:
ללווי טיולים של בני נוער וסטודנטים מחו"ל בקיץ תשמ"ז 1987 בחודשים יולי — אוגוסט.
הכישורים הדרושים:
בוגרי קורס חובשים קרביים בצה"ל
ידיעת שפה זרה (אנגלית, צרפתית)
נא לפנות אישית למחלקת הנוער והחלוץ, רח' קרן היסוד 19 א' ירושלים, בצירוף צילום, תעודת חובש, או טלפונית 208548-9, 02-208511

משטרת ישראל
דרושים
1. **טכנאי קירור** כישורים נדרשים: בוגר ב"יס מקצועי בעל תעודת טכנאי קירור מקום השירות: בית דגן
2. **צבע רכב** מקום השירות: תל־אביב
3. **טבחים** מקום השירות: תל־אביב ורמלה
4. **למחלקת עיבוד נתונים**
פקח תקשורת כישורים נדרשים: בוגר ב"יס מקצועי במגמת אלקטרוניקה, נסיון קודם בהפעלת מחשב, בעל רשיון נהיגה מקום השירות: ירושלים
על המועמדים לסיים שירות צבאי בעלי בריאות תקינה וגיל עד 35
המעוניינים יפנו בצירוף תעודות השכלה לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:
ירושלים — רח' המלך ג'ורג' 8 טל 02-244433
רחובות — רח' הרצל 206 טל 08-487488
ת"א — רח' הרכבת 14 טל 03-628290-3
סודיות מובטחת
המשטרה אתגר

דפי זהב
מדריכי טלפון מסוגים
דרושים/ות **נציגי/ות מכירות**
לעבודה: ת"א־ ירושלים־ חיפה
- יכולת התבטאות שוטפת
- רצון להשקיע בתמורה נאותה
- גילאי 24־37
- הופעה נאה.
- בעלי רכב פרטי.

למתאימים:
קורס באומנות המכירה כהכשרה ע"י החברה
משכורת - עמלות - בונוסים - הוצ' רכב
נא לפנות טלפונית החל מיום א' לסיגל
03-7522215/6/7/8

המשטרה אתגר
אם הינך מעוניין/ת בתפקיד לא שגרתי?
אם הינך מעוניין/ת בתפקיד עם אתגר?
אם הינך מעוניין/ת במקום עבודה קבוע עם שכר ותנאי שרות טובים?
עליך להיות בעל/ת 11 שנות לימוד לפחות, לאחר שרות צבאי, בריאות תקינה וגיל עד 35
אנו מעוניינים בך
★ מועמדים מתאימים יוכשרו לתפקידי סיור, חקירות ובילוש!
★ לקציני צה"ל ואקדמאים מסלול מואץ לקצונה
★ לחסרי דיור אפשרות להשתתפות בשכר דירה
★ שכר התחלתי כ־1000 ש"ח
לקבלת פרטים נוספים, הינך מוזמן לפנות בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים.
לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:

תל־אביב	רח' הרכבת 14	טל' 03-628290-3
ירושלים	רח' המלך ג'ורג' 8	טל' 02-244433
חיפה	רח' העצמאות 82	טל' 04-681067
באר שבע	רח' העצמאות 55	טל' 057-32521
רחובות	רח' הרצל 206	טל' 08-487488

סודיות מובטחת

יש עבודה בחברת החשמל
למחלקת ארגון מערכות ותפעול בת"א דרוש/ה:
מהנדס/ת תעשיה וניהול
הכשורים הדרושים:
★ רצוי נסיון של שנתיים בנושאי ארגון, ניתוחי כדאיות, חקר תהליכים ומיחשוב מערכות.
המעוניינים/ות יפנו בכתב בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח־אדם אגפית דרום ת.ד. 25 ת"א.

לאזור עפולה דרוש/ה:
מהנדס/ת מתכנן/ת ברשת
הכשורים הדרושים:
★ הנדסת חשמל זרם חזק
★ ידע ונסיון בתכנון ובצוע מתקני חשמל
★ מקום מגורים עפולה והסביבה
המעוניינים/ות יפנו בכתב בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח־אדם מחוז הצפון ת.ד. 179 חיפה.

חברת החשמל לישראל בע"מ

פולגת
תעשיות בע"מ
לאגף כח אדם
דרושים
ראש מדור גיוס וקליטה
★ רצוי נסיון בגיוס, ראיון עובדים והעברת מבחני מיון.
★ בעל/ת השכלה מתאימה
★ רשיון רכב – חובה
★ ידיעת השפה הערבית – יתרון.
ראש מדור מנגנון
★ השכלה של 12 שנות לימוד ומעלה
★ נסיון בניהול אדמיניסטרטיבי של 3 שנים לפחות
★ כושר ניהול משא ומתן.
★ כושר הבעה בכתב ובע"פ.
★ ידיעת השפה הערבית – יתרון.
לקבלת פרטים נא לפנות אל מחלקת הקליטה בפולגת
טל' 051-873028/9

יותר טוב מנפאואר
לסניף באר־שבע
המחלקה הטכנית
רמב"ם 31, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 057-79523
דרושים
★ טכנאי/הנדסאי כימיה־מכונות
בעלי נסיון בהרצה של מתקנים כימיים
★ מהנדס מכונות
★ מהנדס כימיה
שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים — כחוק
פנו אל מנפאואר בהקדם — זה משתלם
מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

אסם
תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו המתרחב בשדרות
דרושים/ות
איש אחזקה
- בעל נסיון בתחזוקת דודי קיטור
- בעל נסיון בעבודת צנרת תעשייתית (מים, קיטור, אויר דחוס וכו').
חשמלאי תעשייה
- בעל תעודת חשמלאי מוסמך ונסיון בתעשייה של 3 שנים לפחות.

העבודה במשמרות
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 1578 תל־אביב 61015 בציון המשרה המבוקשת.

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים חברתיים
לתפקיד
מנהלים
למתנ"סים
בפתח תקוה
שכי שמיעב
ועכו העתיקה
דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמאית (ב א לפחות) • תנתן עדיפות לבוגרי תכנית שוורץ נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב.
• יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים • נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות • מגורים במקום תנאי הכרחי.
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת ברינט ירושלים 91034.
על הפניות, בציון המקום המבוקש, להגיע עד 21.7.87
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

למפעלי נייר חדרה
דרוש
משלח נייר
לדיבוב, ייזום ותאום משלוחים ללקוחות
הכישורים: השכלה תיכונית, חוש מסחרי, יכולת עבודה בתנאי לחץ, דייקנות וסדר בעבודה מגורים באזור חדרה
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למנהל המנגנון ת.ד. 142 חדרה

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
מנהל/ת עבודה
★ בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בתעשייה
★ בעל/ת כושר ניהול צוות עובדים בתעשייה
★ מגורים באיזור אשקלון, קרית־גת (ינתן סיוע למעתיקים מקום מגוריהם).
★ העבודה במשמרות ★
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 2651 תל־אביב 61026.

דרוש
מסיונר לעבודה כמחסנאי מכבי למופעת השלום מסמיע
יענו רק בעלי נסיון
טל: 055-83185

לחברה ציבורית דרוש/ת
מנהל/ת חשבונות בכיר/ה סוג 3
לפחות 5 שנות נסיון כמנהל/ת חשבונות בכיר/ה
לפנות לת.ד. 2459 ר"ג 91026 (עבור החשב)
סודיות מובטחת המתאים שוכים למתאימים

ORS
שרותי כח אדם
השרות המוסמך
1987
אשקלון דרושים
1. **הנדסאי מכונות** — ידע בתכנון וסיון באלקטרו־אופטיקה נסיון 3 שנים למשרה קבועה
2. **שרטט מכונות** — בעל נסיון בתעשיה למשרה קבועה
3. **מסיק דודים** — בעל נסיון בתעשיה רצוי תושבי אשדוד
4. **חשמלאי תעשיה** — בעל תעודת חשמלאי מוסמך
5. **מזכירה בכירה** — בעלת נסיון בניהול משרד
6. **עובדי יצור** — בוגרי 12 שנות לימוד לאחר שרות צבאי הכרחי הבנה בשפה הלטינית רצוי תושבי אשדוד
7. **כרסמים/חרטים** — בעלי נסיון בתעשיה קריאת סקיצות, עבודה קבועה
המעוניינים יפנו ל־O.R.S אשקלון רח' הרצל 24 קומה ב' טל' 051-22134 קבלת קהל ימים א'-ה בשעות 8.00-18.00 ימי ו' וערבי חג בשעות 8.00-12.30

נציבות שירות המדינה מודיעה על
פרסום מכרז פומבי מס' 177 (בהיתר מיוחד)
קצין מטה פנים ביהודה ושומרון משרד הפנים
הדרגה יש 2 - כא של הדירוג האחיד (8 - 10) של דירוג מח"ר
תיאור עיקרי התפקיד
טיפול בנושאים בסמכויות רשויות השלטון לפי התחיקה והצווים בעניינים מוניציפליים באיזור יהודה ושומרון.
קצין מטה מטעם משרד הפנים ליד המינהל האזרחי ביהודה ושומרון ואחריות לטיפול מטעם ראש המינהל בתחום הרשויות המקומיות הערביות.
דרישות המשרה
השכלה אקדמית (תואר ראשון) ושמונה שנות נסיון. שליטה מלאה בשפה הערבית.
הערות: בעל רשיון נהיגה לסמטנע פרטית, נכונות לנסיעות למרחקים ארוכים ולניידים קרובות באזורי המינהל האזרחי ביהודה ושומרון.
פרטים נוספים הדרישות על השכלה ונסיון, ניתן לקבל בלשכת המודיעין של נציבות שירות המדינה, הקריה רח' קפלן 3 ירושלים.
המועד האחרון להגשת הבקשות – כ"ז בתמוז התשמ"ז (23.7.1987)

לחברה קבלנית ארצית לבנין
דרושים
1. מהנדס ביצוע מנוסה
2. מנהל בדיקים נושא
העבודה באזור המרכז
לפנות בכתב ל־
לת"ד 1267 ת"א 61012
עבור מנהל כח אדם

לחברת כח אדם גדולה בת"א
דרושים
למחלקה הטכנית:
* **הנדסאי מיזוג אוויר** נסיון בתחזוק ותפעול מערכות מיזוג אויר מרכזיות
* **חשמלאי מוסמך/ראשי** לתחזוק קו ייצור
* **מהנדס חומרים / כימיה** בעל נסיון למטרות סקר שוק בכימיה
* **מלגזנים** בעלי ניסיון ובעלי רישיון על טרקטורים
למחלקה המשרדית:
* **מזכירות עברית אנגלית** בעלות ניסיון
* **מעבדות תמלילים מנוסות**
תנאי שכר גבוהים וכל התנאים הסוציאליים כחוק
לפנות לטל' 370640

לקבוצת חברות גדולה
דרושים
סגן חשב ומנהלי חשבונות
דרישות התפקיד:
1. משרה מלאה בירושלים.
2. נסיון בענף המלונאות או בניה.
3. נסיון בעבודה עם מחשבים.
4. הנהלת חשבונות סוג 3 לפחות.
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 178 מנחה

כיצד להגדיל סיכוייך להצלחה בעבודה!
מכון דור
1. מיון ואבחנה להתאמה מקצועית ע"י:
* בחינה פסיכוטכנית מלאה
* ראיון עם פסיכולוג
* שיחת ייעוץ והכוון מקצועי
עלות כוללת 100 ש"ח
+ **מכון נורה**
2. סדנא לפיתוח מיומנות לקידום בעולם העבודה:
* 24 שעות (6 פגישות)
עלות כוללת 200 ש"ח
לפנות: מכון דור טלפון: 295445 03-290510

לסטודיו לעצוב גרפי והפקות דפוס
נציגי/ות מכירות
נמרצים ובעלי יוזמה, מסיון הכרחי
נא לפנות בכתב לת.ד. 23505 ר"ם או בטל. 02-667364

לשטיחי כרמל
דרושים
סוכרים נמרצים
לרשתות השיווק הגדולות
במשמרות חלקיות בשעות אחר־הצהריים
בעלי נסיון במכירה ליחידים בגיל 28־40
נא לפנות לטלפון: 03-707111-4 לרינה

קרית יעקב הרצוג – כפר־סבא
חטיבת הביניים הארצית של מדרשיית נעם
לשנת הלימודים תשמ"ח דרושה:
אחות במשרה מלאה / חלקית
הכשורים:
בעלת הכשרה מקצועית ותעודות מתאים, מסורתית. רצוי ניסיון בעבודה עם נוער
המעוניינות תפנינה למשרד הראשי בת"א רח' אחוזת בית 3 טל' 03-652637-8 לקביעת ראיון

למרכז שיקומי ברעננה דרושה
עובדת סוציאלית
או בוגרת מדעי החברה
למשרה מלאה בעבודת השמה למוגבלים
ניסיון רלוונטי – הכרחי
טל' 052-910134, 052-910871

לחברה מבוססת באזור חיפה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ב'־3
★ נסיון קודם מוכח — הכרחי
★ ידע בעבודה עם מחשב
★ יכולת עבודה בצוות
★ יכולת עמידה בתנאי לחץ
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ת.ד. 4496 חיפה 31044 עבור מס' 30
רק מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

הכוח האדם — הארץ חדשות

לחברה גדולה בתל־אביב
דרושים
1. מנהל חשבונות מקצועי
בעל נסיון קודם בכל תחומי הנהלת החשבונות, שכר, עבודה עם מחשב (רצוי חשבשבת) התאמות וכו'
2. עוזר למנהל חשבונות בעל נסיון קודם. העבודה המוצעת היא למשרה מלאה, 6 ימים בשבוע. תחיל העבודה — מיידית.
נא לפנות טלפונית לאביבה: 03־331720

לבנק ישראל בירושלים
דרושים
שומרים ומאבטחים
ליחידת הבטחון
העבודה המוצעת היא במשמרות על בסיס שעות ומתאימה לסטודנטים
הכישורים הדרושים:
1. משוחררי צה"ל (עדיפות ליוצאי יחידות שדה, בוגרי קורס מ"כים) לתפקידי שומרים.
2. קציני צה"ל משוחררים יוצאי יחידות שדה - לתפקידי מאבטחים.
3. השכלה תיכונית.
4. כושר בריאות תקין.
המעוניינים בעלי כישורים מתאימים יפנו ליחידת הבטחון בבנק ישראל ירושלים, קרית בן־גוריון בין השעות 14.00־09.00
על המועמדים להביא עימם תעודת זהות, תעודת שחרור מצה"ל, פנקס מילואים, קורות חיים ושתי תמונות

משטרת ישראל
דרושים
1. **טכנאי קירור**
כישורים נדרשים: בוגר בי"ס מקצועי בעל תעודת טכנאי קירור.
מקום השירות: בית דגן.
2. **צבע רכב**
מקום השירות: תל אביב.
3. למחלקת עיבוד נתונים -
פקח תקשורת
כישורים נדרשים: בוגר בי"ס מקצועי במגמת אלקטרוניקה, ניסיון קודם בהפעלת מחשב, בעל רשיון נהיגה.
מקום השירות: ירושלים.
על המועמדים להיות לאחר שירות צבאי, בעלי בריאות תקינה וגיל עד 35.
המעוניינים יפנו בצרוף תעודות השכלה לאחת מלשכות הגיוס המפורטים להלן:
ירושלים - רח' המלך ג'ורג' 8 טל: 02־244433
רחובות - רח' הרצל 206 טל: 08־487488
ת"א - רח' הרכבת 14 טל: 03־628290
סודיות — מובטחת

"קידר" — ישוב קהילתי כפרי
לכל בית ישראל (בקרבת מעלה אדומים)
דרושות:
1. גננת להקמת גן
2. מטפלות למעון יום
להתקשר בשעות אחה"צ 02־353463

למתנ"ס קרית מלאכי
דרושים
1. רכז/ת שלוחת מתנ"ס ק. גלויות
2. רכז/ת תוכניות גיל רך במתנ"ס
דרישות התפקידים:
א. השכלה על תיכונית
ב. עדיפות לבוגרי אוניברסיטה במדעי החברה או סמינר או נסיון בניהול פיקודי בצה"ל
3. מדריכי חוגים:
ציור, באלט, ג'ז, קרמיקה, מלאכת יד, דראמה, סיירות, טיסנאות, התעמלות, קששים, מתמטיקה, אנגלית
בדבר פרטים נא לפנות
לשלומית קרטוק מנהלת המתנ"ס 055־81335

דרוש
רופא שיניים
למשרה חלקית לעבודה קהילתית מעניינת
אפשרי שילוב באקדמיה
פרטים: לשכת הבריאות המחוזית
יפו 86 — ירושלים
02־381211

עבור חברה תעשייתית גדולה
דרוש
מנהל מחלקה, מהנדס מכונות/ייצור
התפקיד: ניהול מחלקת ייצור (כ־60 עובדים), ארגון תפ"י
דרישות: נסיון מעשי בייצור
מקום העבודה: ירושלים
נא לפנות בכתב לת.ד. 28025 ת"א 66186
עבור משרה מס' 25 — סודיות מובטחת

דרושים
מכונאים
עם רקע ימי ומשאבות באשדוד
להתקשר בערב
03־451455 08־474310

למשטרת ק. מלאכי ולמשמר הגבול וכן לכל הכוחות
שהיו בשטח במוצאי שבת 11.7.87
תודה על המבצע המוצלח של
לכידת השודדים
מושב כפר וורבורג

למכירה:
1) ציוד לאולם שמחות
2) חנות במרכז קרית־מלאכי
טל: 055־82714

דרושה
מזכירת הנהלה
תיאור התפקיד:
- ניהול משרד ואדמיניסטרציה באופן עצמאי.
- קיום קשרי חוץ ופנים.
- הדפסות בעברית ובאנגלית
(ניסיון בעיבוד תמלילים - יתרון).
דרישות התפקיד:
- השכלה אקדמאית במדעי הרוח/חברה.
- שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
- ניסיון מוכח של מספר שנים בתפקיד דומה.
5 ימי עבודה בשבוע
המועמדת המתאימה תפנה בצירוף קורות חיים ע"פ הכתובת, אשדוד ת.ד. 640 עבור מס' 57

דרושה
עובדת
לבית האמנים
לעבודה משרדית
• ידע בלשון העברית והאנגלית על בוריה
רצוי שפות נוספות
• כושר במשימות מכתבים
• ידע ביחסי אנוש
לאגף משרד
הצעות לפנות בכתב
עד 28.8.87 לבית האמנים בירושלים, שמואל הנגיד 12
עבור הדוה שטש

עבודה חינוכית עם אתגר ויחוד
דרוש/ה
גנן/ת לגן־ילדים חדש
שותף ומקום בהקמתו ובפיתוחו — בית שמואל
ברוח היהדות המתקדמת
משכורת טובה למתאימים
לפנות לגבי טל' 02־710083 מהצהריים

מדריכים לחוגי סיור
רקע בנושא טבע וידיעת הארץ, בעלי נסיון בניווט, נסיון בהדרכת נוער (רצוי). העבודה בחוג חלקי ומתאימה גם לסטודנטים.
המתקבלים יעברו הכשרה לפני תחילת העבודה וכן השתלמויות במשך השנה.
דני 02־231918

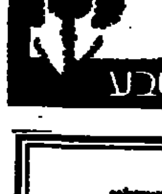

החברה להגנת הטבע

לש. שבח שירותים
דרושים
1. **מאבטחים**
לעבודת לילה במועדון ארמון.
כישורים:
★ יוצאי צה"ל / מג"ב / משטרה
★ עד גיל 35 ★ הופעה נאה.
2. **קצינות בטחון**
לעבודת לילה במועדון ארמון.
כישורים:
★ הופעה נאה ★ לאחר שירות צבאי.
יום ראיונות יתקיים במשרדנו ברח' העצמאות 25 ק'ג' חיפה ביום א' 19/7 בין השעות 9.00־12.00
נא להצטייד בפנקס מילואים + תמונה
תנאים טובים למתאימים

למשתלת כל שתיל בע"מ
משתלת ירקות
דרוש
מנהל כללי
לניהול המשתלה
עדיפות לאגרונום + נסיון קודם
סודיות מובטחת
נא לפנות 057־945059 לשלמה או מיקי

דרושה
מ ז כ י ר ה
עם ניסיון + מעבד תמלילים
לניהול
משרד עורכי־דין
02־631326

עיריית אשקלון
מכרז פומבי מס' 14/87
שיפוץ מבנה ה"קאזינו" — מרכז קהילתי, בברנע
עיריית אשקלון מכריזה בזה על קבלת הצעות לביצוע עבודות שיפוץ מרכז קהילתי ברנע (קאזינו) באשקלון.
פרטים ומסמכי המכרז תמורת 500.־ ש"ח שלא יוחזרו, לקבל במחלקת המכרזים חדר מס' 322, בבנין העיריה.
המועד האחרון להגשת ההצעות הוא 5 באוגוסט 1987. ביום 26 ביולי 1987 בשעה 09.00 יתקיים סיור קבלנים, הסיור יצא מבנין העירייה.
במכרז רשאים להשתתף קבלנים רשומים ברשם הקבלנים, בסימול 100 בלבד.
אלי דיין
ראש העיר

לשטיחי כרמל
דרושים
מוכרים נמרצים
לרשתות השיווק הגדולות
במשרות חלקיות בשעות אחר־הצהריים
בעלי נסיון במכירה לצעירים בגיל 28־40
נא לפנות לטלפון: 4־707111־03 לרינה

המרכז לטכנולוגיה חינוכית
בקרית גת ובאשדוד
דרוש/ה
מנחה להדרכת מורים בבתי"ס
בנושא שימושי מחשב בחינוך
תיאור התפקיד:
★ ביקורים במערכות הוראה באזור קרית גת ואשדוד.
★ הדרכה בהפעלת מערכות הוראה ושילוב האמצעי והתרגול בתהליך ההוראה בכיתה.
★ מעקב אחר התקדמות והכוונה.
★ טיפול בבעיות טכניות פשוטות.
הכישורים הדרושים:
★ השכלה אקדמאית מלאה.
★ נסיון בהדרכת מורים.
★ רצוי וותק בהוראה.
★ רצוי ידע במחשבים.
היקף המשרה המוצעת: עד שלושה ימים בשבוע.
העבודה כרוכה בנסיעות ברכב פרטי.
התחלת העבודה: מייד.
נא לפנות בכתב לד"ר יהושע רוזין, מרכז מנהי תכנים היחידה למחשבים בהוראה
ת.ד. 39513 רמת אביב, תל אביב 61394

רכז חוגי סיור
לאזורים: מערב הגליל (כרמיאל), עמקים (עפולה והסביבה).
ידע בנושאי טבע וידיעת הארץ (רצוי אקדמאי), הכרת הארץ סיור וניווט. נסיון קודם בהדרכה ועבודה עם נוער. כושר ארגון וניהול. ניידות בנוחה בשטח. המשרה כרוכה בשעות עבודה בלתי שגרתיות.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים והמלצות מבליטים למדור כח אדם רח' השפלה 4 ת"א 66183 עבור רכז חוג סיור.

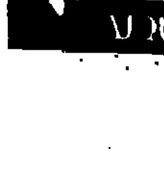

החברה להגנת הטבע

למוסך עמוס במושב אמונים
דרוש
מכונאי רכב
המעוניינים יפנו לטל: 41860, 055־52146 לאלי

לחברה ארצית בתחום ההובלה
דרוש
סדרן עבודה
לסניף ירושלים
*נסיון בתחום ההובלה
*יכולת ארגונית ורישומים
*תושב ירושלים
המעוניינים יפנו עם פירוט נסיונם לת"ד 23463 ירושלים

למשק וגן
אזור התעשיה באר־טוביה
דרוש
מכונאי למכסחות דשא
המעוניינים יפנו לטל: 41860, 055־52146 לאלי

למפעל בבני־ברק
דרוש
בוגר ביה"ס מקצועי
* אחרי צבא
בעל רקע טכני
לעבודה קבועה
בתנאים טובים
03־735813 בערב
לא בשבת

מכון דור
מיון אבחון והשמת כ"א

עבור לקוחנו
חברת מחשבים גדולה בת"א
דרוש
מחסנאי טכני
דרישות התפקיד: ★ נסיון בעבודה במחסן ממוחשב ★ התמצאות בשוק P.C עדיפות ל־I.B.M ★ שליטה בסיסית בשפה האנגלית
למתאים מיועד תפקיד ניהולי בעתיד הקרוב
לפנות מכון דור 295445, 290510
יהודה הלוי 108 ת"א

המרכז למחקר גרעיני נחל־שורק
הועדה לאנרגיה אטומית
דרוש
מהנדס כימיה
★ בעל תואר שני עם התמחות בבקרת תהליכים ליישום עוקבים (TRACERS) בתעשיה ובמחקרי סביבה.
★ דרוש נסיון בתכנות מדעי במקרו־מחשב ובמערכות מדידה מפוקדות מחשב.
★ רצוי נסיון בתעשיה הכימית.
העבודה כרוכה בנסיעות ובשהות בשדה.
אנו עובדים חמישה ימים בשבוע ומקיימים מערך הסעות בכל אזור המרכז.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה. רשימת ממליצים ומספר טלפון למחלקת כח אדם, המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק דואר יבנה, מיקוד 70600.
— סודיות מובטחת —

לביה"ס התיכון האזורי "ירדן" במעלה אפרים
לשנה"ל תשמ"ח
דרושים
מורים
למקצועות:
ספרות — תנ"ך
לשון — מתמטיקה
הסטוריה — פיזיקה
גאוגרפיה — מיחשוב ובקרה
הטבות למורים שיעתיקו מגוריהם למעלה אפרים
לפרטים: לפנות למנהלת ביה"ס, הגר גל 02־941949, בבית 02־941443

דרושים במכתשים:
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב
כימאי/ת
להפעלת מיכשור ממוחשב מתקדם
DSC, TGA
GC/LC/MS
נסיון קודם רצוי אך אינו הכרחי.
בעל/ת כושר עבודה עצמאי
ונכונות לעבודה בשעות
לא מקובלות לפעמים.
הנדסאים/טכנאים
להפעלת מיכשור ממוחשב מתקדם
DSC, TGA
GC/LC/MS
נסיון קודם רצוי אך אינו הכרחי.
בעלי כושר עבודה עצמאי
ונכונות לעבודה בשעות
לא מקובלות לפעמים.

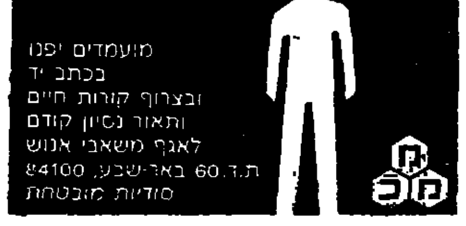

מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד. 60 באר־שבע, 84100 סודיות מובטחת

דרושים במכתשים:
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב
הנדסאים/טכנאי חשמל
חשמלאים
בעלי רשיון "חשמלאי מוסמך"
רצוי נסיון
של שנה אחת לפחות
בעבודה במפעל תעשייתי
שליטה במערכות פיקוד
(רצוי PLC)

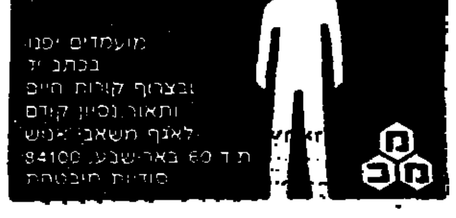

מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד 60 באר־שבע, 84100 סודיות מובטחת

למפעל בטון באשדוד
דרוש
מפעיל
בוגר תיכון
רצוי עם רקע טכני
נא לפנות בכתב לת.ד. 2177
אשדוד

דרוש/ה
סדרית COMPSET
תנאים טובים למתאימים
טל: 02־522145

מפעל יפר־מור אשדוד
דרושים
● **מסגרים/מכונאים**
● **לבורנטים**
● **חשמלאי מוסמך**
● **עובדי/ות יצור**
לעבודה במשמרות.
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 108 אשדוד מיקוד 77100
בדבר פרטים לטל: 055־21611
למחלקת כח אדם

לחברה בתל־אביב, המייבאת ומשווקת חומרי גלם לתעשיה הפלסטית המייצגת מפעלים וחברות בחו"ל
דרוש
מנהל
רק בעלי נסיון מוכח וקשרים בענף
מתבקשים לפנות דחוף בכתב יד ולפרט נסיונם, קורות חייהם ודרישותיהם
לת.ד. 4333 תל־אביב 61042 למס' 286

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920

במחלקה לעלית ילדים ונוער
דרושים/ות
בתל־אביב והדרום
מפקח/ת חינוכי/ת
מס' משרה — ח/219/87
תיאור התפקיד
1. פקוח חנוכי על מוסדות הקולטים חניכי עליית הנוער באיזור הדרום והמרכז.
2. נסיון ניהולי ארגוני.
3. בצוע וארגון הדרכות והשתלמויות לעובדים החינוכיים והדרכת מנהלי מוסדות.
4. טפול ומעקב אחר החניכים.
5. קיום קשרים עם משרד החינוך וגורמים ממשלתיים וצבוריים אחרים.
6. הכוונה והנחיה של הפעילות החינוכית בפנימיות.
הכישורים הדרושים
1. תואר שני (או למודים לתואר) בחינוך או מדעי החברה והרוח.
2. 10 שנות נסיון בחינוך ובהוראת נוער במיוחד טעון טיפוח.
3. כושר הבעה גבוה בכתב ובע"פ בעברית, ידיעת אנגלית ואחת משתי השפות צרפתית או ספרדית — רצויה.
4. עדיפות למועמד/ת הגר/ה בדרום הארץ.
הדרגה המוצעת:
בדרוג עובדי הוראה בתוספת גמול פקוח.

ביחידה ליעוץ לנוער עולה בבאר שבע
פסיכולוג/ית קליני/ת
(בחצי משרה)
משרה מס ח/217/87
העבודה ביחידה היא קלינית — חינוכית קהילתית.
עדיפות לדוברת שפות זרות (ביחוד ספרדית)
נא לפנות טלפונית
057־31610, 057־31571
או בכתב, רחוב ההגנה 38, באר שבע

בכפר הנוער רמת הדסה בטבעון
מדריכים/ות חינוכיים/יות
אמהות בית — מדריכות
שכר לפי דרוג עובדי הוראה
נא לפנות טלפונית ל 04־934343
או בכתב לרמת הדסה — קרית טבעון

מועד אחרון להגשת מועמדות לכל המשרות 19.7.87

לאולפן לבגרות דרושים
מ ו ר י ם
להכנת כיתה לבחינות לבגרות בשעות הערב:
בתל־אביב (03-5460618): מתמטיקה, אנגלית, ספרות עברית וידיעת העם והמדינה
בירושלים (02-222375): מתמטיקה, תנך, אנגלית
בחיפה (04-641040): מתמטיקה ואנגלית
באר־שבע (057-71690): מתמטיקה, לשון, תנך, גיאוגרפיה ואנגלית
רק מורים בעלי נסיון בהכנת כיתות לבגרות מתבקשים לפנות.
תנאים טובים למתאימים

למפעל תעשייתי מן המובילים בענף הדפוס
דרושים:
1. **דפסים**
2. **עוזרי דפסים**
3. עובדים המעוניינים ללמוד את מקצוע הדפוס.
4. **איש החזקה**
בוגר בית־ספר מקצועי.
5. **מחסנאי טכני + אפסנאי**
5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למתאימים
טל: 051־898282 בין השעות 8.00־16.00

האגודה לקידום החינוך — ירושלים
הפנימייה ע"ש מני בוקסר
דרושים
* **אם בית קבוצתית**
(אין מגורים במקום)
עם ניסיון בעבודה עם בני נוער
* **מדריכים/ות**
(מגורים במקום)
בעלי השכלה מתאימה
וניסיון בחינוך פנימייתי
* **מדריכי חוגים:**
סיירות, מועדון הסרט הטוב, ריקודי־עם, צילום, כלי נגינה שונים, פסנתר, אורגן ועוד
מועמדים מתאימים לתפקידים הנ"ל יפנו מיד לטלפון 02־420297 או 02־420026

למוסד ילדים
"בית אפל" גן יבנה
דרושים/ות
* **מטפלות לגיל הרך**
מגורים במקום
* **מדריכים חינוכיים**
מגורים במקום
* **עובדות סוציאליות**
לפנות בין השעות 08.00־16.00
טל 055־74152; 055־74922

למלון בלו ביי נתניה
דרושים
★ טבח בכיר/אחראי משמרת
★ טבחים מקצועיים
★ קפטנים
★ ברמנים
תנאים מצוינים למתאימים
פרטים במחלקת כח־אדם
טל: 053־337131
בין השעות 09:00־15:30

לעיתון יומי דרושים
אנשי שיווק ונציגי מכירות
המועמדים יוכשרו לתפקידי שיווק ורכש בעיתון. יועדפו מועמדים בעלי השכלה תיכונית לפחות עם חוש מסחרי מרץ ודינאמיות. יתרון לבעלי ניסיון קודם בפרסום.
המשרה כוללת העסקה בתנאי שכירות, עם שכר בסיסי + עמלות ותנאים סוציאליים.
המעוניינים יפנו לטלפון: 336702 שלוחה 272

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

מבעד לשלוש מטפחות

אקסיון אסטי/ פואמה
מאת אודיסאוס אליטיס
תרגם מאנגלית אלון מרגלית
ספריית פועלים, 97 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

אודיסאוס אליטיס נולד בכרתים, האי שממנו יצאה הספרות (בעצם, גם העצמאות) היוונית המודרנית. שה־די "השיר המייסד" של הספרות הזאת היא הפואמה "ארוטוקריטוס" המספרת על אהבת הגיבור שעל שמו היא קרויה לנערה בשם ארטוסה, כשלאזת הסצנות ה־מעניינות ביותר בשירה הזאת (ומו אחד הבתים בחלק השלישי של "האקסיון אסטי" — בעמ' 71 של התרגום העברי — שבו אמנם נבלע הרמז כליל (והטעיות בכ־תיב ובניקוד שמה של ארטוסה גם הן אינן עוזרות, הה־ערה המרכזת על "ארוטוקריטוס", מבלי לנקוב בשם היצירה, כעל "באלאדה כרתית פופולארית מן המאה ה־שבע־עשרה", גם בה אין כדי להשכיל את הקורא "זה באלאדה" הזאת היא מעין אפוס רומאנטי בן מאות רבות של טורים) לתוך היצירה המודרניסטית הזאת, שאליטיס ממש התנכר עליה (על כך כתב לא פעם, ב־שיריו ובמסותיו), הנעקוד שירי־העם הכרתיים בני מאות השנים, ורוחם היא זו שהמכה את הרומאנסה המ־יושנת הזאת למשהו חי כליכך, מלא יופי מקורי ביותר, הגורם לשיר הספרותי מאוד הזה להיות מושר עוד ה־יום במנגינה של החימבן ואוראקליון (מיכר לזי כותב בספרו על טיולו ביוון "גבעת קרונוס": "שם שמענו את שורי הארוטוקריטוס מושרים בפי רועה זקן, כשבוכ־רק שעל שפת הכפר שבו לא היה דבר לאכול..."). עוד ראוי להעיר, כשנותנים את הדעת על מקור ההשראה המרכזי הזה של אליטיס, ששירת "ארוטוקריטוס" היא עיבוד של פואמה צרפתית נשכחת כיום משלהי ימי־הביניים, שאותה קרא המחבר, ויצנצוס קורנארוס, בתר־גום איטלקי.

שירת "האקסיון אסטי" בפרט, ושירת אליטיס בכ־לל, ספוגה במקצבים של שירי־העם הכרתיים, וברמזים לתכנים ולמצבים מתוך קטעי האפוס העממי הכרתי, עד כדי כך שמישהו עשוי לתאר את אליטיס כמין באנר עממי, רומאנטיקן שתעה לתקופה לא־לו, כמעט פולקלוריסט. אבל אצל אליטיס הזיקה לנטייה הזאת אל העממי והפופולארי זיקה חזקה לא פחות אל השי־רה המודרנית האוונגארדית ביותר. אליטיס הוא תלמיד אכסצנטרי של הסוריאליסטים הצרפתיים, כי שראה להחליף את שמו הכרתי־איכרי המקומי אלאפודליס לשם "אליטיס" (תעתיק אפשרי אחר: אלוטיס), כך שה־הברה הראשונה שלו היא הברת שמו של המשורר הצר־פתי הנערץ עליו, אלואר, עם פול אלואר, ועם משור־רים צרפתיים אחרים, התרועע אליטיס בשנות שהותו הארוכות בפאריס: יחד עם הסוריאליסטים ראה בארתור רמבו את אביה של השירה המודרנית, מוטו משירו הציב בראש אסופת שיריו הראשונה "לעבר הדרוזות" (1939) וגודל החוב שלו למשורר "האוניה השיכורה", וכן למשוררים הצרפתיים בני הדורות הבאים, אינו נופל כלל מגודל חובו לשירה עממית שעליה גדל באי שלו, שהוא מרכז ופרובינציה גם יחד, ולא בכדי יוחד לו מקום כה יפה בתולדות יוון הנושנה.

מצירוף זה של השפעות נגזרת לבשורה — עממיות איכרית פרובינציאלית למול התחכום הרטטי כמעט של השירה הסימבוליסטית והסוריאליסטית — נולדה שירתו הרב־פעמית ביופיה ובמקוריותה של אודיסאוס אליטיס. בקרב גדוליה של השירה היוונית בת המאה הזאת — כמה מהם ידועים יפה לקורא העברי, כמו אוד־רים, רוגנות אנגלוס סיקליאנוס, מחכים עוד לגילוי — קולו הוא הקול המוסיקאלי ביותר, זה הנגיע בקירוב הרב ביותר למודרנה המוסיקה הצרפתי. אגב, המוסיקה שחיבר מיקיס תאודוראקיס ל"אקסיון אסטי" נראית לי כאחת היצירות המוצלחות של המלחין היווני, ואו־פילו המודרניות ביותר לאוזן השומעת יוונית. הסיבה היא פשוטה שירת אליטיס הגיעה כאן לגילוי המלא ביותר של המוסיקאליות הפנימית שלה, המוסיקה הנ־וספת, ה"אמנותית", היא בבחינת טאוטולוגיה, לכל המרו־בה ויש משהו גם במוסיקה הזאת, המפרשת בגיבוק לקורא השירה את העליות והמורדות שלה, שכאילו גוזלת ממנו את היכולת לפרשן לעצמנו.

כוח המפורסמות הוא שהשירה היוונית המודרנית הגיעה לקהל קוראים עולמי רחב במיוחד, וזה בעיקר בזכות התרגומים האנגליים של השירה הזאת. אדמונד קילי ופיליפ שארוד הם שני המתרגמים שעשו יותר מכל לתפוצתה, רבים אחרים תרגמו גם הם כרכים רבים של מיטב משוררי יוון לאנגלית. ואולם לא כל המשוררים היווניים מיתרגמים היטב אנגלית. זו נענית בשלמות הרבה ביותר לקוואפיס, עד שנדמה כי הריתור השירי של המשורר האלכסנדרוני הגדול מתאים כבכי כל מראש לגמישותה של האנגלית. אף שהמתרגמים ויתרו על החריזה ועל המשקלים של קוואפיס, כה הר־בה ממנו נותר באנגלית — תרגמו את שיריו לפחות שבעה מתרגמים, בתוכם שלושה בתרגומים שלמים — שקוואפיס הוא גם מעין משורר אנגלי מודרני. העידו על כך ו.ה. אודן בהקדמתו לאחד מאוספי התרגומים (ומאת ראי דלוון), ולאחרונה כתב על כך יוסף ברודס־קי במסתו היפה על קוואפיס, משורר האהוב ביותר לסורות אי־ידיעתו את השפה של קוואפיס.

מצירוף נוגד לבאורה של עממיות איכרית והתיחכום של השירה האוואנגרדית — נולדה שירתו החד־פעמית ביופיה ובמקוריותה של אודיסאוס אליטיס. מבין גדולי השירה היוונית בת־ימינו, קולו הוא הצרוף והמוסיקאלי ביותר.

משורר אחר שהאנגלית מיטיבה עמו הוא יורגוס ספריס, שקילי ושארוד היטיבו כליכך לתרגם את כל שיריו. שוב, יש משהו בשירת ספריס, מתרגמו של ת.ס. אליוט, הנענה בטבעיות ללשון האנגלית, ומובן שאין זה מקרי (גם אצל קוואפיס אין זה מקרי, אבל שם אי־המקריות מקורה אחרת, באורח אנאלוגי הפליה שמטון הלקין לתרגם היטב את ספריס לעברית ("שירים", גם כן בהוצאת ספריית פועלים).

לדעתי, אין האנגלית נענית כליכך לשירת אלי־טיס, עיקרה של שירה זו אינו עולה כלל על־פני שטח השיר האנגלי, או כמעט. אכן, דומני ש"אשמת" הלשון עצמה ברור, כי את תרגום ה"אקסיון אסטי" לאנגלית, התרגום ששימש את המתרגם העברי, התקין שוב אד־מונד קילי ב־הבשורון, כשעמו על ידו גדול המומחים היליריים לשירה היוונית המודרנית, יורגוס סווידיס, תרגומם הוא מיטב, כתמיד, ובעצם אין לבוא אליו בטענות כלשהן, אלא שכל היופעה של "סו אקסיון אסטי" אבדה בדרך מן היוונית אל האנגלית בכרך האנגלי (האמריקאי) ביותר התרגום מול דף המקור, ובזה בעצם נרמזה כוונתו הצנועה הטובה: הוא רק עוזר כמעט־מילולי למי שמתכוון ליהנות באמת משירת אליטיס, ומשירה זו — אולי יותר מכל שירה יוונית מודרנית אחרת, הראוי יותר מקוואפיס ומספריס — אפ־שר ליהנות רק מתוך הקשבה למקור. אגב, אפילו ידי־עה טובה יותר של היוונית המודרנית מידיעתי שלי ה־מוגבלת מאוד, אין בה די להבנת המלים הנדירות הר־בות, מן הדיאלקט הכרתי וכיו"ב, ש"אקסיון אסטי" מל־אה בהן, ומבלא התרגום האנגלי עוזר גם לי ונדמה ש־הוא יעזור לכל אחד. אבל, צריך להדגיש, אין זה באמת תרגום שירי העומד לעצמו. תרגום כזה של אליטיס הוא אל־נבון מן הנמנעות. אולי רק מעין "אימיטאציה" בנוסח שורש ורגוש לזהל יכולה לתקן כאן. עובדה היא, בכל מקרה, שתרגום נוסף, לא מלא, של ה"אקסיון אסטי" לאנגלית, מעשה ידי קימון פריאר (בכרך "שמש השליש: שירים בחרים"), מוצלח כמדומה יותר כשירה מתרגומם של קילי וסווידיס, אף שהוא מדויק פחות. הוא מתקרב קצת אל האימיטאציה, אל שירה מקורית אנגלית שמקור היווני מהדהד בה — אולי קצת כמו שמקורות הצרפתיים־איטלקיים מהדהדים בשירת הארוטוקריטוס.

הנוסח העברי של ה"אקסיון אסטי" איננו אימיטאצ־יה. זהו תרגום נאמן למדי של תרגומם של קילי וסווי־דיס. דומני שאין לבוא, במקרה זה, בטענות כלשהן אל המתרגם על שהוא, כביכול, בחטא הקרדינאלי הזה של אמנות תרגום שירה תרגום מכלי שני. אני מניח על נקלה שגם אילו תרגם מן היוונית תרגומו לא היה צולח יותר. אינני מאמין שאליטיס "עובר" בכלל (גם פרס נובל העניק לו, כפי שקראתי, בזכות העובדה ש־שניים מחברי האקדמיה השוודית הם קוראי יוונית ור־שה, וגדולים גדולים לשירתו). [illegible] ... לעתים קרובות. לא כי: התרגום הוא תרגום סביר למדי של תרגומם של קילי וסווידיס. הקורא העברי שאינו יודע אנגלית, או שולט בה פחות משולט בה המתרגם אלון מרגלית, יוכל להיעזר בנוסח העברי בעת התמוד־דות עם הפואמה במקור — מרוקלמת או מושרת.

הטעות יכולות להיות על ה"אנגליזאציה" היתרה של ה"אקסיון אסטי", וכאן הדברים יכולים להיות ב־אשמת ההוצאה או המתרגם, או המבקר או המגיה — ד־בעצם העניין לא באשמת אלא בתוצאה: "אקסיון אס־טי" היא שירה שבעליה מכריז על עצמה "יוון שפתי", ביתי צנוע לחוף הומרוס" (שיר שני של החלק השני, הקודי "יסורים", אף שהכוונה למה שמכונה בלועזית "פאסיון", על כל המטען הדתי של המושג, היא מן ה־הבחרות הנעצמות והבהירות ביותר של היוונות בעת החדשה, או שמא בכל העתים מאז הומרוס ועד היום, אבל הנוסח העברי כאן מתרחק בכוונה מן היוונית ה־זאת, מאנגלו אותה גם כשבלא קושי אפשר היה לשמור משהו ממנה בעברית. המחבר ברברים פשוטים, למשל, אין כל צורך ללכת אחרי הסיומת הלאטינית של השי־מות היווניים המסתיימים ב"וס". ביוונית הסיומת היא של ז חלומה וסגר, ולא ז שריקה, לפי הסיום הלאטיני שפשט בשפות המערב. בעברית עלינו לומר "הומרוס" ולא "הומרוס". אלא שלאורך כל הספר העב־רי הסיומת הלאטינית־מערבית נשמרת: לא רק הומרוס, אלא גם פלוטינוס וכו'. ומדוע לקרוא להר הליקונוס בשם "ליקבטוס" (לפי קריאה מוטעית של השם באנג־לית) ולטעון שזהו בעיקר "הוצע עשירים באתונה וכו'". כדבר ההערה האם המתרגם לא ביקר מעולם באתונה נראה שבראי היה לו, או לפחות, לדעת גם את התעתיק הנכון של שם ההר אתוס באלף פתוחה או קמוצה אף בשם פנים לא "אמוס". הרי הוא מסמליה הגדולים של היוונות הנצרית, ואין צורך להתעמק באליטיס כדי לדעת זאת. ייתכן שהאמריקאים הגים את האלף שבראש שמו של ההר הקדוש כסגול, אבל אין זה מחייב אותנו. אלפטריה אין פירושו "שלום" אלא "חרות" (עמ' 26). אפשר להמשיך כך ולהמשיך בדוגמאות של טעויות או של אנגלוזיזם מיותר או חוסר כל קרבה לריאליה היוונית (למה "לוטננט" ולא "קציץ", למה "סרג'נט" ולא "סמל"), ומעל לכל אפשר להתחיל מן השם הפרטי של המשורר: לא אודיסאוס, כנוסח האנגלי המלוטש, אלא "אודיסאס" שמו.

אבל כל זה כאמור, בגדר קטנות שריבוין עושה את הרושם של עילגות וריחוק כפול ומכופל מן המקור. זו כבר לא נשיקה מבעד למטפחת, כהגדרת ביאליק את תרגום השירה, אלא נשיקה מבעד לשתי מטפחות או שלוש, והרי לפחות אחת מן המטפחות אפשר היה להס־יר.

הבנת האם לא נותר בעברית מאומה מן ה"אקסיון אסטי" הנהדר, מן האוטוביוגראפיה הלירית־אפית ה־מופלאה הזאת, השזורה לתוך אוטוביוגראפיה של היוו־נות כולה. או הברתיות כולה בכך, המלא הוא בכך ש־לאו דווקא, שגם בנוסח הזה נשמר משהו מכוחו המופ־לא של השיר הזה — ובכך שנשמר משהו מבניה הע־זוה הברורה ביותר לכוח. האימאז'ים המרהיבים הללו של אליטיס: "הערבות העתיקות הנביבות רגים", "הצי־חות המגל של המלח" (מוטב היה: הריח המגל), "הד־אור הזה, המזמורי באומת, של המגניות "העומדות על רגליהן השחורות/האציות, העוים של ההיפרבוריים" (צריך להיות ההיפרבוראים). ואפילו משהו פשוט יותר כמו "המים הנכנים של הירח המלא". אני לוקח דוג־מאות אקראיות מתוך עמוד מקרי אחד, אך בכל עמוד מצויות דוגמאות כאלה, לקולות הנובים, או כמעט, על העילגות הכללית, על הטעויות, על האנגליציזמים והאמריקאציזמים.

"סו אקסיון אסטי" איננו ניתן, כאמור, לתרגום ולא רק מן האנגלית. לא רק מן האספקט הצלילי, אלא גם מן האספקט התכני, שבדרך כלל התרגום יכול לה גו־רש הרמזים הספרותיים, לתפילות הביזאנטיות (השם עצמו פירושו "הוא ראוי", והוא ביטוי חוזר בתפילות), לשירי העם, למקורות הקלאסיים, לשפה עצמה. אם ה־מתרגם העברי כותב "דמעת ארבעת העלים", הרי שאין בכך כל מקבילה למקור: זו טטראפילו ראקרי. המלה היוונית "טטראפילו" שפירושה ארבעה עלים, הרמז ל־משמעות המספר מצוי בחלק אחר של הפואמה המדבר על ה"טטראקטיס" (ההערה המסבירה מוטעית לגמרי, חוץ מזה בעברית יש לומר ה"פיתאגוראים" ולא ה"פיתאגוריים"), מעלה על הדעת את שמו של אחד הפרחים הנפוצים, אחד ממיני הורד, והמבטא מדובר במלים הל־לו גם על "דמעת הורד". כך אפשר להמשיך עוד ו־עוד. ולבכות את מה שנוכחו ללכת לאיבוד. הכלל לא באשמת המתרגם: גם אלה שהוא תרגם מהם לא התגברו על כל הקשיים הללו, אף שעיגר לדייק יותר בלשונם ה־אנגלית.

לתרגומו הוסיף המתרגם מבוא קצר שגם עליו מסל־כת רוח של עילגות קלה. אכן, לא יקשה לשכנע שמו־טב היה ש"אקסיון אסטי" בנוסח העברי הזה לא היה בא לעולם, בכל זאת אינני בטוח בזאת, בזכות הודים של השירה הנשגבת הזאת, היים העקרונים אל כל ה־מטפחות העבות שהוא מכוסה בהם. אין ספק שתום בגמר והתמעולות־אמת הנחו את המתרגם במעשהו, ויי־תכן שמישהו בלא מידה כזאת של תום לא היה ניגש כלל למלאכת התרגום הלא־אפשרית הזאת, ולאוזני ה־קורא העברי לא היו מגיעות כלל המלים הנבוחות הל־לו־"סו אקסיון אסטי". על כן, שכחו אני את המתרגם, ד־פחות מכך, הרבה פחות מכך, את ההוצאה.

באור הים־התיכון

"לציור באור הים־התיכון" הוא שם התערוכה שנפתחה אמש במוזיאון ישראל, ירושלים. המציגה כ־100 ציורים ורישומים מאת אמנים צרפתיים ראשונים במעלה, ביניהם דלקרואה, קורו, סזאן, רנואר, סיניאק, ברואק, מאטיס, פיקאסו ומירו. היצירות שהושאלו לתצוגה על־ידי חשובי המוזיאונים הצרפתיים במסגרת הסכם התרבות ישראלי־צרפתי, נבחרו על ידי מר יונה פישר, המבקש לבחון את השלכות האור הים־תיכוני על תפישת הצבע בתקופות ובסגנונות שונים. בתצלום: של סזאן — המתרחצות (ביקורת על התערוכה — בשבוע הבא).

מסע בעקבות האות העברית

(דברים בסיום מחזור הרצאות לציון חמשים שנות ספריית שוקן בירושלים)

מאת אפרים א. אורבך

בהרצאות ששימשו [illegible] על תורה [illegible] ... מבוא לשירה [illegible] ... הקבוצות ומקורות [illegible] בתורת הסוד בישראל" בעריכת גרשם שלום וכן במחקרים שבוצעו ותוכננו בגלגולו החדש של המוסד כ"מכון שוקן למחקר היהדות ליד בית המדרש לרבנים באמריקה" בראשות פרופ' א"ש רוזנטל ז"ל. ברצוני להקדיש את דברי ל"ספריית שוקן" גופא, היינו לספרייה במשמעות "בית אוסף ספרים", כפי שהכרתיו מיום בואי לירושלים בתרחשון תרצ"ט ובמשך השנים שהיתה לי הזכות והנאה להיות בין הבאים בצל קורתו.

לפני עזותו של שלמה זלמן שוקן, שנולד לפני מאה ועשר שנים בעיירה מרגונין שבאזור פוזן, קדם אצלו רעיון איסוף הספרים לייסוד בית ההוצאה, שלא היה עדיין אף בגדר סוף מעשה במחשבה תחילה, וגם ליסוד של המכון שעתיד היה להיקרא על שמו.

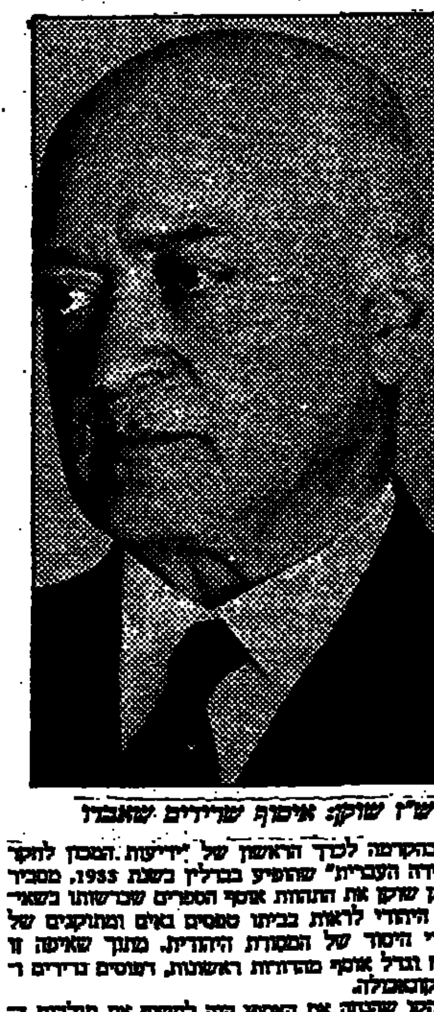

ש"ז שוקן: איסוף שרידים שאבדו

בהקדמה לכרך הראשון של "ידיעות המכון לחקר השירה העברית" שהופיע בברלין בשנת 1933, מסביר זלמן שוקן את התהוות אוסף הספרים שברשותו כשאי־פת היהודי לראות בביתו טפסים נאים ומתוקנים של ספרי היסוד של המסורת היהודית. מתוך שאיפה זו צמח וגדל אוסף מהדורות ראשונות, דפוסים נדירים ו־אינקונאבולה.

הקו שהנחה את האוסף היה לחשוף את תולדות ה־עם היהודי בספריו ובעמידה על דרך התהוותם. הוא עקב אחרי נדודיהן של האותיות העבריות מספרד לצ־פון אפריקה, איטליה ותורכיה. "אספתי", הוא כתב, "ספרים לשם הספר. שחזרתי וניתחתי מתוך שרידים ספרים שאבדו". אולם, משהתברר לו שהדברים הם מע־בר ליכולתו של אדם יחיד, הן מבחינת המקום והן מב־חינת היקף החומר, הוא בחר בדרך הריכוז. מתוך עניינו המיוחד בשירה העברית רכש כתבי־יד השובים, ביניהם כתב־יד שבו מספרים זמן כשלושת אלפים שירים, די־ואנים של ר' שלמה אבן גבירול, ושל ר' משה אבן עז־רא. לאחר שחוקר הפיוט והשירה ר' חיים בראדי נענה להזמנתו של ש"ז שוקן לעבור מפראג לברלין ולקבל על עצמו את הנהלת המכון, הוגדרה משימתו על־ידי שוקן בלשון זו: "המכון, שתחום מחקריו יקיף אלפי שנים של יצירה עד ימינו, רוצה לשרת את ההווה ואת העתיד של השפה העברית ושל העם היהודי". המכון נפתח בברלין בשנת 1930 ופעל לפי הקווים המנחים שהתווה ד"ר בראדי, הציגם במאמרו בכרך הנ"ל. אולם לא המשפט המוזרן בדברי שוקן על השאיפה "לשרת את ההווה ואת העתיד של השפה העברית, ושל העם ה־יהודי" ניתן היה לראות בפעולתו של שוקן מעין המ־שך לראשיתה של חכמת ישראל מבית מדרשם של שי"ר, שד"ל ובעיקר של יו"ט ליפמן צונץ, כאשר השי־

זה [illegible] זכה לתפוס מקום מרכזי במחקריו, המשך שנעשו [illegible] ובמבצעים משוכללים. [illegible] הנ"ל, המאמרים, וההערות, שבו הם כולם על טהרת השפה הגרמנית. אין לשכוח שהכרך נדפס בברלין בשנת 1935, כאשר בעיית ההווה והעתיד של העם היהודי בכלל ושל הקיבוץ היהודי בגרמניה בפרט, עוררה לפתוח תמיהות ותהיות.

בחודש אב תרצ"ג ננעלו שערי המכון. אמנם הכרך השני של ידיעות המכון עדיין נדפס בהוצאת שוקן בברלין (תרצ"ה), אבל כולו בלשון העברית. בחודש סיון תרצ"ד נפתח המכון בירושלים ("בראש דבר" לכרך ה־שלישי של ידיעות המכון מספר ד"ר ברודי על מסיבת הפתיחה שהתקיימה בביתו של מר שוקן בגבעות סלי־תה ושמה של ירושלים. ברודי מביא מדבריו בערב ה־הוא: "כשמוסד המכון לחקר השירה העברית, נוסד בה־מחשבה תחילה להיעתק בזמן הראוי לארץ־ישראל הק־דוש ברוך הוא חישב את הקץ ומיהר ... פה אהלו מן הוא הולאה, אהל כל יצען אהלו ובל יסע יתדותיו לנ־צח וישעי לנגד. את הכוונות בשעת יסוד המכון בבר־לין לא יכולתי לאמת.

ד"ר ברודי מספר כי מר שוקן השמיע באוזני הנוכ־חים בירושלים בשפה העברית את הדברים שהשמיע ב־שעתם בלעז לפני עם לועז בברלין. אבל לא נסתייע הדבר למצוא את הנוסח העברי של הדברים. מכל מקום, אין מקום לספק, שגם מר שוקן היה שותף ל־תקוותו של הרב ברודי לפתוח בכל הנוגע לספרייה ו־לאולם שאנו יושבים בו. במסיבה שנערכה בו ב־15 ב־מארס 1937 לכבוד האדריכל אריך מנדלסון שבנה את הבית, אמר זלמן שוקן בנאומו בשפה הגרמנית את הד־ברים הבאים: "אולם זה לא היה קם במקום אחר זולת ירושלים כי הטיעון לבנותו מוצדק רק כאן. הוא נועד בראש ובראשונה להיות אולם שבו הספר העברי ייראה בסביבה מכובדת. הספר העברי היקר הנשמר לרוב בכר־כות של מתכת בארכיונות, כאשר על גבם מודבקים פתקי זיהוי לבנים, יישמר כאן בנספים מבוהרים כדר־כים בדרך נאותה. לאורחים שיבקרו באולמות שלנו תינתן הזדמנות להתנוסס בהודיה של הספר העברי. שנים רבות לפני שהייתי לציוני התחלתי באיסופם של ספרים עבריים... שאיפתי כיום היא שאולם זה ישתלב בחיי העיר ובנשימתה, בין השאר על־ידי קיום ערבי הרצאות בעלות אופי מיוחד". תקוות אלה נתממשו ב־מידה רבה, כל אחת על־פי דרכה. כאן כן עתה כל המ־בקר באולם זה התנסה ומתנסה בהודיה מיוחדת. אולם, מעבר לזה כל בר־עניין בנושא כלשהו בחקר היהדות. גם מתוך למקצועות שיוחד להם מעמד מיוחד. מצא ד־מוצא בספריית שוקן אכסניה נעימה כאשר הוא נהנה משירותם המסור המעורתם וסיועם של הממונים עליה.

כאשר באתי לירושלים בתחילת שנת תרצ"ט, היה זה אברהם מאיר הברמן ז"ל שהעמיד לרשותי את כל הנודע לי באותו זמן להבנת מהדורה של ספר "ערוגת הבשם", פירוש הפיוטים לר' אברהם בר' עזריאל מחכ־מי אשכנז. יכולתי ליהנות מתורתם ועצתם של מלומ־דים ותיקים שנמנו עם הנכנסים ויוצאים בבית זה ה־רב שמחה אסף, שאול ליברמן, חנוך ילון, וכמובן מידי־עותיהם וניסיונם של שובבי הבית: ד"ר שירמן וד"ר זו־לאי ושל ד"ר ברודי שקיבל על עצמו לקרוא הגהה ראשונה של החיבור. כך נתממשה גם משאלתו השנייה של זלמן שוקן בדבר קיום מסיבות מדעיות באולם. טעמם וריחם של אלה שזכיתי להשתתף בהן עדיין לא פג מפני.

נזכר אני בהרצאתו של גרשם שלום — הוא היה ה־רוח החיה בארגונן של המסיבות ובבחירת המרצים — בליל השבעה רבה על מחברו של ספר הזוהר. היה זה מעין "תיקון", שבו הוא תיקן את דעתו הקודמת על ה־חיבור. אזכיר עוד את הרצאותיהם של שאול ליברמן "מדרשי תימן" בליל הראשון של חנוכה תש"ט, של יצ־חק בער על הרקע ההיסטורי של רעיא מהימנא, של יהודה יוחנן לוי על יוליאנוס קיסר. ואת הרצאתו של יוליוס יצחק גוטמן על המחשבה הדתית של פראנץ רוזנצווייג, בה' בטבת תש"ו כשמלאו 25 שנה להופעת "כוכב הגאולה". כדרכו עמד גוטמן ולא רשימה כלשהי הרצה הרצאה חגיגית תוך חדירה עמוקה וניתוח קפדני ומדויק.

באותן שנים שכמן גובהו פעולות ספריית שוקן ו־הוצאת הספרים באר"י, המשיכה ההוצאה בפעולתה, ב־שנים 1935—1938 הופיעו במסגרת הוצאת ספריית שוקן 83 ספרים, בצורה יפה, אחידה ונוחה מבחינת המחיר, הנגש ליהודים בגרמניה ממיטב היצירה היהודית לדורו־תיה. תחילה העלה שוקן על רעתו שהמפעל יכוון גם לקורא הלא־יהודי, כשהוא נושא את השם: "אוצרות־אורח של יהודי לגרמניה". אבל לאמתו של דבר היו גם ש־

(הסוף בעמוד 2ב)

ה"אני העני" מול ה"אני הלאומי"

לרגל כ"א בתמוז — יום פטירתו של ח.נ. ביאליק

מאת אהרן מגד

בפרק החמישי של ספרו, "הפרידה מן האני העני (מהלך בהתפתחות שירתו של ח.נ. ביאליק)", שהופיע בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה, פרק הנקרא "איבות בשירה האישית־הלאומית" — עוסק דן מירון בהרחבה בשיר "בתשובתי", שהוא רואה בו נקודת מפנה בהתפתחותו של המשורר, לעבר שחרורו של "האני האישי" מן "האני הלאומי־האלגורי", בהתאם לתפיסתו, שהוא הציר המרכזי של ספרו, ושעליה עוד נעמוד להלן.

את "בתשובתי" כתב ביאליק בהיותו בן 20 או 21, לאחר שכבר הופיעו כמה משיריו שהקנו לו, בעיני רבים, מעמד של "משורר לאומי" ("אל הציפור", "אל־האגדה", "איגרת קטנה", "הזהרי לילה", ועוד). ולאחר־שעזב את ישיבת וולוז'ין ויצא לאודסה, כשהוא שרוי במצוקת רעב ובמצוקה נפשית, וחלומו לנסוע לברלין כדי לקנות השכלה — היה לאל. בסוף חורף תרנ"ב עזב את אודסה ונסע לז'יטומיר, אל בית אבותיו, ועל פגישה זו עם ביתו, לאחר פרידה ממושכת, נכתב השיר הנ"ל.

פ. לחובר, ב"תולדות הספרות העברית החדשה", מוסר את דברי ביאליק על מצב רוחו בעת יציאתו לז'יטומיר: "הכל אבד! זאת היתה המחשבה האחת שלוותני ולפפני כל הדרך, ובחצי־הלילה, בשעה שעמדתי מאחורי חלון בית אבי־זקני נעור וריק, בלי צרור חפצים, דופק על התריסין שיפתחו לי — רק אלוהים ידע את לבי". ולהלן מספר ביאליק על הפגישה עם זקנתו הזורגת ש"נתכמשה והדייקה כולה, נכפפה ונתקטנה", עם אחיו הגדול ששכב כמת על המיטה, עם סבו ש"מלאך המוות הציץ מתוך עיניו הילוחות" וכו'. ולחובר מוסיף: "בכל אשר פנה נשקפו אליו חיים שלאחר יאוש".

"בתשובתי", שיר בן חמשה בתים, נפתח במלים: "שב לפני: זקן בלה/פנים צמוקים ומצומקים", ובבית השני: "שב לפני: זקנה בלה,/אורגת פוזמק קצת", ולאחר תיאור אחית השמבון בבית נתקל על המירים, קורי עכבים, פגר, זבובים, הוא מסיים: "לא שניתם מקדמתכם,/ישן נושן, אין חדשה —/אבא, אחי, כוכבתכם/יחדיו נרקב עד באושה".

כל קורא שקונצפציות מוקדמות ומודים גרועים לא שיבשו את חושיו — יקרא את השיר הזה כפי שהוא נכתב: כביטוי עז ומתמציתי מאוד לחוויה הקשה של הפגישה עם הבית הישן, שכולו רקב ומוות. ואת שתי השורות האחרונות שבו — כקריאה שלאחר־יאוש, נוכח חוסר־המוצא, שברון התקוות והחלומות הגדולים, כשהוא רואה עצמו נרון (לאחר הפריצה הקצרה לאודסה, לאחר שהתנפץ חלומו לבאת אל העולם הגדול) להישאר ביוון־המטולה הזה.

כל הרוצה בכך, יוכל גם לעשות השלכה מתיאור זה של חוויה אישית על "המצב הלאומי" — ולא יחטא לאמת השיר. כי הרי המצב המתואר בו לא היה רק מצבו — ה"אישי והנפשי" — של ביאליק הצעיר לבדו, אלא מצבם של רבבות צעירים כמוהו בעיירות "תחום המושב" ובגולה המזרח־אירופית בכללה (וה"דובר האישי" הוא אז גם "דובר לאומי"). כל הרוצה בכך — יוכל גם להסיק ממנו "מסקנות" — ציוניות, או בונדיס־טיות, או קומוניסטיות — וגם אז לא יפגע בנפש השיר. לא כך קורא את השיר דן מירון. הוא כותב: "ברור

ח.נ. ביאליק: קולו של הציבור

שהשיר לא בא אך ורק כדי לתת ביטוי להוויות שיבתו של ביאליק לז'יטומיר בשנת תרנ"ב". למה הוא כן בא לתת ביטוי?

והנה, לפי מירון: "הוא קריאת תיגר מלאה כאב וזעם כנגד התלכדותו של האני של המשורר עם האומה, הכלל הלאומי, למוות אחת. המשורר מוחה כאן בכל כוחו נגד הכורח האונס את היחיד מישראל להיות את גורלו עם גורל הכלל, וכנגד התביעה מן המשורר העברי להפוך את הוויתו הפרטית לאמצעי ביטוי של המצוקה הלאומית".

ועוד: "הדובר מכריז כאן על הינתקו מכל אותן ההוויות שהכתיבו עד כה את הרחבת דמותו וקבעו את מבויה והרכבתה האלגוריים. הוא מצהיר בהתרסה וביאוש על זהותו כאדם יחיד ומיוחד".

הייתי מציע לקורא שורות אלו, לחזור ולקרוא את "בתשובתי", ולראות מעצמו אם יש בשיר הזה זיז וציר אחד לתלות עליו דרוש נאה כמו הנ"ל. קל יותר להשחיל גמל בקופה של מחט, מאשר לקשל את עשרים הדורים של "בתשובתי" לתוך סד של פירוש המוציא אותו מן ההקשר הבדיוני־האוטוביוגראפי אל הקשר של יחסים מופשטים בין המשורר והפואטיקה שלו, בינו ובין "התביעה" (של מבקרים, של קהל־קוראים) ממנו, להיות הובה של "המצוקה הלאומית" (שבמקרה זה, דווקא, הוא אכן הובה שלא־מרצונו).

הקורא תמה הן לא ייתכן שמבקר משכיל ובר־אור־יין, בקיא בשירה העברית והמכמניה, ותיק ורגיל בני־תורה, כפרופ' מירון, יגיע למעין סברות־כרס כאלה הלא רק מי שמרשה בלבו שמשורר כותב שיר לא מתוך איזה כורח של מצוקה פנימית וכביטוי לה, אלא כדי שיבוא מבקר ויכתוב עליו דרושים — עשוי לש־גות בפרשנות כזאת!

גם אני תמהתי. סבור הייתי תחילה שאני טועה: שמירון אומר כאן שהשיר, השיר עצמו — לא המשורר ב"גילוי דעת" שלו — הוא המהווה מפנה (גם זה לא נכון, כפי שיובה להלן) במהלך שירתו, כלפי שיריו "הלאומיים" הקודמים. אבל לא. ראוי לשים לב לב־טויים הודעים ברוב הפרשנות הזאת, שכולם מורים על אקטיביות מודעת: המשורר מוחה. בכל כוחו; הוא מכריז על הינתקו; הוא מצהיר בהתרסה; הוא משמיע קריאת תיגר; הוא מתריס נגד שיריו האלגוריים. ועוד.

היכן ימצא הקורא עברית בשיר הזה — הכרזות, הצהרות, מחאות והתרסות? אפילו הבית האחרון — אין בו לא התרסה ולא מחיה (ויש לזכור: הכל בתחום הספרות, לפי מירון) — אלא קריאה אירונית מרה של אדם שנגזר עליו להשלים עם מצב של אין־תוחלת אין־מוצא.

מה שעושה כאן מירון בפרשנותו — הריהו בדיוק אותו דבר שלפי תזה שלו ביאליק מתקומם נגדו הוא כופה עליו פירוש אלגורי — אמנם לא "לאומי", אלא "ליטרארי": אם כי "בתשובתי" — הוא מסביר באותו פרק — נכתב על מצע אוטוביוגראפי, אין זו אלא אמתלה: "היאהוות נרגם סנטימנטאלי, שיר השיבה לבית ההורים, אנטיתיזה לבריונותי "משוט במרחקים" — כדי לקרוא תיגר על "האלגוריה הלא־מית", וכדי להכריז מרד על "הנורמה התרבותית־הספרותית".

איך בכל לזאת נתפס דן מירון למין אבסורד כזה — בגלל "קונצפציה", שלשמה ולהוכחתה נכתב הספר בן 400 העמודים. הקונצפציה, בקצרה, היא זו: ביאליק, בראשיתו, הוא תלת־פני: אישי־לאומי־פייטני. במרוצת עשר השנים הראשונות לפרסומו כמשורר — 1891—1901 — חל בו תהליך, מתקדם משיר לשיר, של שחרור ה"אני" הפייטני, האישי־היהודי שלו, מן ה"אני" האלגורי־לאומי.

על־פי צלוחית זו צר מירון את השירים כולם: השירים כולם — באספקלריה המירונית — מקבלים פרצוף של מאמרים, אם על בעיית העם היהודי בגולה, ואם על בעיית השירה העברית החדשה שלאחר ההשכלה וחיבת־ציון. וכך — בניגוד גמור לכוונתו המודעת — חוזר מירון עשרות שנים לאחור, אל הפרשנות האלגוריסטית הישנה של שירת ביאליק, שקלקלה דורות של תלמידים. את השיר הקודם ל"ב־תשובתי", "משוט במרחקים" ("משוט במרחקים, מטסף נות נדדתי,/כביפור מים אל בית אמי הרדתי") — הוא מסכם כך: "השיר עוסק בנפגש הגונה: בין העם הנדוס והחוזר אחר נדודי גלות של שנות אלפים אל מולדתו ההרוסה כמוהו, ומשמיע תפילה וזעקה לתמורה ולג־אולה" — סיכום אופייני למורי בית־ספר עממי לפני חמשים שנה, בהבדל אחד, שהם לא היו מפרשים את המלים "עישת מולדתי" כארץ האבות, אלא כבית האם, פשוטו כמשמעו.

אבל שני השירים הנ"ל הם בפרק החמישי, כאמור. הספר נפתח בדיון על שירו הראשון של ביאליק, שנדפס ב"הפרדס" בתרנ"ב — "אל הציפור", ועובר ממנו אל השירים אחרים, בסדר כרונולוגי.

הקורא יוכל ללמוד הרבה מפרקים אלה. הוא ילמד על הגנטיקה של "אל הציפור", על נסיבות כתיבתו ופרסומו, על השינויים הדראסטיים שעשה בו המשורר מטיוטה לטיוטה, כשהוא מוחל "אגף" אחד של השיר, ומצמצם אותו מכ"ח בתים לט"ו (דבר שכבר פ. לחובר מספר עליו), ועל המשמעות העקרונית־הפיוטית שבשינויים אלה. הוא ילמד איך ב"אל האגדה" וב"על סף בית־המדרש" מורחב "האני הלאומי־אלגורי" של המשורר־הדובר, ואיך מעט־מעט נוצר בו איזון בין שלושת פניו: איך ב"איגרת קטנה" דוחה המשורר את "שירת הרגש והדמע", ואיך ב"הזהרי לילה" מופיע כבר ביותר בליטות הפן של "האני האישי־הפייטני" שלו.

אך הדבר הרווח המתגיע בדיון על השירים עצמם — הוא בישנו הליטראטית של מירון אליהם, המגלה סגירות לגבי המניעים, הרופים, והתהליכים האמתיים של כתיבת שירים.

לפי התפיסה הנפרשת בספר הזה — זירת ההתרחשות אינה בין מציאותו הנפשית של המשורר, חוויותיו ודיעותיו, לבין כלי־ההבעה שלו — אלא בינו ובין עורכיו, מבקריו וקהל־הקוראים שלו, שמירון מכנה אותו "קהל־היעד" — מונח השאול מעולם הפרסומת המודרני. כלומר, הדראמה מתרחשת כביכול במישור של "יחסי־ציבור", אם לנקוט במונח מאותו מדור.

השינויים שהכניס ביאליק ב"אל הציפור", למשל (שיר בוסר לכל הדעות, שכתיבתו הוחלה בגיל 17 או 18) — נראים כאן כמין תהליך של "שיפור המוצר" בעקבות הדרישות המשתנות של השוק. ביאליק בת־חילה "קבע לעצמו מטרה" שהשיר יפעל על הקורא "כמחזה דמעות" וישרה עליו "השתפכות נפש יתרה" — אלא שאחר־כך, "הנחליל לפתע שינויי צמיר בקהל־היעד" שאליו הפנה את שיריו" (ההדגשות, כאן ולהלן, הן שלי — א.מ.) ואז "הכיר בצורך בתכנונו של האפקט הריגושי הבכיינות הנזירה" (איך מתכננים אפקט ריגושי?) ולאחר מכן, לפי מירון, מגלה ביאליק "שהפואטיקה תובעת את צמצום הרגש וההיפרבולי בסינקדוכה הריאלית"; הוא נעשה מודע לכך שבנוסח הראשון של השיר היכולת לקיים את שני הדוברים הדראמאטיים בשיר אחד "היתה מותנית מראש בהב־בלה ובהצנעה של קהל־היעד", והוליכו "להגן על השיר מפני סוקי דמעוני מיותר".

וכך גם בדיון בשירים האחרים — מבחר המלים והביטויים הוא זה של זירת תורות ההתנשאות ספרו־תית, שבדמיונו של מירון, בה, כנראה, מתרחשת היצירה. "הזהרי לילה" הוא "קריאה לעיצובה של פו־אטיקה לאומית חדשה בשירה העברית" (לא פואטיקה חדשה — אלא קריאה לעיצובה!) הנו בתוך האני המי־עני "למוקד של עצמה אידית". לאחר זאת — "ביאליק הצעיר הכיר בתוך זמן לא רב את יכולתו להתרכז את עמודי המגוהרות הפסיה, המנצא לאומש, ביורש להפיק מביקורת־השירה הקטלנית של אחד־העם את הלקח החיובי ולהשתמש בה שימוש יוצר לחיי הנפש

(הסוף בעמוד 2ב)

העורך: אברהם רמן

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

מקור

רביעיית רוזנדורף, רומאן
מאת נתן שחם
ספריה לעם, הוצאת עם עובד, 1987, 388 ע'

העיקרון השומר ביסוד הרומאן מבריק, על אף שאינו אולי מקורי. ארבעה נגנים, המגיעים לארץ בשנות השלושים מגרמניה, מייסדים רביעייה. כל אחד מחבריה מגולל יומן אישי, שבו מצטלבות קורותיהם של הארבעה בתשבץ של קולות פנימיים. ארבעה מונולוגים כבר ארבעת החברים, בתוספת מונולוג חמישי שמביא הסופר אגון לוונטל (בעין ארתור קסטלר) המביט על גורל המוסיקאים מפרספקטיבה ציניתימשהו של ההיסטוריה.

התרבות הגרמנית המתנגשת באוטיפיות המזרח־ביזנטיניות המוססות. המשמעת המוסיקאלית, המתמודדת עם פראות היצרים שמעורר המזרח. כל אלה תימות בטוחות עד כדי קיטשיות, ושחם מגנן אותן באמנות רבה ובליטוש. ניכר שהשקיע הרבה בלימוד האווירה וההווי של הארץ בשנות השלושים, והוא מצייר תמונה אמינה (מכל מקום, כך היא נראית בעיני הקורא) של הלך־הרוחות, של הנוף האנושי, המאורעות, פראות תל־אביב התרבותית, הקיטוב בין ה"יקים" ליהודי מזרח־אירופה, הפרובינציאליות, והעיקר — השיממון הגדול, האנושי והאמנותי, שהמוסיקה היא אי קטן של נחמה בו.

העיקר אינו צריך להיות עיקר, כך נראה. העיקר הוא מעשה השילוב המוסיקאלי (מאמר אלוי להגזים) את השתלבות הקולות השונות של רביעיית כלי־קשת) של קולות ארבעת הנגנים. כל אחד מנקודת מבטו חש את העקירה מגרמניה, משבר ההתאקלמות בארץ, הבדידות, הלבטים ומלחמות היצר. את כל הסערות הפנימיות הללו מזה שחם סוללי משום שעמד לנגד עיניו ספראוטיפ מסוים של ה"יקה" במוד והגיגין גדולים מרי, בריאליזם מופרז עד כי פלגמטיות ובאחידות משעממת־משהו: כל ארבעת הנגנים, ואחריהם הסופר, מדברים פחות או יותר באותה לשון גבוהה ומבוקרת, כותבים את יומניהם באותו סדר פנימי ותרבות. כאשר מסכם הסופר אגון לוונטל בפרק האחרון, את הגורל האירוני שפקד את הניסיון להקים את הרביעייה ואת כל אחד מחבריה, אין הוא מצליח לעורר, אלא, צער מבוקר, ספרותי מאוד — מאמר שהקורא לא "נכנס" באמת ובתמים לעלילה בשום חלק מחלקי הרומאן ולא ממש דבר באמת מרם ההתרחשויות שבו.

"רביעיית רוזנדורף" הוא עוד רומאן של תרבות על תרבות ושל כתיבה על כתיבה ושל אמנות על אמנות. זו לא כתיבה "מהבטן", כפי שנוהגים היום לומר.

שירה

קול, שירים (1981—1968)
מאת מאיה בז'רנו
ספרי סימן קריאה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1987, 64 ע'

"נקעה נפשי מהשירה", כותבת מאיה בז'רנו באחד השירים האחרונים בספר. "להשליך את המלים, הקישוטים, הקצבים והמשאות, ו"להישאר עם הצבעים". האמנם נכתבים הדברים בכוונה מאניפסטית, כמו הסימבוליסטים שתיעבו את הרהמלים הולמו על מליםי צבעים, מלים־דיוות ומלים־קולות? ספק אם זו כוונתה של בז'רנו. סביר יותר שהיא משתמשת בתבנית המאניפסט־למחצה כמארגית. הנטיות לרסות שלים בכלל ומלים בשירים בפרט, אינן יכולות דבר לבד מעצם האפשרויות של הינתבותן בסוד שהן נכתבות. בשיר נוסף, שכותרתו שקיעה־יופי (ע' 56) כותבת בז'רנו "על שהוא כך על־תנועה־הפשטה־הקשורה המנו בין־כלל־ [illegible] כלומר נתק, גמור בין: מלה לצבע, שהוא הפעולה. השירה היא שטח הפקר שבין שניהם.

שיריה של בז'רנו כתובים במטרה שלא "תאמין" להם. הם תמיד פאזורות, על הכתיבה המתייגרת לבטא רגשות השקפות עולם ומתוך כך נעוץ בהם תמיד מסר אירוני, עקיצה שנונה האינטלקטואלית שמכוונת אל האמין. אלה רק מלים. בז'רנו אוהבת, למשל, שירים טודיים התוהרים בוורלוסיריות אינטרוקאריות על הצבים, כגון בשיר, שכל שורה פותחת בתחילית "זה כך הכל", ובהמשך הצבים והראות המצטופים לתמונה מנוכרת של עיר. או בתחילית "מי הוא", או "אימתי". הפנאסיות של השורה באה להבריג במעמדה מיה את המלה ואת הפונקציה התוגבירית שלה.

הפראות של שירי האהבה שבחלקו הראשון של הספר מוכירים את זולך. בז'רנו מרשבת מבנה כמתכונת מראש את האפקט שיעשו הדברים על הקורא ועל חוקרי האקדמיה שיבואו לנתח את השירים. אפשר לנחש גם את תגובות ההתפעמות של המקומונים התל־אביביים ממעצבת־השירים הזאת.

מסע בעקבות האות העברית

(סוף מעמוד 5ב)

קן שאמנם נתן האורח את מתנתו בעין יפה, אבל המקכל בהל בשניהם כאחד: במתנה ובנותנה.

את נאומו לכבודו של אורח מגולסון סיים שוקן במלים: "מגולסון יוצא מחר ללונדון ועלי להגיד בגילוי לב לאורח מגולסון שאין ברצוני להטיל עליו משימה כאן. אחד האיחולים שאנו חייבים להשמיעם כאן הוא, שהנסיעות ירושלים־לונדון יקבלו את המשמעות להיות אורח בעולם האחר, אבל להיות בריבית כאן". ברכה זו לא נתקיימה בכל באי הבית וביושביו, אבל במידה שעלו בו הריעם תרומה רבת משמעות לכל הכרוך בספר, אומנותו, סידורו ונוירותו, ויעידו על כך הספרים שהוצרו בידי ד"ר משה פיצר, הן אלה שהופיעו בהוצאת שוקן כאשר מעבר לשער גרשום "נסדר ונתקן בבית המדפיס של הוצאת ספרי תרשיש", והן אלה שהופיעו בהוצאת עצמאי בהוצאת תרשיש. הוא גם לא מנע את עצמו מהדרכתו מאת מוסר ביאליק ומה"לים אחרים.

ברם, אבי הוער לעיקר נושאנו, לספריית שוקן במשמעותה המקורית כאוסף ספרים שנמנה הגיל מתוך אהבה נטייה ושאיפה שעליה העיד ש"ז שוקן. האוסף היא שמולם של אוספי ספרים יהודים לא שפר. את הפרק "אוספים ורשימות ספרים" בספרו "על היסטוריה וספרותנו" (1845) פותח צונץ בידיעה: "הספרייה של אוניברסיטת היידלברג קיבלה את כל ספרי היהודים שנגרשו מהעיר בשנת 1391, אבל מכרה את כולם מתוך ל"אמף". בפרק זה נמצא גם תיאור מפורט של אוצר הספרים הגדול של ר' דוד אופנהיים, ביחוד אוסף נתונים על הרשימות השונות שנתחבר על תכולתו.

כשעבר לפראג לא העביר הרב אופנהיים את ספרייתו לשם מפחד היישועים ובנו ירש את הספרים. לאחר גלגולים הגיעה הספרייה להמבורג שם היתה ארוזה ומושכנת לעיריה בגלל הגב. משה מגולסון והאמלוג פרופ' מיכאליס השתדלו אצל עשירי היהודים בברלין ואצל נסיכים גרמנים למכן רכישת הספרים. בסוף 1829 קנתה ספריית הבודליאנה באוכספורד את אוצר הספרים בשלמותו ובאותו זמן גם את כתבי־היד של ספריית ר' חיים מיכאל מהמבורג שעשימה את צונץ כמקור לא אכזב. שני נתונים אלה נזכרים בדרך אגב על־ידי מורתיך שטיינשניידר בהרצאותיו על חקר כתבי־יד עבריים, אוספים ורשימותיהם. ספרי הרשום שבספרי ריית מיכאל נרכשו על־ידי המוזיאון הבריטי. האמת ניתנת להיאמר שהזדמנות לרכישות אלו נשארה כתבי־היד והספרים במקום אחר ולא נתפזרו.

ראויה ספריית שוקן הראויה ירושלים שיירשה מאמין על־ידי כל הנוגעים בדבר שהספרים שבבית הזה לא יוזו ממקומם. ראויה היא לכך גם מצד הכלוכ־ספרים וגם מצד כבודה של ירושלים.

כבר הדין כינה רבי יעקב, האמורא הבבלי, כתב לי יודעי כהנא: "ספרים שכתבו כהן ארץ־ישראל אין מוציאין אותם חוצה לארץ", אלא אם כן כתב בשעת הביציאן: "על מנת להוציא — 'יוציא' ירושלמי, סנהדרין פ"ג ה"ט (י"ט, ע"ג).

ולמען כבוד ירושלים — שלא יתמהו ולא ישאלו הדורות הבאים: "כך עושים אנשי ירושלים לספריותם"

מעולם הספרות והאמנות

סאלינג'ר: הגנה על הפרטיות

המבקר בספריית הקונגרס בוושינגטון, כותב פיליפ רוזן ב"ניו־יורק רביו אוף בוקס", ימצא שם בלשכת זכויות־היוצרים את המדורים במספר כימ 79 מכתבים אישיים שכתב הסופר המתבודד, ג'יי.די. סאלינג'ר. ערכם של המכתבים בעיות הספרות שכתב. מחבר "התפסן בשדה השיפון", הרומאן שהיה לקלאסי מאז נתפרסם ב־1951, לא פרסם שום דבר מאז מאז 1963 ("סימור, מבוא") וסיפור האחרון ראה אור בכתב העת "ניו־יורקר" ב־1965. מאז לא פרסם דבר. אומרים כי סאלינג'ר מסר סיפור נוסף ל"ניו יורקר" וכי שני דבאים מפרי עטו נעולים בכספות בביתו. הסופר חי בבדידות מזה שלושים שנה עשורים בקורניש, כפר בניו־המפשייר. אין הוא מקבל אלא פני קומץ ידידים. אין הוא מקבל עיתונאים, מבקרי ספרות או מעריצים, הנוהגים להציץ בימי ראשון אל מעבר לגדר האבן המקיפה את ביתו.

לסאלינג'ר בן גדול ובן הוא מגדל ידיעות על בסיס סכבי. נודעת חיבתו המיוחדת לקישואים. הוא עוסק בגן המחזיק ברשותו אוסף של סרטים קלאסיים. ביתו בנוי על גבעה, מרקף ביערות ומעלה על הדעת בקתה שווייצארית. יורעי־דבר מספרים, שבית קשור במנהרה לבונקר תת־קרקעי, ושם בחדר מבודד, בגוי מבטון, הוא כותב.

המכתבים השמורים בספריית הקונגרס ניתנים לקריאה לקהל הרחב תמורת 20 דולאר ותחת עינו הקפדנית של שומר. אסור לרשום רשימות, להעתיק או לצלם. הבוחר של דבר אין לומרים מזה הרבה על חייו הפרטיים של סאלינג'ר. אבל אין ספק שהוא טיפוס רגיש עד קיצוניות, שאפתן, ארם בודד, מלא הדרות ומי שמגן באופן כפייתי על פרטיותו.

במכתבים יש כמה וכמה אבקדוטות על פרשיות האהבה שלו, על גישואיו והתייחסויות לביתה ילדיו, אבל מעל לכל בולטת אותה טינה שלו כלפי עצם פרסום יצירתו. איש זה, אשר על פי יודעי דבר, הוא משוגע לכתיבה, מי שחולם בכתבת הכתיבה שלו ללא הרף, ובתקופת המלחמה אף בשעה שכדורים נורו סביבתו; איש זה, המתאר עצמו כאחד שהוגה תמיד את הכתיבה, בינה תמיד את הפרסום, כדבר שעיכב בעדו מלחיות חיים נורמליים. עד כדי כך, שפעם אמר: "זה שלושים שנה שאני מבקש שיעזבו אותי לנפשי".

צריך לדעת כל זאת כדי להבין את משמעות המכתבים הללו במשרד המצוג בוואשינגטון, שהרי הוא עצמו הפקידם שם למשמרת ולעין הציבור אשר מפניו הוא כה מתיירא. וכן כדי להבין את הסכך המשפטי שאליו נקלע סאלינג'ר לאחר שב־1982 גבר בנפשו מבקר נבבר ביותר מן המוסף לספרות של ה"טיימס" הלונדוני, ובעצמו מייסר של כתב־עת באוכספורד ומחבר ביוגראפיה של רוברט לואל, לכתוב את הביוגראפיה של סאלינג'ר. לא תהיה זו הביוגראפיה הראשונה, אבל איאן המילטון הרחיק לכת מקודמיו. הוא קשר קשרים עם ידידיו הקרובים ביותר של הסופר, ולאחר שנתיים של עבודת מחקר הגיע גם למכתבים שהסופר כתבם הפקידו בספריות שונות.

הוצאת "ראנדום האוז" נתנה לה מיליון מקדמה של מאה אלף דולאר. במאי 1986, חילק בית ההוצאה כששים עותקים קודם לפרסום הממשי בחודש אוגוסט. אחד מעותקים אלה הגיע לידיו של סאלינג'ר, והוא מחה נגד השימוש במכתבים השמורים בספריית הקונגרס. "ראנדום האוז" תבע מהמילטון להחליף את הציטוטים מן המכתבים בפאראפרזות, אבל סאלינג'ר התעקש: יש למחוק כל התייחסות בכלל אל המכתבים. באוקטובר עדיין לא היה שבעירונו הגיש תביעה. הוא טען, כי 41 אחוזים מן הטקסט של המיליון מבוססים אם במישרין ואם בפאראפראזה על המכתבים. "ראנדום האוז" העריכה לעומת זאת, כי רק מאתיים עד שלוש מאות מלים מתוך 190 העמודים של הביוגראפיה קשורות במכתבים.

בנובמבר הוצא פסק־דין לטובת "ראנדום האוז". אחר־כך הועלה ערעור ראשון ופסק הדין נדחה. ההוצאה ערערה על הערעור, ויש להניח שהפרשה תגמתיים בבית הדין העליון. אשר למכתבים, מי שירצה לראותם יצטרך לשריין לעצמו מקום בספריית הקונגרס. לפני הדלת של משרד הקופירייט, משתרך תור ארוך. [illegible]

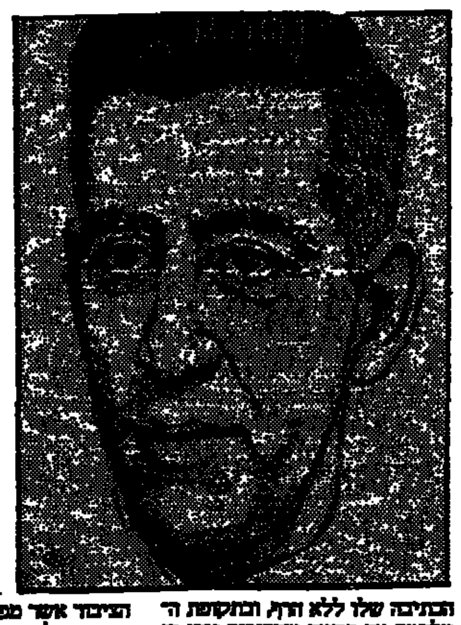
סאלינג'ר: שלושים שנות בדידות

הבוהה: רות אלמוג

תערוכות

להעביר רגשות באמצעות החומר

משה קופפרמן, גלריה גבעון, גורדון 35, תל־אביב.

מאת נסים מבורך

משה קופפרמן: צבעוניות חסכנית

פאראפראזות על אמירה בודדת אחת מתוך, כך נראה, כל עבודותיו של משה קופפרמן, אלה המוצגות עתה ואלה שהוצגו במקומות הבדלים אחרים. כל פעילותו היא בתחומי המופשט, אף שלעתים קיימת הנטייה לייחס לה, לפעילות זו, משמעויות נוספות, כגון התייחסות לשואה (קופפרמן הנו חבר קיבוץ לוחמי־הגטאות), למלחמות, ובכללן מלחמת של"ג ועוד. בהתאם לכך יש מי שמאתרים בציוריו רמזים לארכיטקטים הלקוחים מעולם הטבע, כגון לבדרות, לרשתות, לכרטיסים של אסירים ולכל כיוצא באלה. האמן עצמו אינו מוחה, ואף אינו מכחיש, וייתכן שמותר להסיק מכך מסקנות, ומה גם שעבר רותיו אמנם טעונות באווירה מיוחדת, קודרת ומלאנכולית, מעין זו של נופים עגמומיים. אווירה זו מושגת באמצעות צבעוניות חסכנית מאוד, המורכבת מוואריאציות מעטות על אפור וגוני תרלא. ברם, אין ספק שבכל זאת מתמסר האיש בעיקר להתעמקות בהיבטים הפלאסטיים של אמנותו. הוא אף מקפיד, כמסתבר, להגדיר את עצמו כבעל־מלאכה, ולהבליט, בהקשר לכך, את העבודה שהוא משתמש בטרגול לצורך־פתיחות רשתות השתי־וערב שלו, ובסכין לצורך הריטה על נייר וחספוס.

כי־אראאות, ניתן להבחין בעבודות ־הציור הנסקרות בשנתיים ביחס לקודמותיהן, בכך שהן קונסטרוקטיביות יותר, הן מבחינת הצבעים והן מבחינת הקווים. משולבים בציורים אלה שרבוטים ברורים, ובעיקר מערכות כמו גאומטריות ברורות למדי. הן אינן מאלצות את הצופה לאמץ את עיניו כדי לאתר מאחזים בתוך המכלול, כפי שיקרה הכרפות למתבונן בעבודות מוקדמות יותר של קופפרמן. לעתים אף נדמה בעבודות אלה, שנוצרו כולן בשנה האחרונה, אל גבולות האופ־ארט, בפמולה.

יצירותיו של משה קופפרמן מצטיינות במידה לארכיטקטולות של אוראקטיוריות, בוכות איכויות, הטכניות בתכונות הנוכרות למעלה, איכויות שבזכותן מסוגלות הן "להעביר רגשות באמצעות החומר". עם זאת, לעתים מעוררות השתוממות סכלנותו של האמן בעיין התחפרותו בתוך אמצעי־הביטוי המוגבלים האלה, שכמותם כשפת מושב ביזארית, או כמוסיקה שחוזרת על עצמה על־ידי מי שכפה על עצמו התפקדות בשלושה או ארבעה צלילים בלבד. התפקדות כזאת עלולה להעמיד במבחן גם את סבלנותם של הצופים, ואף את זו של שר־ההיסטוריה של האמנות אשר קופפרמן מתאמץ, מן הסתם, לתפוס בה מקום שלכבוד. על כן, אפילו אותם שינויים והתפתחויות שמופיעים בעבודותיו האחרונות הינם, בסופו של דבר, שוליים למדי. אין בהם תמורות של ממש ביחס לעבודה הרחוק הקרוב של מסלול יצירתו, ובמקרה הקיצוני יש בכך משום [illegible]

אמיל זולה [illegible]

הפרסומים אבן החושים כבוד לספרות. בעמוד הראשון של "הלוא מונד" מתפרסמת ידיעה תחת הכותרת "זולא כפורנוגרף", המתייחסת לפרסום "מחברות החקר של אמיל זולא" הוצאת "עם אחר" בהוצאת "שלף" בסדרת "שער המצא". מחברות המקיפות כ־700 עמודי טקסט שכרכום טרם ראו אור. אלה הן מתבות, חקירות מדוקדקות, ועבודות תיעוד שערך אמיל זולא עקב כתיבת הרומאנים שלו, כסופר נאטורליסט דקדק מאוד בפרטים.

אחרי מיקראן הוציא לאור את התיקים הללו המשמשים דיוקן ממשי של צרפת בשנות ה־80 של המאה שעברה, שם הם סמלים רפויים הכיום כהיבים־האמנות הצרפתית ללא בתמצאים. "לא מונד" מביא קטעים מתוך המחברות הללו. קטע אחד, למשל, נוגע לחיבור הרומאן "החיה שבאדם" ובו אוסף של מידע רציני רכבות, נהגי קטרים ודוכאים, מידע שאסף בסוף הרבעת בין פאריס לגאבר. הנסע נערך ב־1889 והספר ראה אור ב־1890.

ערב לזכר דן פגיס

במלאת שנה לפטירתו של דן פגיס, שהיה פרופסור לספרות עברית באוניברסיטה העברית בירושלים, ולרגל צאת ספר "שירים אחרונים" (מן העיזבון), עורכים המכון למדעי היהדות, האקולטה למדעי הרוח ומשרד דיקן הסטודנטים של האוניברסיטה העברית ערב לזכרו.

ערב הזיכרון יתקיים ביום ג' (20.7) ב־6.30 אחה"צ באודיטוריום ע"ש הנרלד שבבניין מרנון, קריית האוניברסיטה העברית בהר הצופים. ישתתפו: פרופ' אבנר טריינין, ט. כרמי ואריאל הירשפלד. ינחה פרופ' דן מירון.

היהדות, עקרונה של המשנה

יהדות, עקרונה של המשנה
מאת יעקב ניוזנר
מאנגלית: ש. עמית
ספריית פועלים, 1987, 432 ע'

יעקב ניוזנר זכור לי ממאמר שהתפרסם לפני שנים ב"ג'רוזלם פוסט" שעו בפשר הקרע והאיבה ההדדית השוררים בין חוקרים של מדעי־היהדות בארץ ובארצות־הברית. המאמר פתח צוהר אל עולם של תככים ואינטרסים סותרים, שהמבוא לספרו של ניוזנר מזכירם עתה בפרוזדור. מסתבר שניוזנר, מבכירי החוקרים במדעי היהדות בארצות־הברית, נחשב בארץ למוקצה מחמת מיאוס, וספריו אינם נלמדים באוניברסיטאות שלנו. בעל המבוא, הד"ר יובל יוגר מאוניברסיטת חיפה, נוגע על קצה המזלג בסיבות האפשריות של החרם. לדבריו, כבולים עדיין חוקרים ישראלים בכבלי הפרשנות המסורתית של היהדות ולא הגיעו לשלב שמדעי היהדות הם אבן מדע שכל השר[illegible] [illegible] ולחוקרם.

המשנה, טוען ניוזנר בספר, היא הבסיס ליהדות המוכרת לנו. לדעת ביצר נוצר המסמך המקורי הזה ומה היה הספר שלו בזמן הנסיבות שבהם נוצר הוא לכן הצורך הראשון להבנת היהדות כפי שהיא. במלים אחרות, ניוזנר מעמיד בספק את המיתוס של המשמרת הסבעית בין תורת משה לתורה שבעל־פה ונגרם, קודם כל, שהמשנה היא תורה אחרת, המבטאת את אחד מסוגי היהדות שרווחו בתקופת כתיבתה. הפרק הראשון של הספר מתאר את רוח התקופה ההיא. הפרקים הבאים עוסקים בתולדות מצב החוק בתקופה שלפני חורבן הבית, ובתקופה שלפני מרד בר־כוכבא. בחלקו האחרון של הספר מתמודד ניוזנר עם שאלת השאלות: מה מיוחד את המשנה כמשנה, מה עושה אותה למכלול אחדותי ומלוכד, והקיצור מהו הספר של המשנה.

המשנה, להבדי ניוזנר, עונה בכל הלקיה על שאלה אחת ויסודית: מה יכול אדם לעשות. התשובה: הארם, כמו האלוהים, מחולל את העולם. העולם הוא רומם וביסראלי, הארם, על־ידי מלתו ורצונו מפעיל את אותו מארג דומם ומכניס בו סדר. המסר הזה של המשנה, טוען ניוזנר, נולד בתקופה של חורבן וייאוש, כשההדות בוקקה לאמונה שבאמת, בכוחם של היהודי ושל העם לשנות את העולם. ספר מרתק, פרובוקטיבי מאוד. אורתודוכסים לא יאהבו אותו.

תרגום

דוד ואליביה, רומאן
מאת רוזר סאבאטייה
מצרפתית: אביטל ענבר
הוצאת מסדה, 1987, 210 ע'

לקרוא את "דוד ואליביה" בעברית היא חוויה קשה. היא תאכזב לבטח את אלה המכירים את ספריו של רוזר סאבאטייה במקורם. קלילים, במעט לבני הנעורים, על סף הארכלוס, המרעל־עריכן מקסימים בנושאותם ובעומקם ה[illegible]. בעברית לא נשאר הרבה מן הקסם הזה בגלל התרגום המדושל. ענת התרגום האפיאצית והרבה הנוסטאלגית שבפי הנערים הגיבורים נהפכת בתרגום לבליל שיש בו מלים כמו "שאפה" "טאמפה". את הפרשנויות האירישאית הצילתי שבפי היהודים הפשוטים של מונמארטר, שבמקור היא חבוקה והרמונית למרות הכל, תרגם אביטל ענבר לעברית מקולקלת־סתם. ענה אי־אפשר להמציא בספרים. אם אין היא קיימת בעברית מוטב לוותר עליה מאשר לאנוס עליה קלקולים מכוונים.

אף־על־פי־כן מאלצת חביבותו וקסמו של סאבאטייה כמובן להמליץ על הספר. סאבאטייה, יליד 1923, שייך לדור הסופרים הצרפתיים, שלא הסתתרו מעולם מאחורי "איזמים" וקבוצות אוונגארד מתחלפות לבקרים, ושימרו את מסורת הכתיבה הצרפתית הגדולה, הקלאסית, זו הנשארת בעצם בשוק קריאות ומעבר של ההרפתקנים־למיניהם. כתיבה לירית, נטולת דראמה ומסרים גדולים, המתרחשת במיקרוקוסמוס המסורה לסמל כסטראוטיפיות את העולם. אבי האסכולה הזאת במאה העשרים היה אלן־פורניה, שמת צעיר מכדי להתקלקל והותיר אחריו את הרומאן "מאן הגדול". "דוד ואליביה" צועד במידה רבה בעקבותיו: סיפור של נערים ברחוב קטן בפאריס של שנות העשרים־שלושים, החיים בעולם קסום, שלכאורה אין בו אלא עוני, אך לאמיתו של דבר עושר גדול. דוד הוא בן חייט יהודי שהיגר מפולין. אליביה היא בתה של אלמנה בעלת חנות גלנטריה ברחוב; יחסים עדינים של חברות נרקמים בין הילדים על רקע מלחמות כבר פיות־נעורים, האהבה מרומזת, שאינה מתגשמת בין הצב החיים לאם מהגלנטריה. אליביה נגזל למשכב, דוד מהגר לאמריקה עם משפחתו. הדירות מנה. הקסם נמוג. רומאן שכולו תמונות אקוואריל בהירות, כמעט שקופות.

ה"אני העני" מול ה"אני הלאומי"

(סוף מעמוד 5ב)

שלו ולשירתו כאחד", ואם הוא זכה ב"זר הניצחון".

לאחר "בתשובתי" — מספר לנו מירון — מתכבן ביאליק לכתוב פואמה. מדוע הוא "מתכבך" כך בגלל "ולולו בשירה הלירית", באותה עת, ובגלל הזולתו להינתק "מן התלות באווירה הפרטית ובריגנש האישי".

וכן הלאה וכן הלאה. ביאליק, מסתבר, לא חי בביתו, בבית־המדרש, בשירה ובמדרשה, בעיירה ובעיר — אלא ב"קריית ספר", והוא עוסק ב"ניפוץ כלים פואטיים", ב"וורשולט", ב"תכסיסי בנייה ואיחוד", ב"טכרוניה של איזון", ובחוסים עם "נוסח אודסה" מחד ועם "ההולך הזרש" הוורשאי, של בר־אביגדור ובריינין, מאידך. הקונפליקטים הפועלים, שהירים ורמזים כה רבים בשיריו, אינם רגשיים או רעיוניים, אלא בעיקר בינו ובין הפואטיקה — שלו, ושל מבקריו.

התמונה העשויה להתקבל למקרא כמה פרקים בספר הזה, היא שמערכת היחסים בין יוצר למבקריו — היא הגורם המכריע בתהליך יצירתו.

לאבסורד הגדול ביותר מגיע מירון בדיון על "שירתי", שנכתב בסופו של העשור שעליו נסב הספר. בתחילה הוא מודיע לנו ש"ההנגמה הסמלית־האלגורית האופיינית לשירים כה רבים של ביאליק העביר, עדה להולמין לשיר זה, שהוקא בו מקבל "האני השירי הביאליקאי האישי את הווקו הסופי" ועל פני רפים רבים הוא סורח להוכיח — מצודים שונים ומעניינים — ש"ההרגשת האמיתיות האוטוביוגראפית של השיר הברורות כדי להיות לזולרטין כל ניסיון לפרש פירוש אלגורי או אלגוריסטי".

אך, בניגוד גמור לקביעה הזו־משמעית הנ"ל, כל פירושו לשיר הוא פלפול דרשני־סימבוליסטי התופר את השיר האוטוביוגראפי־הריאליסטי הזה למין אלגוריה שקשה למצוא דוגמתה במדרשי שיר־השירים.

השיר, לדעתו, הוא ביטוי לאכזבה משלוש מסורות השירה העברית־הנבואית, הכוהנית־לוויית, והליטורגית — בסוד הפוך. ביצרן — הצרצר (זה שבשיר הוא "משורר הדלות") ה"מתלונן בנקיקים, שבן מקום אפלים"; כשם ש"הכבש" הוא משורר הזרוקות, כשם ש"היהורי" הוא משורר הכרוכבים, והכ"ז, מסמל לפי מירון, את שירת־הקודש הפייטנית, כי נאמר עליו שהוא יודע "רק פזמון קבוע". הפייטנים היו "שומנות" ליטורגיים, מונוטוניים כמו שירת הצרצר. בחלקו השני של השיר, שבו מתואר הצרצר כ"נמשל למקהלה" של זמירות השבת במסעודת־הערב — הוא מסמל את המסורות הכהונית־לוויית (שגם בה היו מקהלות, והיה מובת, ששלחן־השבת הוא סמלים לו) — והעובדה שהצרצר יכול גם הוא להיסטל אל המקהלה — מבליטה את פשיטת הרגל הרוחנית של מסורת שירת הקודש גם בכלגולה השולחני הצרום". ואבילות הלחם

במנוסר של השיר ("מצאופה בנקק, מלום דמעתה — האנלע, ותבוא בעצמי אנוחה") — מסמלת את המסורת הנבואית, כי, כמסופר על ישעיה, ירמיה, יחזקאל, דבר ה' "בא אל פיהם" והם אכלוהו. אלא שבניגוד לנביאים — מביא ביאליק אל פיו את אנחת האם, וכך הוא מפגין אל באמבונו לה, וליסוד האישי־האוטוביוגראפי של שירתו.

"כאן מרוכזת מאותו הפוזית של ביאליק בכל הרישונה", אומר דן מירון, ולהלן: "כך מתפרש בשיר זה גם המרד כנגד שלושת אלפי שנות השירה העברית, למן ימי התנ"ך, ובעד שירת היחיד הקיומית המודרנית".

הקורא, המכיר את ביאליק ולא רק משיר זה, אלא מכל שירתו, מסאמרו, ממפעלו הספרותי כולו, ויודע שמעולם לא "מרד" ב"שלושת אלפי שנות השירה העברית", אלא קיבלן, הלכה־למעשה, והוסיף הורה לקבלן, משתומם ותמיה: אם הצרצר מסמל "מסורות של שירה" שביאליק "מרד" בהן — איך מתיישב הדבר עם אמירתו שגם הצרצר הוא "נתל" את שירתו על הדך האורחניות על דרך האימפרסיוניסטית.

ראוי לשוב ולקרוא את השיר הזה, על תיאוריו הריאליסטיים השתותים, רווי הצער והמכאוב — כדי להיווכח כמה פירוש כזה, הרואה אותו כ"נס מרד" מתוך גבה, בקומה זקופה ובורע אמיגה, להסתיר על המסורות השיריות — הוא כעין פאורדיה על פרשנות שגרמה היה כי עברה הבטלה מן העולם; פרשנות המנתקת עצמה מן המקור ההווייתי של היצירה וכופה עליה סכמות שירותיות.

מה שמעורר עיני פיקה במירון, שכתב עבודות מעניינות, עם ניתוחים טכסטואליים מקוריים, על מבריי ושלושי־עליכם, גנסין הולקין, אלתרמן וזוסש, בתי־מרים וזוסמן, ועוד ועוד, שאפשר הרבה ללמוד מהן — הקונצפציה המוקדמת שלה, שהיא מגדל שלא רק ראשו בשמים, אלא גם רגליה. היא תלויה על בלימה.

במקום לומר שלמן "אל הציפור" ואילך, ביאליק הצעיר התבגר, למד, השכיל, התפתח, כדרך כל הארם, וכל משורר אמתי — אמירה שהיא פשוטה מדי, כבראה, ושווה־לכל־נפש — בונה מירון תאוריה של השתוררות פרוגרסיביות של המשורר מן האני הלאומי־האלגורי שלו אל האני האישי־פיוטי, בעשור הראשון של יצירתו — תאוריה שאין לה תימוכין לא בשירי אותו עשור ולא בעשורים שאחריו.

כל העוסר על שירי ביאליק בסדרם הכרונולוגי, ימצא בקל שאין בהם תהליך הו־סיטורי, מתקדם, של "השתחררות" כב"ל, אלא להיפך: פעם מתגלה בהם מן זה ומסתתר האחר ופעם מסתתר זה ומתגלה האחר, והרבים מהם קיים האני "הזלות־אבי", וכך עד אחרון

שיריו. אם על פי התאוריה של מירון, הסתיים תהליך ההשתחררות בסופו של העשור הראשון, וניצח ה"מרד" של ביאליק נגד הדימויים הלאומיים שהיו בעקבותיו — איך נסביר את הופעת "האני הלאומי־האלגורי" בשירים שנכתבו לאחר העשור הזה, כמו "לבדי", "על השחיטה", "עם שמש", "לפני ארון הספרים", ועוד; ואם "שירתי" — לפי מירון — הוא ניצחון המרד גם נגד המסורות הנבואיות — איך נסביר הופעת שירים "נבואיים" מובהקים לאחר מכן, כמו "אכן גם זה מוסר אלוהים", "קראו לנוחים", "יהי חלקי עמכם" ו"ראיתיכם שוב בקוצר ידכם" ה"מאמר שאלה הן "נבואות"? — האמנם מירון עצמו אינו יכול להתעלם מכך שגם בעשור שהוא דן בו, אין העובדות מתיישבות לפי הכיוון ההו־סיטורי שהוא מורה עליו — והוא נאלץ להצביע על "נסיגות" מפעם לפעם. אם כן — מה ערכה של כל הקונצפציה המירונית, שהוא מקדיש לה ספר שלם?

על דרך הבודתו של מירון את ביאליק כמשורר "תלת־פני", אפשר לומר גם עליו שהוא מבקר "תלת־פני", בעל שלושה "אני"ים: חוקר — שופט — פולמוסן. כחוקר — הוא לפרן חריף, מצויד בכל הכלים הדרושים למחקר, בעל ניסוח דייקני, ויודע לטפל בחומר שהוא עוסק בו מצדדיו ההיסטוריים, התרבותיים, הביוגראפיים וכו'. בניתוחים הטכסטואליים שלו אפשר למצוא אבחנות מעניינות המאירות את עיני הקורא והד לומר. גם בספר הזה יש פרקים יפים — כאשר הוא שוכח את ה"קונצפציה" שלו ומנתח טכסטים ביקתם לחוויות העצמיות, הביוגראפיות של המשורר — כמו בניתוח "ההרהור לילה", "בשדה", או שירי האהבה "העיניים הרעבות" ו"מכתב קטן לי כתבה".

מה שמכשיל את מירון לעתים קרובות — ולא רק בחיבור הזה — הוא קונצפציה הוו־סטוריוזית, בעלת מגמה ספקולאטיבית־אידיאולוגית, שהוא כופה אותה על מחקריו כדי לעשות בהם שימוש להוכחת "תזה" לאריסטוקרטיות מסוימת.

ואותה קונצפציה הו־סטוריוזית — היא גם שמכשילה אותו במשגים רבים. שקשה להאמין שמלומד כמוהו ייתקע בהם — כמו במסה הערוכה שלה, "מיוצרים ובונים לבני בלי בית", שהתפרסמה ב"אינטראי" — שכולה תיאור סלפני של היחסים בין הציונות לספרות ובין המדינה לספרות; אלא שלהפריך את כל האבסורדים שבה אי־אפשר בידיעה קצרה זו, של מאמר שנושאו אחר.

כאשר ישתחרר מירון מן "האני העני" שלו, כאשר הפולמוסן שבו, השופט היומרני, לא יפלשו בו אל תחום החוקר, ולא יתפס ל"מוחזי השיבוש השירותי" עקב קונצפציות הו־סטוריוזיות — ירוויחו מכך גם הוא וגם תלמידיו וקוראיו.

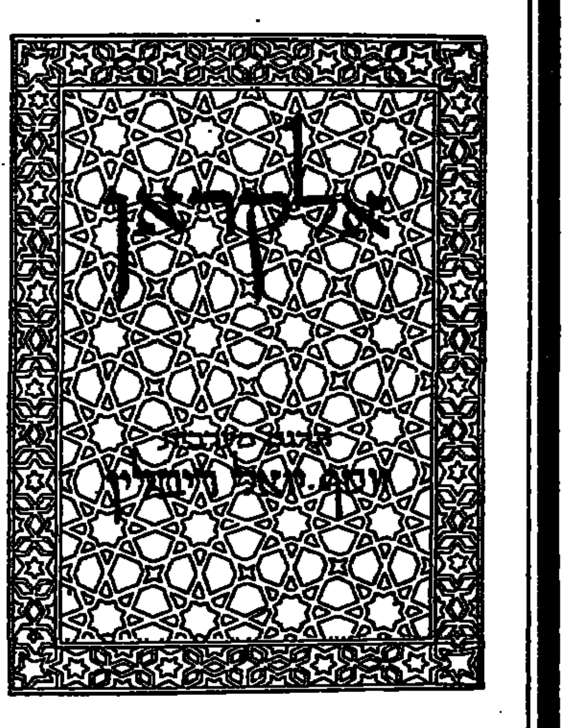

ספרים טובים

אלקראן
תרגם מערבית
יוסף יואל ריבלין

הקראן — המביא את התגלויות האל ודבריו למחמד נביאו — הוא ספר מקודש למאות מיליונים. לרבים מתוכם הוא משמש, גם כיום, מדריך להתנהגות בחיי יום־יום וספר חוקים לקהילה ואף למדינה. הקראן היה הדבק המאחד של עשרות השבטים הבודדים מהם התהווה האסלאם שהפך עד מהרה לכוח אדיר ששינה את פני ההיסטוריה. הוא הבסיס המאחד את מאמיניו גם כיום.

המלומד יוסף יואל ריבלין שתרגם את הקראן מבהיר במבוא לתרגומו שזוהי אחת מהיצירות המפליאות של הרוח השמית, מלא פתוס נבואי המיוחד לבני שם. המתרגם הוסיף הערות פרשניות רבות, וצרף מפתח לשמות האישים והעניינים, המשמש כקונקורדנציה זוטא.

זמורה־ביתן מוציאים לאור
דביר הוצאה לאור

מדריך משפטי לאשה
מאת ברברה סבירסקי
מהדורה מעודכנת ומורחבת
* זכויות האשה בנישואין * החזקת ילדים
* הסכם ממון בין בני־זוג * חלוקת רכוש
* התקשרות ללא קידושין * צווי מניעה עיקול ועיכוב
* דמי מזונות * גירושין
* כיצד לקבל ייעוץ וסיוע משפטי
שלחו 10 ש"ח להוצאת "ברירות", ת.ד. 6152, חיפה 31061, ותקבלו את המדריך המשפטי לאשה בדואר חוזר.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על
הסדנא הישראלית הראשונה
בנושא
משימה ומנהיגות
הפרט, הקבוצה והארגון
בניהול
THE TAVISTOCK INSTITUTE
OF HUMAN-RELATIONS, LONDON
אשר תתקיים בערד 20—15 בנובמבר 1987
ותנוהל בשפה האנגלית
הסדנא מתקיימת בחסות מכון מרטין בובר והאגודה הישראלית ללימוד תהליכים קבוצתיים וארגוניים.
המעוניינים בפרטים נוספים יפנו למרכז בובר
לטל' 4־02-882443

עיריית צפת • משרד התיירות • קריית האמנים - צפת • משרד החינוך

קיץ של אמנות
בחסות שר התיירות והמשפטים
מר אברהם שריר

הקיץ, צפת "תוססת"!
שלל תערוכות, אירועים, הצגות, מופעים, קורסים, מוסיקה... ועוד!
בואו גם אתם להנפש בנוף הרים ובאוירה הקסומה של צפת.
לפרטים נוספים מוקד מידע טלפוני - 09:00-18:00 - 06-930633

קריית האמנים מארחת תערוכה היסטורית יחודית: "יתרומתה של צפת לאומנות הישראלית מראשית המאה ועד לשנות החמישים". בחסות מוזיאון עין חרוד (התערוכה הכללית, עד ה־4.9.87).

בתי מלון מומלצים:

**** מלון רון	06-972590
**** מלון רימונים	06-930665
*** מלון דוד	06-930062
	06-971662
*** מלון מסנה	06-930105
	06-970044
*** מלון תל-אביב	06-972555

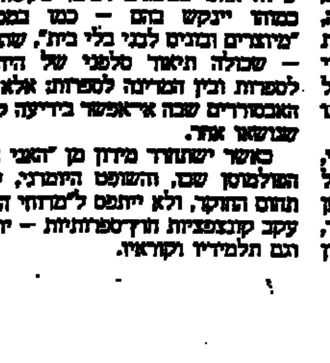

צמנון יחסי ציבור • ניאונגר: ברקן

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

עליבות עם אווילות

עליבות בתוספת אווילות — שווים לראיון עם פיטר יוסטינוב בליל־שבת: מני פאר נזקק לכישורים מיוחדים כדי להתמיין את יוסטינוב. בטלוויזיה יש מי שרואים בפאר מראיין מתאים לתכנית בידור. כבר העירו לי שבידור זה לא נועד לי, ומשום כך אינני שופטת נכונה לתכניות בידור, ובמיוחד לא לתכניתו של פאר. מתברר, שכדי ליהנות מתכנית בידור, יש לעבור מבחנים של רפת־משכל. ככל שהרמה יורדת יותר, הרי זה משובח והההנאה אף היא גדלה.

המעמד עם פיטר יוסטינוב חשף את פאר. אינני סבורה שהוא צריך חשיפה נוספת. אבל אולי יתעוררו סוף־סוף המראיינים בטלוויזיה ויווכחו בטעותם.

לאחר הגברת הקטנה בעלת השריים הגדולים, סמנטה פוקס — שעימה מצא פאר שפה משותפת — הוא התבזה בנוכחותו של פיטר יוסטינוב — אחד המרואיינים הטובים ביותר שאי פשר להעלות בכלל על הדעת. יוסטינוב המבקר בישראל, הוא פיקח ובעל מעוף־לשון, איש משעשע מאין כמוהו, בעל חוש הומור מחודד, מתוחכם ומשר פשט. ולו עצמו יש ניסיון כמראיין. והנה יושב מולו פאר, מתבטא באנגלית עילגת ור רודה, וחיוך אווילי־רופס נסוך על פניו. כך הוא מנסה ל התמודד עם יוסטינוב.

האם אין די בהתמודדות זו — שתוצאותיה ברורות מראש — פאר אף אינו מבין את ההומור של יוסטינוב. אין הוא יודע מה לשאול. כנראה גם אינו מבין את התשובות. ואולי לכן מראש את שאלותיו בעליפות. הוא מנסה להיות חכם מתוכם, חושב כנראה שלפניו אחד מן החבר'ה, שימ־ כור את נשמתו תמורת ראיון ב"מבט". והוא מעיר ליוסטינוב על מידות גופו. הוא אף מייעץ לו להתרכז בתחום אחד ויחיד, לבל יפזר את כשרונותיו בתחו־ מים רבים ומגוונים — כמשחק, בימוי, כתיבה ספרותית וכתיבת מחזות. כך, הוא אומר לו, אולי היית מגיע להישגים גדולים יותר.

אולי יגיע להישגים בהישגיו של פאר, המתרכז כליכולו בר־ איון ובהנחיה — ואף במכירות פומביות.

פאר מנסה בכל כוחו ל־ התחכם, משמיע שטויות, ד הקשקושים נופלים כאבני־חצץ על ראש הצופים. הצרימות בדבריו מביכות ומבישות. יוס־ טינוב כמדומה אינו מבין לאן נקלע ומה רוצה הלה ממנו. ואולי הבין ונהג באדיבות, ורק חיוך צייני על פניו.

פיטר יוסטינוב: אילו היה סמנטה פוקס

לאחר העליבות הרופסת של הראיון, לקראת הסיום, מתמלא פאר התלהבות של גרופי, אינו עוצר את רגשותיו הנואים ומכריז בפני יוסטינוב, כי כולנו משתחווים .אפילו ארצה לפניו או משהו בדומה לכך, כאילו היה מלך אנגליה או האפיפיור. בחיוך פיקח, מבטו, מעמידו יוסטינוב במקומו ומעיר לו כי כראוי שלא יגזים.

אם נחושה דעת המראיינים על הבידור בטלוויזיה, כי מני פאר ימשיך לראיין ולהנחות תכנית בידור בליל שבת, תפקידם להמציא לו מרואיינים ברמתה של סמנטה פוקס, וכמה חברים אינטימיים שלה, המבינים את שפתו — חרצי לא באנגלית.

גיבור מקומי אותנטי

אליהוד נורת' כובש בסערה ממש את לבבות האמריקאים. כשאנו צופים בכתבה של נסים משעל, ביומן של ליל שבת, אנו לומדים לדעת שהקולונל נורת' בנוי לפי כל קווי המתאר המוכרים של גיבור אמריקאי מצוי. זה הגיבור שסרטי הקו־ לנוע וסדרות טלוויזיה הנבו לביבית במורינו. נורת' הוא הפרש הבודד, השריף הגלום בריעים באמקירלב, לעתים באמ־ צעים אכזריים, אבל נחושים; הוא המנצח עז הלב, שחודף את נפשה; הנער האמריקאי צח הפנים, בעל עיני התכלת ר השיער הקצוץ בקפידה, שיצא מקבוצת הספורט המקומית וה גיע לדרגת קולונל בחיל ה מרינס היוקרתי.

הניקיון, הסדר והמצוחצח מ צייינים את הופעתו. הם מעידים כאילו על ניקיון פנימי, על כנותו. הוא מדבר ומיישיר מבט בעיני התכלת שלו אל כל אחד מן הצופים, כובש וממיס את הלבבות.

ולעשתו בוועדת הקונגרס יושב עורך־דין יהודי הרווק מלהיראות כדמות מרוקת מן הסרטים. זה אחד שהאמריקאים מכבים אותו בסתר, בלשון גינוי גועניה, "שייסטר". הוא המנסה להפיל בפח את הגיבור המקומי, האותנטי. ממש מעמד קלאסי.

אין פלא שבמציאות ש־ גיבורים שרדו בה רק על המסכים, כאשר נמצאה דמותו של גיבור אמיתי, בשר־ודם, ממש במציאות, וזה גיבור שמ־ תגבלים לו כאילו, נכבשה אמריקה לקסמיו של נורת'. היא נסחפת בהתלהבות אל האיש ואל מה שהוא מייצג.

אמריקה היתה ועודה יבשת בעלת הלכי־רוח פרובינציאליים זעיר־בורגניים. ובימיו של נשי־ א רייגן ניתנו משנה־תוקף לרי־ טיות אלה. נורת' נוגע ממש בלבלבה של הזעיר־בורגנות, הפטריוטיות והפרובינציאליות, כא־ שר הוא מכריז בפומבי כי אליהוד נורת' — בגוף שלישי — לא בגד מעולם באשתו, זו היושבת עכשיו לצדו, אף שהיי־ תה לו מוכרה שמאל הטוב חבן אותה ביופי רב.

המצלמות משתהות על פניה היפות הנרגשות ועל עיניה הדומעות של המוכרה היפהפיה. אמנם אלוהים בעזר מן ה־ מלודראמה, אבל רוחו מרחפת על האנשים הטובים, אנוכי־ נפשו. נורת' יצא להציל את אמריקה לבדו. אמריקה שלו היא ארץ של ערכים פטריוטיים, נאמנות למשפחה ולמולדת, ר מאבק בקומוניזם ובשליטתו. אין ספק, כל המנסים לגלות את האמת בפרשה, ייסוגו מפני הפר־ פולאריות של נורת', פופולאר־ יות העלולה להתיח את אנתותיה בקריירה הנבכסת של חברי קונגרס העומדים לשפוט אותו. האמריקאים שאינם מבחינים בין המציאות לסדרות טלוויזיה ר־ הפכו אותו לאליליל.

נורת': הפרש הבודד

איני מתפלאה. אישיות ש־ הבעם זאבי זוכה, לדבריה, ל־ תמיכה ואהדה בחוגים נרחבים, למרות המתקפה עליו באמצעי התקשורת. שגם היא נרעמת, השמרנות והפטריוטיות נתנו את אותותיהן במולתן נורת' בארה"ב. ההקצנה המציינת את החברה הישראלית, עם תחושת המצור הסתום והמיאוס מהיותנו מוצגים תמיד כלא צודקים — מוצאים את ביטויים בתמיכה ב"גנדי". במידה רבה, זו טעותו של השמאל הישראלי הקיבוצי, הנו־ טה להציג את "הקיים הישראלי" כלארצבורק ומוצא תמיד צידוקים מעוותים לכל מעשה. פיגוע ורצח של אויבינו. על פרשת נורת' להדליק לנו נורת־אזהרה. אלא אם כן, האטימות בשני הצדדים היא כבר עובדה שאין לשנותה.

הגניוס היהודי

ח"כ חייקה גרוסמן, שחזרה מביקור בברית־המועצות והבר־ לין, לא זכתה בטלוויזיה לבימה הולמת. הופעתה בסמוך לסמנטה פוקס, זמרת שמנמנה שמעלל־ תיה ניכרות לעין, איננה לכבודה. הרי לראיונות עם גרוסמן יאה התכנית "זה הזמן". מכל־מקום, היא אשה שאני מעריכה באמת, הן על אישיותה ועברה, הן על חכמתה, פיקחותה והכשר הביטוי שלה. גרוסמן הלכה כמעט לאיבוד בתכנית הבידור של ליל שבת.

ובכל זאת, היה אפשר להציל ממנה כמה דברי חכמה. היא אומרת שהדבר הנורא ביותר שעשתה לנו ברית־המועצות אינו האיסור שאסרה על יהודיה לצאת, אלא שגרמה ליהודי לחזור בתשובה.

מתברר שלא הציונות הביאה אושר למי שהיה אסיר־ציון, יוסף ביגון — איש שעיניו מעידות על האינטליגנציה שלו. בראיון מרגש עם ישראל סגל, ביגון אומר במפורש שהוא איש כי אושר, למרות כל התלאות וה סבל שעבר, מפני שהוא מרגיש יהודי; יהודי ולא ציוני.

זו תופעה מדאיגה המתגלה לא רק במוסקווה, אלא גם במנהטן. אולי באמת, כפי ש־ אומר יוסי שריד, "במסוך אישי" (מוצאי־שבת) כשהוא מצטט את ג'ורג' שטיינר, הגניוס היהודי צומח בגלות מנהטן ולא בתל־ אביב. אבל גניוס זה, השייך לאינטליגנציה היהודית, אינו קשור בציונות הזילותית אלא דווקא ביהדות הדתית.

רק באמונה, במאמר, החלו להתעניין ביהודים אלה, ששנים על שנים התעלמו מהם מתוך ביטול והתנשאות. עסקו בבורק ובמוסר בתחומים אחרים — רק לא ביהודים. התחיה והליכוד וגם חוגים דתיים קשרו אתם קשרים, סעדו אותם. זו מחירה של אדישות.

אנגלית שפה קשה

אנגלית קשה שפה. לשון זו היא כנראה בעיה גם לכתב סימ־ פטי האינטליגנטי כאליעזר י־ ערי. ושמא אני טועה בהרשות של שעת־לילה מאוחרת מגיע לאולפן הזמר פלאסידו דומינגו, היישר משדה־התעופה. ושוב אנו נידונים לראיון באנגלית רצוצה. אמנם כדי לראיין את דומינגו אין צורך ללמוד באוקספורד, אבל לפחות צריך לדעת לשאול.

באיזה קונצרט הופעת ב־ מצרים, שואל יערי בסקרנות. ואיזה תפקיד שירת שם (ד מינגו הופיע באופרה "אאידה"). האין בטלוויזיה פיקוח כלשהו? וכיצד קורה שהפקרות הבורות חוברות שם יחד באין מפריע?

שיקול דעת מוטעה ותמוה

הנושא הוא בחירה ושיקול דעת. מה הנחה את המראיינים על היומן של ליל שבת להקדיש כתבה לספרה של הדה לור, "בואה לאחרונה"? מדוע נבחרו הסופרת והספר, ועל מה זכו למין חשיפה ופרסום אשר כאלה הרי באחרונה הופיעו ספרים רבים, חשובים ומעוררי עניין באותה מידה, ואולי גם לאין ערוך יותר מספר זה.

בפתיחה לכתבה, שנעשה אופי של תשדיר שירות לספר, מכריז חיים יבין כי הספר עורר חילוקי־דעות חריפים בקהל ה־ קוראים, הביקורת גם היא התייצבה משני צדי המתרס בהערכתה עליו. אם לשפוט לפי דברי יבין, לפנינו הספר המדובר ביותר בארץ. ואני לא ידעתי ולא שמעתי. ראוי שעורכי היומן יתמצאו לפחות בעובדות, ר אפילו אלו עובדות מתחום ספרותי, רחוק מהשגתם.

לי למשל ידוע על שני ספרים שעוררו באחרונה חי־ לוקי־דעות אמיתיים. האחד, "חיי נישואים", של דוד פוגל, שהרי הויכוח עליו עדיין לא נדם (משני צדי המתרס ניצבים שותפים וידידים לשעבר — המבקר דן מירון והמשורר נתן זך; הויכוח רצוף השמצות האשמות אישיות, ונוהלתו בעי־ מות ב"סוף ציטוט". בין מנחם פרי, עורכו של הספר, לבין איילה ברש־הכהן, בתו של אשר ברש שערך את הספר בזמנו.

עוד ספר שעורר חילוקי־ דעות הוא "קופסה שחורה", של עמוס עוז. היו מבקרים ששפכו אש וגופרית על הספר וניסו לערער על מעמדו של עוז כסו־ פר. ולעומת המבקרים, הקהל מצביע בעד עוז בהמוניה: הספר נמכר ברבבות טפסים וכבש לו מקום בראש רשימת רבי המכר.

אפשר לציין בקול עוד כמה ספרים חשובים ומסקרנים באמת שהופיעו באחרונה, ומחבריהם לא זכו אפילו להופעה לחוצה באחת מתכניות הבידור של ליל־ שבת. הדה לור זכתה.

העובדות לאמיתן הן שספרה של לור לא עורר שום רעש ושום חילוקי־דעות. אין זה ספר המסוגל לעורר יצרים. קראתי עד היום כמה ביקורות חיוביות על הספר, וביקורת אחת או שתיים מאוד לא־נלהבות. זה גורלם של רוב הספרים. ואולי הכוונה הנסתרת של מגיש היומן היתה קשורה בראיון רכילותי ב"ידיעות אחרונות", שלא דן בספר אלא בסופרת, ובו ביקשה המראיינת מהדה לור כי תאמר את המלה "זונה". כנראה צריך מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, שועם לאחר מעשה, והגי דיר את הכתבה של אסתר דה, חברתה של לור, "כעניין משפחתי".

ולראיון עצמו: המבקר נסים קלדרון לא הצטיין כמראיין. אולי גם הוא נבחר במסגרת המשפחתית בזכות אהדתו ה־ בלתי־מסויגת להדה לור ר ליצירתה הספרותית. הוא מניח מראש שכל הצופים קראו את הספר והם בקיאים בפרטי־ פרטיו.

על תשובותיה של לור איני מסוגלת להגיב. התקשיתי להבין את דבריה. השתדלתי ככל יכולתי, שאלתי אחרים שצפו אף הם בכתבה. גם הם לא הבינו. כנראה כולנו מוגבלים.

לא כשרונותיה והבנתה ה־ ספרותית של הדה לור הם הנושא הנדון, אלא הזכייה שזכתה בה. זכייה תמוהה.

קשר חדש ובעייתי

כרבים מבני הדור הצעיר של יהדות ארה"ב, אני מתחילה להאמין שישראל חשובה מכדי להשאירה לישראלים. כל העוב־ דות מעידות שלגופים ה־ ממסדיים המסואבים אין ת־ שובות לבעיות שהן ביסוד הקיום היהודי־ישראלי. לפנינו הסוכנות היהודית, שהסיאוב ד־ בק בה והסתדרות ציונית שמנ־ היגים מסוגו של אריה דולצ'ין, שנחלו כישלון גמור, עומדים בראשה. מנהיגי ישראל מפול־ גים, אינטרסנטים. למען רוד היהם הפוליטיים הם מוכנים אפילו להעביר את חוק "מיהו יהודי", לפלג את העם ולהרחיק מאתנו את הקהילה היהודית־ האמריקאית הפלורליסטית, ש־ רובה איננה אורתודוקסית אלא רפורמית וקונסרווטיבית.

הציונות נתונה במשבר קשה. ישראל שוב אינה מוקד־משיכה, ובמיוחד לא ליהודים חילוניים. שיעור העלייה מתות לאפס. יש חשש שהקשר בין יהודי ארה"ב וישראל לא יימשך אחרי הדור הזה. בדורות הבאים לא תהיה עוד שפה משותפת בין יהודים בתפוצות לבין ישראלים. הפער כבר הולך וגדל.

איש אינו נזעק לנוכח הסכנה — חוץ מכמה ישראלים צעירים שהתגייסו על רקע הפער ה־ מעמיק והולך ועל רקע ה־ אדישות. הם רואים בתחום זה תחום חלוצי. הם מנסים ליצור קשר חדש. זו הכוונה לכתבה של אמיר שביב, ב"מבט שני". הם מנסים ליצור מסגרת חדשה, מחוץ לממסד המעיק שכבר מיצה את עצמו, המתקיים מכוח ה"שנור" ומכוח העסקנים בעלי החזקה המתפרנסים ממנו.

קשר חדש אמור להיות אנטי־ תיזה לסוכנות היהודית ולעס־ קניה השבעים והאדישים. זה גוף התנדבותי שבעצם הקמתו יש הבעת אי־אמון גמורה בסוכנות. הן מצד ישראלים צעירים והן מצד אמריקאים, הרואים עצמם דור המנהיגים לעתיד של ה־ קהילה היהודית בארה"ב. קשר חדש מבוסס כפי שראינו על קשר אישי, על ליבון של בעיות במפגשים מיוחדים. בינתיים נעשה ניסוי של אמריקאים צעירים לשנת שירות בישראל. עוסקים במימון ישיר של פרוי־ קטים, במעקב צמוד של התור־ מים אחר הפעולות. משהו ברוח מפעל שיקום השכונות.

לרעיון יש על מה להתבסס. אבל לשמע דבריו של מנכ"ל הקרן החדשה, ג'ונתן ג'קובי, בר־ איון עם מיכאל קרפין, אני תוהה שמא אינו מפגין נאיביות וגישה פשטנית לבעיות מורכבות ומ־ סובכות. כשמדובר בתמיכה י־ שירה בפרויקטים בעלי צביון פוליטי־ישראלי, כדי ללמד את הישראלים פרק בזכויות האזרח ובניהול דמוקרטיה — אולי יש בזה פתרון מיידי לבעיה זו או אחרת. אבל כל הכוונות הטובות ופרויקט מוצלח זה או אחר, לדי־ פי שיתיים או לארגונים פמיני־ סטיים, אין בהן לפתור את הקשר הבעייתי באמת בין ישראל ליהדות התפוצות. קשר זה תלוי במהותה של הציונות ובעתידה.

אשראי בבנק לאומי - רווח יומי

בבנק לאומי תוכל לקבל את ההלוואה המתאימה לך ביותר - בריבית נמוכה ביותר.

סוג ההלוואה		לקוחות פרטיים	לקוחות מסחריים
הלוואה צמודה למדד	עד 5 שנים	0.9% ריבית חודשית צמודה	0.8% ריבית חודשית צמודה
הלוואה דולרית	עד שנה	1.5% ריבית חודשית	1.5% ריבית חודשית
הלוואה בשקלים לא צמודים — ריבית קבועה	עד 6 חודשים	2.5% ריבית חודשית	2.25% ריבית חודשית
	עד שנה	2.5% ריבית חודשית	2.5% ריבית חודשית

ההלוואות ללקוחות פרטיים מיועדות לבעלי חשבון יומי בבנק לאומי.
פרטים מלאים בכל סניפי בנק לאומי.

בנק לאומי - רווח יומי

מכתבים למערכת הארץ

מתגעגעים למרכזיה עותומנית

במדור "כספים" ("הארץ", 3.7.87), חולקו שבחים ל"בזק" על השירותים הנוספים המוצעים למנויים ה מחוברים למרכזיות ספרתיות.

חברת בזק טובה בהצהרות, ביחסי ציבור ובדיווחים סטטיסטיים, אך במציאות הדיגיטלית בשטח עגומה הרבה יותר.

שנים רבות חיכינו, חברי מושב צפצפן בגליל המערבי, להתחבר לרשת הטלפונים. בתום תשע שנים עלה הדבר בידי חברת בזק וחוברנו למרכזיה ספרתית. חודשים ספורים לפני ההתחברות היינו מחוברים למרכזיה "עותומנית" רגילה, והכל היה כשורה.

אלא שבעצם, כשהתחברנו אל המרכזיה המתקדמת חזרנו אל תקופת האין טלפון. אנחנו אמנם משלמים על שירותים נוספים, אך שירות בסיסי אינו בנמצא. ברוב ימות השבוע, בארבעת החודשים האחרונים, הטלפונים פשוט אינם עובדים, לא ביישוב ולא ליישובים נוספים בגוש שגב. רובנו עסוקים בציד אחר צליל חיוג. כל כמה דקות ניגש מישהו לטלפון ובודק. אם יש צליל חיוג, הוא ממהר לחייג בחשש שזה יהיה החיוג האחרון לאותו יום.

האם בשירות טלפון שכזה ניתן לקיים חברה מודרנית, להקים התיישבות, לפתח עסקים ותעשייה, לפתור בעיות חרומה להיכן נעלמו הסכבאים והמהנדסים המוכשרים של בזק שידם קצרה מלפתור תקלה טכנית במשך חודשים כה ארוכים?

ישראל עוד
מושב צפצפן

מאבק הוולונים בפלמים — רק על השפה

במכתבו ל"הארץ" (10.7.87) מתי־ ייחס בניה פז להבדלים בין הוולונים והפלמים החיים במסגרת מדינית אחת. לדעתו, שני העמים האלה שונים "בדתם, בשפתם, בהווהם ובאורח חייהם..."

אני תוהה מהו מקור האינפור־ מציה של הכותב, כי ההבדל המהותי היחידי הוא השפה, ועל כך מתנהל מאבק כבר למעלה ממאה שנה בין שתי הקבוצות. יש לציין שלפחות 90 אחוז מהפלמים שולטים בצרפ־ תית, שפתם של הוולונים.

יהושע הס
ירושלים

ייצוג הולם לנשים — גם בוועדת המינויים

בכתבה שפורסמה ("הארץ", 10.7.87) צוטטה מהנדסת אמונה, הגב' שרה שטרן־קטן, בקביעתה כי היות ואין יצוג הולם של נשים ברוב המוסדות בארץ, אין להתלונן על הסירוב לכלול אותן בוועדת ה מינויים לרב ראשי אשכנזי לעיריית תל־אביב־יפו.

צודקת היא בקביעתה כי אין הנשים מיוצגות לפי אחוזן בכלל האוכלוסיה באף מוסד בו נקבעת מדיניות או מתקבלות החלטות גור־ ליות הנוגעות לגבי כלל האזרחים. אך מי כמו מנהיגה של תנועה, אשר בוודאי איננה לדרוך לכנסת באופן עצמאי, להבין כי ללא מחאה מצד המתנגדים להצבעתן של נשים מבוטחות אלה, לא נתקדם במאומה בתחום חיוני זה? עליה ועל כל מי שתבחר הנבנת הדמוקרטית יקרה לה לפעול בארץ כדי להביא לייצוג הולם של בני שני המינים בכל גוף הקובע את אורח החיים ואיכות החיים ב־ מדינתנו.

אליס שלוי
יו"ר שדולת הנשים בישראל
ירושלים